

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 20 mars.

2 § Aktuell debatt: Bonusar i de statliga företagen

*Aktuell debatt:
Bonusar i de
statliga företagen*

Anf. 1 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Dagens debatt handlar om de statliga bolagen och hur de ska styras. Regeringen har gett otydliga och motstridiga signaler, vilket är konstitutionellt allvarligt. KU ska snart utreda detta. Men det är dessutom allvarligt eftersom det skadar förtroendet för de statliga bolagen.

Å ena sidan har vi haft en finansminister som har kritiserat bankernas bonusar och uppenbarligen då har varit helt ovetande om det faktum att han själv och regeringen har beslutat om frikostiga regler för bonusersättningar i de statliga bolagen.

Å andra sidan har vi haft en näringsminister som har ägnat veckor åt att försvara de frikostiga bonusreglerna i statliga bolag, och till och med har haft mage att jämföra detta med sopåkares och byggnadsarbetares löner. Det är en jämförelse som med rätta har fått stark kritik.

När regeringen nu till sist verkar ha ändrat sig – vi har ännu inte sett något sådant beslut, men en debattartikel tyder på det – inför hotet om att vi i den rödgröna oppositionen skulle samla en riksdagsmajoritet bakom nya regler för att omedelbart få stopp på den bonusexposé som regeringen har öppnat upp för valde man alltså att agera genom en debattartikel.

Vi kommer att kräva besked under dagen. Varför tog Maud Olofsson i somras bort det generella bonusstopp som vi socialdemokrater införde 2003? Kommer detta generella bonusstopp att återinföras? Tycker Maud Olofsson fortfarande att statliga bolag som går med förlust ska kunna dela ut frikostiga bonusar? Dessa frågor, och fler därutöver, kommer vi att ställa under dagens debatt eftersom regeringens olika turer har gett helt motstridiga besked om vad man egentligen tycker om bonusregler i statliga bolag. Jag förutsätter att de besked som Maud Olofsson i dag ger i debatten gäller för hela regeringen, även Anders Borg.

Anf. 2 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Sedan en kort tid befinner sig världen i en djup lågkonjunktur och i en finansiell kris som påverkar både svenska företag och svensk arbetsmarknad. Trots välskötta offentliga finanser och flera viktiga reformer för att stärka förutsättningar för arbete och företagande står vi som ett litet och exportberoende land mycket sårbara när krisens svallvågor slår mot oss.

Krisen innebär många stora utmaningar och svåra beslut. Det är utmaningar som kommer att tvinga människor till uppoffringar och förändringar under de kommande åren. Det ställer krav på kloka prioriteringar, gott omdöme och ett tydligt ledarskap från oss politiker men också från våra näringslivsföreträdare.

Vi har de senaste veckorna haft en livlig debatt om ersättningar och bonusar mot bakgrund av vidlyftiga ersättningar till vissa i näringslivets toppskick. Jag välkomnar den debatten, för det här är viktiga frågor att diskutera.

Vi har kunnat se resultatet av dåligt utformade incitamentsystem framför allt inom finanssektorn både i Sverige och i övriga världen. Incitamentsystem har styrt på fel parametrar och utan begränsningar. Det har gett kortsiktiga beteenden och oproportionerligt höga bonusar och det har även bidragit till ett alltför stort risktagande. Dessutom har det funnits brister i insyn och transparens. Detta har bidragit till den finansiella kris som vi nu befinner oss i.

Det här har allvarligt skadat förtroendet för arbetslivet och sänt helt fel signaler till det övriga samhället. I tider som dessa är det viktigt att vi håller samman. Vi ska hålla ihop och signalera återhållsamhet både för oss själva och för alla andra.

Rimliga och väl avvägda ersättningar till ledande befattningshavare i näringslivet är en viktig förtroendefråga för näringslivet, men också för staten. Där har alla ägare ett ansvar. Det gäller både privata ägare och staten som företagsägare.

Många människor är oroliga för sina jobb och tvingas nu till stora uppoffringar. Då är det viktigt att företagsledare agerar ansvarsfullt. I tider av kris krävs återhållsamhet. De statligt ägda bolagen ägs gemensamt av de svenska skattebetalarna. Svenska folket ska känna att de statligt ägda bolagen nu bidrar till att återskapa förtroendet så länge vi äger dem.

Staten är med sina 54 bolag Sveriges största företagsägare. Jag anser att det ska ställas särskilda krav på statligt ägda bolag. Bolagen ska vara förebilder oavsett om de verkar på en kommersiell marknad eller i samhällsnyttiga uppdrag.

Den sammanställning som regeringen har låtit göra visar att nästan alla bolag har skött sig bra och ger rimliga ersättningar. Av de 51 noterade statligt ägda företagen har bara 12 företag inslag av rörlig lön. I dessa 12 företag är vd undantagen rörlig lön i samtliga fall. I ett fall är både ledande befattningshavare och vd undantagna. Det gäller LKAB.

I alla fall förutom för ett företag, Arbetslivsresurs, är taket för rörlig lön maximerat till två månadslöner. Men då ska man veta att man där har sänkt sina löner även om utfallet i praktiken för de flesta av företagen är på en mycket, mycket lägre nivå. I de allra flesta fall rör det sig om olika

typer av vinstandelssystem som ger möjlighet till en relativt liten utdelning.

När staten äger företag ska den vara professionell, tydlig och ansvarsfull som ägare. I det ligger att man har rimliga, väl avvägda och transparent redovisade ersättningar och anställningsvillkor för sina ledande befattningshavare. De första riktlinjerna rörande anställningsvillkor för ledande befattningshavare i statliga företag beslutades om av den borgerliga regeringen redan i februari 1994. Sedan dess har riktlinjerna utvecklats på olika sätt.

Det får inte råda någon tvekan om att ledningarna för de statligt ägda företagen arbetar med svenska folkets bästa för ögonen. Mot bakgrund av finanskrisen liksom de frågor som väckts om utmanande ersättningar i vissa statligt ägda företag och AP-fonderna ändrar nu regeringen de nuvarande riktlinjerna.

Bara det faktum att det finns osäkerhet och frågetecken kring de statligt ägda företagen skadar förtroendet och förvaltningen. Regeringen har därför beslutat att skärpa riktlinjerna för ersättningar. Vi kommer nu att stänga alla möjligheter till rörlig ersättning och bonus till de ledande befattningshavarna i de statligt helägda företagen.

Enligt de kommande nya riktlinjerna kommer de ledande befattningshavarna i statligt ägda företag att enbart ha fast ersättning. Det gäller redan, som jag sade, för samtliga vd:ar. Men nu ska det vara en regel också för alla ledande befattningshavare i de statligt ägda företagen.

Styrelserna kommer att uppmanas att omförhandla de gällande avtal med rörlig lön som finns för att förändringen ska slå fullt igenom. Det ska också ske med måttfullhet och ansvarsfullhet. Övriga anställda kommer också i fortsättningen att kunna få rörlig lön i någon form för att styra mot de mål som bedöms viktiga för företaget och staten som ägare.

Jag har noterat att Socialdemokraterna har haft en mycket hög svansföring i bonusdebatten. Tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet har de föreslagit en återgång till de gamla regler som gällde under deras regeringstid – den tid då de flesta av de statliga bonussystemen kom till. Socialdemokraterna vill med andra ord behålla möjligheten till bonus för ledningarna i de statligt ägda företagen medan regeringen väljer att avskaffa dem helt. I ännu en fråga blir skillnaden tydlig mellan en ansvarsfull och handlingskraftig regering och en opposition som i en ekonomisk kris av historiska dimensioner inte tycks orka med någon annan vision än att önska sig tillbaka till en gammal ordning där Socialdemokraterna vill fortsätta att ha bonusar, som vi kan tolka det.

(Applåder)

Anf. 3 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Jag inledde den här debatten med att ställa en rad frågor till näringsminister Maud Olofsson. Bakgrunden är självklar. Regeringens otydliga ägarstyrning har skadat förtroendet för de statliga bolagen. När näringsministern ägnar veckor åt att argumentera för fler incitamentsprogram och bonuslöner i de statliga bolagen i bjärt kontrast till finansministerns uttalande blir situationen ohållbar.

Låt mig inleda med att citera näringsministern och hennes uppfattning för bara en vecka sedan. Då sade näringsministern så här: Om vi

inte ska ha kvar resultatlönerna kan vi inte heller ha sopåkare och byggnadsarbetare som har resultatlöner.

Det är numera bevingade ord från landets näringsminister och en tydlig symbol för den brist på förståelse som näringsministern uppvisar för de villkor som gäller för de allra flesta på den svenska arbetsmarknaden. När argumentationen dessutom fullföljs med argument om att kärnsäkerheten i energiföretagen skulle hotas om man inte delar ut bonuslöner även om företagen skulle gå med förlust blir man allvarligt bekymrad.

Jag lever i föreställningen att man förväntas sköta sitt jobb även utan bonus. Jag tror definitivt att de anställda i våra svenska kärnkraftverk tar sina uppdrag på fullt allvar oavsett om Vattenfall, Eon eller vilket bolag det än är råkar gå med förlust eller inte delar ut bonusar. Gör inte näringsministern det? Hur kan man i så fall våga satsa på tio nya kärnkraftverk?

Jag delar den upprördhet över bonusar och mångmiljonlöner som många nu ger uttryck för, inte minst för att de i tider som dessa äventyrar solidariteten. När lågkonjunktur och finanskris sveper in över samhället, när arbetslösheten sticker i väg och när krisen i kommuner och landsting leder till att människor inom vården, omsorgen och sjukvården blir uppsagda blir det obegripligt att några få samtidigt ska berika sig med mångmiljonersättningar, till och med i företag som går med förlust.

Därför blir riktlinjerna för statliga bolag väldigt viktiga. Det är viktiga signaler som är normgivande för hela det övriga samhället. Jag kan därför inte förstå hur näringsministern resonerade när hon så sent som för bara ett halvår sedan drev igenom rätten att betala ut bonusar även i bolag som går med förlust. Då ställer jag frågan: Kommer regeringen att ändra detta eller blir det framgent även möjligt för företag som går med förlust att dela ut bonusar?

I debatten om Annika Falkengren och SEB-chefens lön kallade statsministern hennes lön för provocerande. Uppenbarligen har statsministern inte reagerat på att statliga Postens vd nu kan få en lön som vida överstiger detta, nämligen hela 10 miljoner kronor. Där har jag inte hört någon kommentar, varken från statsministern eller från näringsministern. Den tystnaden tycker jag är provocerande.

Vi socialdemokrater införde stränga regler om bonus- och incitamentsprogram under vår regeringstid. När vi fick vetskap om att regeringen ändrade dessa och att näringsministern och finansministern dessutom tolkade reglerna olika kallade vi näringsministerns statssekreterare till utskottet. Den information vi då fick stod i bjärt kontrast till det finansminister Anders Borg hade talat om tidigare. Han hade varit upprörd och sagt att man stoppar bonushysterin även i de statliga bolagen, men statssekreteraren gav helt andra besked, nämligen att det bara var en allmän översyn som pågick.

Därför tog vi ett utskottsinitiativ för att så snabbt som möjligt, innan de bolagsstämmor som nu sker under våren, kunna få ett tydligt besked från staten om att man inte accepterar vidlyftiga bonusavtal. Det var vårt första steg för att pressa regeringen till beslut, och uppenbarligen hade det effekt eftersom regeringen inom loppet av bara några dagar levererade en DN Debatt-artikel samma dag som utskottet skulle hantera initiativet. Med den utdelningen ska vi naturligtvis komma med fler utskottsinitiativ. Det är bra att skjuta regeringen framför sig. Men allvarligt

talat, vi har ännu inte sett något regeringsbeslut om detta. Jag har inte fått besked om att regeringen har fattat något beslut i dag, och bolagsstämmorna är den 31 mars i Posten, LKAB och andra statliga bolag.

Regeringens eventuellt nya regler motiverades i debattartikeln med att bonuslöner skapats av en kultur präglad av överdrifter, girighet och ett extremt risktagande. Det är häpnadsväckande starka ord av en näringsminister som bara veckan innan uppskattade samma bonuslöner. Men riktigt intressant blir den här meningen eftersom mycket tyder på att regeringens nya regler inte omfattar kapitalplacering och handlare inom till exempel våra AP-fonder. Kommer de fortsatt att kunna plocka ut obegränsade bonusar? Är det inte framför allt det risktagandet som har lett till att vi nu har stora förluster när det gäller pensionssparandet?

De nya reglerna begränsar inte heller möjligheten till bonuslöner i utländska dotterbolag. Är det inte dags att även låta våra statliga bolags utländska verksamheter omfattas av de svenska löneprinciperna? Jag tror inte att det hämmar rekryteringsmöjligheten. Fantastiska Ikea har kunnat växa över hela världen utan att ge generösa bonuslöner. Jag tror att även Vattenfall och annan statlig verksamhet har den möjligheten. Är Maud Olofsson beredd att vidga regelverket till att gälla även statliga bolags utländska verksamheter?

Låt mig avslutningsvis säga att i hela världen pågår nu en omfattande debatt om bonusar. Vi kan höra hur man i USA, Tyskland, Frankrike och andra länder reagerar väldigt kraftigt med alltifrån 90-procentig skatt på bonusersättningar till lönetak och annat.

Här i Sverige har vi en regering som gynnar höginkomsttagare mer än någonsin. Inte nog med att de har fått generösa bonusar och mångmiljonlöner, utan de har dessutom fått kraftigt sänkta skatter i en tid som denna när samhällssolidariteten sätts på prov.

Min fråga är, inte minst med anledning av de höga löner som nu rapporteras från en del statliga verksamheter: Är näringsministern beredd att agera mot höga löner även inom de statliga bolagen? Och framför allt: När får vi se ett beslut? Bolagsstämmorna är redan i nästa vecka. Vi kräver besked av landets näringsminister, och jag förutsätter att de även gäller för hela regeringen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Carlsson i Hisings Backa, Alf Eriksson, Monica Green, Michael Hagberg, Hans Hoff, Eva-Lena Jansson, Renée Jerryd, Lars Johansson, Sonia Karlsson, Lars Mejern Larsson, Agneta Lundberg, Göran Persson i Simrishamn, Marina Pettersson, Eva Sonidsson och Karin Åström (alla s) samt Lars Ohly (v) och Ulf Holm (mp).

Anf. 4 BJÖRN HAMILTON (m):

Fru talman! Allting upprepar sig. Ersättningar av olika slag har genom alla tider diskuterats och upprört. Förr belönades framstående människor med gods och förläningar. När det gick till överdrift reagerade man. Redan Birger Magnusson på 1200-talet genomförde en reduktion. Karl XI:s reduktion är väl den mest kända då kungen återkrävde utdelade belöningar till kronan. 1600-talets Karl XI heter i dag Maud Olofsson, Anders Borg eller Barack Obama.

Runt om i världen diskuterar man belöningar som anses orättfärdiga. I USA har man hotat med 90 procents beskattning. Historien upprepar sig, och vi tycks aldrig riktigt lära oss. Här i Sverige är omdömena hårda mot ersättningar som gemene man upplever som orimliga i tider då alla får dra åt svångremmen.

Den senaste tiden har både statliga och privata företags och organisationers rörliga ersättningssystem varit i blickfånget i den allmänna debatten. För att leda industrier och banker krävs förtroende hos kunder, aktieägare och pensionssparare, annars väljer man någon annan. Förtroendet för vissa företagsledare och styrelser har kraftigt urholkats på grund av att man har ersättningar och pensioner som ter sig helt orimliga. När ledande personer har ersättningssystem som är svåra att förstå och som ligger på oförsvarliga nivåer kan förtroendet försvinna väldigt snabbt.

En rörlig ersättning kan utgå om att man uppfyllt ett bestämt mål. Ofta kan målen vara svåra att definiera och svåra att mäta. Systemen kan lätt bli obegripliga och upplevas som subjektiva. Det kan också vara svårt att urskilja en enskild medarbetares insats som skulle kunna motivera en särskild ersättning.

Fru talman! Att duktiga företagsledare ska ha en bra ersättning upplever nog de flesta som naturligt och rimligt. Ansvar och bra arbetsinsatser ska premieras. Hos många på arbetsmarknaden har prestationsbundna och rörliga ersättningar också varit en naturlig del i dagens lönesättning. Att jobba med ackord har länge utgjort en del av våra löneavtal. Det känns helt naturligt att efter en bra prestation också få en belöning för detta. Det ska helt enkelt löna sig att anstränga sig lite extra för att kunna nå ett bättre resultat, men det är samtidigt väldigt viktigt att det finns ett förtroende för hur dessa ersättningssystem är uppbyggda. Det är viktigt att alla inblandade parter också accepterar dem.

När ersättningssystemen för personer i ledande ställning blir alldeles för frikostiga och riskfyllda urholkas det viktiga förtroendet som är så nödvändigt.

Vi är många som tycker att det är orimligt att vissa personer ska kunna kvittera ut mycket stora summor när vi lever i en allvarlig finansiell kris. Det är stötande att se, när verksamheter går dåligt och personal går med på lägre lön för att rädda sina jobb, att det samtidigt finns personer som höjer sina löner och får ut stora bonusar och pensioner.

Vi har ett stort problem när ersättningarna drar iväg och ersättningssystemen för ledande personer premierar ett kortsiktigt tänkande. Det kortsiktiga tänkandet kan medföra felaktiga prioriteringar. När ersättningssystemen i stora och viktiga företag uppmuntrar sina chefer att ta stora risker på kort sikt spelar man inte endast med företagets kapital och förtroende. Man spelar även med nödvändiga strukturer i samhället.

Vi måste kunna ha förtroende för våra bolag, och vi måste kunna veta att våra banker inte tar för stora risker i sitt förvaltande av våra pengar.

Fru talman! Banker och finansiella institut är så viktiga för samhället att deras löner och hur deras bonussystem ser ut inte endast är en sak för de enskilda företagen. Det påverkar indirekt hela vårt samhälle om dessa viktiga institutioner uppmuntras att ta för stora risker. Medarbetare kan uppmuntras att ta risker som de normalt inte hade tagit bara för att tjäna lite mer. Det kan slå väldigt fel då personer ska premieras genom att ta extrema risker med andra människors pengar.

*Aktuell debatt:**Bonusar i de**statliga företagen*

Vi behöver banker och finansiella institutioner, men vi behöver definitivt inte ett ersättningssystem där de vi lämnar våra pengar till tjänar mer pengar ju större risker de tar. Finansministern har sagt att kortsiktiga bonusar är negativa på grund av att de leder till kvartalskapitalism som är skadlig för samhället.

Om företag ska ha bonussystem måste de vara byggda på ett sätt så att de uppmanar till ett långsiktigt ansvarstagande i företagen och icke kortsiktigt riskbeteende. Men samtidigt som det finns en risk med ersättningssystemen som premierar kortsiktiga risktänkanden ska det finnas utrymme för korrekt utformade ersättningssystem som belönar långsiktigt positiva insatser för företagen och som på lång sikt förbättrar både resultatet och samhällsservicen för kunderna.

Som jag tidigare har påpekat ska man dock tänka på att det kan vara väldigt svårt att urskilja enskilda personers påverkan på ett företags långsiktiga resultat, och detta måste påverka hur man väljer att utforma dessa system. Visa av dagens erfarenhet måste vi i framtiden vara väldigt försiktiga när det gäller dessa ersättningar.

(Applåder)

I detta anförande instämde Staffan Anger, Lena Asplund, Ulf Berg, Walburga Habsburg Douglas, Maria Plass och Hans Rothenberg (alla m).

Anf. 5 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Sverige har drabbats oerhört hårt av konsekvenserna av finanskraschen som svepte in över vårt lilla och mycket exportberoende land. Många människor har personligen drabbats hårt av varsel och uppsägningar. Mindre företag har redan gått i konkurs och försäkringsbolag har gjort återtag och sänkt tilläggspensioner. Det har tecknats avtal om att frysa löner, sänka arbetstiden och mycket annat. Många människor gör helt enkelt mycket stora uppoffringar, och många människor är oroliga för jobb och framtid.

Det är inte så konstigt att det på senare tid därför också återigen har kommit en bred debatt om ersättning till ledande befattningshavare i näringslivet inklusive de statliga företagen. I vissa företag har ledningen föregått med gott exempel. I andra företag har man under pinsamma former tryckta av opinion och kunder tvingats att avstå. Tondövhet är ju ett understatement i vissa fall.

Än mer iögonfallande tycker jag är den undfallenhet och brist på ansvarstagande som vissa representanter för styrelserna ibland har visat. För det är ju de anställda direktörernas ersättningar som har hamnat i blåsväder, men det är faktiskt styrelserna som har fattat besluten och inte de anställda direktörerna själva.

Samtidigt tycker jag att det är viktigt att vi inte hemfaller åt allmän populism. Det är inne att hacka på höga löner i största allmänhet, men det är dock inte Folkpartiets linje. Den som har ett stort ansvar ska också ha bra betalt, och det är viktigt att vi kan ha en individuell lönesättning som gör att man faktiskt belönar den som gör ett bra jobb med ett bra påslag. Detta är inte minst viktigt i svåra tider. Men resultatlön innebär framför allt på de ledande positionerna att det är de kortsiktigt mätbara sakerna som belönas. Det kan till exempel innebära att ett högt risktagande också belönas. Man riskerar då att få chefer som fokuserar på det som är kort-

siktigt och mätbart, och långsiktighet är sällan det eftersom resultaten utfaller senare.

Därför är det riktigt, tycker jag, att vi nu ska ändra reglerna så att de ledande befattningshavarna inte ska ha resultatbaserad lön.

Fru talman! Jag tycker också att det är viktigt att betona att detta faktiskt inte alls gäller i näringslivet i största allmänhet. De allra flesta ledare och ägare av små och medelstora företag måste tycka att den här debatten känns som något som sker på en helt annan planet än den de bor på. Två tredjedelar av alla privatanställda jobbar i företag med mindre än 250 anställda. De som leder och äger dessa företag har ofta ytterst modesta löner och ersättningar. De tar stora personliga ekonomiska risker. De arbetar extremt hårt för att skapa välstånd och jobb, och de ska i grunden, tycker jag, enbart ha heder av sina insatser.

Att det i vissa större företag sker snedsteg och feltramp får inte tas till intäkt för ett populistiskt nedrackande på näringslivet generellt. De politiska attityderna är en väldigt viktig del i ett gott företagsklimat. Är det någonting vi behöver göra just nu så är det att uppmuntra alla landets entreprenörer och företagare. Ni är jätteviktiga!

Fru talman! Ledarskap kommer uppifrån. Det betyder att staten som företagsägare måste föregå med bästa exempel och också ta ledningen i en framsynt debatt om vad som är rätt och riktigt generellt. Det är mot den bakgrunden som det är viktigt att vi nu har kommit överens om att ändra på riktlinjerna för ledande befattningshavare i de statliga företagen så att inte bara vd utan hela ledningen är undantagen.

Socialdemokraterna satt ju i regeringsställning med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet då flertalet av de nu gällande bonusavtalen tecknades. Riktlinjerna från 2003 skrevs om för att de var otydliga, men det var de riktlinjerna som medgav de här avtalen. De flesta av de statliga företagen har inte någon resultatlön över huvud taget. Ändå har företrädare för framför allt Socialdemokraterna men även de andra partierna högljutt och indignerat kritiserat alliansen för de statliga bonusavtalen och till och med påstått att de förut var förbjudna.

En av de mest högljudda kritikerna är Thomas Östros. Jag förstår att han inte deltar i dagens debatt. Thomas Östros var näringsminister och ytterst ansvarig mellan 2004 och 2006 då flertalet av de här avtalen gällde. Om man inte gillade dem skulle man väl ha styrt upp det och tagit bort dem då!

En annan kritiker är Ibrahim Baylan. Han var också statsråd 2004–2006. I Agenda i söndags påstod han gång på gång att dagens avtal bara är möjliga för att vi ändrade riktlinjerna 2008. Jag citerar Ibrahim Baylan: ”När vi hade regeringsmakten och verktygen, då förbjöd vi ju detta.”

I så fall är väl det ett flagrant exempel på total avsaknad av ägarstyrning! Men så är det inte, för riktlinjerna förbjöd inte alls detta. Det var de som gjorde det möjligt.

Jag tycker att det här är ett mycket stort mått av hyckleri. Tomas Eneroth upprepar detta här. Så sent som i förra veckan föreslog Tomas Eneroth och resten av oppositionen i näringsutskottet att vi ska återgå till de regler som gjorde det här möjligt. Hög svansföring! Jag förstår att det var med svansen mellan benen som ni drog tillbaka ert förslag i förrgår. Sanningen är den att om man kastar skit i fläkten gäller det att ducka.

Fru talman! I dessa svåra tider är det viktigt att vi inser att ledarskap kommer uppifrån. I den här krisen är det viktigt att förtroendet inte bara för näringslivet utan också för politiken står starkt. Då räcker det inte att sopa framför egen dörr, utan då måste man också ta fram skurhinken och skura. Det är det vi har gjort nu genom att säga att från och med nu gäller inte Socialdemokraternas gamla regler och inte de nya reglerna, utan generellt ska ledande befattningshavare i de statliga företagen inte ha rörlig ersättning.
(Applåder)

I detta anförande instämde Gunnar Andrén, Helena Bargholtz och Agneta Berliner (alla fp) samt Staffan Anger, Lena Asplund, Ulf Berg, Walburga Habsburg Douglas, Maria Plass, Hans Rothenberg och Cecilie Tenfjord-Toftby (alla m).

Anf. 6 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Jag instämmer i alla goda inlägg.

Vi har nu en debatt om bonusar, gratifikationer, höga löner och rörliga ersättningar i en tid när människor är oroliga för sin framtid. De känner hur framtidsutsikterna är dystra och tryggheten hotas. Det handlar om fantasisummor, och det är märkliga saker som utspelar sig i medierna för många människor.

Man ställer sig självklart frågan: Är det här rimligt? Är det här rättvist? Jag tror att svenska folket accepterar att människor tjänar bra med pengar om de ser att det är en koppling till en prestation man gör, om de ser att det är en koppling till det hårda arbete man utför, om de ser att det är en koppling till stora uppoffringar man gjort eller stora risker man tagit. Jag tror att det är den mekanismen som gör att vi är ganska generösa med att låta våra idrottsstjärnor tjäna ganska mycket pengar därför att vi oftast ser vilken uppoffring som ligger bakom deras framgång, och vi ser också vad de presterar.

Jag tror att det därför finns en stor acceptans när till exempel säljaren på ett stålbolag som drar in stora order till företaget har någon typ av prestationsbaserad lön. Han får alltså en provision på det han säljer. Likaså en säljare på ett företag som säljer produkter som gör att de anställda har jobb.

Det är överdrifterna och avsaknaden av kopplingen till det man har gjort som människor reagerar mot. Man ser inte sambandet och noterar att den som sliter i vardagen vid receptionsdisken på företaget, bankkassörskan, städaren inte får någon prestationsbaserad lön, ingen utdelning. Däremot får de i toppen orimligt mycket utan att man ser kopplingen.

Jag tror att det är bakgrunden till de starka reaktioner vi har sett över det som hände i SEB. Jag tror också att det är det som ligger bakom reaktionen på det som pågår kring LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin. När man ser att någon har 25 uppdrag och nästan halva lönen från arvoden utanför ordinarie jobbet undrar man: Finns det en koppling till en prestation som gjorts? Går det att göra ett bra jobb på sådana villkor?

Fru talman! Jag tycker att det här är en välkommen debatt. Det är viktigt att vi för in en personlig moralisk dimension i detta. Oavsett om jag är politiker eller företagsledare eller vilken befattning jag än har i en

styrelse har jag ett personligt ansvar för hur löner och ersättningar utformas. Vi kommer aldrig att kunna reglera allting via lagar, och vi *ska* inte reglera allting via lagar. Vi måste få ett större moraliskt ansvar och stå upp för de beslut vi fattar och också ta ansvar för att regelverk utformas på ett rimligt och bra sätt.

Jag tror att exempelvis AMF:s varumärke har blivit något anfrätt under senare dagars debatt. Jag tror att det har en välkommen effekt – man inser att man måste vårda varumärket och företaget. Konsumentmakten är viktig, och det är viktigt att också agera utifrån den.

Vi politiker har ett särskilt ansvar för de statliga bolagen. Här ska de statliga bolagen vara föredömen. Vi förvaltar också skattebetalarnas pengar. Om ett privat företag har en orimligt hög ersättning till sin vd är det den privata kapitalisten som förlorar pengar på detta. Men i statens fall är det skattebetalarna som förlorar. Det gör att vi har ett extra stort ansvar.

Regeringens tydliga besked är mycket välkommet, enkelt och rakt: Noll bonus, noll rörliga ersättningar till ledande befattningshavare. Vi kristdemokrater välkomnar det här. Vi kan lära oss av erfarenheterna. Finanskrisen visar att rörliga ersättningar, bonusar och allt vad de kallas har uppmuntrat till ett risktagande som har skapat kortsiktighet och bidragit till den finanskris som vi i dag ser effekterna av. Det är en viktig erfarenhet som vi verkligen ska dra av detta. Det finns inte bara problem för företag utan också konsekvenser för hela det ekonomiska systemet.

Vi vet också att rörliga ersättningar och bonusar gör att det är svårt att mäta vad man faktiskt belönar. Det är svårt att se, om man mäter bonusar utifrån aktiekursens utveckling i ett företag, vad som beror på företagsledningens insatser och vad som beror på konjunkturen. Vad beror på politiska beslut som har ändrat spelplanen för företagen?

Vi vet också att det är svårt att utforma ersättningsreglerna så att de verkligen träffar det man vill träffa. Det finns risker att systemen får effekter som man inte förutsett. Ta pensionsdebatten angående AMF som exempel!

Det är ofta bara uppsidan i de här bonussystemen och ersättningssystemen. Det är bara fördelar man kan få. Det finns inga risktaganden, ingen nedåtsida, vilket inte heller är rimligt om man ska ha rörliga ersättningar som fångar upp något slags prestation.

Det kanske viktigaste av allt är att de här systemen bryter sammanhållningen i företaget. När den som jobbar på golvet känner att man inte får någon utdelning när man gör en extra ansträngning och företaget går bra, men toppen däremot får det utan att man ser något samband, bryter det sammanhållningen och mot andan i företaget men också hela vårt svenska samhälle. Det är det oroande i detta. Jag tror att vi i så fall måste ha ett system som bygger på att alla i företaget får lika mycket. Jag tycker att Handelsbanken har ett intressant system där alla i företaget får exakt lika mycket när företaget når vissa vinster.

När man lyssnar på diskussionen här måste man ställa sig frågan som August Palm en gång ställde: Vad vill Socialdemokraterna? Vill ni, och det är en mycket intressant fråga att ställa till er, till Miljöpartiet och Vänsterpartiet, gå tillbaka till det system som gällde under Göran Perssons tid? Då var lönerna många gånger marknadsledande i statliga företag, och bonusar fanns. Eller tycker ni att nuvarande förslag från rege-

ringen är bra? Svaret på den frågan vore intressant att höra. Jag fick det i alla fall inte i Eneroths inlägg.
(Applåder)

I detta anförande instämde Gunnar Andrén och Helena Bargholtz (båda fp).

Anf. 7 LARS OHLY (v):

Fru talman! Det är välkommet med en debatt om bolagsledningars ersättningar därför att en inte oväsentlig del av de bakomliggande orsakerna till krisen är en kultur präglad av överdrifter, girighet och ett extremt risktagande bland banker och andra finansinstitut. Denna bonuskultur har bidragit till att driva fram obalanser som fått världsekonomin i gungning. Så skrev Maud Olofsson med flera i en debattartikel i tisdags. Det är stora ord.

Då måste man fråga sig: Vad är det som har drivit fram ett samhällsklimat där det anses fullt rimligt för en person i viss ställning att kräva mångmiljonlöner, mångmiljonpensioner, mångmiljonbonusar? Det är en girighet och en rufflarmentalitet som har frodats och som gjort att fartblindheten har spritt sig bland direktörer. Det samhällsklimat som göder föreställningen att man har rätten att roffa åt sig så mycket man kan har ni understött. Det har ni drivit fram. Det har gjort att det är rimligt att anta som direktör att man ska vara värd ofattbara summor i lön, bonus, optioner och andra förmåner. Det är ett samhälle som dras isär, som inte längre håller ihop. Det är det samhället som regeringspolitiken skapar. Det är faktiskt själva poängen med regeringspolitiken – att ta bort förmogenhetsskatten, begränsa fastighetsskatten, sänka den statliga skatten för dem som tjänar mest, se till att de riktigt högavlönade får mest av alla skattesänkningar och samtidigt sänka ersättningar för sjuka, sänka ersättningar för arbetslösa, införa en straffskatt för pensionärer. På alla sätt har ni visat att ni vill ha ökade sociala orättvisor.

Lönedepressningen följer som ett brev på posten på arbetsmarknaden, medan direktörer utan att skämmas kan tjäna 30 gånger, 50 gånger eller 70 gånger en vanlig industriarbetares lön.

Centerns Stockholmsdistrikt, det distrikt i det parti som näringsministern är ordförande för, har föreslagit platt skatt. Det innebär att man tar bort all statlig beskattning vid inkomstbeskattningen. Det är en gigantisk skattesänkning för dem som tjänar mest. För Maud Olofsson skulle det innebära 300 000 kronor mer i plånboken varje år. Det har Centerns Stockholmsdistrikt tyckt vara rimligt.

Det är naturligtvis denna kultur som har skapat förutsättningar för vissa giriga fartblinda direktörer att roffa åt sig så mycket som möjligt.

Tyvärr har den här kulturen också smittat in i arbetarrörelsens led. Vi måste vara tydliga med att vi måste stå emot. Vi måste visa att vi står för någonting annat, att vi inte tror att människor gör ett bättre jobb ju mer bonus de får eller ju bättre förmåner de får.

Det är de sociala orättvisorna som är det stora problemet.

Regeringen tog 2008 bort den generellt negativa inställningen till bonusar. Varför är det ingen som säger något om det – Karin Pilsäter, Björn Hamilton, Stefan Attefall eller Maud Olofsson? Ni beslutade ta bort den generellt negativa inställningen till bonusar i statliga företag. Ni

underlättade för att bonusar skulle ytterligare användas i statligt företagande. Det var det ni gjorde. Det var det beslut ni stod för då.

Därför måste man fråga sig: Är det av övertygelse eller av opportunist Maud Olofsson nu har ändrat sig? Plötsligt är alla emot bonusar, emot det som kallas överdrifter och girighet. Men ni har ju själva bidragit till det.

Direktörerna klarar sig alltid. De hade fallskärmsavtal. Sedan kom kritiken mot dessa. Då skaffade de sig optioner i stället. Sedan kom kritiken mot dessa. Då skaffade de sig bonusar. Nu kommer kritiken mot dessa. Då skaffar de sig högre löner, som Annika Falkengren i SEB – bort med bonusen, 2 miljoner högre lön. Det tyckte Wallenbergarna var rimligt.

Direktörerna klarar sig alltid, men vi måste hålla en rågång. Därför kan man inte å ena sidan vara emot bonusar, å andra sida säga att resultatlöner som är rätt utformade är bra. ”Poängen är att den som sköter sig får mer i lön” sade Maud Olofsson för en vecka sedan. ”Bonussystem är viktiga för att människor ska göra sitt jobb bättre” är också ett uttalande av Maud Olofsson för en vecka sedan, före debattartikeln, före den ändrade hållning som nu intas – naturligtvis inte av opportunist utan av övertygelse.

Det här är exempel på en regering som är på flykt undan sin egen politik för att opinionstrycket blivit för starkt. Vi välkomnar det, Stefan Attefall. Vi välkomnar regeringens nya hållning. Vi tycker att den är bra, men vi tycker också att ni borde dra slutsatser av att ni själva står för en politik som gynnar detta tänkesätt hos det övre skiktet, hos den elit som tjänar mycket pengar.

(Applåder)

I detta anförande instämde Marianne Berg, Siv Holma, Elina Linna och Eva Olofsson (alla v) samt Agneta Lundberg (s) och Ulf Holm (mp).

Anf. 8 ULF HOLM (mp):

Fru talman! I den här debatten hade jag förväntat mig en ursäkt och ett erkännande från näringsministern till svenska folket att regeringen gjorde fel förra sommaren när man ändrade regelverket. Jag hade faktiskt förväntat mig det just för att vi kräver tydlighet. Tydligheten är viktig. Den här debatten har inte visat på ökad tydlighet utan tvärtom på ökad osäkerhet om vilken linje som gäller.

Det går inte att ena dagen säga att det är jättebra med bonusar och nästa dag säga att nej, det är det inte alls. Det inger inget förtroende. Det är inte som Maud Olofsson säger, att staten ska vara tydlig som ägare, för det har staten inte varit. Det kan inte vara det regelverket som säger att det ska vara tydliga regler som regeringen fattar beslut om. Jo, tydliga är reglerna kanske i att bonus kan betalas ut även vid förlust. Det är tydligt, men det är fullständigt obegripligt för svenska folket att det kan vara på det sättet. Därför hade jag förväntat mig en ursäkt från näringsministern om att man inte hade tänkt igenom konsekvenserna av det beslut som fattades.

Nu kom ett utspel på DN Debatt, och jag kan citera delar ur artikeln: ”En inte oväsentlig del av de bakomliggande orsakerna till krisen är en kultur präglad av överdrifter, girighet och ett extremt risktagande bland

banker och andra finansinstitut". Det är fina ord. Jag tror att det är Anders Borg som har skrivit dem; det låter lite som det. Är det han som bestämmer, eller är det näringsministern? Veckan innan sade näringsministern nämligen att resultatlöner är bra och något som vi ska använda oss av. Vilken linje är det egentligen som gäller för regeringen? Är det Anders Borg eller Maud Olofsson som bestämmer? Anders Borg sade den 3 februari i Privata Affärer att man inte tillåter bonusar, lönehöjningar och någon höjning av styrelsearvodena. Det är inte den linjen Maud Olofsson redovisat i riksdagen i dag. Det är en helt annan linje, och det skapar osäkerhet om vad regeringen egentligen tycker.

Vi har heller inte sett några ägardirektiv och än mindre några förslag på hur det regelverk som näringsministern nu aviserar ska se ut.

Bland det mest skrämmande med det beslut som regeringen fattade förra sommaren, och som näringsministern hyllade förra veckan, är att resultatlöner som är rätt utformade exempelvis garanterar kärnsäkerhet. Kan det verkligen vara rimligt att man har bonussystem i Vattenfall som ju ska övervaka kärnsäkerheten? Jag tycker inte att det kan vara bonusgrundande. Det kan inte vara så resultaten ska se ut. Detta togs upp i SVT:s *Uppdrag granskning* där Anders Borg och Vattenfalls vd erkände att bonussystemet kan leda till ökat risktagande. Det är just det ökade risktagandet som är så farligt och skapar girighet. Frågan är vilka effekter det får. Vi har fortfarande inte fått klart besked om hur den ansvariga ministern ser på detta.

Det har heller inte redovisats några konkreta underlag till om bonussystemet verkligen leder till ökad vinst eller vad det nu är man vill ha. Det finns inga sådana. Fler och fler företag lämnar nu bonussystemen och ser till att bara ha en lön, ingenting annat. Bonussystemen ger inte de effekter som det var tänkt.

Den sista punkt jag vill ta upp, fru talman, är vilken effekt näringsministern har på företagsklimatet i Sverige. Vi har alltså en näringsminister som förstör företagsklimatet i landet. I en tid när vi behöver småföretagare, när vi behöver en ökad tro på att företagen ska våga anställa människor för att vi ska få ned arbetslösheten agerar näringsministern fullständigt felaktigt.

Vi behöver inte ökade klyftor i samhället. Vi behöver minskade klyftor. Det måste vara hållpunkten. Därför förväntar jag mig fortfarande, fru talman, att näringsministern kommer med en ursäkt och ett erkännande om att regeringen gjorde fel förra sommaren och nu stoppar alla bonusavtal och gratifikationer, och allt vad det kan heta, för direktörer som bara vill ha mer och mer pengar.

(Applåder)

Anf. 9 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! I en sådan här debatt kan man göra vissa klarlägganden, vilket jag tycker är bra. Det första är att jag tillsammans med mina kollegor i regeringen länge kritiserat både ohemult höga löner och höga bonusar, oavsett var de gäller. Jag tycker att det är viktigt att ha återhållsamhet. Jag håller med om att de som i dag får spara och de som blir uppsagda blir provocerade av alla dessa utbetalningar. Därför är detta en bra debatt.

Det andra är att sådana här debatter ger tillfälle att syna sitt eget fögderi. Tomas Eneroth talade om Posten. Det är intressant, för de flesta program, pensioner och annat infördes under den förra socialdemokratiska regeringens tid vid makten. Jag kan upplysa Tomas Eneroth om att Postens förre vd hade en samlad ersättning på 900 000 kronor. Det ger 10,8 miljoner kronor i ersättning. Den nivån sattes under den tid då Socialdemokraternas regelsystem för ersättningar gällde. Jag vill gärna ha en liten kommentar till det.

Varför ändrar regeringen sin inställning? Vi ändrade på riktlinjerna i somras, då vi sade att styrelserna skulle ta ett ansvar. Vi sade att lönerna skulle vara konkurrenskraftiga, inte löneledande. Det skulle krävas ett skriftligt underlag som utvisar bolagets kostnad innan beslut om enskild ersättning fattas. Styrelsen skulle motivera rörlig lön och dess högsta utfall, och styrelsens motiv till eventuella avvikelser skulle också beskrivas. Tänk om detta hade fått gälla AMF Pension, är min lilla tanke.

Resultatet av genomgången visar att 12 av 51 onoterade bolag inte har några bonusprogram. När vi går igenom vad man har gjort med dem som har bonusprogram ser vi att styrelsen tagit sitt ansvar. Jag vill gärna säga det. Man ska inte kritisera bolag, inte heller i den statliga sfären, som faktiskt har skött sig och följt riktlinjerna, ambitionerna och det som vi från regeringens sida har sagt.

Däremot är det viktigt att kunna läsa en diskussion. Det statsrådet vore otroligt oklokt som inte förstod att läsa en diskussion och en debatt. Kan vi inte ha en nyanserad debatt om detta? Statliga bolag misstänkliggörs alldeles i onödan. Det låter lite konstigt när jag nu ska försvara statliga bolag, men i grunden är det så: Om de ska vara föredömen kan vi inte riskera att de misstänkliggörs. Då säger vi: Ta bort alla sådana bonussystem för ledningen, så behöver vi inte ha den diskussionen!

Vad är då svaret från den samlade oppositionen? Jo, vi ska gå tillbaka till de riktlinjer där vi har möjligheter till resultatlön och bonusar. Det är det oppositionen säger. Vill ni säga någonting annat, gör det då i den här debatten, för än har ni inte gjort det!

Jag tycker också att det är viktigt att säga att det var er gamla ordning som gjorde detta möjligt på så många olika områden. Det är i dag vi lever med mycket av de nivåer som Socialdemokraterna själva har satt upp.

Ja, AP-fonderna omfattas redan i dag och kommer att fortsätta att omfattas av de här riktlinjerna. Det är viktigt att säga det. Vi kommer att ha en dialog med övriga näringslivet för att se om vi kan få en ökad samsyn kring att vi kan hålla igen på det här området.

De anställda kommer fortsättningsvis att kunna få resultatlöner. De finns också i en del av de här bolagen, vilket jag tycker är bra. LKAB, SJ och andra gör så. Det är toppen!

Till sist vill jag säga några ord om landets småföretagare. De känner inte igen sig i den här debatten. Deras vardag är någonting helt annat. De har låga löner, kanske lägre än de anställdas. De kämpar dag och natt för att få det här att gå ihop. Jag instämmer i det som Karin Pilsäter föredömligt sade: Ägna en tanke åt dem som är långt från det här, både småföretagare och anställda!

Då måste vi visa ledarskap. Den som då inte är modig nog att visa det ledarskapet ska heller inte leda.

(Applåder)

Anf. 10 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! När det gäller det sistnämnda om småföretagen måste jag säga att de verkligen inte har fått känna av något effektivt ledarskap från Maud Olofssons sida. Tvärtom har de fått känna av höjda arbetsgivaravgifter, ännu mer krångliga regler och dessutom en regering som inte tar hänsyn till småföretagens situation när de drabbas av likviditetskris och finanskris, en regering som vägrar ta beslut eller göra insatser som skulle innebära att man kunde minska risken för att småföretag får stora likviditetsproblem. Där har regeringen varit handlingsförlamad.

Det framkom en fullständig nyhet här när näringsministern sade att hon hårt kritiserat höga löner och bonusar. Var då? Allvarligt talat, var då?

Om vi inte ska ha kvar resultatlöner kan väl inte heller sopåkare och byggnadsarbetare ha resultatlöner? Det är den typen av kommentarer jag har hört från landets näringsminister. Tvärtom har det varit väldigt "tyst" när man har hört argumentationen från landets näringsminister.

Snarare har väl partivännerna i Centerpartiet argumenterat på ett helt annat sätt. Hemma i Småland, i mitt kära hemlän, har ett centerpartistiskt kommunalråd snarare argumenterat för att de kommunanställda ska ha lönestopp och föreslagit att undersköterskor, lärare, förskollärare och andra ska dra åt svångremmen ytterligare för att vara med och betala det som är regeringens indragna statsbidrag och försämrade ekonomi för kommuner och landsting.

Det förslaget kritiserades hårt av alla fackliga organisationer. Det kritiserades hårt av alla politiska partiledare, men inte av Centerns egen partiledare. Hon har inte avvisat förslaget om lönesänkningar i kommuner och landsting. Det vore klädsamt om näringsministern kunde ta den argumentationen nu och tala om att hon om hon nu inte vill sätta några begränsningar för mångmiljonlöner i statliga företag ändå är väldigt tydlig med att hon inte har ambitionen att sänka lönerna för människor i kommuner och landsting som gör ett riktigt jobb.

När det gäller vårt initiativ måste man vara väldigt noga med vad man säger. Detta riktar jag till utskottets ordförande och till en del andra borgerliga debattörer. Sanningen är att i denna stund där vi nu står gäller fortfarande de så kallade Maudreglerna, det vill säga de regler som gör det möjligt för statliga företag att dela ut bonusar även om de går med förlust. Fortfarande gäller regler som denna regering har infört som innebär att man har tagit bort det generella motståndet mot bonusar.

Det var frånvaron av den här regleringen som gjorde att vi i utskottet sade att vi måste agera. Regeringens egen statssekreterare sade att det här inte var någonting som var på dagordningen att göra snabbt inför vårens bolagsstämmor. Det faktum att regeringen ännu inte har tagit beslut, trots att LKAB och Posten har bolagsstämma så snart som den 31 mars, tyder på att man inte heller verkar ha så bråttom.

Med all respekt för DN Debatt, men det är ingen lagstiftande församling. Det är inte där man presenterar förslagen, utan det gör man i regeringsbesluten eller i bästa fall till och med i riksdagens kammare. Men här har vi inte sett någonting. Det verkar som om regeringens bonusförslag blir alltmer likt regeringens fordonspolitik, det vill säga en 28-miljarderssufflé som i verkligheten inte sätter några spår för Volvo, Saab, underleverantörer eller andra företagare. Vi kan inte ha en regering som

försöker bedriva debatter och politik bara genom massmediala utspel men i verkligheten inte gör någonting. Det enda regeringen har förändrat i verkligheten när det gäller regelverk för statliga bonusar är att man tog bort de strikta regler som den socialdemokratiska regeringen införde och tvärtom öppnade för en ökning av bonusar, till och med i bolag som går med förlust.

Mina frågor återstår, eftersom Maud Olofsson inte svarade på dem: Kommer det här generella bonusstoppet, som vi hade, att återinföras? Tycker Maud Olofsson fortfarande att statliga bolag som går med förlust ska kunna dela ut frikostiga bonusar? Det är två enkla frågor. Det vore enkelt för näringsministern att säga: Självklart inte! Men tystnaden är ibland talande.

(Applåder)

I detta anförande instämde Raimo Pärssinen och Börje Vestlund (båda s).

Anf. 11 BJÖRN HAMILTON (m):

Fru talman! Det är inget fel att ha välavlönade företagsledare, och det är självklart inget fel att ha anställda som är duktiga och har bra betalt. Det är de som för utvecklingen framåt. Vi har massor med exempel i vårt avlånga land på duktiga företagsledare och duktiga människor som jobbar i privata och statliga företag. Det är de som håller vårt välstånd under armarna, så att säga. De känner säkert inte igen sig i den här debatten heller. Men det är tyvärr så att det är de få som inte sköter sig som sätter den mediala agendan, och det är de som lämnar avtryck i människors medvetande. Det är dem den här debatten handlar om egentligen, inte den stora massan som sköter sig alldeles utmärkt.

Vårt välstånd bygger på marknadsekonomiska grundvalar, och det är viktigt att konstatera. Det är också viktigt att konstatera att det har visat sig att det är det enda system som håller om man vill ha ökat välstånd och ökad utveckling. Det är någonting som den här regeringen står för och som mitt parti står för. Det är viktigt att vi slår fast det.

Men det är också viktigt att de ersättningssystem som är skapade i det marknadsekonomiska konceptet blir begripliga och rimliga. Annars kan risken vara stor att förtroendet för marknadsekonomin minskar med tiden, och det vore naturligtvis en katastrof utifrån vårt synsätt.

Det är klart att förtroendet för en styrelse som först beslutar att betala ut väldigt stora pensioner och sedan inte riktigt vill kännas vid vilket ansvar man som enskild styrelseledamot faktiskt har försvinner väldigt snabbt. Det gäller att handla ansvarsfullt och stå upp och ta ansvar för sitt eget handlande. Det skapar förtroende.

AMF är ett praktexempel på hur man på ett snabbt och effektivt sätt kan förverka ett förtroende om man inte agerar på ett entydigt och förtroendeingivande sätt i de här frågorna. LO:s uppfattningar anpassas tydligt till vilka styrelser man sitter i. Visst händer det att effekten av fattade beslut kan bli något annorlunda än vad avsikten var hos beslutsfattarna. Men då gäller det att göra helt om och göra rätt. Det handlar om att visa ledarskap.

Fru talman! Regeringen har visat ledarskap genom att man har vågat ompröva tidigare ståndpunkter och förespråkar en förbättring av nu gällande regler. Vi måste nu återställa förtroendet för det allmänna genom att ge nya riktlinjer för statliga bolag. Det innebär att regeringen stoppar alla chefsbonusar i statens samtliga företag.

Samtidigt som regeringen nu förbättrar reglerna för de statliga företagen avser man också att bjuda in andra stora företagsägare i Sverige till samtal om ersättningsnivåer och principerna kring dessa. I kristider ställs krav på återhållsamhet. Här skulle det vara bra att få en samlad syn på ersättningssystemen. Det visar också på att man vill värna om att kunna fortsätta att leva i ett marknadsekonomiskt samhälle som utgör en av grundvalarna för vårt välbefinnande.

Socialdemokraterna föreslog i näringsutskottet en återgång till de regler för statliga bonusar som gällde under deras regeringstid. Det måste innebära att man vill behålla möjligheterna till bonusar för ledningarna i de statliga bolagen. Det innebär också att man vill återgå till regler som har legat till grund för många av de avtal som nu starkt kritiserats, eller hur Tomas Eneroth?

(Applåder)

Anf. 12 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Jag tror inte att jag efter att ha hört dessa inlägg är ensam om att undra: Vad vill egentligen oppositionen själv? Vad är det för beslut som de själva skulle vilja fatta om det var de som hade makten?

Tomas Eneroth refererar till att DN Debatt inte har lagstiftningsstatus. Det är en replik som jag hört mig själv säga många gånger tidigare under den socialdemokratiska regeringens tid då nyheter och saker presenterades på DN Debatt men inte i propositioner. Det är inget nytt under solen på den punkten. Sanningen är den att vi har deklarerat att det kommer att fattas beslut i regeringen om nya riktlinjer och vilken innebörd de kommer att ha.

Fru talman! Det är som jag sade tidigare: Kastar man skit i fläkten är det bäst att man duckar. Det ser vi också att Thomas Östros nu har gjort, som inte ens är här i kammaren och som definitivt inte deltar i debatten. Det var Thomas Östros som var näringsminister år 2004–2006 när i princip alla de avtal som nu diskuteras tecknades eller var giltiga.

Om det skulle vara sant som Ibrahim Baylan sade i tv att detta då var förbjudet och som Tomas Eneroth sade alldeles nyss här i kammaren att det fanns ett generellt bonusstopp skulle det ha inneburit att det var ett flagrant exempel på avsaknad av ägarstyrning från Thomas Östros sida.

Jag vill bara påpeka att till exempel Lars Ohly då tillhörde samarbetspartierna och givetvis också har ett mycket stort ansvar för flagrant brist på ägarstyrning. Men grejen är den att det inte var så. I själva verket möjliggjorde de riktlinjer som fanns då detta. De gav utrymme för detta. De var otydliga.

Det var också huvudorsaken till att de omarbetades för att inte vara så fruktansvärt otydliga utan vara tydliga med att det är styrelsens ansvar att utforma regler, om man finner det lämpligt, som gör att man leder företagen mot målen.

Sett mot ljuset av det som har hänt efter juli 2008 med fritt fall i ekonomin, en finanskrasch och en ekonomisk situation som vi inte har sett motstycke till under detta århundrade och faktiskt inte heller under förra århundradet är det klart att man även måste ompröva den här typen av frågeställning. Det är också precis det som vi har gjort.

Jag kan förstå att Tomas Eneroth flyr till Centerns kommunalråd i Småland i stället för att lämna besked om vad du själv egentligen tycker. Förra tisdagen lade du fram förslag om att vi skulle återinföra de regler som gjorde detta möjligt. I tisdags drog du tillbaka det förslaget. Vad är det egentligen du vill? Lämna besked om det i stället för att fly till Smålands urskogar.

Du påstår här, Lars Ohly, att det är vi i alliansen som har drivit fram detta samhällsklimat. Det är regeringspartierna som har skapat det här samhället. Vi tackar för den elogen till vår fruktansvärda effektivitet! Sanningen är att det samhällsklimat vi har inte är skapat i september 2006, utan det har växt fram under lång tid.

Det finns jättemycket som är bra. Jag sade det tidigare. Det är en fantastisk entreprenörsanda, kämpaglöd, ansvarstagande och risktagande, blod, svett och tårar som finns ute bland landets företagare och anställda. Det ska vi värna om och inte helt och hållet försöka svärta ned.

Vi som har varit med ett litet tag vet att detta inte är någon debatt som har kommit som en blixtnedslående himmel. Så fort det blir dåliga tider dyker det upp avslöjanden om excesser på olika sätt. Tyvärr är det inte alltför sällan som företrädare för arbetarrörelsen står med byxorna nere och inte har läst styrelsehandlingar eller varit de som medvetet har fattat beslut om höga pensionsavtal, bonusar och fallskärmar.

Fru talman! Jag kan förstå att Lars Ohly hellre vill skjuta över ansvaret på Centerns Stockholmsdistrikt än att tala om vad han själv vill. Det är på sin plats, fru talman, att oppositionen redogör för det. Vad är det egentligen ni har för förslag? Vi har redogjort för våra, men vad vill ni?
(Applåder)

Anf. 13 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Jag vill gärna instämma i det Karin Pilsäter uppehöll sig vid i sitt anförande om den tomhänta oppositionen. Jag skulle också vilja tillägga att den är smått desperat.

Tomas Eneroth slungar här till och med i förbifarten ut en anklagelse om att regeringen har dragit in statsbidrag till kommunerna, vad nu det har med saken att göra. Dessutom är det ett påstående som inte stämmer med verkligheten. Tvärtom har kommunernas ekonomi förstärkts ganska avsevärt under det innevarande året, och ytterligare besked kommer den 15 april.

Han påstår också att det fanns ett generellt stopp för bonusar under Socialdemokraternas tid. Jaså, det var en nyhet! Hur kommer det sig att bonusar betalades ut under Socialdemokraternas tid vid makten? Den stora skillnaden är möjligtvis att det har blivit en skillnad mellan maximalt två månader och fyra månader. Det är ungefär där som skillnaden har bestått i de tidigare riktlinjerna.

Jag håller med om frågan och att det skulle vara intressant att få besked från de tre partierna. Är det förslag som regeringen har lagt fram bra? Är det bara så att man väntar på de formella besluten men att man

sedan är nöjd och belåten? Det vore intressant att få veta det. Eller står man fast vid de beslut som man hade bara för någon tid sedan?

Jag förde fram många argument för varför staten inte ska ha rörliga ersättningar och bonusar vare sig i lågkonjunktur eller i högkonjunktur. Jag hoppas att vi för en diskussion som är principiell och inte bara beror på opinionsvindar och stämningssläge just nu utan diskuterar om det över huvud taget är ett system vi ska ha även när det går bra för landet och det är full fart i näringslivet.

Det är intressant att höra Tomas Eneroths allmänna formuleringar. Men det blir otydligt vad han egentligen menar. Är han emot alla rörliga ersättningar i alla sammanhang? Är det rimligt att det finns rörliga ersättningar för byggnadsarbetare som jobbar på ackord? Är säljarens rörliga ersättningar i ett företag rimligt? Får det finnas någon typ av rörligt element i den lön som till exempel går till den som jobbar med kapitalplaceringar i en AP-fond? Jag kan tycka att det kan vara rimligt.

Men chefen, den ansvarige, ska själv inte ha rörlig ersättning som gör att han eller hon inte har kontroll och ser till att systemen blir rimliga och korrekta. Det ska inte finnas incitament att dras med i ett risktagande och ett beteende som långsiktigt inte är sunt. Det är en stor skillnad.

Jag tror att man kan behöva den typen av stimulanser. Varje säljare som har en provision med i bilden blir oftare en effektivare säljare. Det gäller i många sammanhang, och det gäller också för många yrkesgrupper. Vi ska föra en nyanserad diskussion om detta. Men vi får inga besked från Socialdemokraternas sida. Vad vill ni egentligen?

Jag har en kommentar. Jag försökte beskriva det lite grann med exempel från banken SEB och AMF – företag vars agerande verkligen hotar den samhällsväv som håller ihop ett samhälle. Jag pekade på vikten av det personliga ansvaret hos företagsledning och styrelser för de beslut man fattar.

Jag noterar också att ingen från oppositionen kommenterade den typen av företag. Det är också viktigt att de som sitter i ansvarig ställning i den typen av företag tar sitt ansvar. Debatten de senaste dagarna både i AMF-fallet och också i SEB-fallet visar på att det finns en del övrigt att önska. I SEB-fallet har man tagit ansvar genom att man har backat tillbaka. Vad händer i AMF-fallet? Där kanske Socialdemokraterna kan föra en offentlig debatt men också en intern debatt i verksställande utskottet. (Applåder)

Anf. 14 LARS OHLY (v):

Fru talman! Ulf Holm var tidigare kritisk till näringsministerns insatser för företagandet i Sverige. Om Ulf Holm hade tyckt som näringsministern gjorde för en vecka sedan hade han väl föreslagit bonussystem på näringsministerns lön.

Maud Olofsson sade: Man kan inte ha en nyanserad debatt, och därför tar vi bort bonussystemen. Då är det alltså inte övertygelse. Då är det inte en kunskap om att dessa bonussystem är skadliga, vilket framgick i debattartikeln. Det var till och med så att bonussystemen hade underlättat girighet och lett till stora svackor i världsekonomin.

Nu handlar det i stället om att man inte kan föra en nyanserad debatt. Då måste jag fråga mig: Varför underlättade ni själva i och med beslutet 2008 för bonusar i statlig sektor? Vad var tanken bakom det? Det är bra

att ni ändrar er nu, men varför vågar ni inte diskutera hur girigheten hänger ihop med de sociala orättvisor som finns?

Björn Hamilton var i alla fall ärlig och sade att vi har omprövat tidigare ställningstaganden, vilket är ett erkännande av att man tidigare har tyckt något annat, nämligen att bonusar var bra. Det gjorde ni ju. Er regering beslutade att ta bort den generellt restriktiva hållningen till bonussystem i statlig sektor.

Har ni något ansvar för det? Stefan Attefall, som för övrigt tror att regeringen inte har fryst statsbidragen till kommunerna, vilket han nog är ganska ensam om, är väl den som ger den hårdaste kritiken till Maud Olofsson i dagens debatt när han säger: Vi ska inte ha rörliga ersättningar vare sig i låg- eller högkonjunktur. Rörliga ersättningar på chefsnivå är dåliga.

Det är precis motsatsen till vad Maud Olofsson sade för en vecka sedan. Det är en oerhörd kontrast mellan Kristdemokraternas och Centerpartiets ställningstaganden i detta.

Min fråga är: Har ni något ansvar? När ni underlättade för bonusar, fick det då till följd att fler använde bonussystem inom statlig sektor? Var inte det egentligen själva syftet? Om man underlättar för bonusar kanske det får till följd att fler använder sig av bonussystem, och då kan man ju inte bli upprörd för det. Varför tog ni annars bort den generellt negativa inställningen till bonusar? Blev ni överraskade över att bonusarna ökade när ni gav klartecken för bonusar även i förlustbringande verksamheter? Först fattar ni ett beslut om att tillåta bonusar i förlustbringande verksamheter och tar bort den generellt negativa inställningen. Så ökar bonusarna, och då blir ni överraskade över att de har ökat. Då ändrar ni er och säger att nu ska vi inte ha några bonusar.

Är det inte på sin plats att man åtminstone erkänner att man hade fel och säger: Vi tänkte fel. Det var fel att underlätta för bonusar och att tillåta dem även i förlustbringande verksamheter. Vi ska inte ha bonusar. Säg som Stefan Attefall sade: I både låg- och högkonjunktur ska vi se till att dessa bonussystem inte återupprättas.

Slutligen finns det olika system som samverkar eller ibland motverkar varandra. Marknaden driver alltid på för ökade orättvisor. Marknadsstyrda system leder till ökade orättvisor. Mot det kan man ha en politik som försöker minska de sociala klyftorna. Men nu har vi en politik som understöder marknadens orättvisor genom att sänka skatten mest för höginkomsttagare, genom att jaga sjuka och arbetslösa, genom att införa straffskatt på pensionärer, genom att se till att de sociala orättvisorna ökar.

Det är klart att i det klimatet kommer också fler att tycka att det är naturligt att roffa åt sig så mycket som möjligt. I det klimatet kommer direktörer att tycka att det är rimligt att man får pensionsavtal på tiotals miljoner, löner på tiotals miljoner, bonusar på flera miljoner.

Det är det som hänger ihop med den orättvisa sociala politik ni för.
(Applåder)

Anf. 15 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Näringsminister Maud Olofsson vill inte be om ursäkt eller erkänna misstagen. Maud Olofsson säger att svenska folket blir pro-

vocerat. Nej – svenska folket blir inte provocerat. Vi blir förbannade rent ut sagt. Det är vad vi blir.

Björn Hamilton från Moderaterna är tydligast. Han säger att duktiga medarbetare ska ha bra betalt, och därför förtjänar direktörer höga löner.

Jaha. Men Kommunals 600 000 medlemmar, gör inte de ett bra arbete? De har en snittlön på ungefär 19 000 kronor i månaden. Var är uppmuntran till dem som utför ett så viktigt arbete? Nej, det är tydligen bara direktörer och höga chefer som ska ha någon liten ekonomisk stimulans för att göra ett bättre jobb. Det behöver de inte. De ska göra ett bra jobb i alla fall, för deras löneläge är betydligt högre i alla fall.

På DN Debatt skriver näringsministern om bonusar och höga löner att de är en inte oväsentlig del av de bakomliggande orsakerna till krisen och att de präglas av överdrifter och girighet. Men varför innebär då inte det nya regelverket som ska komma att bonusarna försvinner för kapitalförvaltarna på AP-fonderna? Det är just de som håller på med den här sortens verksamhet som är upphovet till girigheten. Nu är det plötsligt bara cheferna. Men det måste faktiskt utredas ordentligt hur de här bonussystemen slår.

Jag har inte heller fått något svar på frågorna om lämpligheten i att ha bonussystem på kärnkraftverken. Jag tycker att Maud Olofsson ska redovisa hur de bonussystemen på kärnkraftverken är utformade. Efter Forsmarksincidenten blev kärnkraftsindustrin starkt kritiserad för att ekonomisk vinst sattes före säkerheten. Att Maud Olofsson nu försvarar detta bonussystem av hela sitt hjärta visar att hon inte har förstått någonting. Det är tondövt från regeringen i de här frågorna, och man gör det enbart för att just i det här läget kanske man ska ta det lite försiktigt.

Vi väntar fortfarande på ägardirektiven. Vi kan inte vänta längre, för det är nu beslutet fattas ute i styrelserna. När kommer ägardirektiven?

Vi har ett gemensamt svar från oppositionen som vi lade fram i utskottet häromveckan men som vi tog tillbaka när vi fick beskedet att det skulle komma något nytt. Men det kommer inget nytt från regeringen, och då får vi damma av våra förslag igen och se till att det blir ett stopp på den girighet som finns i toppen i de statliga företagen, inte bara i Sverige utan exempelvis på Vattenfalls filialer ute i Europa. Vi måste ha en tydlighet. Om staten ska vara en tydlig ägare kräver det också att regeringen ger tydliga ägardirektiv.

Jag hade hoppats att vi skulle få dem i dag under debatten, men uppenbarligen vill Maud Olofsson fortsätta att mörka och lägger inte fram några konkreta förslag. En ursäkt är fortfarande på sin plats, Maud Olofsson. Jag tror att svenska folket vill höra en sådan.

Anf. 16 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Den här debatten ger också tillfälle att säga andra saker. Regeringen är handlingsförlamad när det gäller småföretagens finansiering, sägs det. Jag tror inte att Tomas Eneroth har sovit i riksdagen, men låt mig bara påminna om de 2 miljarderna till Almi, höjningen av mikrostödet från 100 000 till 250 000, uppskjuten skatteinbetalning, sänkta arbetsgivaravgifter generellt och för ungdomar. Det är kraftfulla insatser mot banksektorn – men regeringen har ingenting gjort, säger man. Då säger jag att det går att läsa innantill.

*Aktuell debatt:
Bonusar i de
statliga företagen*

Vad gällde beslutet i somras? Jo, ett ökat styrelseansvar när det gäller regelverket. Vi skulle ha konkurrenskraftiga, takbestämda, rimliga och ändamålsenliga ersättningar. Det har jag kommunicerat med styrelserna. Det har jag haft diskussioner med dem om. De ska ge skriftliga underlag och motivera.

Jag kan bara konstatera att styrelserna har tagit sitt ansvar. Man har inte utvecklat en massa bonussystem i strid med de riktlinjer vi har gett. 12 av 51 företag som är onoterade har resultatlön.

Låt mig påminna: Socialdemokraterna hade inga regler som tog bort bonusmöjligheterna. Ni låtsas ju bara! Ni låtsas att ni vill det. Men ni hade ingen restriktiv hållning, för då skulle inte resultatet vara allt detta som vi nu ser.

Tvärtom. När ni hade ansvaret blev vissa bolag löneledande, till exempel Postens vd – något som Tomas Eneroth kritiserat. Förklara varför det var möjligt med den förra vd:n.

Ni måste kunna läsa innantill. Vi tar bort bonusar för vd:ar och för ledningsgrupp. Då behöver vi inte ta ställning till om det går plus eller minus för dem eftersom det inte blir några bonusar. Det är hur enkelt som helst. Men det är helt okej att anställda kan få resultatlöner.

Ulf Holm säger att det ska vara en tydlighet. Då är det viktigt att få besked från oppositionen. Vad tycker ni? Ska ni gå tillbaka till era gamla regler där bonusar var möjligt? Eller stöder ni regeringen som vill ta bort bonusarna? Ge besked i debatten!

(Applåder)

Anf. 17 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Jag kan verkligen läsa innantill, och jag kan också se konsekvenserna av den brist på beslut för landets småföretag som Maud Olofssons näringsministerskap resulterar i. Det är inte så att småföretagarna har fått sänkta arbetsgivaravgifter – tvärtom. De har fått höjda arbetsgivaravgifter under den tid Maud Olofsson har varit näringsminister. De har fått möjlighet att söka undsättningslån, men det visar sig att de inte kan användas. De tror att regelkrånglet ska minska, men det ökar i stället. Det är inte undra på att de är så skeptiska och kritiska till regeringen som de är.

Det här är något som jag tycker att Karin Pilsäter ska ta med sig när hon säger att jag flyr till Småland. Kom med till Småland och se hur landets småföretagare kämpar, trots att de upplever att de inte får stöd från landets regering. Se också där på plats hur centerpolitiker föreslår sänkta löner för människor som arbetar i kommuner och landsting för att klara den ekonomiska krisen. Det är en ekonomisk kris till följd av frysta statsbidrag, Stefan Attefall, till följd av krav på medfinansiering för infrastruktur, till följd av en skyhögt ökning av arbetslösheten, till följd av den ekonomiska politiken som bedrivs i det här landet. Det är en ekonomisk kris i kommuner och landsting, och Centern föreslår att man ska frysa lönerna för de anställda. Maud Olofsson har ännu inte tagit avstånd från detta.

När det gäller bonusreglerna kan jag nöjt konstatera att vårt utskottsinitiativ har haft den goda effekten att det har tvingat regeringen att åtminstone på DN Debatt redovisa ett tillbakadragande av de tidigare gene-

rösa reglerna. Jag hoppas och vill verkligen tro att vi också kommer att få se ett regeringsbeslut om detta. Det måste ändå vara så att de stämmor som ska ske nästa vecka ska kunna omfattas av de nya regler som regeringen argumenterar för, annars är det bara luft.

Vi måste få veta: Kommer ni att se till att man inte beviljar generösa bonusar i bolag som går med förlust? Kommer ni att se till att det ni skriver på DN Debatt också får en verklighet för de företag som ska ha bolagsstämma? Det är de beskederna vi kräver, och vi har ännu inte fått något svar från näringsministern.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anneli Särnblad (s).

Anf. 18 BJÖRN HAMILTON (m):

Fru talman! Nu har Tomas Eneroth försuttit sin chans att beskriva vad Socialdemokraterna vill, men Lars Ohly och Ulf Holm har fortfarande möjlighet. Kom fram nu ur garderoben och beskriv vad ni vill i frågan.

Jag ska läsa ur vår egen tidning Riksdag & Departement: Även Karl Marx förespråkade ersättning efter prestation under socialismen. Det är med anledning av att man diskuterar belöningssystem och så vidare. Jag vet inte om Lars Ohly tänker följa Karl Marx den här gången eller inte. Det vore en sensation om han gjorde avsteg från sin gamla guru.

Det är inte acceptabelt att företag kan gå med miljardförluster samtidigt som några få personer kan plocka ut stora bonusar. Det är uppseendeväckande och stötande. Det har vi alla varit överens om tvärsöver partigränserna.

Att ha ledande poster i företag kräver förtroende. Det är en bas för att bedriva all typ av verksamhet där man är beroende av varandra. Att ha förtroende hos dem som arbetar i företaget, att ha förtroende hos dem som ska köpa företagets produkter och inte minst att ha förtroende hos aktieägare eller andra uppdragsgivare är självklara saker. Orimliga ersättningar skapar inget förtroende. Det skapar snarare misstroende. Vi måste kunna uppleva ersättningarna som rimliga för de prestationer som utförs. Det är viktigt för att grundvalarna i vårt ekonomiska system, marknads ekonomin, ska fortsätta att vara vårt rättesnöre. Det här är absolut essensen i dagens debatt.

Girighet skapar inget förtroende. Det som händer i vår omvärld just nu raserar tyvärr många förtroende för många företag och organisationer i samhället – statliga och privata. Det måste vi reparera.

(Applåder)

Anf. 19 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Ledarskap måste komma uppifrån. Ledarskap är också att säga att saker och ting har förändrats, och då ska spelreglerna ändras utifrån hur spelplanen har förändrats. I ljuset av höstens ekonomiska krasch är det rimligt att ompröva de riktlinjer som har gällt. Riktlinjer ändrades för att bli tydligare jämfört med den tidigare regeringens. Att en sådan omprövning pågick var också något som det lämnades besked om i utskottet innan ni lade fram det förslag som ni sedan drog tillbaka.

Jag noterar att Tomas Eneroth fortfarande inte med ett ord har sagt vad han själv vill utan flyr till en debatt om småföretagande. Han förklarar inte heller hur han ser på att socialdemokratiska företrädare i AMF och AP-fonderna agerar som de har gjort.

Jag noterar att Lars Ohly inte med ett ord har berört vad han själv skulle vilja skulle gälla utan bara kritiserar det som har gällt och det som gäller nu.

Jag noterar att Ulf Holm säger att de ska göra ett bra jobb ändå i stället för att få bonusar. Men varför stödde ni de gamla reglerna?

Ulf Holm säger att de har ett gemensamt svar som de lade fram och drog tillbaka. De kanske ska damma av det igen. Är det ett samlat besked från oppositionen? Det är Ulf Holms besked. De har ett gemensamt svar, och de tänker damma av det igen.

Fru talman! Landets företagare gör ett fantastiskt jobb. De är basen för jobb och välbefinnande i landet. Förtroende även för storföretagen och för politikens förmåga att leda gör att vi har omprövat reglerna och att regeringen nu visar ledarskap och kan leda debatten generellt om vad som ska gälla och vad som är rätt och riktigt.

(Applåder)

Anf. 20 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Beskeden från Socialdemokraterna uteblir. I stället blir det rundtur i Sverige och diskussion om många andra ämnen.

Nu får vi plötsligt höra att Tomas Eneroth tydligen menade frysta statsbidrag när vi pratade om kommunernas ekonomi. Men han sade faktiskt indragna statsbidrag. Läs protokollet efteråt! Vi har ett ökat stöd till kommunsektorn, men vi har använt andra tekniker än att generellt höja statsbidraget. Det är korrekt.

Det är viktigt att få med i diskussionen att det finns ett värde till för dem som arbetar i statliga företag och även statliga myndigheter. Förutom att staten alltid står som ett slags garant för bolagen – staten som ägare – finns det ett uppdrag å medborgarnas vägnar. Det är dags att lyfta fram de perspektiven. Jag tror att många anställda vill känna mer från den politiska sidan och i den allmänna debatten att de har en viktigare uppgift än att bara jobba för den egna plånboken. Den typen av värden behöver föras in i diskussionen, och de är värda mycket för att rekrytera goda medarbetare.

Jag har sagt i debatten att rörliga ersättningar, exempelvis till en säljare men även till en kapitalplacerare i en AP-fond, är rimligt och riktigt. Men cheferna, de ytterst ansvariga, ska inte ha detta. Jag tror att bonusar har bidragit till finanskrisen. Bonusar har inte fungerat i praktiken. Bonusar fungerar inte som ett mätbart sätt att ersätta en företagsledare för en prestation. Därför ska de inte finnas.

Som en avslutning på diskussionen kan man säga att bonusar är ungefär som kommunismen – vackra i teorin men katastrof i praktiken.

(Applåder)

Anf. 21 LARS OHLY (v):

Fru talman! Man brukar säga att oppositionen är maktlös. I någon mening är det sant. Men vi har en opinionsmakt, och den makten har nu drivit fram en ändrad inställning hos regeringspartierna. Det är vi glada för. Nu är vi plötsligt alla emot bonusar.

Plötsligt står Maud Olofsson som den främsta förkämpan på barrikaderna mot bonusar. Plötsligt låter alla som vänsterpartister i sin kritik av girighet och fartblindhet. Det är klart att jag välkomnar det! Vi välkomnar att ni har ändrat er.

Men vi har inte fått svar på frågan om det beror på övertygelse eller opportunistik. Vad är skälet till att Maud Olofsson har ändrat sig? Så sent som för en vecka sedan försvarade Maud Olofsson fortfarande bonussystem som Stefan Attefall anser är felaktiga i alla lägen. Eller med Karin Pilsäters ord: När skiten träffade fläkten duckade ni. Var det därför ni duckade, inte därför att ni tycker att det egentligen är fel med bonussystem utan därför att opinionstrycket blev för starkt?

Jag tycker att vi ska ha bort alla bonusar för alla ledande befattningshavare. Jag tycker att vi ska ha bort orimligt höga löner, pensioner och fallskärmsavtal. Jag tycker att de sociala orättvisorna är ett problem.

Jag anser att vi i stället ska stå för en politik för rättvis fördelning där vi omfördelar från rik till fattig, inte tvärtom som den här regeringen gör, där vi omfördelar från män till kvinnor, inte tvärtom som den här regeringen gör, där vi utrotar barnfattigdomen, där vi slutar att jaga sjuka och arbetslösa, där vi tar bort straffskatten på pensionärer, där vi skapar mer rättvisa villkor, där det inte är okej att bli fartblind och tro att man är värd orimliga löner och orimliga förmåner bara för att man har en ledande befattning i ett företag.

En sådan rättvis fördelningspolitik står i skarp kontrast till regeringens orättvisor.

(Applåder)

Anf. 22 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Från Miljöpartiets sida välkomnar vi regeringens kövändning. Men det är precis så som Lars Ohly frågar: Beror det på opinionstrycket eller på att man har ändrat inställning? Det är uppenbart att det beror enbart på opinion.

Vi vet fortfarande inte exakt vad det är som ska ändras. Vi har en DN Debatt-artikel, men vi har fortfarande inte sett de nya ägardirektiven.

Kommer inte de kommer vi från oppositionen att lägga fram förslag på hur de kan se ut. Det innebär att det blir väldigt stora förändringar. Men det innebär också tydlighet och klarhet kring ägardirektiven för statliga företag.

Jag noterar också fortfarande att ministrarna talar emot varandra. Medan Anders Borg som finansminister för korståg och säger att man inte tillåter några höjningar av styrelsearvodena säger Maud Olofsson att en effekt om man tar bort bonusarna blir krav på höjda löner och att vi måste acceptera det. Vilken linje är det som gäller egentligen? Vi vet fortfarande inte detta och har i dagens debatt inte fått svar på den frågan.

De nya reglerna, som Maud Olofsson är så stolt över, innebär att AP-fonderna kan fortsätta att gå med förlust. Ledningen får ingen bonus, men kapitalförvaltarna kan fortfarande plocka ut stora bonusar, för de omfattas inte av det här regelverket.

Från Miljöpartiets sida är vi helt övertygade om att det hos svenska folket inte finns någon förståelse för ett så otydligt regelverk, som fortfarande gynnar dem som ger upphov till den girighet som regeringen själv säger sig vilja bekämpa. Miljöpartiet kräver att det blir förbättringar, och vi kräver fortfarande en ursäkt från regeringen.

Anf. 23 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Det mest intressanta i den här debatten är ändå oppositionen. När regeringen föreslår att vi ska ta bort bonussystemen för ledande befattningshavare lyckas vi inte få något besked från oppositionen, utan man säger att man vill gå tillbaka till de gamla riktlinjerna där bonussystemen är möjliga.

Lars Ohly säger att det är så bra att oppositionen har påverkat opinionen. Ja, men så pass kraftfullt eller så långt att man har påverkat den egna opinionen, det vill säga sig själva, har man inte lyckats.

Det intressanta är vad oppositionen säger och tycker. Frågorna till oppositionen återstår. Vill ni avskaffa bonussystemen för ledande befattningshavare, eller vill ni inte det?

Vi välkomnar om ni kan stödja ett sådant förslag från regeringen. Jag tror att det vore bra att få en tydlighet från hela det politiska systemet. Låt det inte bli en prestigefråga, utan se till att skapa en bred enighet!

Jag menar att Sverige har ett svårt läge, och i det läget ska staten vara ett föredöme. Statliga bolag ska inte kunna misstänkliggöras. Vi ska värna förtroendet för viktiga verksamheter i vårt samhälle. Sveriges alla skattebetalare ska veta att de statliga bolagen sköter sig. Ersättningar, lön och vad det vara månade ska präglas av rimlighet och transparens, god etik och god företagskultur.

Vi tänker bjuda in representanter från det privata näringslivet för att få en dialog om detta, för jag tror att vi behöver den diskussionen.

I tider av svår ekonomisk kris ställs det krav på oss när det gäller återhållsamhet och ledarskap, och då ska det ledarskapet bidra till att sätta ögonen på de skeva förhållanden som finns. Om vi ser att det uppstår skevheter, om vi ser att det uppstår orimligheter, måste vi våga säga ifrån. Det är det regeringen gör nu. Vi välkomnar om oppositionen vill ta del i det ledarskapet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Tredje vice talmannen meddelade att *tisdagen den 31 mars* skulle interpellationssvar kl. 13.30 utgå. Bordläggningsplenium kl. 15.00 skulle tillkomma.

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:407

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:407 Ekonomiska satsningar för jämställdhet
av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 maj 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 19 mars 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2008/09:408

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:408 Medveten och kontinuerlig politik för
ökad jämställdhet

av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 maj 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 19 mars 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2008/09:411

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:411 Undsättningslån

av Ulla Andersson (v)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 11 maj 2009.

Skälet till dröjsmålet är nationella resor samt tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 19 mars 2009

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:417 Regeringens skattepolitik
av Eva-Lena Jansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 maj 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 19 mars 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Framställning

2008/09:RRS23 till socialförsäkringsutskottet

Motioner

2008/09:So16 till socialutskottet

2008/09:K3 till konstitutionsutskottet

Förskolan

6 § Förskolan

Föredrogs

utbildningsutskottets betänkande 2008/09:Ubu7

Förskolan.

Anf. 24 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Svensk förskola hotas nu av att drabbas av kvalitetsförsämringar. I kommun efter kommun viker de ekonomiska prognoserna av åt det negativa hållet. Hundratalet kommuner beräknas i år gå med underskott. I hela Kommunsverige i dag förbereds omfattande besparingsprogram. I många kommuner varslas personal om uppsägning. Den ekonomiska krisen griper på det sättet in i vardagen på de enskilda förskoleavdelningarna och barnens vardag och verklighet.

Vi har under det gångna året kunnat notera hur barngruppernas storlek inom förskolan har ökat – en ökning som nu kommer att fortsätta. Situationen blir därmed mer ansträngd för personalen, och kvaliteten i verksamheten blir lidande, och detta inom en verksamhet som har ett stort stöd bland föräldrar och allmänhet.

Den svenska förskolan anses internationellt vara ett föredöme. Vi måste värna om, vara rädda om och utveckla förskolan i stället för att se på när de ekonomiska försämringarna skadar verksamheten.

Vi föreslår i vår alternativa budget 14 ½ miljard kronor i förstärkning till kommuner och landsting under de kommande tre åren, vilket självfallet också kommer förskolan till del på ett positivt sätt.

Situationen blir inte bättre av vårdnadsbidrag eller den planerade barnomsorgspengen. Risken är uppenbar att båda dessa åtgärder drar pengar ur förskolans viktiga verksamhet och därmed försämrar kvaliteten. Man kan inte både äta kakan och ha den kvar. Dessutom riskerar dessa båda reformer från högerregeringens sida att leda till att framför allt invandrabarns kontakter med svenska språket skjuts upp. Det är definitivt inte bra. Den verksamhet som kommer ut av båda dessa så kallade reformer kan ej garantera samma standard och kvalitet inom förskolan.

I stället för att man öppnar för att försvaga förskolans roll och kvalitet borde ett ordentligt utvecklingsprogram för förskolan skapas.

Från socialdemokratiskt håll har vi ett sådant program. Vi har ett sju-punktsprogram som ger vår grund för hur förskolan ska utvecklas.

1. Fler högskoleutbildade förskollärare. Antalet platser vid lärarhögskolor som särskilt profilerar sig med inriktning mot förskollärare bör ökas. Det är viktigt att den gemensamma lärarutbildningen har en tydlig ingång för förskollärare. Vi föreslår också att förskollärarytbildningen byggs ut.
2. Satsning på personalens pedagogiska kompetens. Personal inom förskolan ska långsiktigt omfattas av en pedagogisk satsning som riktar sig till såväl förskollärare som barnskötare. Det är en mycket viktig del av förskolans kvalitetsarbete.
3. Stärkning av förskolans kunskapsuppdrag. Förskolan och grundskolan är delar av en gemensam skola där alla yrkesgrupper samverkar. Förskolans kunskapsuppdrag ska stärkas, och en särskild satsning på barns språkutveckling ska genomföras. Det ska finnas möjlighet att pröva främmande språk redan i förskolan.
4. Kvalitetssäkring av all förskoleverksamhet. All förskoleverksamhet, oavsett form och huvudman, måste följa läroplanen och ha utbildad personal. Det är rimligt med normer för gruppstorlekar, personaltätthet, kriterier för service, tillgänglighet, föräldrainflytande och kompetensutveckling.
5. Allmän förskola för treåringar. Förskolan är första delen i det livslånga lärandet. Därför föreslår vi en allmän förskola för alla treåringar, avgiftsfritt tre timmar per dag från 2009.
6. Mer personal i förskolan. Vi gör en satsning på mer personal i förskolan och investerar 200 miljoner kronor per år de kommande tre åren för att anställa fler inom förskolan.
7. Barnomsorg på obekvämtid. Möjlighet till barnomsorg på kvällar, nätter och helger måste öka. Det är ett absolut krav med tanke på alla yrkesarbetande föräldrar som arbetar obekväma tider. Nuvarande regelverk måste ses över.

Mycket av ambitionerna i den offentliga verksamheten står och faller med de ekonomiska förutsättningarna. Ökade ambitioner på olika områden kan inte klaras om det inte finns ett ekonomiskt tillskott. Just nu ökar gapet mellan fastlagda ekonomiska ambitioner och de ekonomiska möjligheterna. Att inte tillföra ökade statsbidrag till kommunerna under 2009 är därför djupt allvarligt, och inför 2010 är beskedet luddiga.

Genom att inte satsa pengar på kommunerna via ökade statsbidrag driver regeringen fram försämringar inom förskolan. Det går inte att blunda för att det är det praktiska utfallet av en sådan politik. Ingen ska tro att de förändrade skatteförutsättningarna i kommunerna går obemärkt förbi. Oavsett om man vill det eller inte måste en ansvarig kommunledning göra vad den kan för att få plus och minus att gå ihop, och förskolan riskerar att bli en av förlorarna i denna kamp om en krympande kaka.

Varför satsar regeringen inte pengar på kommunerna trots att behoven inom vård, skola och omsorg är så uppenbara? Varför kan man inte rikta ett statsbidrag som går just till att anställa personal inom förskolan? I stället går stora pengar åt till skattesänkningar, mest för de välbeställda.

Det här är snett, och det gör att situationen är mycket allvarlig. I stället för att försämrade förskolans ekonomiska förutsättningar borde en utvecklingsplan med bland annat riktade statliga medel skapas. Ett sådant alternativ finns i bred mening, och jag har redogjort för de sju punkterna.

Jag yrkar för tids vinnande bifall bara till reservationerna 1, 6 och 10, även om vi naturligtvis står bakom samtliga reservationer som är presenterade i betänkandet.

Anf. 25 ROSSANA DINAMARCA (v):

Fru talman! Svensk förskola har varit outstanding i världen. Tyvärr är vi nu på tillbakagång, och inte så lite heller. Det är en ganska stark tillbakagång. Jag skulle vilja påstå att det är en sönderslagning av förskolan som pågår just nu.

På vårt bord har vi just nu en proposition om barnomsorgspong, som egentligen innebär att vem som helst skulle kunna bedriva så kallad förskoleverksamhet. Den reduceras till att bli bara ett rent omhändertagande. Vi får backa bandet till mitten eller slutet av 1800-talet för att finna något liknande. Det var då man först började med barnstugor eller barnträdgårdar. Då hade man den här tanken. Sedan dess har det utvecklats rätt mycket till att faktiskt handla om en pedagogiskt genomtänkt verksamhet.

Med förslaget om barnomsorgspong har man uttryckt att det är en bit på vägen för alla kvinnor att ta steget till eget företagande. Det säger en hel del om hur regeringen ser på den som ska ha ansvar för barn och för förskoleverksamhet. Vårdnadsbidraget går i samma riktning.

När det gäller lärarutbildningen, som föregående talare också tog upp, föreslår man i en utredning att den ska bli kortare. Samtidigt vill man att barnen ska lära sig mer. Jag förstår inte riktigt hur detta går ihop. Vi menar att utbildningen till förskollärare bör förlängas till fyra år. Det är viktigt att samtliga lärare får djupa kunskaper för att på ett bra sätt kunna integrera till exempel matematiken eller naturkunskapen eller kunna mycket om språkutveckling. Det är viktigt att det kan integreras på bar-

nens villkor. Jag är livrädd för att man kommer att slå upp räkneböcker med barn som är tre år.

Den fria etableringsrätten är också ett problem som sönderslår förskolans verksamhet och omöjliggör kommunernas planering för att på bästa sätt kunna erbjuda barnen en bra pedagogisk verksamhet.

Regeringen har under lång tid pratat om arbetslinjen. Alla ska jobba och göra mycket. Vi har en ganska hög siffra när det gäller arbetslöshet. Men låt gå – om vi köper er argumentation för arbetslinjen kan man fundera lite på varför ni är emot att stärka rätten till barnomsorg på obekvämt arbetstid. Hur har ni då tänkt er att det ska vara för de personer som faktiskt måste arbeta kvällar, nätter eller helger? Hur har ni tänkt lösa den situationen?

Ytterligare en fråga som bör lyftas fram i det läge vi befinner oss i är de varsel som i dag drabbar alla kommuner. Vi återkommer till att regeringen har fryst statsbidragen med 6 miljarder kronor. Jag läste precis innan jag gick upp i debatten att nu över 200 personer varslas i min egen kommun, Trollhättan. Över hälften av dem är inom skola och omsorg.

Det är klart att man med mindre personal inte får lika bra kvalitet eller lika bra verksamhet. Hur har man tänkt i majoritetens partier? Hur har ni tänkt er kunna säkra en god kvalitet om det inte finns personal?

När det gäller de lägre åldrarna är det oerhört viktigt hur stora grupper man har. Vi ska inte prata fritids nu, men där är situationen alarmrande. Många förskolegrupper är också väldigt stora. Det kan vara upp till 20–23 barn i en grupp. Det har naturligtvis också att göra med lokaler och så vidare, men just för de lägre åldrarna pekar forskning på att gruppens storlek spelar roll. Vad tänker ni göra åt det?

Jag hoppas att vi kan få några svar om hur man från majoritetens sida ser på förskolan – varför är man beredd att slå sönder den eller skicka den tillbaka till 1800-talet?

Anf. 26 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Vi debatterar nu olika motioner på barnomsorgsområdet.

När jag tänker på förskolan i Sverige är det med viss stolthet, eller faktiskt ganska stor stolthet. Som vanligt brukar jag när jag refererar till resten av världen ta upp mina syskon, som bor i Tyskland, som kan berätta för mig hur det kan gå till i länder där man inte har byggt upp barnomsorgen. Där blir kvinnor som får jobb tvingade att tacka nej för att det inte finns barnomsorg. Men de skulle också behöva göra det om det var så att männen skulle ta hand om barnen i det landet, vilket tyvärr inte sker så ofta.

Men det är med en stolthet som man kan prata om den svenska förskolan och barnomsorgen. När jag ser vilka motioner som avslås från majoriteten här i kammaren undrar jag då hur man egentligen tänker. För det är inte så att förskolan kan stå stilla. Den måste fortsätta att moderniseras.

Jag vill då lyfta fram några punkter. Jag kanske dessutom vill börja med att yrka bifall till reservationerna 6 och 8 för Miljöpartiets räkning. Vi står bakom de andra reservationerna också, men dessa vill jag speciellt lyfta fram.

Jag tänker på några frågor. Är det så att alliansen inte vill utveckla jämställdheten i förskolan?

Nu vet jag att det finns vissa partier som inte vill ha en rätt till modersmålsundervisning i förskolan. Stämmer det för alla partier inom alliansen?

Vi vet att åtminstone Folkpartiet klart har sagt att man inte ska ha modersmålsundervisning, framför allt inte undervisning på modersmålet. Men hur ställer sig alliansen till frågan om rätten till modersmål i förskolan? Det vore väldigt intressant att veta.

Vi från Miljöpartiet vet nämligen att det i ett modernt mångkulturellt samhälle är viktigt att barnen också får undervisning i sitt modersmål för att de sedan ska kunna lära sig bättre svenska.

Om man bor i Södertälje eller i andra kommuner där det finns många starka invandrargrupper vet man att detta är verkligheten och inte något påhitt, men det verkar inte som att alliansen bor i sådana kommuner.

Sedan vill jag lyfta fram frågan om hållbart lärande, hållbar utveckling. Jag är oroad över den tendens som man kan se i till exempel utredningen om lärarutbildningen där man helt saknar perspektivet hållbar utveckling. Det är som bortsopat.

Är det anledningen till att man inte vill gå med på en fortsatt utveckling av dessa områden och lärande om hållbar utveckling? Det är jätteviktigt även för mindre barn att arbeta med de här frågorna.

Tycker alliansen inte att det här med hållbar utveckling är någon fråga längre? Nu är det bara finanskrisen, och då glömmes man bort de där korta studiecirkelarna, som Fredrik Reinfeldt fick gå i efter valet för att han inte kunde någonting om miljö. Men det var ju bra att han gick i några studiecirkel i alla fall.

Jag vill också lyfta fram en annan fråga. Det gäller det här med nattomsorg, nattis. Det är en fråga som har varit uppe länge. Det finns en stark opinion i Sverige för detta. Och jag kan själv säga att jag i min egen hemkommun Södertälje var med om att införa nattis, även om det inte var ett lagkrav.

Vi såg att det behövdes. Det behövdes för barnens skull. Det behövdes för att barnen skulle få en ordnad och professionell tillsyn under natten i stället för att skjutas runt mellan olika bekanta och så vidare när deras föräldrar jobbade nattsift.

Vi har i dag ett samhälle där många människor, också många föräldrar, arbetar nattsift. Men det är klart att om man i stället väljer en jobbpolitik som innebär att man inte erbjuder nattis kan föräldrarna inte heller arbeta. Varför kan alliansen fortfarande inte svara på frågor om nattis?

Det här är fyra punkter som jag menar behövs för vidareutveckling av en modern förskola i Sverige. Det handlar om jämställdhet, om rätten till modersmålsundervisning, om hållbar utveckling och utveckling av det området och även om nattomsorgen för barnen.

Men det finns inget svar från den här regeringen. Det finns inget svar som på något sätt visar att man över huvud taget bryr sig om frågan. Då undrar jag: Var finns moderniteten? I alla fall lyser den starkt med sin frånvaro.

Dessutom försvinner den ännu mer när man ser på verkligheten i dag. Vi har i dag en verklighet ute i kommunerna där många kommuner under 2009 är tvingade att varsla anställda.

Vi vet att förskolan och barnomsorgen står för en hel del av kostnaderna. Vi vet att det är där som man kommer att tvingas minska kostnaderna. Det är inte först 2010, som regeringen vill låta påskina, som varslen kommer. Det är nu, och den här regeringen passar och klarar inte av att ge vettiga svar.

I stället tar man på sitt samvete att människor avskedas ute i landets kommuner. Det är människor som kanske – det får vi hoppas – kan anställas igen nästa år när det kommer ökat stöd. Men ska de hänga i luften i ett halvår eller i trekvarts år för att regeringen inte klarar av att ge ekonomiska besked? Det är ett ganska dåligt besked, tycker jag, för Sveriges väljare.

Anf. 27 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Det är inget allvarligt. Jag glömde att yrka bifall till våra egna reservationer. Jag yrkar bifall till reservationerna 5, 6 och 8.

Anf. 28 MATS PERTOFT (mp) replik:

Fru talman! Det var utmärkt av Rossana att göra det. Jag kan instämna när det gäller dem där vi är med.

(forts. 8 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.56 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

7 § Frågestund

Frågestund

Anf. 29 TALMANNEN:

Vi övergår till dagens frågestund med regeringen. Jag vill hälsa statsråden välkomna.

Arbetsgivaravgiften för småföretagare

Anf. 30 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag ska ställa min fråga till Jan Björklund.

Regeringen inledde sin regeringsperiod med att kraftigt höja arbetsgivaravgifterna för de minsta företagen i Sverige. Vi ser nu att regeringens jobbpolitik inte fungerar. Över 100 000 anställda har varslats så här långt, ungdomsarbetslösheten i Sverige är nu näst högst i Europa efter Spanien och, inte minst, landets småföretagare ser dystert på framtiden och ekonomin. Senast i dag kunde vi läsa att var femte småföretagare har

haft problem med att betala sina räkningar de senaste månaderna, enligt Småföretagarförbundet. Läget är med andra ord allvarligt.

Jag vill ställa frågan till Jan Björklund om det inte är dags att se över arbetsgivaravgifterna för småföretagarna. Vi socialdemokrater har bland annat i vårt förslag föreslagit en sänkning som motsvarar 20 000 kronor per år för de minsta företagen. Är inte det en bra politik?

Anf. 31 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! De flesta förslag om sänkta skatter när det gäller företagande och arbete är bra politik, men till sist måste också statsfinanserna gå ihop.

Skattetrycket generellt i Sverige och för företag är lägre i dag än när Sven-Erik Österberg satt i regeringen. Den här regeringens avsikt är att långsiktigt fortsätta att sänka skattetrycket, också för företagande och arbete. Det kan då inte ske i en takt som inte statsfinanserna har råd med.

I det läge som vi är i nu måste vi föra en politik som är långsiktig och ansvarsfull, och dit hör också att se till att statens budget så långt möjligt går ihop. Vi kommer att få budgetunderskott, det vet vi, och det är inte onaturligt i en sådan konjunktursituation som vi går in i. Men det är nu hela tiden en balansgång mellan å ena sidan alltför stora underskott och å andra sidan lagom avvägda stimulanser.

Regeringen kommer inom kort i vårpropositionen att redovisa de åtgärder som vi tänker oss det kommande året. Då kommer vi också att redovisa svaret på den typen av frågor.

Anf. 32 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Det är bra att regeringen är insiktsfull och rädd om statsfinanserna. Jag förstår att rädslan är uppenbar för att hamna i samma situation som man gjorde 1991–1994 när vi hade havererade statsfinansier, så det är bra att den insikten finns.

Däremot kan vi diskutera hur man hushållar med skattemedlen. Generella nedsättningar av arbetsgivaravgifter för ungdomar, till och med för dem som redan har jobb, som kostar miljardtals kronor per år visar sig inte ha någon effekt. Vore detta en bra politik skulle ju arbetslösheten bland ungdomar sjunka i detta land. Nu ligger vi näst högst i Europa efter Spanien. Politiken fungerar inte. Är det inte dags att titta på hur man använder skattesänkningarna för att de ska få största effekt?

Nu ser vi att de minsta småföretagen som är utsatta, inte minst underleverantörerna, har det väldigt svårt, kan inte betala sina räkningar och har stora bekymmer. Är det inte dags att tänka om och lägga skattesänkningarna så att de får mest effekt och överge en politik som uppenbarligen inte fungerar, Jan Björklund?

Anf. 33 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Den väldiga försvagning av statsfinanserna som skulle bli effekten av Socialdemokraternas och det samlade rödgröna alternativets politik vore förödande för jobben i Sverige. Det skulle kraftigt ytterligare öka underskotten. Det skulle öka behoven av upplåning till den svenska statens finanser. Det skulle i sin tur leda till ett ökat tryck på de lånemarknader som just nu naturligtvis har ett stort tryck på sig från

massor av stater som vill låna pengar för olika stimulansåtgärder. Det som då ligger i den andra vågskålen är att räntorna börjar drivas uppåt igen om trycket på lånemarknaden blir för stort. Den enskilt viktigaste åtgärden för alla de företag som Sven-Erik Österberg, jag och vi alla härinne nu värnar om är att räntorna hålls på en låg nivå. Det är den viktigaste utgångspunkten för ekonomisk återhämtning.

Om Sven-Erik Österberg vill sänka skattetrycket för företagare är det ingenting som avvisas av den här regeringen långsiktigt. Vi är beredda att diskutera alla möjliga skattesänkningar för företagare i det här landet. Problemet är det höga skattetryck vi har haft för företagande under mycket lång tid och som drevs fram av Sven-Erik Österbergs parti. Det är en av orsakerna till problemet. Men skatter måste sänkas i en takt som vi har råd med.

Skolpolitiken

Anf. 34 MARGARETA PÅLSSON (m):

Herr talman! Min fråga går också till utbildningsministern.

I går skrev Lärarnas riksförbund på DN Debatt att en majoritet av svenska folket inte tycker att skolan är likvärdig, och jag kan inte annat än hålla med om det. Men jag håller inte med om att svaret på problemet är att åter förstatliga skolan.

Den förra regeringen lät det bli alltför stora skillnader i kunskaper mellan skolorna och mellan kommunerna. Men om 150 000 lärare, barnskötare, studievägledare och skolbibliotekarier byter arbetsgivare innebär det ju inte automatiskt att skolan blir vare sig bättre eller mer likvärdig. Den blir möjligtvis mer likformig.

Tyvärr verkar det som att utbildningsministern har samma uppfattning som Lärarnas riksförbund. Då blir min fråga: Är det inte bättre att satsa hundra procentigt på att genomföra alla de reformer vi har beslutat om eller ska besluta om än att förändra hela skolans organisation?

Anf. 35 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Tack för frågan! Margareta Pålssons parti och mitt parti röstade gemensamt emot kommunaliseringen för 18 år sedan i den här riksdagen. Det var en socialdemokratisk reform att kommunalisera skolan. Mitt eget parti står fast vid att det var en felaktig reform. Å andra sidan är det så, det vet alla, att mitt partis 28 röster i denna kammare inte räcker för att ändra detta, än så länge.

Den här regeringens politik är inte att ändra något huvudmannaskap. Vår uppfattning är däremot att det behövs en starkare statlig styrning, och det är en uppfattning som delas av regeringen men också, uppfattar jag det på många punkter, av den politiska oppositionen i kammaren.

Vi inför nationella prov, tidigare nationella betyg, en statlig skolinspektion, och vi har infört ett statligt lärarlyft för de kommunalt anställda lärarna. Det är ett sätt för staten att ytterligare stärka den statliga styrningen över skolan. Det gör vi med full kraft, så det finns ingen motsättning mellan det och att ha en långsiktig diskussion om huvudmannaskapet. Men regeringens politik är att huvudmannaskapet ligger där det ligger.

Anf. 36 MARGARETA PÅLSSON (m):

Herr talman! Jo, en starkare statlig styrning är jag också med på. Samtidigt är vi en del, även utbildningsministern, som tycker att lärare borde ha bättre löner. Vi kan ju se att grundskollärare under de tio år som gått har ökat sina löner med 36 procent. En del förskollärare har fått uppemot 50 procent. Men statliga poliser har bara lyckats få 29 procent under samma tid.

Då är frågan: Tror utbildningsministern att en statlig skola skulle ha lett till högre löner för lärarna?

Anf. 37 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Det går inte att med någon stor vetenskaplig sanning besvara frågan hur det skulle ha sett ut vid en alternativ historiebeteckning.

Jag kan konstatera att i dag har vi en situation där läraryrkets status är alltför låg. Det finns inte en enda yrkesgrupp som inte anser att deras egen status är för låg. I alla fall är det väldigt många som anser det. Men jag menar att utifrån ett samhällsperspektiv är det inte rimligt att vi har en sökande per plats till våra lärarutbildningar i dag. Det betyder att man måste anta i stort sett alla som söker till lärarhögskolan, antingen de är lämpliga eller inte.

Jag skulle drömma om, och det tror jag att Margareta Pålsson skulle göra också, att ha en finsk situation med tio sökande per plats till lärarutbildningarna, där de duktigaste studenterna i varje årskull funderar på om de ska bli jurist, läkare eller lärare. I Sverige är det inte så. De studenter som har toppbetyg väljer inte lärarutbildningen.

Vi måste höja läraryrkets status i Sverige, och alla åtgärder som kan bidra till det är jag beredd att diskutera.

Konkurrens i tågtrafiken

Anf. 38 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! I dag har det aviserats att regeringen ska avreglera SJ:s ensamrätt. Som ledamot i trafikutskottet får jag ofta motta synpunkter från kollektivtrafikanter, och de har blivit fler. Det är allt fler som vill åka kollektivt.

Den situation som kännetecknar kollektivtrafikanterna i dag är att man inte vet om man kommer i tid, man vet inte om man får sitta på tåget, man vet inte om anslutningarna väntar och man har svårt att planera för priser – det finns inte framförhållning. Det beror delvis på att vi nu har 20 operatörer som kör runt på spåren, och spåren är överfulla.

Konkurrensverket har sagt: Gärna konkurrens om det finns utrymme för fler, om alla har samma villkor, subventioner eller inga subventioner och om EU gör det samfällt.

Inget av dessa kriterier är uppfyllt för SJ. Vad finns det för underlag för att de problem som resenärerna har i dag på något vis kommer att bli lösta med regeringens förslag?

Anf. 39 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Regeringen har i dag beslutat att öppna upp konkurrensen på spåren för persontrafik. Det har vi gjort av flera anledningar.

Med resenären i fokus vill vi skapa bättre möjlighet att få olika produkter att välja på och olika operatörer som har olika service och olika inriktningar på sina produkter.

Via ett EU-beslut finns det också ett EG-direktiv som innebär att vi måste öppna upp för internationell konkurrens 2010. Då har regeringen bedömt att det är rimligt att vi tar oss an hela marknaden och öppnar upp för konkurrens – allt i syfte att skapa bra prispress, nya produkter och olika lösningar i olika delar av landet.

Anf. 40 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Det vi har sett hittills är att de länder som vill köra hos oss inte avreglerar själva. Alternativet är alltså att det blir tyska staten, brittiska staten, franska staten eller möjligtvis Hongkong stad som tar över tågtrafiken i Sverige, det vill säga att andra länders monopol ska ta över tågtrafiken hos oss.

De problem som vi får höra om i trafikutskottet handlar mycket om samordningsproblem. Vad talar för att dessa samordningsproblem blir färre om man ökar antalet operatörer från 20 i dag till ännu fler?

Tidigare var Centerpartiet ett glesbygdens parti. Hur ska nu kommuner och regioner klara av ekonomiskt att ta hand om den trafik som inget av de vinstdrivande företagen kommer att vilja köra? Storstäderna tjänar möjligtvis på detta men absolut ingen som bor utanför dem. Det tycker jag är mycket märkligt.

Anf. 41 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är bra att Karin Svensson Smith ställer denna fråga. Det är nog inte så många som är medvetna om att SJ har en unik möjlighet att välja bort stora delar av landet för att man gör en bedömning av att verksamheten inte är kommersiellt gångbar där. Vi har en rikstrafik som gör en upphandling i dag.

Jag kan se nya operatörer och tågintressenter som har andra idéer än SJ, kanske just i syfte att ta sig an områden som SJ mycket aktivt har valt bort. I andra områden kan det vara så att Rikstrafiken kommer att göra en upphandling.

Utifrån resenärens behov av en enkel resa ställs det krav på de olika operatörerna. De måste samordna och samverka så att informationen och resan blir enkel och tydlig för resenären – allt i syfte att skapa förutsättningar för fler resenärer att välja tåget.

Forskning om hälsa i arbetslivet

Anf. 42 LENNART LEVI (c):

Herr talman! Jag har en fråga till utbildningsministern. Enligt arbetsmarknadsutskottets yttrande över forskningspropositionen, jag citerar, ”har utskottet inhämtat att Kungl. Tekniska Högskolan, Karolinska institutet och Stockholms universitet föreslagit ett gemensamt centrum för hälsa i arbetslivet. Med tanke på EU:s Lissabonstrategi, där en av grundpelarna är ’Fler och bättre jobb’, är åtgärder för en bättre arbetsmiljö, organisation av arbetet och ledarskap angelägna. Liksom regeringen anser utskottet att dessa tankar är intressanta.”

Eftersom Centerpartiet och jag anstränger oss för att få denna cent-rumbildning till stånd skulle jag sätta stort värde på att ånyo få bekräftat att utbildningsministern delar uppfattningen att dessa tankar är just in-tressanta. Jag begär ingen bindande utfästelse, bara en bekräftelse på att de är intressanta.

Anf. 43 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! De är intressanta. Jag ska utveckla det något mer. Det är ett antal lärosäten som Lennart Levi räknar upp som har framfört denna synpunkt. Riksdagens uppfattning om hur staten och regeringen ska styra universiteten är att vi ska ge mycket vida ramar till universiteten. Vi ska inte gå in och detaljstyra. Om tre universitet vill, utifrån sin akademiska bedömning, samarbeta om ett centrum av detta slag är det fullt tillåtet. Regeringen avser inte att säga att de ska göra det eller inte; det är bara att köra i gång om de tycker att det är en bra idé.

Det ligger som jag kan bedöma helt i linje med vår allmänna syn på den här typen av frågor, både vad gäller vad akademin ska göra och den forskning som är avsedd att bedrivas där. Jag har absolut ingen invändning mot detta; det är mycket intressant.

Anf. 44 LENNART LEVI (c):

Herr talman! Jag är tacksam för det beskedet. Problemet är bara, som utbildningsministern väl förstår, att arbetsmedicinen ska konkurrera med molekylärbiologin. Det sistnämnda får man Nobelpris för; det först-nämnda får man aldrig Nobelpris för. Det gör att det är lite ojämnt i våg-skålarna i den konkurrensen.

Nu har alla tre rektorerna i varsitt letter of intent förklarat att de vill att detta ska komma till stånd. Svårigheten är att det inte finns några pengar till baskostnaderna. Att söka baskostnader på ett forskningsgi-vande organ är utsiktslöst. De vill inte bekosta städning, elektricitet och sophämtning, utan de vill bekosta projekt. Det är ett problem, utbild-ningsministern.

Anf. 45 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Nu måste vi backa tillbaka till det som jag sade i mitt första inlägg. Regeringens och riksdagens uppfattning är inte att vi ska gå in och detaljstyra. Vi ökar forskningsanslagen kommande år med 15 miljarder kronor. Det är den största ökningen i svensk historia. Att loka-ler måste städas gäller all forskning och inte bara ett sådant här forsk-ningsinstitut.

Om dessa tre lärosäten, som sitter på ett betydande antal miljarder, vill ta detta initiativ är det intressant. Men som jag sade, regeringen avser varken att tvinga dem att göra det eller att tvinga dem att avstå från att göra det. Det är en prioritering som den akademiska sfären har att göra inom ramen för de anslag man har och de uppgifter man har att lösa.

Anf. 46 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Herr talman! Min fråga går till Nyamko Sabuni. Jämställdhetsbonusen blev en flopp, kan man säga. Regeringen införde jämställdhetsbonusen för att förbättra förutsättningarna för jämställdhet och trycka på så att fler föräldrar skulle dela mer lika på föräldraledigheten. Det var ett förslag som vi socialdemokrater också kunde se var ett sätt att öka pappornas uttag av föräldraledighet. Men vi tyckte att reglerna var krångliga och fel.

Nu visar det sig att endast 30 föräldrar har ansökt om att få jämställdhetsbonus. Man kan fundera på om orsaken är de krångliga reglerna och om man har upplyst föräldrarna tillräckligt bra. Kommer jämställdhetsministern att ändra eller se över regelverket så att det blir enklare och så att bonusen inte kommer att betalas ut som ett skatteavdrag som föräldrarna först kan få efter ett halvår eller ett år?

Anf. 47 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp):

Herr talman! Det är att gå händelserna i förväg att säga att jämställdhetsbonusen är en flopp. Eftersom den inte har gällt speciellt länge kan man inte göra den typen av utvärdering ännu.

Är det krångligt? Nej, men jag tror att det är en nackdel att man får ersättningen först senare. Om man kan ändra på det är det nog bra. Det är något man kan titta på i samband med att man utvärderar utfallet av hur jämställdhetsbonusen har använts.

De som nu kom att använda den hade redan bestämt hur de skulle dela upp föräldraledigheten. Det är först de föräldrar som får barn nu som har haft mer tid att tänka och se möjligheten. De kommer antagligen att utnyttja detta i större utsträckning.

Anf. 48 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Herr talman! Tack för svaret. Det låter ändå lite lovande.

Att förena arbetsliv och familjeliv kan vara väldigt svårt för en del, speciellt när barnen är små, men det är en förutsättning för jämställdhet.

Tycker ministern att regeringen har lyckats bra med att förenkla för småbarnsföräldrar?

Jag kan ge några exempel. Jämställdhetsbonusen kan vara krånglig och man får pengarna långt senare.

Det är VAB-intyg som ska hämtas och sändas in av föräldrarna. Det tar också tid från personalen på förskolan.

Vi har en a-kassa som i högsta grad påverkas av om man har barn vid rätt tid i sin a-kasseperiod eller om man har vårdat sina sjuka barn.

Det måste vara enkelt så att föräldrarna kan ägna mer tid åt sina barn i stället för att kontrollera alla konstiga och svåra regler. Det måste ges möjlighet till ett jämställt arbetsliv som går att förena med ett jämställt familjeliv.

Kommer jämställdhetsministern att arbeta för att se över de knasiga och knäppa förändringar som regeringen har gjort som inte gagnar jämställdheten?

Anf. 49 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Så länge man får ersättning från staten måste man ju kunna redovisa varför och när man ska få ersättningen. Föräldrar måste alltid anmäla när de är föräldralediga. De måste anmäla när de vabbar. De måste anmäla för att över huvud taget få ut ersättning oavsett anledning.

Det är inte något nytt som har införts med denna regering. Sådant är regelverket. Jag vet inte hur man skulle kunna veta vem som ska ha vilken ersättning, vid vilken tid och i vilken om fattning om man inte redovisar de uppgifter som är relevanta för att ersättningen ska kunna betalas ut.

Tillgången till skolsköterskor

Anf. 50 EVA JOHANSSON (kd):

Herr talman! Min fråga går till utbildningsminister Jan Björklund.

Vi har under den senaste tiden läst i många tidningar om väldigt stora skillnader i tillgången till skolsköterskor inom olika rektorsområden i olika delar av landet.

Som exempel kan nämnas att det finns vissa områden i Malmö där en skolsköterska har ansvar för 900 barn. Skillnaderna mellan olika rektorsområden är mycket stora om man gör en jämförelse som baserar sig på enskilda skolor.

Enligt skolsköterskornas riksförening ska en skolsköterska ansvara för maximalt 400 barn. Barnombudsmannen är mycket oroad och kritisk mot hur skolhälsovården fungerar, framför allt när det gäller de oacceptabelt stora skillnaderna mellan olika skolor. Den oron delar verkligen vi kristdemokrater.

Min fråga till utbildningsministern är: Vilka åtgärder är ministern beredd att vidta för att ge våra unga det stöd och den hjälp som de så väl behöver?

Anf. 51 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Tack för frågan. Skolsköterskorna och skolhälsovården är, enligt min uppfattning, en viktig del i skolan. Huvuddelen av eleverna kommer mycket lite i kontakt med skolhälsovården, men för den grupp som kommer i kontakt med den mycket är den viktig.

Orden skolsköterska och skolhälsovård låter ju som om detta i första hand är en medicinsk institution. Så var det tidigare. Ursprungligen inrättades detta för 100 år sedan för att barnen skulle avlusas i skolan. Numera har skolsköterskan i huvudsak en kurativ funktion. Unga tonårstjejer går in till skolsköterskan och säger att de har ont i magen, men i själva verket är det något annat problem man vill diskutera med skolsköterskan. På det sättet fångas andra problem upp.

Skolsköterskorna är viktiga.

Då kommer vi till nästa fråga. Hur mycket ska staten reglera detta? Jag är beredd att reglera, men tyvärr är det inget annat parti i riksdagen som är det. Vi får se var det landar så småningom. Det är ju en skollagsfråga. Jag skulle vilja ha regler som är tydligare och rakare när det gäller allas rätt till tillgång till skolsköterska.

Anf. 52 EVA JOHNSON (kd):

Herr talman! Tack för svaret, ministern. Det var tydligt och bra. Det är en viktig signal från ministern.

Det är naturligtvis bra att frågan behandlas inom det pågående skollagsarbetet där den hör hemma.

Folkhälsoinstitutets rapport bekräftar att det är en oroande utveckling bland våra unga. Vi behöver samla många krafter för att hjälpa och stötta våra unga på alla möjliga områden.

Jag vill ställa en följdfråga till ministern med anledning av svaret.

Ministern understryker att det är en viktig fråga och att han är beredd att verkligen understryka vikten av den i det fortsatta arbetet. Skulle ministern kunna tänka sig en miniminivå för att säkra det stöd som så många unga upplever att de inte får men behöver inom elevhälsovården?

Anf. 53 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Jag tycker att man ska ha en tydligare skrivning än i dag i skollagen när det gäller tillgången till skolsköterskor och skolhälsovård. Det har jag förut sagt offentligt. Att däremot utforma sådana regler att det ska vara en skolsköterska på ett visst antal elever innebär stora svårigheter. Man skulle kunna utforma allt möjligt på det sättet.

Det måste finnas utrymme för att göra olika. På en skola kan behovet vara mycket större än på en annan skola.

Den första frågan är om det över huvud taget ska regleras tydligare än i dag. Det har jag offentligt sagt att jag tycker. Nu processas en skollag i regeringen och så småningom i riksdagen. Det är där vi får ta ställning till detta och göra en bedömning.

En intresseförening eller fackförening, som Eva Johnson hänvisar till, vill gärna ha den typen av reglering. Riksdagen har generellt avstått från att säga att det ska vara en på ett visst antal elever. Jag tror att vi ska avstå från det, men en tydligare reglering än i dag är jag beredd att medverka till.

Bostadsbyggandet

Anf. 54 CHRISTINA OSKARSSON (s):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till bostadsminister Odell.

Problemen växer sig allt större på bygg- och bostadsmarknaden samtidigt som varslen ökar och arbetslösheten riskerar att nå historiskt höga nivåer.

Enbart inom byggbranschen ser vi en omfattande arbetslöshet och 20 000 jobb riskerar att försvinna redan i år. Vi vet att det samtidigt finns stora upprustningsbehov i miljonprogrammets bestånd och en skriande bostadsbrist som inte minst drabbar unga människor och alla dem som tvingas flytta för att det inte finns arbete på hemorten.

Boverket har i sina beräkningar redovisat att bostadsbyggandet kommer att halveras. Endast 6 000 hyresrätter kommer att påbörjas under 2009.

Tycker inte bostadsminister Odell att det är dags att den borgerliga regeringen kommer med förslag som kan få fart på byggandet så att människor kan få jobb och slippa vara hemlösa?

Anf. 55 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Den finansiella krisen som började just inom bolånesektorn i USA har nu spritt sig och är en farsot som går fram över hela världen. I Sverige drabbas vi faktiskt extra hårt på grund av vår näringsstruktur och på grund av att vi i Sverige livnär oss på att förädla skog och järn. Maskininvesteringar är det första man skjuter upp i den här typen av kris.

Det har också drabbat byggindustrin. Christina Oskarsson har faktiskt fel när hon säger att den ska halveras. Boverkets indikator säger att det ska byggas 18 000 bostäder nästa år. Om det sker under denna djupa lågkonjunktur är det faktiskt ett styrketecken som visar på att det finns en chans att det kan öka efteråt.

Just nu ser det väldigt mörkt ut. Det beror på att både producenter och köpare av bostäder väntar på grund av den stora osäkerhet som råder för närvarande.

Anf. 56 CHRISTINA OSKARSSON (s):

Herr talman! Jag vet inte vilken statistik Mats Odell har läst. Det här är den senaste vi har fått från Boverket.

Jag läste i en tidning att Mats Odell har varit på besök hos Livets Ord och pratat bostadspolitik och att bostadsministern vill bygga oss ur den ekonomiska krisen samt uttalat att det nu är gyllene tider att bygga hyresrätter. Det tycker jag låter jättebra.

På det mötet har Mats Odell enligt tidningen beskrivit den tidigare bostadspolitiken som sovjetisk. Jag antar att han syftar på att socialdemokratisk investeringspolitik ledde till att det under den förra mandatperioden byggdes över 120 000 lägenheter.

Jag har sett en 70-procentig nedgång sedan högerregeringen tillträdde. Jag tycker att Mats Odell står passiv när byggnadsarbetarna varslas och bostadsköerna blir allt längre.

Vill du inte lyssna på mig, så lyssna på Boverket.

När kommer byggandet i gång?

Anf. 57 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag vet inte vad Christina Oskarsson har för uppgifter. I den byggindikator som publicerades av Boverket den 19 mars anser man att det kommer att byggas 18 000 bostäder. Det är faktiskt inte så illa i en sådan lågkonjunktur som vi är inne i. Det är mer än varje år mellan åren 1994 och 1999, för att ta ett exempel.

Sverige har faktiskt ett jättestort problem för vi har haft en bostadspolitik som har lett till att vi under de senaste 25 åren har byggt hälften så många bostäder här som man har gjort i resten av Norden.

En sak är alldeles uppenbar, nämligen att det just nu är ett gyllene tillfälle att börja bygga bostäder. Det förekommer också en hel del plane-

ring, och det kommer att komma i gång bostadsbyggen också under denna djupa lågkonjunktur. Det beror bland annat på att byggkostnaderna har gått ned ganska kraftigt jämfört med hur det var när vi hade det absolut högsta byggandet.

Men jag ser fram emot att de åtgärder som regeringen har vidtagit kommer att ge effekt.

Skatteunderlaget i kommunerna

Anf. 58 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Torstensson, dock från en helt annan utgångspunkt än Christina Oskarssons fråga. Jag tror att vi är många som är bekymrade över att kommunernas ekonomi försämras. Då kan man be om mer bidrag, men man kan också se det från den andra sidan och vara bekymrad över att skatteunderlaget minskar.

Min fråga är: Vad kan staten göra när det gäller att tidigarelägga kommunala och statliga investeringar för att se till att skatteunderlaget i kommunerna hålls uppe? Jag tror att det är en väldigt viktig fråga. Inte bidrag utan mer jobb – det är det som ger mer välfärd i det här landet.

Anf. 59 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Tack för frågan, Gunnar Andrén! Det är med tanke på den ekonomiska situation som vi befinner oss i nu som regeringen har valt att prioritera just infrastruktur och tidigarelägga och göra närtids-satsningar år 2009 och 2010. Det handlar om åtgärder på väg- och järnvägssidan och projekt som här och nu kan genomföras och verkställas. Det är egentligen det som vi kan finna i alla delar av landet. Vi har tillfört nya resurser, och vi skapar förutsättningar för att vidta åtgärder där det är som flest flaskhalsar och där det är som mest komplicerat för tågpendlarna att komma i tid. Därför har vi prioriterat Stockholm, Göteborg och Malmö när vi har vidtagit åtgärder på järnvägsinfrastrukturen.

Anf. 60 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag tror att det är väldigt viktigt att komma ihåg att om man har 100 personer i sysselsättning ger det kommunen mellan 5 och 10 miljarder mer i skatteintäkter.

Därför vill jag fråga: Vad kan man göra mer för att förenkla och driva på processen så att till exempel inte överklaganden i både statliga och kommunala sammanhang förhindrar att projekt kommer i gång? Jag tror att det i denna situation är särskilt angeläget att man gör detta.

Anf. 61 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag ska fortsätta med att säga att det är just detta arbete som nu pågår intensivt. De projekt som är möjliga att påbörja 2009 och 2010 påbörjas. En del av dem är överklagade. Det är processer som i många sammanhang kan ta lång tid.

Från regeringens sida har vi just prioriterat och vidtar åtgärder inom departementet – det som vi kan ansvara för – just i syfte att korta handläggningstider och för att komma fram till beslut när det gäller de överklagandeprocesser som hanterar de projekt som är aktuella nu.

Jag vill återkomma till att de projekt som vi har prioriterat har till syfte att stärka arbetsmarknadsregionerna och arbetsmarknadspendlingen för att möta det som Gunnar Andrén efterlyser, nämligen möjligheter för människor att bo på ett ställe och arbeta någon annanstans, så att arbetspendlingen fungerar och så att man till exempel kan vara trygg med att tågen kommer i tid.

Finansieringen av infrastrukturen

Anf. 62 PIA NILSSON (s):

Herr talman! Jag har en fråga till Åsa Torstensson. Ska kommuner och landsting tvingas fortsätta att betala miljardbelopp till statlig infrastruktur som vägar, järnvägar, slussar och annat nu när skatteintäkterna minskar och runt 20 000 förskollärare, gymnasielärare, undersköterskor och annan välfärdspersonal riskerar att bli arbetslösa?

När jag ställde samma fråga till statsministern här i kammaren för drygt en månad sedan svarade han med en uppmaning till alla aktiva i kommuner och landsting, nämligen att de skulle säkerställa resurserna till kärnverksamheterna och låta annat få stå tillbaka.

Innebär det att infrastrukturministern också har tänkt om och nu delar statsministerns åsikt om att kommuner och landsting inte ska tvingas att betala statlig infrastruktur?

Anf. 63 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tackar Pia Nilsson för frågan eftersom det i allra högsta grad är en berättigad fråga med tanke på den situation som många befinner sig i. Jag tror att det är viktigt att se de åtgärdsplaner och det arbete som nu pågår ute i regioner och i kommuner i syfte att planera fram till år 2021. Vi måste ha det perspektivet eftersom infrastruktur tar oerhört lång tid att planera. Med tanke på det arbete som jag har initierat, och egentligen kanske har kopierat från tidigare regeringar när det gäller hur man har finansierat till exempel infrastruktur i och kring Stockholm, så är medfinansiering inget nytt i sig, men det är en viktig del att ha med i det arbete som nu pågår i fråga om planering för vägar och järnvägar.

Under hösten kommer vi att få ett underlag från verken där vi kan se hur arbetet med medfinansiering från kommuner och regioner eller vägavgifter kan vara en del i att få fram ytterligare nya resurser för alla de investeringsbehov som finns runt omkring i landet.

Anf. 64 PIA NILSSON (s):

Herr talman! Jag fick inget svar på frågan om Åsa Torstensson delar statsministerns synpunkt att satsa på kärnverksamhet och låta annat stå tillbaka.

Vi har klart för oss att varje miljon som kommunen måste satsa på vägar betyder mindre resurser till förskolan, till gymnasieskolan och till äldreomsorgen. Varje miljon som landstinget måste betala för statliga järnvägar betyder mindre resurser till sjukvård. Det blir färre läkare och färre sjuksköterskor.

Tycker Åsa Torstensson verkligen att det är rimligt att vi ska ta resurser från kärnverksamheterna, som inte minst alla dessa gymnasieklasser

som sitter på åhörarläktaren i dag sannolikt kommer att få märka av i form av färre lärare? Är det rimligt, minister Torstensson?

Prot. 2008/09:92
26 mars

Anf. 65 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag ska ta ett exempel. Vi har en kommun som vill ha loss en attraktiv tomt som vägen går rakt igenom. Den är attraktiv för byggande, något som Mats Odell alldeles nyligen svarade på en fråga om. Det handlar om tomter som har ett oerhört tydligt värde för kommunerna. I det sammanhanget har kommunfullmäktige gjort ett val att det är rimligt att man medfinansierar en ny bro till exempel i syfte att få loss denna markbit som man i sin tur kan tjäna pengar på och exploatera.

Det är den formen av beslutsfattande som ska ske på kommunal nivå eftersom det är där som man kan göra avvägningar mellan när man ska vara medfinansierad och när man inte ska vara det i syfte att hitta en lösning på infrastruktur till gagn för kommuninvånarna och ofta också till gagn för ett transportnät eller för ett nationellt intresse. Det är det arbetet som nu pågår.

Frågestund

Arbetslösheten

Anf. 66 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Min fråga går till utbildningsministern.

I veckan meddelade arbetsmarknadsministern att han gärna ser mer av aktiv arbetsmarknadspolitik för att möta jobbkrisen. Det är en välkommen omsvängning från regeringen.

Ett växande problem och en växande utmaning är att den andel som uppbär försörjningsstöd och som nu vänder sig till Arbetsförmedlingen för hjälp ökar dramatiskt. Det beror på att ni både har förstört a-kassan och försämrat sjukförsäkringen. Det gör att vi har ett dubbelt problem. Vi vet att de som har socialbidrag oftast får obefintlig hjälp från Arbetsförmedlingen. Dessutom leder det till att jobbkrisen också blir en kvalitetskris inte minst i den svenska skolan eftersom kommuner nu tvingas säga upp förskollärare och andra lärare.

Vilka nya jobbinitiativ kommer nu för att möta den kris som nu är på väg att bli en kris också inom välfärden?

Anf. 67 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Den enskilt viktigaste åtgärden för att se till att vi har så många jobb som möjligt även när det är lågkonjunktur och kris är att det förs en ansvarsfull ekonomisk politik i det här landet, annars kommer fler människor att bli arbetslösa. Om den här regeringen till exempel inte hade genomfört den politik för arbetslinjen som vi genomförde under de första åren hade fler människor varit arbetslösa i dag än vad som nu är fallet.

Om man genomför den utgiftsexplosion som föreslås av Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet kommer fler människor att bli arbetslösa.

Människor kommer att bli arbetslösa i den internationella kris som nu väller in över Sverige egentligen oavsett vilken politik som förs. Vi måste naturligtvis möta detta med olika åtgärder, långsiktiga och kortsik-

tiga. Det är självklart så att också Arbetsförmedlingen och olika typer av arbetsmarknadsåtgärder måste kunna öka i volym i en sådan situation. Man drar ned på den typen av insatser när det är högkonjunktur och färre är arbetslösa, och man ökar ut den typen av insatser när det är lågkonjunktur och fler är arbetslösa. Det är inget konstigt med det.

Anf. 68 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag är beredd att hålla med Björklund när det gäller att ta ansvar för den ekonomiska politiken. Just därför förefaller det mig helt obegripligt att den här regeringen nu lånar pengar för att fortsätta att sänka skatten, mest till dem som har det bäst. Detta är oerhört allvarligt.

I stället för att prioritera välfärdens kärna och se till att förskollärare, lärare och omsorgspersonal inte sägs upp väljer man att fortsätta att sänka skatten, mest till dem som har det bäst – för lånade pengar. Detta gör man i stället för att investera pengarna i en aktiv arbetsmarknadspolitik och en aktiv jobbpolitik.

I dag presenterar vi ett förslag som vi tror skulle kunna möta det som jag har tagit upp. Det gäller då att erbjuda dem som uppstår försörjningsstöd ett jobbkontrakt och att garantera dem samma kvalitet på utbildningsinsatser och professionellt stöd när de vänder sig till Arbetsförmedlingen.

Anf. 69 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Frågeställaren lyckas inrymma hela allmänpolitiken på en minut. Men jag får kanske koncentrera mig på det som är själva kärnan i frågeställningen: prioritering av välfärden. Det är oerhört centralt att vi just nu i den här situation kan prioritera välfärden.

De skattesänkningar som den här regeringen gör har i allt väsentligt gått till människor med små eller medelstora inkomster. Enligt LO:s egna ekonomer har det bidragit till att fler människor i dag har jobb än som annars skulle ha varit fallet.

Vidare gäller det prioritering av välfärden. Luciano Astudillo talar om att nu prioritera skola och förskola. Jag håller helt med om det. Men häromdagen kom det en undersökning som visar att Luleå kommun ska sparka hundra lärare. Då frågar man mig vad regeringen ska göra åt det. Ja, fråga Luleå kommun! Den socialdemokratiska ledningen där har just satt sprätt på 200 miljoner till en evenemangsarena i Luleå. De har just sagt att denna ska få kosta 15 miljoner om året. Lägg de pengarna i stället på skolan och ta ansvar där ni styr, Luciano Astudillo!

(Applåder)

Det småskaliga fisket

Anf. 70 RUNE WIKSTRÖM (m):

Herr talman! Jag har en fråga till jordbruksministern. Som jordbruksministern vet befinner sig det svenska småskaliga fisket i en mycket allvarlig situation på grund av det regelverk som Fiskeriverket tillämpar.

Har man inte torskfisketillstånd har man heller inte tillstånd att fiska andra arter, såsom sik, gös, flundra och så vidare. Man får nämligen inte

använda maskor som är större än 90 millimeter om man inte har torskfisketillstånd.

Man pratar alltid om att värna det kustnära småskaliga fisket. Men allting har hitintills gått i rakt motsatt riktning. Min fråga till ministern är om ministern har några funderingar på att ge Fiskeriverket i uppgift att medge lättnader i regelverket så att vi kan få det småskaliga kustnära fisket att överleva.

Anf. 71 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för frågan. Jag värnar om det kustnära fisket, av många skäl. Jag värnar om det av kulturella skäl. Jag värnar om det av infrastrukturella skäl. Men kanske framför allt värnar jag om det kustnära fisket beroende på att det oftast är det mest skonamma och biologiskt hållbara fisket i vårt land.

Av det skälet har vi när vi fördelar kvoter i rätt många fall avdelat speciella kvoter just för det kustnära fisket så att man där inte så att säga blir utestängd av det mer storskaliga fisket.

Beträffande de regleringar som speciellt omreglerar den här verksamheten och också många andra verksamheter är det myndigheterna som styr hur de reglerna ska utformas. Det allmänna uppdraget till våra myndigheter är att också se till andra skäl, till exempel sysselsättningskäl.

Anf. 72 RUNE WIKSTRÖM (m):

Herr talman! Jo, jag vet att det sätts av kvoter för det småskaliga fisket; jag är väl medveten om det. Men det eländiga är att när man inte har tillstånd att fiska går det inte heller att fiska upp de här kvoterna. Framför allt gäller det torsken.

Båtar under åtta meter är undantagna från de här regelverken, så man får fiska med vilka redskap man vill. En åtgärd som väldigt snabbt skulle ge resultat är att öka båtlängden, från åtta meter och uppåt. Jag ska inte ange en gräns, men längden bör öka en bit. Det ska vara samma regelverk som för en åttametersbåt.

Att tvinga ut folk i åttametersbåtar på Östersjön är inte tillrådligt. Därför bör båtlängden öka så att man på ett säkert sätt kan utnyttja möjligheten att fiska. Men man ska fiska med de möjligheter som gäller för en åttametersbåt.

Anf. 73 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Den speciella regelutformning som finns beträffande olika verksamheter – fisket inkluderat – styrs och beslutas av våra myndigheter. Regeringen kan *inte* ta över när det gäller de specialregleringar som behövs på olika samhällsområden.

Samtidigt säger jag igen att våra myndigheter, förutom när det gäller att stifta speciella regelsystem för olika verksamheter, har i uppgift att se till att vi får nya företagare och att företag kan växa – kan anställa, sysselsätta, fler människor. Men det handlar också om att nya människor kan komma in i en verksamhet. Detta ligger där tillsammans med det uppdrag som man generellt har – att styra och ställa med speciella regler för verksamheter som vi behöver styra och ställa kring i vårt samhälle.

Anf. 74 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag är orolig för jobben och för hur det ska gå med dem. Arbetslösheten ökar lavinartat, och ungdomsarbetslösheten i Sverige är den näst högsta i hela Europa.

I det läget väljer regeringen att inte satsa på kommuner och landsting. Därför har jag en fråga till Mats Odell, som ju är kommunminister, om hur man i regeringen egentligen tänker när man vägrar att se till att kommuner och landsting kan ha kvar sin personal – sina sjuksköterskor, sina psykologer, sina socialsekreterare, sina barnskötare och sin vårdpersonal. När vi kan stärka kvaliteten och se till att människor har kvar sina jobb väljer regeringen att frysa kommunbidragen och att se till att kommunerna inte kan sköta sin verksamhet. Jag tycker att detta är oansvarigt.

Socialbidragen ökar, och skatteintäkterna minskar. Kommunerna skriker efter mer hjälp från staten, men ni vägrar.

Anf. 75 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Den välfärd som förmedlas ute i våra kommuner och landsting är välfärdens kärna. Det är där våra gamla föräldrar ska få en värdig äldreomsorg. Det är där våra barn och ungdomar ska få en bra start i livet.

Vi är nu mitt i en väldigt allvarlig ekonomisk kris. Regeringen har att se till att våra gemensamma resurser på ett ansvarigt sätt räcker under hela krisen. Vi kommer att presentera vår avdömning av situationen – alla de olika behov som kommer in från olika delar av samhället – när vi lägger fram den ekonomiska vårpropositionen.

Jag tycker nog att Monica Green här sprider en myt om att vi har fryst statsbidragen till kommunerna. Ända sedan 1993 har det, herr talman, varit så att det från gång till gång är genom beslut i denna riksdag som detta läggs fast sedan behoven avvägts gentemot andra samhällssektorer. Det här systemet finns alltså sedan 1993.

Anf. 76 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Vill Odell att så många människor ska gå ut i arbetslöshet, att kvaliteten i kommuner och landsting ska försämrats och att gymnasieskolor och förskolor ska få en sämre kvalitet samtidigt som vi ska få en ny varselvåg? Nu när det är så många andra som är arbetslösa eller som riskerar att förlora arbetet finns det en möjlighet att satsa på kvaliteten i kommuner och landsting.

Mats Odell, du talar om att ni ska vara ansvarsfulla. Men ni har ju sänkt skatterna med 80 miljarder och fortsätter att sänka skatterna med lånade pengar. Det kallar ni för ansvarstagande!

Det borde vara bättre att satsa på välfärdens kärna och att se till att människor både har kvar sitt arbete och känner en trygghet i att gamla och sjuka tas om hand. Men ni menar att kommunerna får klara sig själva. Nej, de ska säga upp personal, och nu ska nästa varselvåg komma. Det är oansvarigt av regeringen att göra så här!

Anf. 77 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag uppfattar Monica Greens inlägg som en sorts protest mot den princip som i decennier funnits här i riksdagen, nämligen att regeringen den 15 april lägger fram en vårproposition. Den 15 april är ganska nära, Monica Green!

Om det är oansvarigt att vänta till den 15 april med att ge en samlad bedömning av detta överlåter jag åt kammarens ledamöter och eventuella tittare att bedöma. Det är dock en västanfläkt jämfört med det socialdemokratiska budgetförslaget.

Herr talman! Jag ska med stort intresse ta del av de alternativ till regeringens vårproposition som kommer framöver. Jag kan försäkra Monica Green att regeringen tar detta på stort allvar. Man vi tar också ansvar för statsfinanserna.

Vi kommer att lägga fram en budget. Vi kommer inte att överge gamla, sjuka och barn. Vi kommer att ta vårt ansvar. Svaret kommer den 15 april. Det är en ansvarig politik.

Förebyggande insatser mot våldsbejakande extremism

Anf. 78 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Min fråga är till statsrådet Sabuni.

Regeringen uppdrog förrförra året åt Försvarshögskolan och Centrum för asymmetriska hot- och terrorismstudier att göra en kunskapsöversikt om förebyggande insatser mot våldsbejakande extremism och radikalisering. I uppdraget ingick att beskriva och att definiera vad som kännetecknar våldsbejakande extremism och radikalisering samt att genom fallstudier beskriva situationen i såväl Sverige som internationellt.

I initialskedet skulle även en beskrivning av de verktyg som kan användas för att förebygga våldsbejakande extremism analyseras i syfte att bedöma dess effektivitet. Efter en kortare period av inledande studier bestämdes i dialog med Integrations- och jämställdhetsdepartementet att uppdragets inriktning skulle ändras något.

Förändringen innebar dels att Malmö skulle utgöra ett pilotprojekt och att arbetet skulle handla om att göra en lägesstudie över situationen där, dels att erfarenheter från andra europeiska länder skulle beaktas. Resultatet blev studien *Hot mot demokrati*.

Min fråga är: Varför ändrade Nyamko Sabuni uppdragets inriktning?

Anf. 79 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Herr talman! Precis som Mehmet Kaplan redovisar var uppdraget att kolla hur det såg ut på den nationella nivån med muslimsk extremism. Det är tre rapporter som är ute på uppdrag. Det är en om muslimsk extremism som vi har fått in, en handlar om vit-makt-miljö, och den tredje handlar om autonoma miljöer.

Den som skulle utföra uppgiften ansåg att det inte var någon mening med att titta på hela landet i stället för att landa på ett ställe och också mer kunna göra jämförelser med andra europeiska undersökningar som finns. Vi landade därför i Malmö och i Rosengård.

Anf. 80 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Partiföreträdare brukar besöka andra länder för att lära sig. Företrädare för Folkpartiet åkte på studieresa till Danmark under förra mandatperioden. Det norska Fremskrittspartiets studiebesök i stadsdelen Rosengård häromdagen hade föga med studier att göra. Det handlade om inrikespolitik, PR, röstfiske inför höstens val i grannlandet.

Det framgick med önskvärd tydlighet när partiets vice ordförande Per Sandgren summerade intrycken från besöket inför medierna. Vi fick alla höra bland annat hans svar på frågan om han hade sett något nytt att han redan visste mycket om Rosengård innan och att han kunde bekräfta att situationen var allvarlig.

På frågan om det stämmer att sharialagar råder i Rosengård, som partiets ordförande Siv Jensen hade hävdad, svarade vice ordföranden att det inte är väsentligt om det i formell mening gör det. Som grädder på moset kunde partiets företrädare peka på just rapporten om Rosengård där författarna drog slutsatsen att extremismen växer i stadsdelen.

Min fråga till statsrådet är: Vad ska statsrådet göra för att kommande rapporter inte är så tendentiösa och förstör källmaterialet som den nuvarande?

Anf. 81 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! När regeringen lägger ut uppdrag och utredningar talar vi inte om hur de ska beskriva den situation som de utreder. Vi tar emot utredningar såsom utredaren anser sig ha uppfyllt sin uppgift. Sedan är det upp till regeringen att bereda frågan. Ibland genomför vi förslagen, ibland har vi också lagt utredningar i byrålådor. Jag kommer inte heller fortsättningsvis att diktera för en utredare hur den ska utforma sin uppgift. Jag har beställt den uppgift som jag får in till Regeringskansliet, och sedan bereder jag det därefter.

Löneskillnader mellan män och kvinnor

Anf. 82 MARIANNE WATZ (m):

Herr talman! Min fråga riktar sig också till jämställdhetsminister Nyamko Sabuni.

Det är en fråga som möjligen intresserar kvinnor mer än män och som också intresserar mycket unga personer. Jag har den här veckan en praoelev, Lucia från Fruängsskolan. Hon och hennes klasskamrater har funderat över: Varför har män bättre lön, och hur kommer det att bli i framtiden? Jag vill fråga ministern utifrån denna fundering: Vad kan ytterligare göras för att vi ska slippa höra rapporter om osakliga löneskillnader?

Jag har ett exempel, och det finns ju många. I ett landsting har personaldirektören gått ut i medierna och påstått att det finns fem yrkeskategorier där kvinnornas lägre lön är osaklig eftersom män med motsvarande arbetsuppgifter har högre lön. Vad tror ministern vi ytterligare kan göra så att vi ska slippa dessa rapporter?

Anf. 83 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Frågan om löneskillnader mellan män och kvinnor har många olika förklaringar. Många gånger brukar vi säga att det handlar delvis om diskriminering. Men när man lägger upp siffrorna på löneskillnader på 10–20 procent visar det sig att den del som eventuellt kan handla om diskriminering är väldigt liten.

JämO, Jämställdhetsombudsmannen som nu övergår till Diskrimineringsombudsmannen, gjorde till exempel lönekartläggningar som gällde 750 000 jobb. Det var knappt för 1 procent, jag tror att det var 0,7 procent, som man såg att man hade diskriminerande löneskillnader.

Löneskillnader handlar om bristen på möjlighet som kvinnor har i dag att kunna arbeta heltid och kunna vara på sina arbetsplatser och utvecklas och kunna göra karriärer. Det har i sin tur historiska förklaringar. Det var inte så länge sedan som kvinnor inte hade rätt till lönearbete. Det var kanske hundra år sedan.

Det är väldigt många olika saker som förklarar det som finns i dag. Men vi arbetar för att kvinnor ska kunna vara i yrkeslivet och att männen ska kunna ta hand om barn och hem på lika villkor.

Anf. 84 MARIANNE WATZ (m):

Herr talman! Det är klart att det finns väldigt många komponenter. Det förhåller sig så att skillnaderna inte är så fruktansvärt stora, och de beror på väldigt många saker. Men det finns dock osakliga löneskillnader.

Man kan kanske tänka sig att man följer frågan. Även om det inte finns så enormt mycket så finns de osakliga löneskillnaderna, och de bör försvinna. Man kan följa frågan. Det behöver inte vara en så jättestor apparat där man har enorma genomgångar. Det kan bli ganska besvärligt och tidsödande. Men man kan följa frågan genom att partiellt slå ned och göra vissa undersökningar.

Anf. 85 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Vi följer situationen, och vi vidtar hela tiden åtgärder för att förbättra situationen. Det ena handlar om deltidsarbete. Kvinnor arbetar deltid i större utsträckning än män. Vi har sett till att fler i dag arbetar heltid än när vi tog över Regeringskansliet.

Vi vet att det gäller de statliga monopolerna i den offentliga verksamheten och i landsting och kommuner. När det har varit monopol har det varit svårt för kvinnor att söka sig till andra arbetsgivare. Många gånger vet man att man oftast får upp sin lön genom att byta arbetsgivare. Det är ett bra sätt att göra det.

Vi ser att kvinnor jämfört med männen är chefer i mindre utsträckning. Vi inför program inom de statliga verksamheterna för att man ska jobba mer systematiskt och också se kvinnors ledarskap och möjligheter till ledarskap för att kunna rekrytera dem till chefspositioner.

När man jämför i Regeringskansliet ser man ofta att det också där förekommer löneskillnader. Det beror på att det är för många kvinnliga

assistenter och för många manliga chefer. Därför försöker vi att se till att få upp fler kvinnor och att fler män ska ta assistentjobben.

Öppen källkod i den offentliga sektorn

Anf. 86 KARL SIGFRID (m):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Mats Odell.

I Nederländerna har regeringen påbörjat ett arbete med att sänka sina mjukvarukostnader genom att övergå till öppen källkod och öppna standarder. Det förväntas innebära stora ekonomiska besparingar och bättre konkurrens.

Här i Sverige har Rikspolisstyrelsen sparat 200 miljoner enbart på övergång till öppen källkod. Det är inte bara en ekonomisk fråga. Det är också en fråga om att medborgarna ska kunna ta del av offentlig information och kunna kommunicera det offentliga utan att behöva köpa viss programvara.

Med det som bakgrund kan man tycka att det är anmärkningsvärt att en majoritet av svenska kommuner inte klarar av att hantera dokument som medborgarna skickar in i officiella dokumentstandarder som ODF.

Jag undrar vad ministern tänker göra för att förbättra den offentliga sektorns kunskap om öppen källkod och öppna standarder.

Anf. 87 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Regeringen har i dag på sitt sammanträde på morgonen fattat beslut om att inrätta en E-delegation. Det är ett led i vårt arbete att förbättra Sveriges position som e-förvaltningsnation.

Där har vi halkat ned under ett antal år. Men vår ambition är att föra tillbaka Sverige till en ledande position. Det har vi gjort bland annat genom denna delegation, som består av generaldirektörerna för de här myndigheterna. Den leds av generaldirektören för Skatteverket, som är den mest e-förvaltningsinriktade myndigheten. Skatteverket använder e-förvaltning väldigt mycket. Ett stort antal myndighetschefer finns också med.

Vi har dessutom en statssekreterargrupp där statssekreterarna på de departement som hanterar e-förvaltningsfrågor finns med. Vi har lagt om från Socialdemokraternas politik – den så kallade 24-timmarsstrategin. Den innebar egentligen att man decentraliserade e-förvaltningsarbetet ut på myndighetsnivå. Man gav en taktpinne till var och en att dirigera med, och till slut stannade musiken. Nu har vi tagit tillbaka det här till ett koncernperspektiv. Principen med öppen källkod är det som vi nu rekommenderar och som vårt arbete utgår ifrån.

Anf. 88 KARL SIGFRID (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det finns all anledning att välkomna det initiativet.

En annan aspekt på frågan om öppen källkod är att vissa svenska myndigheter producerar egen källkod. I många fall finns det inget hinder för att tillgängliggöra den programvaran med öppna licenser. Det skulle öka insynen i myndigheternas system. I vissa fall har programkoden också en ekonomisk betydelse för utomstående organisationer och före-

tag. Det är också av principiell betydelse att statligt utvecklade programvara faktiskt kan betraktas som en allmän nytthet.

Min fråga är: Arbetar regeringen för att släppa myndigheters egenutvecklade programkod under öppna licenser?

Prot. 2008/09:92
26 mars

Frågestund

Anf. 89 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag kanske inte avslöjar någon större hemlighet om jag säger att svaret på den frågan inte är klart. Vi vet inte exakt vad det skulle innebära att göra det. Men vi är helt klara på en punkt, nämligen att vi ska övergå till att premiera, försöka lyfta fram och främja användandet av en öppen källkod i arbetet.

Anf. 90 TALMANNEN:

Därmed var dagens frågestund med statsråden avslutad. Vi tackar deltagande statsråd och ledamöter.

8 § (forts. från 6 §) Förskolan (forts. UbU7)

Förskolan

Anf. 91 PATRIK FORSLUND (m):

Herr talman! Jag vill inledningsvis poängtera att vi inom alliansen bedriver en familjepolitik där vi tar hänsyn till att familjer har olika behov. Alla reformer som vi i alliansen har genomfört syftar därför till att ge familjer möjlighet att själva forma sin egen vardag. Jag törs påstå att vi har ett brett folkligt stöd för detta valfrihetsarbete.

Därför blir jag mycket förvånad och bekymrad här i dag över bland annat Peter Hultqvists anförande tidigare i kammaren. Jag funderar på om Peter Hultqvists verklighetsförankring faktiskt är så dålig att han själv är omedveten om att Socialdemokraternas egna väljare också vill se dessa familjereformer. Jag tror att det finns en önskan hos de flesta familjer runt om i landet att själva få bestämma mer över den egna familjen.

Vi står just nu inför ett gediget reformarbete vad gäller förskolan. En rad förändringar görs som syftar till att förstärka och kvalitetssäkra den svenska förskolan. Visst – den svenska förskolan är redan bra. Enligt Svenskt Kvalitetsindex 2007 toppar förskolan återigen listan.

Men bra kan alltid bli bättre. Alliansen gör därför en del satsningar under mandatperioden för att höja kvaliteten i förskolan. Vi utvecklar läroplanen till en mer skolförberedande inriktning. Målet är att den ska bli mer pedagogiskt inriktad på lärande vad gäller bland annat språk och matematisk utveckling.

Vi lägger om förskolläraryrket efter det att Socialdemokraterna valde att avskaffa den 2001. I dag har det lett till att det är svårt att rekrytera nya förskollärare. Dessutom upplever många att yrket har förlorat sin status på grund av den reform som vänsterkartellen genomförde. Den här regeringen väljer i stället att ge förskolläraryrket en egen identitet.

Alliansregeringen inför nu äntligen även allmän förskola för treåringar. Med dagens bestämmelser får inte alla ta del av förskolans verksamhet. I och med införandet av förskola för treåringar kommer fler barn att få tillgång till pedagogisk verksamhet, och detta från och med den 1 juli

2010. Detta tycker vi så klart är glädjande då vi vet att förskolan bidrar till att lägga en stabilare grund för det framtida lärandet.

Herr talman! Alliansen gör också en satsning på kompetensutveckling av förskolepersonal – en satsning som vi kallar för Förskolelyftet. Mellan 2009 och 2011 satsar vi 600 miljoner kronor på vidareutbildning av den personal som redan jobbar inom förskolan i dag. Låt mig nu poängtera för alla som är här att det här är en satsning som den förra regeringen aldrig gjorde. Även om Socialdemokraterna nu lägger fram förslag om att kompetensutveckla personalen i förskolan var det någonting som de lade åt sidan under förra mandatperioden när de själva hade makten.

Det är bra att vi nu är överens på den punkten. Vi behöver kompetent personal i förskolan för att klara de krav som ställs. Vi tycker att det är glädjande att Socialdemokraterna äntligen har förstått vikten av kompetensutveckling.

Herr talman! Låt mig även passa på att ägna några rader åt den kommande barnomsorgspengen, eftersom den är en viktig del i alliansens syn på valfrihet. Vänsterkartellen i Sverige tror inte att föräldrar själva kan bestämma vilken barnomsorg som passar deras familj bäst. Faktum är att man verkar livrädd för att människor ska kunna fatta egna beslut. Vänsterkartellen tror att politiker, staten och kommunerna är bäst lämpade för detta. Till skillnad från vänsterkartellen vet vi i alliansen att varje enskild familj själv är bäst lämpad att fatta avgörande beslut som rör den egna familjen. Den rätten ska ingen politiker ta ifrån dem.

Genom att kommunerna blir skyldiga att i framtiden lämna en check till så kallad enskild förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg skapar vi nu ett system med barnomsorgspong. Det innebär helt enkelt ett bidrag som följer med barnet till en verksamhet som föräldrarna själva får välja.

Detta kommer att ge flera positiva effekter, tycker vi i alliansen. Förutom föräldrars ökade valfrihet kommer det att skapa utrymme för nya verksamheter att starta som i högre grad tillvaratar familjernas egna behov och önskemål.

På den här punkten har jag också noterat i utskottsbetänkandet att oppositionen har motionerat om barnomsorg på obekvämt arbetstid. När vi nu inför barnomsorgspengen skapar det också möjligheter för nya förskoleverksamheter. Som utskottet ser det inrymmer det även möjligheten för förskolor att ha öppet på obekvämt arbetstid. Vi tror att efterfrågan kommer att skapa utbudet. Därför ska det bli mycket intressant att följa hur oppositionen kommer att rösta om förslaget om barnomsorgspong i framtiden.

Herr talman! Vi vet att goda skolresultat många gånger bottenar i en väl fungerande förskoleverksamhet. Förskolan är en av de viktigaste välfärdsfrågorna, och den lägger grunden till det livslånga lärandet. Det är därför alliansen vill höja kvalitetskraven på förskolan. Förskolan är även i allra högsta grad en bidragande faktor när det gäller att utjämna sociala och ekonomiska skillnader.

Det är därför viktigt att höja de pedagogiska visionerna, att kvalitets-säkra förskolan, att höja kompetensen hos förskollärarna och att förtydliga målen i förskolornas läroplan. Framför allt är det viktigt att öka valfriheten för landets föräldrar.

Herr talman! Med detta sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.
(Applåder)

Prot. 2008/09:92
26 mars

Förskolan

Anf. 92 PETER HULTQVIST (s) replik:

Herr talman! Under den socialdemokratiska regeringsperioden riktade man ett statsbidrag till förskolan för att bygga upp personalstorleken och för att få ned barngruppernas storlek. Det var någonting som den dåvarande högeroppositionen röstade emot. Vi pressade ned barnantalet och förbättrade kvaliteten med ert motstånd.

Sedan kom ni till regeringsmakten. Under förra året ökade barngruppernas storlek något. Nu står kommunerna inför stora besparingar och stora nedskärningar. Det här kommer att få effekter också på barngruppernas storlek och på kvaliteten i verksamheten.

Oavsett hur ni pratar om läroplaner, utbildningsåtgärder och sådant är den krassa verkligheten ute i förskolorna den att personalen snart sitter med ett ökat arbetsbeting, större barngrupper och större problem. Ni säger nej till ökade statsbidrag 2009. Beskedet för 2010 är synnerligen luddigt och höljt i dunkel.

Så ser verkligheten ut. Därför blir det mest ordkaskader när man pratar om kvalitet och annat. Vårdnadsbidraget och barnomsorgsavgiften är också sådant som riskerar att successivt dränera förskolan på pengar, vilket också till en del bidrar till sämre kvalitet.

Varför satsar inte regeringen pengar på kommunerna när behoven uppenbarligen är så stora? Varför låter man nedskärningsvägen gå över landet? Varför ser man bara på när barngruppernas storlek ökar? Varför säger man nej till ett riktat statsbidrag till kommunerna så att det verkligen blir mer personal i förskolan? Varför gör man detta?

Det blir bara ord, Patrik Forslund. Det är pengar som måste fram i realiteten, men ni prioriterar de välbeställdas skattesänkningar i stället.

Anf. 93 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt var Peter Hultqvist får sina siffror ifrån när det gäller barngruppernas storlek. I betänkandet har vi tydligt redovisat att under den socialdemokratiska regeringens styre ökade antalet inskrivna barn i förskolan mellan 2002 och 2007. Mellan 2006 och 2007, när vi styrde, har antalet barn per årsarbetare ökat från 5,1 till 5,2. Det är ingen jättestor katastrof i förskolan på den punkten.

Frågan om kommunernas ekonomi återkommer. Vi diskuterade den med kommunministern på frågestunden alldeles nyss, och den togs även upp i en fråga till Jan Björklund. Kommunerna har det svårt just nu, och det gäller även staten. Om tre veckor kommer det tydliga och klara besked från alliansregeringen i vårpropositionen den 15 april. Det är inte så jättelång tid kvar till dess. Jag tycker att det är värt att respektera den tiden. Det är alltså tre veckor kvar tills vi får tydliga och klara besked.

Något som jag tycker att vi borde diskutera nu är kommunernas ansvar. Kommunerna har huvudansvaret för skolan och förskolan. Det finns många kommuner som brister när det gäller vad man använder pengarna till.

Detta är också en fråga som alla tre vänsterpartierna har tagit upp i dag. Peter Hultqvist från socialdemokratiskt styrda Borlänge, Mats Per-toft från vänsterstyrda Södertälje och Rossana Dinamarca från socialde-mokratiskt styrda Trollhättan har alla klagat på att deras vänsterstyrda hemkommuner sparkar lärare och skär ned på välfärden. Men ta det ansvaret hemma då! Se till att pengarna går till rätt saker!

Precis som Jan Björklund sade tidigare lägger till exempel Luleå kommun 200 miljoner kronor på att bygga en ny evenemangshall och hockeyarena. Det medför 15 miljoner kronor i ökade driftsbidrag. Bor-länge, där jag tror att Peter Hultqvist har varit kommunalråd i tio år, lägger det här året pengar på att köpa konstgräsplaner för 5 miljoner kronor och köper aktier i kommunala vattenparker. Ni måste ta det kommunala ansvaret också. Varför ser ni inte till det?

Anf. 94 PETER HULTQVIST (s) replik:

Herr talman! För det första bör man vara informerad när man gör ett påhopp. Patrik Forslund säger att man köper aktier i kommunala vatten-parker. Det finns inget aktiebolag att köpa några aktier i. Det var en upp-lysning.

Jag utgår från Skolverkets siffror när det gäller barnantalet. Där har man kunnat notera att det har blivit en ökning. Jag säger också att nu när det kommer skatteprognoser och annat via SKL och när man vrider om hela den kommunala ekonomin kommer det en våg av nedskärningar runt om i landets kommuner i dag. Detta pågår just nu i budgetarbetet. Det här kan du själv konstatera, Patrik Forslund, om du följer med i tid-ningar.

Den diskussion som uppstår när man besöker dagisgrupper handlar om hur många barn man ska ta in och hur stort detta ska bli. Det handlar om pengar i slutändan. Det är pengar som avgör kvaliteten.

I Svenska Dagbladet finns det rubriker om att samtliga finanspolitiska talesmän i högeralliansen säger att det inte blir något 2009. Sedan säger man från ministerhåll att vi får vänta till den 15 april. Men om talesmän-nen går ut och säger detta, att det inte blir något 2009, är det då rätt eller fel? Varför går de ut och pratar innan? Varför ger Reinfeldt samma be-sked i tv i debatten med Mona Sahlin? Ni måste bestämma er för när det besked som gäller läggs fram. Varför pratar ni om sådant som bara är otydligt?

Er kvalitetsdiskussion blir över huvud taget inte trovärdig förrän det levereras rejält med pengar från staten till kommunerna så att de kan göra någonting när det gäller förskolan och skolan. Det handlar om antalet lärare och antalet förskollärare. Det är det som avgör kvaliteten och inte allmänna ambitioner och visioner som uttalas i Sveriges riksdag. Det är reality som krävs.

Anf. 95 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Herr talman! Det är precis som Peter Hultqvist säger. Det är reality som krävs. Man får ta ansvar för det man själv ansvarar för. Alliansrege-ringen ansvarar för statsbudgeten. Vi levererar en vårproposition den 15 april. Det är tre veckor kvar till dess. Där kommer det tydliga besked om vad man kommer att göra för att motverka den finansiella krisen.

Peter Hultqvists ansvar handlar delvis om hans och hans partis leverne i den egna kommunen. Där tar han inget ansvar alls. Där lägger man pengarna på att köpa 91 procent av aktierna i Aquapark som har gått i konkurs och på att anlägga konstgräsplaner. Luleå bygger evenemangshallar och idrottsarenor i stället för att satsa pengarna på fler lärare i förskolan.

Vi i alliansen satsar på förskolan oavsett vad Peter Hultqvist säger. Vi lägger om förskolan så att det blir en egen skolform inom ramen för den nya skollagen. Det är något som ni aldrig gjorde. Vi ger förskollärarna det pedagogiska ansvaret i förskolan. Det är något som ni aldrig vågade göra. Vi utvecklar läroplanen mot mer tydlighet när det gäller skolförberedelse. Vi satsar pengar på förskolläraryrket, som jag sade. Det handlar om 600 miljoner kronor. Det är någonting som ni inte ville göra under era tolv år, men som ni tycker är bra nu. Dessutom har vi också tagit initiativ till att tydliggöra förskolläraryrket och ge den en egen identitet. Vi skickar med pengar till allt detta. Det kommer jag att vara stolt över i framtiden.

(Applåder)

Anf. 96 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! Det fanns en del att höja på ögonbrynen över. Man pratar om familjepolitik när vi ska föra en debatt om förskolan. Patrik Forslund pratar gärna om höjd kvalitet samtidigt som grupperna växer i skolan. Det finns ett antal varsel som kommer att drabba förskolan också. Man pratar sig varm för barnomsorgspengen som innebär att man i princip kan använda pengarna till att låta en au pair ta hand om barnen i stället.

Visst kan man göra sina val som man vill, Patrik Forslund. Frågan är om vi ska använda skattebetalarnas pengar till att ha en barnomsorg som totalt avviker från den idé som vi hade tidigare, nämligen att det ska vara en pedagogiskt planerad verksamhet. Det är allvarligt.

Patrik Forslund pekar på de olika kommuner som vi i debatten kommer ifrån, men han glömmer att Anders Knape, som är moderat ordförande i SKL, ganska högljutt har bett staten om pengar så att man kan slippa varslen. Han glömmer också att hans egen statsminister, Fredrik Reinfeldt, har deklarerat att det inte blir några pengar till kommunerna 2009. Vi behöver inte vänta till vårpropositionen. Vi vet redan att det inte kommer några pengar. Det är beklagligt, för då vet vi att de varsel som ligger i dag kommer att genomföras om ni inte ändrar er de kommande dagarna, men då vore det bra att få ett besked innan vårpropositionen, så att man slipper göra verklighet av dessa varsel.

Anf. 97 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Herr talman! Alliansens förskoleidé går ut på en stärkt kvalitet inom förskolan och ökad valfrihet. Jag förstår att Rossana Dinamarca, som företrädare för ett vänsterparti som tror att förskolan och skolan i stort sett innebär en betongbyggnad från 70-talet där man ska spendera ett visst antal timmar varje år, har svårt att föra debatten om ökad valfrihet. Vi är för valfrihet. Ni är för statlig kontroll. Vi är för att föräldrar och barn ska få välja i större utsträckning. Ni vill ha större koll på föräldrarna så att det blir lättare att planera för kommunens ekonomi.

Vi lägger fram en valfrihetsreform. Vi är stolta över barnomsorgspengen. Den kommer inte att radera kommunernas ekonomi eller planeringsförutsättningar eller radera kvaliteten, utan den kommer att stärka dessa tre saker.

Jag tycker att det är viktigt att man noterar vänsterkartellens diskussionsunderlag. Om inte alliansregeringen skickar med pengar har inte heller vänsterkommunerna i Sverige något eget ansvar. Då kan man frånsäga sig allt ansvar. Då är det okej att gå med förlust. Då är det okej att bränna pengarna på ishockeyhallar och konstgräsplaner. Det fungerar inte så. Det var ni som röstade för att kommunalisera den svenska skolan på 90-talet. Det medförde också att ni skickade med ansvaret till de svenska kommunerna för att finansiera kvaliteten i skolan. Det måste ni fortfarande stå upp för. Eller hur?

Anf. 98 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja be Patrik Forslund att bespara mig flosklerna och i stället svara på frågorna om förskolan.

Ni pratar om höjd kvalitet, men tvärtom så urholkar ni hela tanken med förskolan. På mitten av 1800-talet påbörjades det som så småningom blev en förskola. Men då handlade det mer om omsorg av barn. Man tog bara hand om dem, bytte blöja och gav dem mat tills föräldrarna kom och hämtade dem. Det är ungefär dit vi är på väg igen. Man förkortar lärarutbildningen och man kommer att dela upp lärarutbildningarna överlag. Man ger inte pengar till kommunerna så att de kan stärka kvaliteten och slippa säga upp personal. Vi har den fria etableringsrätten, och återigen, Patrik Forslund, folk får göra vilka val de vill. Frågan är vad vi ska använda skattemedel till.

Ska vi använda skattemedel till att låta folk välja att ha au pairer som tar hand om deras barn i stället? Eller ska vi se till att kommunerna faktiskt kan planera för en bra och stark förskoleverksamhet? Det är ju det frågan handlar om, och det är det som ni hela tiden säger nej till. Varför svarar du inte på det? Är Anders Knape helt ute och cyklar när han säger att kommunerna behöver mer pengar?

Det är ändå härifrån, från statligt håll, som vi sätter upp mål och läroplaner och så vidare. Men då måste vi också skicka med resurser så att man har möjlighet att fullfölja dem. Hur ska det annars vara möjligt?

Anf. 99 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Herr talman! Rossana Dinamarca och Vänsterpartiet pratar om att de är för valfrihet. De är för att föräldrar och barn själva ska få välja skolgång och barnomsorg. De är bara emot alla förslag som leder till ökad valfrihet, och de har inga egna förslag på saker som leder till ökad valfrihet. Det är viktigt att komma ihåg.

Det är andra gången under den här debatten som det förekommer otydliga påpekanden om att alliansregeringen har lagt fram någon form av förslag om att förkorta förskolelärarutbildningen. Det har vi inte gjort. Det har utretts. Det har kommit ett förslag, men vi har inte lämnat någon proposition på det förslaget. Det finns inga sådana förslag. Jag tycker att man ska vara ärlig när man debatterar sakfrågor.

Sedan vill jag påpeka att vi faktiskt gör både–och. Vi satsar på kvaliteten i förskolan från statens håll och vi höjer kvaliteten i kommunerna för föräldrar i och med införandet av vårdnadsbidrag och barnomsorgs- peng till exempel. Som jag sade tidigare gör vi förskolan till en egen skolför- inom skollagen. Vi ger förskolelärarna det pedagogiska ansvaret i förskolan. Vi utvecklar läroplanen mot ökad form av skolförberedelser. Vi lägger om förskolelärarutbildningen, vilket var något som ni helt raserade 2001. Vi har infört Förskolelyftet som höjer kunskaperna för förskolelärare och barnskötare. Och vi skickar med pengar till allt det här och stärker valfriheten och kvaliteten i förskolan.

Vi satsar statliga pengar. Ni använder kommunernas pengar till att bygga ishallar.
(Applåder)

Anf. 100 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Det var en ordentlig radda som Patrik Forslund kom med. Fortfarande undrar jag dock vilken ishall det var han menade att vi hade byggt i Södertälje under det sista året för pengar som vi saknar för att vi tar emot hela Sveriges flyktinginvandring av kristna från Irak. Men det är en annan sak!

Vad jag egentligen vill fråga handlar om det här med barnomsorgs- peng och nattis eller barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Jag har sett att ni har skrivit några tvetydiga rader från utskottets sida om detta. Det var ju redan uppe när vi diskuterade budgeten i den här kammaren i december. Jag undrar vad som menas med dessa antydningar. Jag har själv varit med och startat nattis i Södertälje. Kostnaden per barn är ungefär dubbelt så hög jämfört med en vanlig förskoleplats.

Har ni infört något slags rättighet till fri dragningsrätt för kommunerna i det här fallet oberoende av om kommunerna själva har nattis? Eller hur har ni tänkt er detta egentligen? Är det någon sorts liten fickpeng man kan få om man tar hand om barnen på natten? Vad menar ni med dessa antydningar om att frågan om barnomsorg skulle vara löst genom ert förslag till barnomsorgs- peng? Det skulle jag vilja ha ett förtydligande av, och det jag tror jag också att alla, framför allt ensamstående, föräldrar i Sverige skulle välkomna.

Anf. 101 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Herr talman! Jag får göra ett förtydligande när det gäller ishallar i Södertälje. Det kanske inte främst handlar om ishallar i Södertälje, utan det kanske i detta fall i stället skulle vara den nya fotbollsplanen.

När det gäller barnomsorgs- peng vill jag också förtydliga att utskottet ställer sig positivt då vi tror att införandet av en barnomsorgs- peng kan öka valfriheten och mångfalden i förskoleverksamheten och skolbarnomsorgen. Det finns faktiskt en möjlighet att inom den ramen kunna starta barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Jag vill också säga att det är okej i dag för alla kommuner som vill att starta nattis och barnomsorg på obekvämt arbetstid. Det här är ett arbete som vi nu diskuterar inom alliansen när vi jobbar med den nya skollagen. Vi får se var vi landar när vi kan presentera några resultat från de förhandlingarna.

Men jag skulle i kammaren här i dag vilja presentera en utredning som jag har i min hand och som kommer från riksdagens utredningstjänst. Den pekar just på frågan om skolbarnomsorg på obekvämt arbetstid.

Jag tänker att eftersom vänsterkartellen kommunaliserade skolan på 90-talet skickade de också med ansvaret för barnomsorg på obekvämt arbetstid till kommunerna. Då är det kommunernas ansvar. Ni är ju tydligen för barnomsorg på obekvämt arbetstid denna mandatperiod. Ni var inte det under den förra mandatperioden. Jag kan meddela er att utredningen visar att av de kommuner i Sverige som erbjuder nattis, som vi kan kalla det, är de flesta borgerligt styrda. 67 av de kommuner som erbjuder det är borgerligt styrda. 47 är s- och v-styrda och 14 stycken har skiftande majoritet. Så det handlar även där om ett kommunalt ansvar när det gäller barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Anf. 102 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Ja, men då kan ju Patrik Forslund lära sig lite grann och eftersom det är så många allianskommuner som har barnomsorg på obekvämt arbetstid skriva in det i den kommande skollagen. Från Miljöpartiet kan jag välkomna det.

Dessutom borde Patrik Forslund läsa på när det gäller fakta eftersom vi bestämde oss för att driva frågan om nattis redan under förra mandatperioden.

Jag får inget svar på min konkreta fråga om hur i all sin dar detta ska gå till. Är det så att ni genom barnomsorgspongförslaget inför möjligheten att få betalt för de reella kostnaderna för nattis, som är ungefär dubbelt så höga per barn som för en vanlig förskoleplats? Har ni gjort det, eller är det någon sorts kaffepeng som de som gör det här jobbet ska få?

Dessa antydningar gör ju bara att de föräldrar i Sverige som har reella problem för att de inte klarar barnomsorgen på natten eller under obekvämt arbetstid ännu mer vill ha ett svar från er. Jag tycker att det är ganska fräckt att antyda sådant här om man inte har tacksägelse för det.

Anf. 103 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Herr talman! Nu kom det fram att s, v och mp tydligen drev den här frågan under den förra mandatperioden. Men man gjorde ingenting åt den. Det är precis samma sak som med kvalitetsfrågorna i övrigt i förskolan att man är för kompetensutveckling när det gäller förskolelärare, men man är inte beredd att lämna några förslag eller pengar till det. Man är för valfrihet när det gäller skolbarnomsorg och utbildning, men man är emot alla förslag som leder till ökad valfrihet för föräldrar. Om det här nu är en så jätteviktig fråga för oppositionen i Sverige undrar jag varför ni inte drev igenom den under de senaste tolv åren som ni själva hade makten. Det kan man ju fråga sig.

Vi i utskottet har skrivit i betänkandet att vi tycker att det är viktigt att barn och föräldrar erbjuds barnomsorg i den omfattning som de behöver. Vi tror att barnomsorgspengen ger föräldrar ökad möjlighet att välja ett barnomsorgsalternativ på de tider som behövs utifrån deras egna arbetstider. Vi vet att det här problemet löses rätt pedagogiskt i många kommuner.

Som jag sade är det ett kommunalt ansvar. Som riksdagens utredningstjänst pekar på är de flesta kommuner som erbjuder barnomsorg på obekvämt arbetstid borgerligt styrda och inte miljöpartistiskt styrda.

(Applåder)

Anf. 104 Andre vice talman BIRGITTA SELLÉN (c):

Herr talman! Vi vill ta till vara barns nyfikenhet och lust att lära.

Vi vill stärka förskolans kunskapsuppdrag för att ge alla barn en bra skolstart.

Dessutom är en kvalitetsmässigt bra förskola en trygghet för både barn och föräldrar.

Känns texten igen? Den skulle kunna vara hämtad ur Centerpartiets familjeprogram, men den är faktiskt hämtad ur reservation 10 av Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Den kunde vara skriven av vilket parti som helst, för det är en beskrivning som vi alla står bakom, eller hur?

Kvalitetsarbetet är ett arbete som delvis pågått sedan läroplanen för förskolan kom 1998, där man skriver om mål, uppföljning och utvärdering. Nationellt krav att jobba med kvalitetsarbetet kom däremot först 2005. Myndigheten för skolutveckling har sedan gjort utvärderingar om hur kvalitetsarbetet fungerar och där kommit fram till att läroplanen behöver förtydligas.

Därför, herr talman, har alliansen sagt att detta ska ske. Det är en naturlig följd, en läroplan behöver ses över efter de första tio årens barnsjukdomar. Då har man sett och lärt vad som behöver klarläggas i läroplanen, och man kan göra många av de förtydliganden och förbättringar som behövs. En viktig punkt är att vi i alliansen vill främja barnens utveckling i förskolan, och därför vill vi bland annat stärka förskolans pedagogiska uppdrag, som även oppositionens representanter har varit inne på i sina anföranden.

Alla oppositionspartierna kräver kompetensutveckling för förskollärare. Det är bra, för det gör vi också. Det påpekade regeringen redan i budgetpropositionen i höstas. Vi har avsatt 600 miljoner under tre år, det vill säga 200 miljoner per år till Förskolelyftet, som Patrik Forslund nämnde i sitt anförande. Men repetition är kunskapens moder, så det kanske tål att sägas en gång till. Propositionen kommer den 2 april, alltså om en vecka. Vi vill kompetensutveckla förskollärare och barnskötare.

I reservation 11 säger Socialdemokraterna: När föräldrarna vill börja jobba ska det finnas en förskola av hög kvalitet. Självklart, säger vi i alliansen.

Vidare står det i den reservationen: Ett stort orosmoln är att regeringen infört ett kommunalt vårdnadsbidrag. Med det sjunker skatteintäkter när människor väljer att stanna hemma i stället för att arbeta. Vårdnadsbidraget kan innebära att personaltätheten minskar och grupperna blir större.

Det är för oss i Centerpartiet ett orosmoln som är svårt att förstå. Då får man väl rätta mun efter matsäck. Det handlar om planering. Varje kommun måste ju ha en överblick över hur många barn som ska börja förskolan, och man får anpassa resurserna efter det. Förskoleverksamheten är en kommunal angelägenhet som kommunerna ska och kan organisera.

Herr talman! I januari 2009 överlämnade regeringen propositionen *Barnomsorgspeng och allmän förskola även för treåringar*. I den tillgodoses det mesta av vad oppositionen kräver i sina motioner i det sju-punktsprogram som Peter Hultqvist nämnde i sitt anförande. Exempel på punkterna är:

- Satsning på personalens pedagogiska kompetens
- Stärka förskolans kunskapsuppdrag
- Kvalitetssäkra all förskoleverksamhet
- Allmän förskola för treåringar

Trots att propositionen kom i januari har oppositionen valt att lämna flera reservationer. Det måste kännas som att slå in öppna dörrar.

Centerpartiet har under många år arbetet för att öppen förskola och parklekar ska erbjudas i kommunerna. Det är bra verksamheter för de föräldrar som väljer att inte placera sina barn i förskolan i tidig ålder. De kontakter med andra barn som är så viktiga för barn i förskoleåldrarna kan man få i den öppna förskolan. Dessutom är det värdefullt för föräldrar att träffa andra föräldrar som de kan utbyta erfarenheter med.

I det betänkande vi nu debatterar kan jag läsa i en socialdemokratisk motion att man vill göra satsningar på dessa verksamheter, vilket jag tycker är bra när jag läser med mina centerpartistiska ögon men som jag inte får att gå ihop med det samhälle som Socialdemokraterna vill se.

Herr talman! Socialdemokraterna säger att alla barn ska gå i förskola och att alla föräldrar ska gå tillbaka till arbetet snabbt efter barnledigheten så att samhället får in skattepengar. Samtidigt motionerar en ledamot om att man ska göra satsningar på parklek och öppen förskola. Dessa är för övrigt verksamheter som kommunerna ansvarar för, inte vi. Men det är verksamheter som vi från Centerpartiets sida gärna stöttar och som är bra för föräldrar som vill välja sin barnomsorg själva. Jag hoppas att jag får en förklaring till hur de olika förslagen går ihop.

Herr talman! I propositionen *Barnomsorgspeng och allmän förskola även för treåringar* föreslår vi i alliansen ett införande av barnomsorgspeng. Det ger föräldrarna valfrihet, inte minst när det gäller barnomsorgsalternativ på de tider som behövs utifrån föräldrarnas arbetstider. Det innebär exempelvis att om föräldrar på grund av sina arbetstider behöver barnomsorg under kvällar och nätter och den egna kommunen inte erbjuder "nattdagis" kan man välja att placera sitt barn i en annan kommun som erbjuder dessa möjligheter. Valfrihet är värdefullt för föräldrar för att få livspusslet att gå ihop.

Slutligen, herr talman, vill jag kommentera oppositionens förslag om att förskolan ska undervisa i engelska.

Visst är det väldigt bra i den globaliserade värld vi lever i att behärska flera språk. Många barn lever i familjer där föräldrarna har olika modersmål, och barnet lär sig två språk från livets start. Det är en fantastisk rikedom för dessa barn. Men jag ser en skillnad i att växa upp i en tvåspråkig familj och att börja undervisa förskolebarn i ett annat språk än deras modersmål. Forskning visar att det är av största vikt att barnen först och främst behärskar sitt modersmål innan de ska lära sig ett nytt. Det är därför vi erbjuder alla barn med annat modersmål än svenska att få mo-

dersmålsundervisning. Goda kunskaper i sitt eget modersmål leder till att eleverna lättare kan ta del av de kunskaper som de förväntas lära sig i skolan.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet i sin helhet. (Applåder)

Anf. 105 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! Rätta mun efter matsäck, och man måste veta som kommun hur många barn som ska börja i förskolan. Det handlar om planering, menar Birgitta Sellén.

Det handlar också om vilken möjlighet kommunerna har att planera. Med den fria etableringsrätten har det blivit svårare. Vi kan se exempelvis på de fristående skolorna på grundskole- och gymnasienivå. Det har blivit svårt för kommunerna att planera för hur många barn som de kommer att ha. Ännu svårare blir det till exempel om en förskola läggs ned och man får tillbaka en mängd barn som ska någonstans. Det är ändå kommunen som har ansvaret.

Det blir inte enklare för planeringen med en barnomsorgspeng. Man vet inte var barnen kommer att hamna, och det drar undan viktiga medel som annars skulle ha kommit förskolan till del.

Här tycker jag att man har försvårat möjligheterna för den planering som Birgitta Sellén efterfrågar.

Anf. 106 Andre vice talman BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Herr talman! Tack för frågan om vilka möjligheter som finns för planering! När man har jobbat inom skolans värld, vilket jag vet att Rossana Dinamarca har gjort precis som jag, är man angelägen om att hålla kontroll över hur det ser ut. Vad behöver vi? Hur ser det ut i de olika områdena? Där vet jag att man är duktig.

Visserligen kan jag hålla med om att det kan finnas problem om det kommer en fri etablering av en förskola väldigt sent. Men det handlar om att man måste organisera det hela ändå. Jag tror fullt och fast att man i kommunerna har en översikt över hur det kommer att fungera.

Anf. 107 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! Tyvärr ser vi det redan på grundskolans och gymnasieskolans nivå i de fristående skolorna, och då är det ändå fråga om en mer reglerad etablering av skolor. När det gäller förskolan har man fri etableringsrätt, vilket gör att vem som helst kan starta förskoleverksamhet. Vad beträffar förskolorna blir det ännu svårare att planera hur barngrupperna kommer att placera sig, hur många barn man kommer att ha inom den offentliga verksamheten. Det tycker jag är allvarligt eftersom det drar undan benen på den kommunala förskolan och dess planering för att kunna ha bra pedagogisk verksamhet.

Jag skulle också vilja ta upp det som Birgitta Sellén säger i slutet av sitt anförande, nämligen frågan om modersmål. Jag håller med om att modersmålet är viktigt att satsa på. När vi i en motion till betänkandet skriver om behovet av att stärka modersmålsstödet, att betona kommunernas skyldighet att erbjuda modersmålsstöd, avstyrker utskottet det. Varför?

Anf. 108 Andre vice talman BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Herr talman! När det gäller modersmålsundervisningen känns det bra att Rossana Dinamarca håller med mig om att det är viktigt att kunna sitt modersmål. Forskning visar att om man inte kan sitt modersmål kommer man inte heller att kunna ta till sig kunskaper när det gäller inläringen i skolan. Den måste vi värna om.

Jag sade inte i mitt anförande att vi inte vill satsa på exempelvis engelskan, som finns med i förslagen. Det jag sade var att vi måste vara måna om att verkligen se till att värna modersmålet. Varje elev har rätt att få en stark grund att stå på.

Sedan kan jag inte låta bli att ta upp ytterligare en sak, även om Rossana Dinamarca inte har möjlighet att svara på det. Jag måste få säga att det kändes lite knepigt när Rossana Dinamarca talade om förskolans kvalitet, att det handlar om att byta blöjor och ge mat till barnen. Jag kan se hur det fungerar när det gäller mina barnbarn och kan garantera att där finns en fantastiskt hög kvalitet och barnen får mycket stimulans genom den undervisning som bjuds i förskolan.

Anf. 109 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Herr talman! Jag sade att om vi slår sönder förskolan, som jag anser att man nu gör, riskerar vi att gå tillbaka till en förskola som bara tar hand om barnen. Jag delar uppfattningen att vi har en mycket bra förskola. Jag vill att vi ska satsa på och utveckla den ännu mer, inte förstöra den så att det bara blir ett omhändertagande, att byta blöjor och så vidare.

Jag delar beskrivningen att det inte är så i dag och hoppas att det inte blir så i framtiden heller.

Anf. 110 PETER HULTQVIST (s) replik:

Herr talman! Hur ska ni, Birgitta Sellén, kunna stärka det pedagogiska uppdraget i förskolan utan pengar? Det är nämligen där det avgörs. Finns det pengar till mer personal eller finns det inte?

Hösten 2000 var det 5,5 barn per personal. Hösten 2006 var det 5,1. Det berodde på att den socialdemokratiska regeringen konsekvent hade riktat pengar till förskolan. Det handlade om 6 000 personal. Därefter har det ökat till 5,2 hösten 2007 och ökningarna fortsätter. I år kommer vi att få se ett rejält genomslag för ökningen av antalet barn per personal, och det beror på den kommunala ekonomiska situationen.

Så länge den nuvarande situationen råder kommer nedskärningarna att prägla kommunerna, och då blir allt pratet om pedagogisk förstärkning och bättre kvalitet bara tomma ord som möjligen imponerar på någon i denna kammare, men ute i verkligheten handlar det om helt andra saker. Det går inte att gömma sig bakom enskilda exempel på satsningar i olika kommuner där det för det mesta funnits breda majoriteter bakom besluten. Det handlar ju om snittsiffror för hela landet. Så ser det ut.

Man varslar personal och ökar barngruppernas storlek i Falun, och så ser det ut också i många andra kommuner runt om i landet. Som Kommunförbundet och dess moderate ordförande säger måste det till en satsning i storleksordningen 15 miljarder.

Alliansen gick i Svenska Dagbladet ut med beskedet att det inte skulle bli några pengar 2009. Är det beskedet fel eller är det rätt? Eller blir det någon liten slant i vårbudgeten som innebär att man sedan kan säga för lite och absolut för sent?

Prot. 2008/09:92

26 mars

Förskolan

Anf. 111 Andre vice talman BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Herr talman! Låt mig börja bakifrån med det Peter Hultqvist sade om pengarna. Den 15 april blir det budgetdebatt i kammaren. Den dagen är det läge att diskutera budgeten. Dagens debatt handlar om förskolan och dess framtid och hur vi vill utveckla den.

När det gäller barngruppernas storlek redogjorde Patrik Forslund på ett mycket bra sätt för hur oerhört liten skillnad det är i storleken på barngrupperna.

Beträffande hur vi ska klara det pedagogiska uppdraget och att det behövs mer pengar undrar jag om Peter Hultqvist läst betänkandet eller lyssnat på vad Patrik Forslund och jag sagt i våra anföranden. Vi har till Förskolelyftet 600 miljoner kronor under tre år. Det är för att vi vill stärka möjligheterna att få en god kvalitet i förskolorna.

Anf. 112 PETER HULTQVIST (s) replik:

Herr talman! Jag talar om den dagliga verksamheten ute i kommunerna, den som är beroende av den totala ekonomin i varje kommun och av vilket skatteunderlag man har. Det går inte att tänka bort det förhållandet att även förskolan är en del av kommunen och beroende av dess totala ekonomi. I det sammanhanget kommer inte de pengar ni, Birgitta Sellén, pratar om vad gäller Förskolelyftet att betyda särskilt mycket. 200 miljoner på ett år är ingen stor summa när man slår ut det på landets alla kommuner.

Man skulle vilja veta hur många som kommer att omfattas av det. Vad jag förstår handlar det om utbildningsinsatser. Det kommer förmodligen att omfatta en mycket liten del av personalen i förskolan, som totalt omfattar 90 000 personer. Ni ger en bild av och pratar om helt fel saker som egentligen inte betyder särskilt mycket för den totala verksamhetens utformning.

Det måste alltså fram mer pengar i grunden till kommunerna om det ska bli någon ordning på det hela. Det är därför jag menar att det mest blir fråga om tomma ord, tomt prat, som inte har någon verkningskraft ute på den enskilda avdelningen i förskolan. Så ser det ut.

Jag kan bara beklaga, men ni har möjlighet att reda ut detta genom ökade statsbidrag. Det vill ni dock inte diskutera utan säger att det inte hänger ihop med förskolan. Jag förstår att ni inte vill diskutera det eftersom det är en svår fråga för er. Ni är förmodligen oeniga, och regeringen vet inte hur man ska hantera den. Det besked man gett är att det inte blir några pengar 2009, och man är luddig om hur det blir 2010. Det är dock den viktiga frågan, och det som avgör om de kvalitetsresonemang ni för över huvudet har någon betydelse eller inte.

Anf. 113 Andre vice talman BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Herr talman! Vad gäller skatteunderlaget återkommer vi, som sagt, till det. Däremot kan jag säga att regeringen under detta år dragit ned på arbetsgivaravgifter och fastighetsavgifter, vilket gör att kommunerna fått ett ganska stort tillskott i sin ekonomi. Sedan har en mängd olyckliga omständigheter i samband med finanskrisen gjort att mycket har förvärrats, och inte ens Peter Hultqvist kan gå i god för att lösningen skulle ha varit bättre om vi haft en socialdemokratisk regering. Enligt den information jag har fått är inte krisen i kommunerna 2009 lika stor som den kommer att bli 2010. Det kan möjligen vara en signal om att mer pengar kommer senare.

Det sades att det inte räcker med 200 miljoner till Förskolelyftet. Det är klart att jag kan hålla med om att långt ifrån alla förskollärare kommer att få en utbildning för dessa pengar, men vi vet att det ger ringar på vattnet. De förskollärare som får gå sin utbildning sprider kunskap till sina kolleger. Man har studiedagar tillsammans där man kan lära av varandra. Det finns alltså alla möjligheter att sprida kunskapen så att personalen nås av den.

Dessutom har vi barnomsorgspeng, vårdbidrag och så vidare, vilket ger valfrihet och gör att jag inte tror att det är så fruktansvärt negativt som det låter på Peter Hultqvist.

Anf. 114 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Birgitta Sellén för orden om modersmålsundervisningens betydelse, som jag helt och hållet instämmer i. Men jag vill också passa på att ställa frågan: Är Birgitta Sellén och hennes parti redo att kämpa för att barnen i förskolan ska få rätt till modersmålsundervisning? Det är det de inte har i dag. Tyvärr finns det många kommuner där man inte har det. I Södertälje arbetar vi mycket med modersmålsundervisning redan i förskolan. Jag undrar om också Centerpartiet står bakom det.

Sedan kan jag inte låta bli att fortsätta min undersökning av hur barnomsorgspengen kommer att fungera när det gäller nattis. Det är intressant att man kan göra långa resor med sitt barn fram och tillbaka från arbetet till en grannkommun. Men vore det inte enklare och mycket mindre krångligt om allianspartierna kunde införa en rätt till nattomsorg för alla barn i alla kommuner? Då kunde man dessutom ha fristående verksamheter också. Men det här blir väldigt konstigt. Man ska helst bosätta sig i närheten av en kommun som har nattis i stället för att den egna kommunen ska införa detta. Jag förstår att det måste vara en kommunal verksamhet, eftersom finansieringen annars inte skulle funka för en fristående verksamhet. Varför krångla till verkligheten i onödan? Vill ni inte införa rätten till nattis helt enkelt? Det vore mycket bättre.

Anf. 115 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Herr talman! Ibland funderar jag när det gäller krav som nattis på om alla ledamöter har varit utanför storstadsregionerna, eller om man bara tänker: Vi har så många barn som kommer att behöva nattis, så det är självklart att vi ska ordna det.

Men åk till Norrland! Åk till småorterna i Småland! Jag kanske inte ens behöver ta i så drastiskt. Det finns många små kommuner som inte

har ekonomiska resurser att starta nattis, eftersom det finns för få barn. Det behövs ganska mycket personal. Är det då inte bra att man kan få erbjudandet att ta med sig sin barnomsorgspeng och åka till ett nattis i till exempel Södertälje, om man bor i en grannkommun som inte har resurserna för att hålla ett nattis öppet?

Modersmålsundervisningen är en sådan sak som vi vill titta över. Rent personligt är jag angelägen om att alla barn ska ha modersmålsundervisning så fort som möjligt och att vi garanterar den från grundskolan. Vad gäller förskoleundervisningen svarar jag inte annat än personligt i dag.

Anf. 116 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Då vill jag önska Birgitta Sellén lycka till i förhandlingarna med Christer Nylander från Folkpartiet om rätten till modersmålsundervisning i skollagen. Vi delar uppfattning, verkar det som.

Om föräldrar får rätt till nattis kommer inte alla kommuner att behöva införa det. Det är en fråga om behovet. På de orter där det finns arbetsplatser där man arbetar nattskift finns det ett behov. På andra orter finns det antagligen inte. Därför är det inte ens fråga om det. Men vad ni föreslår är ökat resande med barn och föräldrar till grannkommuner. Man ska behöva reda ut det här och helst bosätta sig bredvid en kommun där det finns nattis. Men varför inte göra det enkelt och se till att det finns i de kommuner där det behövs? Det vore så mycket enklare och tydligare. Ur Miljöpartiets synpunkt kan det gärna också finnas fristående alternativ. Men vi menar att nattis först ska komma till som en kommunal angelägenhet och en rättighet. Vi ska inte ha ett onödigt resande med småbarn. Jag undrar varför ni vill krångla till denna verklighet hela tiden.

Anf. 117 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Herr talman! Jag har inte hört talas om att det inte skulle finnas någon rättighet för kommunerna att ha nattis. De får naturligtvis besluta själva om de vill ha nattis och anser att de har behov av det. Det finns många kommuner som redan har det. Det finns kommuner som har haft det men av ekonomiska skäl eller på grund av att det inte fanns tillräckligt många barn som behövde det lagt ned verksamheten. Därför vill inte vi skriva in i någon lagtext att det är en skyldighet som kommunerna ska ha.
(forts. 10 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 25 mars

SoU17 Folkhälsopolitik

Punkt 3 (Hälsa- och klimatfrågors betydelse i samhällsplanering)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

134 för utskottet

130 för res. 1

1 avstod

84 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 19 c, 20 fp, 16 kd

För res. 1: 95 s, 1 kd, 17 v, 17 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 34 s, 18 m, 10 c, 8 fp, 7 kd, 5 v, 2 mp

Björn von Sydow (s) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU11 IT-politiska frågor

Punkt 1 (Tillgång till elektroniska kommunikationer)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

135 för utskottet

130 för res. 1

84 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 19 c, 20 fp, 17 kd

För res. 1: 96 s, 17 v, 17 mp

Frånvarande: 34 s, 18 m, 10 c, 8 fp, 7 kd, 5 v, 2 mp

Punkt 2 (Robusta kommunikationer)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

135 för utskottet

130 för res. 2

84 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 19 c, 20 fp, 17 kd

För res. 2: 96 s, 17 v, 17 mp

Frånvarande: 34 s, 18 m, 10 c, 8 fp, 7 kd, 5 v, 2 mp

Punkt 7 (Fri programvara)

1. utskottet
2. res. 3 (v, mp)

Votering:

228 för utskottet

36 för res. 3

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 s, 79 m, 19 c, 20 fp, 17 kd

För res. 3: 2 s, 17 v, 17 mp

Frånvarande: 35 s, 18 m, 10 c, 8 fp, 7 kd, 5 v, 2 mp

Jasenko Omanovic (s) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU13 Statlig förvaltning

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU17 Fri- och rättighetsfrågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU18 Tryck- och yttrandefrihetsfrågor

Punkt 1 (Utbildning om meddelarskydd för offentligt anställda)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

247 för utskottet

18 för res. 1

84 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 s, 79 m, 19 c, 20 fp, 17 kd, 16 mp

För res. 1: 17 v, 1 mp

Frånvarande: 34 s, 18 m, 10 c, 8 fp, 7 kd, 5 v, 2 mp

Punkt 2 (Meddelarskydd i offentligfinansierad privat verksamhet)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

134 för utskottet

130 för res. 2

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 19 c, 20 fp, 16 kd

För res. 2: 96 s, 17 v, 17 mp

Frånvarande: 34 s, 18 m, 10 c, 8 fp, 8 kd, 5 v, 2 mp

Punkt 3 (Meddelarskydd för anställda utanför den offentliga sektorn)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

248 för utskottet

17 för res. 3

84 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 s, 79 m, 19 c, 20 fp, 17 kd, 17 mp

För res. 3: 17 v

Frånvarande: 34 s, 18 m, 10 c, 8 fp, 7 kd, 5 v, 2 mp

Punkt 5 (Hets mot folkgrupp)

1. utskottet

2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

134 för utskottet

130 för res. 4

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 19 c, 19 fp, 17 kd

För res. 4: 96 s, 17 v, 17 mp

Frånvarande: 34 s, 18 m, 10 c, 9 fp, 7 kd, 5 v, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Förskolan

10 § (forts. från 8 §) **Förskolan** (forts. UbU7)

Anf. 118 CHRISTER NYLANDER (fp):

Fru talman! Jag är mycket förtjust i svensk förskola. Jag tycker att den är fantastisk, och vi gör mycket som är bra. Det finns kvalitetsbrister, och det finns skillnader mellan olika förskolor och olika kommuner, men generellt sett ska vi vara mycket, mycket nöjda med den verksamhet som finns i de flesta förskolor.

För mig och Folkpartiet är det viktigt att utbildningssystemet i sin helhet är kompensatoriskt, det vill säga att de som har allra störst behov av utbildning ska också få det, och att de som har sämst förutsättningar hemifrån också är de som ska få störst chanser i skolan. På det sättet ser vi till att alla kan göra en social resa och bryta med sitt sociala arv.

Vill man ha ett sådant utbildningssystem är självklart också förskolan en väldigt viktig faktor. Det är i förskolan man kan lägga en mycket bra grund, satsa tidigt och ge fler chans att lyckas senare i grundskolan. Det är kanske också i förskolan som man har en väldigt bra chans att förbättra integrationen i det svenska samhället och bekämpa segregation. Jag tycker att vi också där ska se förskolans fantastiska roll.

Men även om jag är förtjust i förskolan i dag ska jag säga att jag tror att den kan bli ännu bättre. Därför har nu regeringen och allianspartierna

ett reformprogram för förskolan som innehåller en lång rad förändringar. Det handlar om fortbildning för personalen. Det handlar om en tydligare läroplan. Det handlar om ökad satsning på läsning, skrivning och matematik. Det handlar om att ge de högstskoleutbildade förskollärarna ett tydligt pedagogiskt ansvar för verksamheten. Det handlar om en allmän förskola också för treåringar. Det handlar om en tydlig rektorsutbildning, eftersom vi vet att ledarskapet både i skolor och i förskolor är så väldigt viktigt.

Patrik Forslund och Birgitta Sellén har pratat om de här reformerna mera i detalj, så därför tänkte jag gå vidare till andra frågor och prata om valfrihet.

Det vi nu gör innebär också att vi hjälper människor att få ordning på sitt livspussel, att vi ser till att det finns en valfrihet ute i kommunerna att välja det som passar familjen och barnen allra bäst. Jag tror att det är väldigt viktigt att göra det. Det är en viktig kvalitetsfaktor att se till att det också finns chans att välja det som passar familjen.

Jag ska gärna erkänna att det kan finnas intressekonflikter i detta. Folk kan välja på ett sätt som innebär att barnen får begränsade möjligheter. Jag tycker att vi ska vara ärliga nog att se den risken men samtidigt också stå väldigt starkt för att det ska finnas valfrihet och fundera på hur vi ska se till att uppmärksamma problematiken och kompensera på andra sätt.

Vi brukar säga att skolan inte kan bli bättre än sina lärare, och jag menar att detta kanske i ännu högre grad gäller för förskolan. Därför är det viktigt att fortsätta att stötta förskollärarna och övrig personal i förskolan. Det handlar om att ge det pedagogiska ledarskapet en tydlighet. Det handlar om att ge förskollärarna en fortbildning som de så väl vill ha. Det handlar också om att förbättra lärarutbildningen och ge förskolläraryrket en tydligare egen identitet.

Också i förskolan kan man göra mycket för att förbättra jämställdheten i samhället, och det tycker jag att man ska använda förskolan till. Man ska se till att uppmärksamma den problematik som finns och risken för att man fastnar i könsroller redan tidigt i sin barndom. Vi ska också fundera över hur vi kan se till att barn får lika möjligheter och lika frihet, oavsett kön. Där görs redan en hel del från regeringens sida, och jag ska säga att även den förra regeringen gjorde en hel del. Jag utesluter inte att man behöver göra ännu mer. Det handlar kanske om genuspedagoger, det handlar kanske om ytterligare fortbildning och annat. För mig är det viktigt att vi använder förskolan också till att stötta jämställdhetsarbetet.

Fru talman! I Socialdemokraternas motion om förskolan står det att den bara kan betraktas som en del av utbildningssystemet om den är avgiftsfri. Jag tycker att det är en mycket märklig formulering och en konstig ståndpunkt. För mig är förskolan en central del i det gemensamma utbildningssystemet. För mig är det viktigt att man väger in förskolan i utbildningssystemet redan i dag, inte bara i en framtid där den eventuellt i ett socialdemokratiskt land kan bli helt avgiftsfri. Jag tycker att det är en konstig ståndpunkt, och jag skulle gärna vilja få svar på detta från Peter Hultqvist senare. Vad menar man när man säger att förskolan inte är en del av utbildningssystemet?

Jag tycker också att det har framförts en hel del överord i den här debatten. Rossana Dinamarca sade att regeringens politik för förskolan

tillbaka till mitten av 1800-talet. Är det 1800-tal att ge förskollärarna ett pedagogiskt ansvar? Är det 1800-tal att se till att läroplanen för förskolan förbättras och förtydligas när det gäller den lärande leken? Är det 1800-tal att ge fortbildning till personalen i förskolan?

Jag är väldigt stolt över det vi nu gör, och jag tycker att det är mycket trist att höra den typen av retorik från Vänstern.

Jag ska också säga att jag blir upprörd över Peter Hultqvists retorik när han säger att det är dålig kvalitet på förskolan i dag. Peter Hultqvist säger att han varnar för framtiden, men samtidigt i sina inlägg har han hela tiden sagt att nu raseras kvaliteten i förskolan. Det är inte den förskola jag känner igen från mina besök där. Jag tycker att vi har en mycket bra kvalitet i den svenska förskolan, och jag tycker att Peter Hultqvist nedvärderar det fina arbete som många människor gör ute i förskolan.

Vi ska göra det här ännu bättre. Vi inför nu ett kvalitetsprogram som stärker förskolan ytterligare. Jag är stolt över att tillhöra en alliansmajoritet som förbättrar förskolan.

(Applåder)

Anf. 119 PETER HULTQVIST (s) replik:

Fru talman! Det sista som Christer Nylander tar upp är rent trams. Socialdemokratin har varit med och byggt upp förskolan i Sverige till någonting i internationell toppklass. Den svenska förskolan ligger mycket bra till i internationella undersökningar, men det jag varnar för och det som nu händer är att med kommunernas försämrade ekonomi och er oförmåga att skicka ut statsbidrag till kommunerna kommer vi att få se större barngrupper.

Under den förra regeringsperioden satsade vi 6 000 nya personal i förskolan. Vi minskade barnantalet per personal från 5,5 till 5,1. Nu går det i en annan riktning. Det är det jag varnar för, och det är det som är negativt för kvaliteten. Om du läser vår motion kan du se: "Förskolan är inte längre enbart en del av familjepolitiken utan ett första steg i ett sammanhållet utbildningssystem och främst till för barnens egen utveckling. Därför gäller också den s.k. barnomsorgslagen som gör kommunerna skyldiga att garantera alla en plats inom förskolan."

Läs hela materialet så ser du med tydlighet vad det här handlar om!

Sedan pratar du, Christer Nylander, om ert förskolelyft. 90 000 personal har vi i förskolan. Men det kommer att bli högst 5 000 som omfattas av Förskolelyftet. Det är en alldeles för låg nivå och alldeles för sent. Det stora man skulle behöva göra är att ge pengar till kommunerna så att vi kan se till att hålla barngruppernas storlek intakt eller minska den. Varför är ni inte beredda att rikta ett statsbidrag direkt till förskolan så att vi kan bygga ut med personal?

Anf. 120 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! År 2008, det år vi har säkra siffror på, var det 6 000 fler anställda i den svenska kommunsektorn än 2006. År 2006 hade ni ansvaret för Sveriges kommuners ekonomi. År 2008 hade vi det, och nu finns det 6 000 fler. Hur kan Peter Hultqvist med någon bevarad trovärdighet säga att det är sämre nu?

Vi kommer dessutom att presentera vårpropositionen om några veckor, där jag tror att vi kommer att ta ytterligare ansvar för den situation som många kommuner befinner sig i.

Peter Hultqvist säger att 5 000 förskollärare i Förskolelyftet är alldeles för lite. Men det är ändå 5 000 fler än vad det skulle bli med sossepolitik. Det är 5 000 fler än vad det var under de tolv år ni senast hade makten.

Nu genomför vi en kraftig fortbildning för förskollärarna. Peter Hultqvist kan tycka att det är för lite, men ni själva gjorde ingenting. Vi har 5 000 fler och 200 miljoner mer än ni någonsin hade.

Det som händer nu är att vi har mindre grupper i förskolan än vad vi hade under större delen av den period ni styrde svensk förskola och svensk skolpolitik. Jag är stolt över att tillhöra en allians som faktiskt förbättrar kvaliteten i förskolan, som lyfter förskollärarna, som lyfter pedagogiken i förskolan och som dessutom har en politik för en säker ekonomi i Sverige. Det är mer än vad Peter Hultqvist kan leverera.

Anf. 121 PETER HULTQVIST (s) replik:

Fru talman! Vi minskade barngruppernas storlek från 5,5 till 5,1 barn per personal. Ni ökade till 5,2 första året, och med hjälp av den allt sämre kommunekonomin kommer barngruppernas storlek att öka ytterligare.

De ekonomiska talesmännen har gått ut och sagt att det blir inga pengar 2009. Ni står och antyder i olika varianter att det möjligen kommer någon slant. Så säger någon att krisen är större 2010, och därför kommer det pengar då. Ni skapar ju själva förvirringen kring alltihop.

Sedan pratar du om att kommunsektorn har ökat i antal anställda. Det har den kanske gjort, men vad har det haft för effekt på förskolan? Förskolans realitet i dag är ju att barngruppernas storlek går upp och att personalen är bekymrad över kvalitetsfrågorna. Och här står ni och pratar om pedagogisk förstärkning! Det blir inte trovärdigt ute i verksamheten.

Höjer man däremot statsbidraget, höjer man grundbidraget till kommunerna, har också kommunerna möjlighet att upprätthålla fortbildningen. Då har de möjlighet att behålla sina pengar och den satsning som de gör på fortbildningen. I dåliga tider däremot drar man gärna ned på detta.

Om ni satsar 200 miljoner kronor, som är en rätt begränsad summa för en mycket liten del av den totala personalandelen, säger det egentligen inte särskilt mycket om hur den totala satsningen på förskolepersonalens fortbildning ser ut. Det ser man först när man ser hur kommunernas fortbildningspengar ligger. De har mycket större möjligheter att behålla fortbildningen om man höjer statsbidraget och ser till att ha en politik på central nivå som korresponderar och stämmer överens med den reella kommunala ekonomin. Men där haltar det i dag. Den centrala nivåns politik stämmer inte med de reella behoven i kommunerna. Ni ligger helt snett.

Anf. 122 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Som jag konstaterade fanns det fler anställda i kommunsektorn 2008 än 2006. Hur de sedan fördelar sig är rimligen någonting som kommunerna måste ta ansvar för. Tycker inte kommunpolitikerna att de ska finnas i förskolan finns de kanske någon annanstans. Det visar

ändå på något sätt att kommunsektorns ekonomi har varit ganska stark under de två år som alliansregeringen hittills har haft ansvaret.

Peter Hultqvist säger att 200 miljoner kronor till fortbildning för förskollärarna är alldeles för lite. Har Peter Hultqvist skrivit sina reservationer eller åtminstone läst sina reservationer? Där står att ni under tre år vill satsa 200 miljoner kronor på kvalitetslyft i förskolan. Vi genomför under ett år ett lyft med 200 miljoner kronor enbart för fortbildning av förskollärarna. Ni vill under tre år satsa 200 miljoner kronor på förskolan. Den retorik som Peter Hultqvist använder sig av i den här debatten har inte något som helst stöd i den politik han står för.

Likadant är det när man ser på förskolan som helhet. Ni skriver i er motion att ni inte tycker att förskolan är en del av utbildningssystemet. Ni skriver att det är först när den är avgiftsfri som den kan ses som en del av utbildningssystemet.

Vi däremot tror på förskolan. Vi lyfter upp förskolan. Vi gör satsningar på pedagogiken i förskolan, och det kommer att ge resultat.

Anf. 123 MATS PERTOFT (mp) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ställa två frågor till Christer Nylander. Den ena handlar om det som jag också tog upp i mitt inledningsanförande, nämligen rätten till modersmål i förskolan, som jag uppfattar som väldigt viktig. Christer Nylander tog i sitt inledningsanförande upp segregations- och integrationsfrågor. Om man som jag kommer från en stad som Södertälje, där dessa frågor är väldigt stora och väldigt viktiga, har man lärt sig att rätten till modersmål är väldigt viktig.

Nu vet jag ju att Miljöpartiet och Folkpartiet har lite olika syn på modersmål och sådana saker ibland. Jag vill ändå fråga hur Christer Nylander ställer sig till att i förskolan införa rätten till modersmål.

Nästa fråga är samma fråga som Peter Hultqvist debatterade, nämligen finansieringen, ekonomin för kommunerna. Jag vill bara tillägga att vi inte pratar om hur det är i dag. Fram till i dag har det ju gått ganska bra i kommunerna. Min fråga rör alltså framtiden. Vi kommer ihåg hur det var på 90-talet. Det tog några år innan nedskärningarna slog igenom i kommunerna. Verkligheten väntar ju inte till den 15 april.

Vad säger Christer Nylander om att SKL och dess moderate ordförande desperat vädjar om mer resurser till kommunerna redan 2009, medan alliansregeringen säger blint och starkt nej?

Anf. 124 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Alliansen har lovat att se över förskolans läroplan. Fram till dess att vi har gjort det gäller den läroplan som några andra har tagit initiativ till. Där kan jag säga att rätten till modersmål formuleras ganska vagt. Vi har däremot sagt att vi tycker att språkutveckling i förskolan är viktig och att den skrivningen ska förstärkas i den framtida läroplanen.

Mats Pertoft har flera gånger påstått att jag skulle ha en avog inställning till modersmål. Tvärtom! Jag har varit väldigt tydlig med att jag tycker att modersmålsundervisning är bra och att den behöver kvalitets-säkras. Jag har sagt att vi behöver mer av läxläsningshjälp i modersmål och annat. Jag är lite förvånad över att Mats Pertoft flera gånger har sagt motsatsen här.

När det gäller ekonomin säger Mats Pertoft att det tar för lång tid till den 15 april, att verkligheten inte väntar. Men det finns inget i det ekonomiska system som vi har i Sverige som innebär att ett löfte eller någonting som jag skulle säga i riksdagen i dag skulle innebära att kommunerna får pengar i morgon. Det finns ingenting som skulle förändra att vi har en regering som lägger fram en vårproposition den 15 april som sedan röstas igenom i riksdagen någon månad senare. Det är ju det som innebär att pengar rasslar loss till kommunerna. Det är det som innebär att de får tydliga besked. Att jag skulle säga någonting annat i den här debatten skulle inte påverka verkligheten på något sätt.

Anf. 125 MATS PERTOFT (mp) replik:

Fru talman! Jag är väldigt glad över att Christer Nylander och jag kanske är överens om behovet av modersmål. Jag noterar ju att regeringen har lagt en proposition på riksdagens bord om svenskt språk där rätten till modersmål i förskolan inte ens nämns. Det talas bara om skolan.

Sverige är i dag ett mångkulturellt samhälle. Sverige är inte längre det enkulturella samhälle som några tror har funnits. Jag menar att det aldrig någonsin har funnits. Därför är det viktigt att man faktiskt inför en rätt också i förskolan till modersmålsundervisning.

När det gäller ekonomin efterfrågar jag inte Christer Nylanders personliga uppfattning. Jag efterfrågar vad Christer Nylander kan säga för alliansens räkning, hjälpa oss som är oroliga, som lyssnar på kommunerna ute i landet, som har erfarenhet av kommunal ekonomi och vet att det redan i dag pågår varsel i kommuner för att man befarar att man annars inte klarar balanskravet. Det är en verklighet som också måste tränga in i den här kammaren, som måste tränga in i Rosenbads väggar så att man förstår att det pågår ett arbete ute i verkligheten som alliansregeringen nekar till och som betyder att vi får färre personal i förskolan och att vi får färre personal i skolan. 90-talets kris i skola och förskola riskerar att upprepas. Och det är ni som bär ansvaret. Jag vill veta alliansens svar på frågan om det ska komma mer resurser redan 2009.

Sedan är det naturligtvis intressant vad Christer Nylander personligen tycker, men i första hand vill jag självfallet ha ett svar som är generellt.

Anf. 126 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Vi är inne i en mycket speciell situation, med en finanskris och en förtroendekris kring ekonomin som gör det väldigt viktigt att hantera de ekonomiska system som man har i ett land med mycket stort allvar. Det är viktigt att man har tydliga signaler från regeringen. Det är viktigt att man tar ansvar för den ekonomiska utvecklingen. Det är viktigt att man kommunicerar detta på ett mycket bra sätt.

Jag är väldigt glad att vi nu har en alliansregering som tar detta på stort allvar, som tar statsfinanserna på väldigt stort allvar och som håller ordning och reda på beslutsordningarna.

Jag är väldigt glad att vi inte har en trepartikoalition som försöker övertrumfa varandra i nya utgifter som undergräver statsfinanserna och som innebär att vi till sist inte kan ta något ansvar alls för välfärden. Därför är svaret att regeringen den 15 april lägger fram vårpropositionen, och där ges tydliga besked.

När det så gäller modersmål är det möjligt så att vi är överens i de stora dragen. Samtidigt måste jag säga att parallellt med att man ges stöd i modersmål är det väldigt viktigt för integrationen att barn lär sig svenska språket.

Det är därför jag tycker att förskolan har en så viktig del i att bryta segregationen. Genom att vi inför allmän förskola från tre års ålder ges barnen en chans att förbättra sin språkutveckling i både modersmålet och framför allt svenska språket. Det ger dem en chans att lyckas i skolan, i gymnasiet och lättare etablera sig på arbetsmarknaden. Därför är förskolan viktig för att stärka integrationen i Sverige.

Anf. 127 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Christer Nylander sade i sitt anförande att man måste få ordning på sitt livspussel. Han pratade om att få välja. Det föranleder mig att ställa frågan om barnomsorg på obekvämt arbetstid. Varför vill man inte förstärka den rätten? Samtidigt som ni avvisar detta omöjliggör ni för alla dem som arbetar kväll, natt eller skift att få ordning på livspusslet.

Anf. 128 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Dessa människor som Rossana Dinamarca pratar om har i dag ingen rätt att i sina hemkommuner få nattomsorg. Vi lever med en skollag som gäller sedan några år tillbaka. Det som gäller i dag är den skollag som Rossana Dinamarca och hennes vänner inom socialdemokratin och Miljöpartiet står bakom.

Vi kommer att göra förändringar i skollagen, men samtidigt är det viktigt att konstatera att man hela tiden måste fundera på vad staten ska reglera och vad de enskilda kommunerna ska reglera. Det är bra att de kommuner som ser att det finns ett behov av nattomsorg eller annan omsorg på obekvämt arbetstid genomför det. Precis som Patrik Forslund sade tidigare genomför många borgerliga kommuner detta. Det Rossana Dinamarca och jag ska göra tillsammans är att fundera på hur vi tydligt kan signalera vikten av att detta sker ute i kommunerna.

Det måste vara en balansgång. Jag antar att det är anledningen till att den gamla vänstermajoriteten inte ändrade skollagen i denna riktning när de hade chansen. De bytte ståndpunkt efter det att de hade förlorat makten. Jag antar att det är samma resonemang som ni har fört, nämligen att man måste fundera på vad staten ska reglera och vad kommunerna själva ska avgöra.

Anf. 129 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Vi har inte ändrat någon ståndpunkt, utan vi hade samma inställning även förra mandatperioden när det gällde barnomsorg på obekvämt arbetstid. Det finns skrivet i skollagen redan i dag att kommunerna bör erbjuda omsorg. Det är vad frågan handlar om, nämligen att stärka detta efter att det har uppmärksammats att man i en del kommuner har lagt ned verksamheten.

Det som går på tvärs är att vi nu har en regering som så hårt har drivit frågan om att det är arbetslinjen som gäller. Man ska i princip ta vilket arbete som helst var det än erbjuds i landet och vad det än kan innebära

för familjen. På den punkten, som är viktig för att kunna ta ett arbete, vill ni inte vara tydligare. Det är lite anmärkningsvärt.

Prot. 2008/09:92
26 mars

Anf. 130 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Vi säger ungefär samma sak som vi sade före valet. Jag konstaterar att det gör Rossana Dinamarca också. Däremot finns det andra – jag ber om ursäkt om jag drog alla över en kam – som bytte åsikt när de förlorade makten. Det är väl förklaringen till att den skollag som i dag gäller inte innebär en skyldighet för kommunerna att införa nattomsorg.

Det vi gör nu – som mina kolleger tidigare har varit inne på – är att vi inför en barnomsorgspong. Vi vet inte exakt vad den kommer att innebära. Att införa valfrihet för föräldrar innebär också att man inte har något facit för exakt vad detta kommer att innebära. För en del människor kan detta verka obehagligt. För en del politiker är det säkert väldigt obehagligt att man inte vet exakt vad denna valfrihetsreform innebär. Jag tror i grunden att det är något positivt, och jag tror att man genom den också kan finna fler lösningar för föräldrar att få ihop sitt livspussel.

Anf. 131 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Fru talman! För de allra flesta barn är förskolan i dag den miljö där de först kommer i kontakt med andra efter hemmet och familjen. De allra flesta föräldrar kombinerar sitt föräldraskap med ett arbete, och det är inte alltid en lätt uppgift att få ihop livspusslet. Men många barnfamiljer anstränger sig hårt för att det ska bli så bra som möjligt.

För oss kristdemokrater är det självklart att det är statens och kommunernas uppgift att underlätta familjernas vardag genom att utforma bidragssystem och verksamheter utifrån barnens, familjens och föräldrarnas behov. Det handlar om att ge föräldrarna rätt till en ökad valfrihet, att lösa omsorgen på ett sätt som passar familjen och föräldrarna bäst. Det handlar också om att politiska beslut inte får användas som påtryckningsmedel för att tvinga föräldrar till att göra de val som politiker anser vara de rätta.

Fru talman! Jag har arbetat många år inom förskolan, och det är år som jag är mycket glad för. Sverige har kanske världens bästa och mest utbyggda förskola. Den är tillgänglig för alla barn och har en utbildad och engagerad personal. Det är en verksamhet som vi ska vara stolta över och som ska utvecklas och stärkas för framtiden. I det arbetet är vi kristdemokrater djupt engagerade.

Alliansregeringen gör stora och efterlängtade satsningar på och inom förskolan. Det här har mina kolleger på att alldeles utomordentligt sätt gått igenom under debatten. Jag vill naturligtvis också nämna satsningen på Förskolelyftet, en pedagogisk förstärkning i förskolan som vi genomför med allmän förskola från tre år. Målen i förskolans läroplan ska förtydligas och det pedagogiska ansvaret för förskolan tydliggöras.

Fru talman! Förskolans kvalitet får dock aldrig mätas utifrån barns prestationer. Målen måste handla om lärande genom lek, trygg omsorg och en pedagogik som erbjuder barnen en trygg och stimulerande miljö. Här spelar förstas personalen en oerhört central roll.

Den viktigaste satsningen för att stärka kvaliteten på förskolan är naturligtvis personalen. Deras kompetens är avgörande för verksamhetens

Förskolan

innehåll och därmed också kvaliteten. Det handlar om såväl förskollärare som barnskötare. Tillsammans utgör de förskolans två ben, det vill säga den pedagogiska verksamheten och omsorgen. Här har båda en tydlig roll inom förskolan.

Genom en särskild satsning på fortbildning ska förskollärares och barnskötarens kompetens utvecklas. Möjligheterna att utvecklas inom yrkena måste stärkas, och karriärvägarna behöver förbättras. Det möjliggörs genom Förskolelyftet, som kommer att löpa från 2009 till 2011. Det betyder att tusentals förskollärare och barnskötare får möjlighet till fortbildning.

Fru talman! Vi kristdemokrater har länge arbetat för att få en ökad valfrihet och mångfald inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Nu sker det. En barnomsorgsavgift ska införas den 1 juli 2009 som ger föräldrarna ökade förutsättningar att välja den typ av verksamhet som passar just dem och deras barn bäst. Mångfalden stimuleras och förutsättningarna förbättras avsevärt när det gäller att få en barnomsorg som passar den egna familjen, oavsett om det sker i förskolan, inom skolbarnsomsorgen eller annan pedagogisk omsorg. Barnomsorgsavgiften är en viktig reform och ett viktigt steg för att ge mer makt till föräldrarna. Här går en tydlig skiljelinje mellan vänsterpartierna och alliansregeringen. Inom vänsterblocket tycker man att politiken och politikerna vet allra bäst.

Fru talman! Frågorna måste ställas: Vad är Socialdemokraternas politik när det gäller förskolan? Hur vill man se innehållet i förskolan? På vilket sätt ska förskolan utvecklas och förbättras?

I dagens debatt har inte något svar på detta kommit från Socialdemokraternas representant Peter Hultqvist. Det tycks också som om Peter Hultqvist inte har läst sina egna reservationer. Han har ignorerat och näst intill förlöjligt summan 200 miljoner kronor per år under tre år till Förskolelyftet. Han har själv i sin motion föreslagit precis samma summa till en förstärkning för personalen, det vill säga 200 miljoner kronor per år under tre år. Det är exakt samma summa. Detta har han i dag tyckt är alldeles för lite pengar. De räcker inte till någonting. Hur vill Peter Hultqvist att innehållet i förskolorna ska se ut framöver? Det måste komma ett svar under dagens debatt. Det har ännu inte kommit.

Rossana Dinamarcas retorik gör mig väldigt bekymrad, när hon på ett näst intill oförskämt sätt talar om att byta blöjor och ge små barn mat. Det är alltså inte pedagogisk omsorg.

Som utbildad pedagog har jag precis motsatt uppfattning. I lärarutbildningen är en av de första viktiga delarna man får lära sig att just omvårdnad också är pedagogik. Du kan alltså arbeta på ett pedagogiskt sätt även med de delarna. Det är inga små delar att utföra för de små barnen.

Rossana Dinamarca har i dag talat om att det inte är rätt och bra pedagogik, utan det är annat som ska till. Självklart är det annat som ska till också. Men det går inte att stå i riksdagens talarstol och nedvärdera de viktiga insatserna för de små barnen.

Jag vill också beröra vårdnadsbidraget helt kort.

Varför uppfattar oppositionen vårdnadsbidraget som ett sådant hot? Varför är det så förfärligt att ge föräldrar möjlighet till lite mer tid tillsammans med sitt barn under barnets allra tidigaste år? Är det någon här i kammaren som på allvar tror att en tvååring som är hemma något mer

tid med sina föräldrar får problem med läs- och språkutvecklingen? Vi pratar ju om de små barnen. På oppositionen låter det som att vi raserar hela förskolan, som att alla barns möjligheter och förutsättningar att träna för att få en bra läs- och språkutveckling, vilket är väldigt viktigt att göra, raseras fullständigt av vårdnadsbidraget.

Det stämmer inte. Det är en retorik som är hämtad ur luften. Det finns inga belegg alls för det, inte på något sätt. Det här vet varenda pedagog. Frågan är om inte vårdnadsbidraget också, förutom valfrihet i någon del, ger ett litet plus i kassan i slutändan.

Jag var förra måndagen i Kungsbacka kommun, och där fick jag veta precis hur vårdnadsbidraget hittills har slagit, under en väldigt kort tid. Det är populärt. Socialdemokraterna tar inte längre någon debatt i den frågan. Kommunens kamrer har informerat om att det finns en besparing att se där. Socialdemokraterna har helt lagt ned den slagyxan.

Låt oss se! Låt oss vänta lite! Ha inte så bråttom! Ge reformerna en chans! Sedan tar vi en seriös debatt här i kammaren. Men att fullständigt gripa sina argument ur luften här i kammaren är inte trovärdig politik.

Fru talman! Det brukar sägas att hur vi behandlar våra barn är ett mått på samhällets västånd. Barns omsorg i Sverige är bra, men mer kan göras. Det gäller de förstärkningar på förskolan som det här betänkandet handlar om och som alliansregeringen gör, men också om ett ökat föräldrainflytande. Jag är glad att som kristdemokrat vara en av partiets företrädare som i en regering tillsammans genomför flera viktiga reformer inom förskolan. Men vi har också råd med ökad valfrihet.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 132 PETER HULTQVIST (s) replik:

Fru talman! Det är stor skillnad på 0 kronor i förstärkt statsbidrag till kommunerna och 14,3 miljarder. Det är en oerhört stor skillnad på 0 kronor och 14,3 miljarder. Det är så det ser ut just nu när man tittar på socialdemokratins alternativbudget och tittar på var regeringen befinner sig. Ni befinner er på 0 kronor. Ni har de 200 miljonerna och kanske lite mer som ni pratar om, men så ser relationerna ut nu. Och det säger vad det här handlar om.

Vi har utöver detta 200 miljoner riktade pengar till personalförstärkningar per år till förskolan när det gäller personaldelen. Vi gjorde en satsning på 6 000 personer under vår regeringsperiod. Och varenda pedagog, för att använda Gunilla Tjernbergs egna ord, som hamnar i en situation där det blir snålt med pengar i kommunerna, som det är just nu, vet att man får sätta sig ned och diskutera bland annat hur man kan ta in extra barn, hur man kan öka barngrupperna och hur man får ihop verksamheten.

Det är så det går till i den praktiska verkligheten. Det är det som nu sker runt om i landet. Det är det som pressar upp barnantalet i grupperna. Det är ni som inte har mött upp mot det här genom att föra in ordentligt med nya statsbidrag.

Nu kommer Gunilla Tjernberg att hänvisa till den 15 april, som är det magiska datum då det här problemet ska lösas, samtidigt som ni har sagt i Svenska Dagbladet att det inte blir några pengar 2009. Någon antydde här att det blir värre 2010, så då kommer det. Men Kommunförbundet har tydligt sagt att det behövs 5 miljarder nu och 10 miljarder senare. Vi

svarar upp mot det här, men det gör inte ni. Därför blir det tom retorik, Gunilla Tjernberg och ni andra. Därför blir det här innehållslöst för er.

De 200 miljoner som ni ska satsa på utbildningen – okej, det är väl bra som ett första steg. Men säg att det är högst 5 000 av 90 000! Skulle man gå in med det statsbidrag som vi talar om har kommunerna en bättre grundnivå för att klara ut fortbildningsfrågorna än vad de har med ert alternativ.

Anf. 133 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Fru talman! Jag kan börja med frågan vad Socialdemokraterna gjorde under sin tid. Jo, jag var mycket engagerad i de här frågorna även då, så jag känner väl till vad som hände, till exempel förstärkningen med 6 000 personer till förskollärare och barnskötare. Bekymret med den reformen, Peter Hultqvist, var ju att det var öronmärkta pengar.

I till exempel min egen kommun, Umeå kommun, som är socialdemokratiskt styrd, var man väldigt bekymrad, för man hade redan gjort de satsningarna och gjort förstärkningar. Man behövde pengar till läromedel, och man behövde pengar till andra delar för att ge förskolan en bra kvalitet. Det fick man inte – man fick inte ens pengarna. Det socialdemokratiska kommunalrådet var många gånger oerhört upprörd över hur den dåvarande regeringen hanterade frågan. Man låste kommunerna, men vissa kommuner fick inte del av pengarna. Det är verkligheten.

Det hjälper inte hur många gånger Peter Hultqvist upprepar samma retorik. Det blir inte mer sanning för det. Man kan tänka sig att höga bröstoner och en upprepning skulle innebära att det blev mer och mer sant. Det är precis tvärtom – argumentationen blir mer och mer urholkad.

Nu vet Peter Hultqvist, som själv har varit kommunalråd och varit engagerad, förhoppningsvis, i hur riksdagen och regeringen arbetar, att det är vårpropositionen som kommer att förmedla hur pengarna ska fördelas till kommunerna. Det vet Peter Hultqvist. När de egna argumenten tryter liksom den egna möjligheten att beskriva förskolans innehåll, varför då inte ta möjligheten att berätta vad Socialdemokraterna vill utöver regeringen när det gäller förskolans innehåll och kvalitet? Det skulle jag vara väldigt intresserad av att få veta efter i dag. Jag har inte fått veta det. Det finns 17 reservationer, och de allra flesta gäller precis det som regeringen gör i dag. Vad vill Socialdemokraterna göra utöver vad regeringen gör för att stärka kvaliteten i förskolan?

Anf. 134 PETER HULTQVIST (s) replik:

Fru talman! Jag vet inte hur man ska beskriva det för att budskapet ska gå fram. Antingen har man pengar till att anställa personal, eller också har man inte pengar till att anställa personal. Där går någon sorts grundläggande skiljelinje. Antalet personal avgör barngruppernas storlek, och barngruppernas storlek avgör ofta förmågan att driva en pedagogiskt väl fungerande verksamhet. Så är det.

Sedan har vi nästa fråga, och det är fortbildningen. Kan man upprätthålla en vettig nivå på kommunens ekonomi – då betyder statsbidragen en hel del – kan man också upprätthålla en bra nivå på fortbildningskostnaderna. Men man skär oftast ned på fortbildningskostnaderna när det krisar.

Ett bra första recept för att få ordning och få en bättre kvalitet i förskolan är att höja statsbidragsnivån.

Det är inte jag som går ut med budskapet att det inte blir några pengar 2009. Det är ju era egna ekonomiska talesmän som säger det i tidningen. Det är väl dem du får vända dig till och reda ut det.

Jag tycker ändå att jag kan upplysa om vad ni själva säger, eftersom det här är ett problem. Kommunerna sitter nu i en djup problemsituation, en djup krissituation, och ni agerar inte. Ni antyder att det kommer, och sedan kommer det andra besked. Det är ni som skapar förvirringen.

Just nu är det faktiskt så: Ni har inte en spänn, och vi har 14,3 miljarder och vissa riktade pengar till personalförstärkningar.

Satsningen på 6 000 personer, som du beskriver, pressade i alla fall ned barngruppernas storlek från 5,5 till 5,1. Det är någonting som är reellt. Det betydde oerhört mycket för kvaliteten i förskolan.

Hur ett enskilt kommunalråd upplever det här tycker inte jag är särskilt intressant. Jag var också kommunalråd under den här tiden, och jag tyckte många gånger att de riktade pengarna var bra och tydliga, och de gav effekt både på skolans och på förskolans område.

Anf. 135 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Fru talman! När det gäller barngruppernas storlek ska vi ha stark respekt för att frågan är viktig. Vi vet att små barn mår bättre av att vara i mindre grupper. Det är något som professionen är duktig på att organisera inom barnstugorna.

Vi vet också att det finns ganska många undersökningar om vilken betydelse det har om det är 15, 17 eller 13 barn i förhållande till personaltäthet. Därom tvistar de lärde, så också jag. De som jobbar ute professionellt lägger många gånger upp en organisation där de små barnen stora delar av dagen får vistas i en mindre grupp.

Detta betyder inte att barngruppernas storlek inte är viktig. Jag tycker att den är viktig. Det finns en rekommendation från Skolverket om ungefär 15 barn per grupp. Det är en rekommendation, och sista ordet är inte sagt där.

Sedan skulle jag också vilja ta upp de förstärkningar som Socialdemokraterna gjorde. Peter Hultqvist har berättat att han tyckte att de var bra. Jamen vad fint! Men det var ändå inte alla kommuner som kunde glädja sig – man kunde inte tillgodoräkna sig de pengarna, för man hade enligt den dåvarande regeringen arbetat på ett sätt som innebar att man inte kunde få del av dem. Peter Hultqvist måste väl inse att det var ett problem? Utgångspunkten för Socialdemokraterna måste vara att detta skulle vara en förstärkning överallt i kommunerna, och så blev det ju inte. Varför blev det inte det, då? Jo, för det fanns kommunalpolitiker som redan hade gjort dessa reformer.

Kommunerna har själva stora möjligheter att prioritera. De kommuner som inte fick del av pengarna var just de kommuner som själva hade prioriterat på ett annat sätt och infört personalförstärkningar.

Anf. 136 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Gunilla Tjernberg lyssnade uppenbarligen inte när jag pratade. Det är ju faktiskt ni som inte sätter värde på den pedagogiska

verksamhet som bedrivs i förskolan. Det är ni som vill urholka förskolan och skicka tillbaka den till ruta ett.

Ni pratar här om vårdnadsbidraget och barnomsorgspengen. När det gäller vårdnadsbidraget är nio av tio som tar ut det kvinnor. Barnomsorgspengen tycker jag ännu mer tydliggör att det är vilken kvinna som helst som kan ta hand om barn. Det är att undervärdera förskolans verksamhet.

Det står uttryckligen i propositionen om barnomsorgspeng, som vi ska behandla senare, att den är ett viktigt steg för att kvinnor ska våga bli egna företagare.

Vi vill förstärka förskolan genom att förlänga utbildningen för lärare med inriktning mot förskolan, och utbildningen ska vara sammanhållen med de andra inriktningarna i lärarutbildningen.

Vi vill minska grupperna i förskolan. Ni pratar om att gruppstorleken inte skulle spela så stor roll. Ja, det kan man kanske diskutera när det gäller äldre barn, men i förskolan är det otvetydigt att gruppstorleken spelar roll.

Vi vill öka resurserna. Ni säger fortfarande att det inte behövs mer pengar till kommunerna.

Vi vill stärka jämställdhetsarbetet. Det har kommit en liten bit på väg, men det behöver göras mycket mer. Vi vill också införa förbättringar som gäller modersmålsstöd och barnomsorg på obehövlig arbetstid.

Det är vad vi vill göra från den här sidan.

Anf. 137 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Fru talman! Argumentationen att vårdnadsbidraget och barnomsorgspengen skulle vara något som så att säga drabbar kvinnor – jag tolkar er argumentation så – visar på ett mycket märkligt synsätt. Det är precis samma diskussion som Vänstern för om hushållsnära tjänster. Det gör för resten hela vänstersidan. Det är kvinnor som utför arbetet, och därför är det oerhört bekymmersamt för Vänstern. Det är kvinnor som kan utveckla sitt arbete, starta företag och själva ha makt över sitt liv, som en företagare kan göra på ett helt annat sätt än den som är anställd i offentlig sektor.

Vi vet att inom barnomsorgen är det tyvärr mest kvinnor som arbetar. Tyvärr är det så. Vi vet också att väldigt många kvinnor i offentlig verksamhet känner att man inte har någon möjlighet att ha makt över sitt liv eller att påverka. Man känner sig ofta oerhört isolerad. Men det här ger en möjlighet, och det säger Rossana Dinamarca är en nackdel, att kvinnor och män på det här sättet kan starta företag. Det är ju positivt! Vänsterpartiet måste inse att det är positivt med kvinnor och män som startar företag, oavsett om företaget bedriver hushållsnära tjänster eller barnomsorg.

Den retorik som Rossana Dinamarca använder går ut på att de är för mer resurser till kommunerna och vill ge mer pengar dit. Vänta tills vårpropositionen läggs fram. Vi kommer att ha en bra och intressant debatt här i kammaren den dag vårpropositionen är levererad. Då ska vi ta den debatten, Rossana Dinamarca.

Anf. 138 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Jag vet också hur det ser ut i förskolan. Det är många kvinnor som arbetar där. Det är generellt väldigt mycket kvinnor i den offentliga sektorn.

Problemet är inte att ni säger att det är kvinnorna som ska ta hand om barnen utan att ni säger att den verksamhet som bedrivs i förskolan kan utföras av vilken kvinna som helst. Då finns det ett problem. Förskolans verksamhet handlar inte bara om att byta blöjor, ge barnen mat eller att läsa en bok. Den handlar om att kunna bedriva planerad pedagogisk verksamhet, och för det krävs en utbildning.

Med barnomsorgspengen ger ni i princip vem som helst möjlighet att bedriva den verksamheten, att få skattepengar för att ta hand om barn. Då har ni reducerat vad förskoleverksamheten handlar om. Då säger ni att det som förskolan gör bara är ett rent omhändertagande. Det är problemet med de signaler ni skickar.

Med vårdnadsbidraget blir det samma sak. Det handlar om att vara hemma med sina barn. Det kan vem som helst göra. Det som förskolan gör verkar ni också tycka att vem som helst kan göra. Där skiljer sig vår syn på vad förskolans verksamhet är och bör vara.

Anf. 139 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Fru talman! Jag börjar med det sista, om vårdnadsbidraget. Att man kallar föräldrar för vem som helst blir jag förundrad över. När blev en förälder vem som helst för sitt barn?

I Kristdemokraternas värld är en förälder inte vem som helst. Föräldrarna är oerhört viktiga för sina barn. Vi pratar om en kort tid då barnet är riktigt litet. Det är inte vem som helst utan föräldrarna som har möjligheten att ta hand om det.

När det gäller barnomsorgspengen talar Rossana Dinamarca om ”vilken kvinna som helst”. Jag hoppas att jag missförstod den lite föraktfulla tonen. Vilken kvinna som helst – det handlar om duktiga kvinnor och män!

Det handlar om en kvinna eller man som också kommunen har sagt sitt ja till. Det handlar om att det ska vara en pedagogisk verksamhet. Läs propositionen, Rossana Dinamarca! Där står det väldigt tydligt att den här regeringen sätter stor tilltro till den kvinna eller man som vill och har möjlighet att bedriva en verksamhet som också fyller ett pedagogiskt syfte. Det är väldigt tydligt utsagt i propositionen. Här talar vi inte om vilken kvinna eller man som helst, utan det är kvinnor och män som är duktiga och intresserade av sitt jobb och som har full möjlighet att starta företag, vilket är något mycket positivt.

Hela den här möjligheten, det här scenariot, vill Vänsterpartiet hindra. Det handlar om dagens moderna familjer, dagens moderna föräldrar. Det handlar om både valfrihet och flexibilitet. Rätten att välja, en stark och bra förskola – det är alliansregeringens politik.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 1 april.)

11 § Studiestöd

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2008/09:UbU8
Studiestöd.

Anf. 140 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s):

Fru talman! Nu ska vi debattera betänkandet som gäller de motioner som inkommit under den allmänna motionstiden vad gäller studiestöd.

Nära nog alla motioner är avstyrkta av majoriteten i utskottet med motivet att man vill avvakta den studiesociala utredningen.

Som tur är behöver vi inte vänta så länge. På måndag, om exakt fyra dagar, lämnas den över till statsrådet Leijonborg. Men jag vill bara påpeka att bara för att högskoleminister Leijonborg får utredningen i sina händer på måndag betyder inte det att studenterna får en bättre tillvaro samma dag.

Jag ser med spänning fram emot vad regeringen kommer att lägga fram för förslag utifrån utredningen.

Ärligt talat känns det lite märkligt att stå här och debattera studiestöd i dag. Jag tror att vi är fyra i den här debatten som har suttit i utredningen, och vi vet ganska väl vad som kommer att överlämnas. Det kan vi naturligtvis inte prata om i dag. Det får vi respektera. Den diskussionen får vi ta på ett annat sätt nästa vecka.

Men något jag ändå vill säga om denna utredning är att jag tycker att parlamentariska utredningar är bra. Det är ett bra arbetssätt att bilda sig tillsammans och vrida och vända på förslag och argument i syfte, i alla fall, att komma fram till gemensamma lösningar. Det politiska hantverket är bra, och det skulle kunna tillämpas på fler områden inom utbildningspolitiken.

Det är ett bra arbetssätt, har jag sagt, men det tar tid. Och det är nu tid att höja studenternas levnadsstandard.

Vi socialdemokrater har reserverat oss i det här betänkandet med främst tidsmotivet. Det är i övrigt ett mycket komplicerat system, och det behöver övervägas noga. Men att studenterna inte får det att gå ihop vet vi alla.

Vi ser nu en jobbkris som vi kanske inte har varit med om sedan 30-talet. Ungdomsarbetslösheten är redan i dag närmare 25 procent. Det är hög tid att agera från politiskt håll.

Enligt Socialdemokraterna är det bästa man kan göra under en lågkonjunktur och jobbkris att investera i kunskap och utbildning, så att Sverige står starkt när konjunkturen vänder.

Vi socialdemokrater har lagt fram förslag vad gäller både utbildningsplatser och höjning av studiemedel innevarande år. Vi vill höja nivåerna och barmtillägget. Vi vill höja fribeloppsnivån. Vi vill också höja studiehjälpen.

Varje krona som vi lägger på studenternas situation kommer att gå till att öka konsumtionen. Studenterna är mer eller mindre tvungna att konsumera. Så förutom att det är en investering i människors möjlighet att utbilda sig är en höjning av studiemedel också god konjunkturpolitik.

Ge regeringen det kloka rådet att höja studiemedlen nu! Ge också studenterna en nödvändig höjning! Då gör vi också någonting åt jobbkrisen.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till vår reservation 1.

I detta betänkande behandlas också motioner som inte har ingått i den studiesociala kommitténs uppdrag. I reservation 3 handlar det om den nedre åldersgränsen för rätt till studiemedel.

En studerande som direkt efter gymnasieskolan söker och kommer in på högskola eller universitet får studiemedel även om han eller hon bara är 18 år. Om han eller hon måste komplettera sina studier från gymnasiet, för att kunna gå vidare, på komvux eller en folkhögskola har personen inte rätt till studiestöd utan får studiehjälp som i dagsläget är 1 050 kronor.

Det är orättvist. Vi menar att ungdomar ska kunna vara självständiga och inte vara beroende av föräldrar eller andra anhöriga, oavsett vilken utbildning de går.

Med det förslag som har lämnats om gymnasieskolan, om att de som kommer att gå de yrkesförberedande programmen inte självklart får grundläggande behörighet, riskerar den här orättvisan att öka. Fler studenter kommer i framtiden sannolikt att vara i behov av att läsa in sina betyg för att kunna gå vidare till högre utbildning. Majoriteten i utskottet har också hänvisat till just Gymnasieutredningens betänkande i det här betänkandet.

Jag har sett att det där föreslås att man ska få göra ett undantag från 20-årsgränsen för tillgång till gymnasial vuxenutbildning.

Propositionen har inte kommit ännu, men eftersom majoriteten hänvisar dit skulle det vara bra med ett klargörande i debatten i dag. Kommer det ett förslag om att ta bort den nedre åldersgränsen även för dessa utbildningar i studiestödsförordningen? Jag skulle vara tacksam om någon av alliansens företrädare kunde förtydliga detta.

Fru talman! Nästa orättvisa handlar om inackorderingstillägget, alltså det stöd en elev kan få om han eller hon väljer en gymnasieskola som inte ligger i hemorten.

Här finns i dag olika regler beroende på om skolan är kommunal eller om den är fristående. Vi anser att eleverna bör få en likvärdig ersättning oavsett vilken typ av gymnasieskola man väljer att studera vid.

Det förvånar mig att inte utskottsmajoriteten tar chansen att hänvisa till Gymnasieutredningen även på den här punkten. I stället hänvisar man till en utredning som lämnades redan 2003.

I CSN:s remissvar till Gymnasieutredningen tar man upp just detta. CSN anser att fördelningen av ansvaret mellan stat och kommun för stöd för inackordering bör omprövas i syfte att få ökad likformighet oavsett vilken studieform en studerande väljer, och man föreslår faktiskt två olika lösningar. De menar att dessa lösningar även kan vara kostnadsneutrala.

Den proposition som regeringen har lagt på vårt bord om offentliga bidrag på lika villkor handlar om att ge mer lika ekonomiska villkor mellan kommunala och fristående skolor. Jag tycker att det även ska gälla eleverna.

Anf. 141 LAGE RAHM (mp):

Fru talman! Vi står här i dag och debatterar ett väldigt viktigt område. Det är väldigt viktigt att ge alla människor i Sverige, som vill, en möjlighet att studera på universitet och högskolor och även bedriva vuxenstudier på gymnasienivå, på folkhögskolor och liknande.

För att ge den möjligheten krävs det inte bara att utbildningen är gratis utan också att man ger en möjlighet till en försörjning under tiden. Ett sådant system har vi i Sverige, även om det har många brister.

Några av de bristerna hoppas jag att vi kommer att få chans att avhjälpa. Den studiesociala kommittén ska, som sagt, presentera sitt betänkande på måndag. Jag som har varit med där tycker att det finns en del bra saker och andra mindre bra.

Problemet i det här sammanhanget är ju att vi för den här debatten *nu*. Jag tror att vi alla som sitter här i kammaren i princip vet vad som föreslås, men vi får inte säga någonting därför att det ska presenteras på måndag.

Det är en ordning som är något konstig, för att säga det milt. Det rimliga vore förstås att vi faktiskt hade flyttat fram den här debatten så att vi hade fått en chans att diskutera det som verkligen är relevant på det här området. Därför tänker jag försöka hålla mig kort. Vi får komma tillbaka till den här viktiga debatten en annan gång och får helt enkelt konstatera att vi tyvärr inte riktigt kunde föra den i dag.

En sak som har kommit ut från Studiesociala kommittén, vilket väl delvis är mitt ansvar, är att man inte längre garanterat ska ha rätt att få studiemedel i sex år ens om man klarar de kurser man går, utan det ska begränsas till fyra år. Det är den typen av förslag som det hade väldigt roligt att få debattera här med er i dag. Men jag ska inte uppehålla mig mer vid det utan konstaterar bara att jag inte har träffat någon som har varit glad över det här förslaget, och då träffar jag i och för sig väldigt mycket studenter. Man kan ju tycka att det vore rimligt att de som det berör skulle tycka att det var bra, men nog om det.

I stället ska jag säga något kort om nivåerna. När vi pratat studiemedel har vi också fört en lång diskussion om vad som är rimligt, och som jag sade i inledningen ska man ju kunna leva på studiemedlet. I dagsläget är det för många människor väldigt svårt att göra det med dagens studiemedelnivå.

Precis som Caroline framförde tidigare har vi väntat länge på detta. Regeringen har hela tiden hänvisat till Studiesociala kommittén som jag och andra har suttit i. Men det är ju inget svårt beslut att höja studiemedlet. Alla måste väl vara överens om att det är för lågt, och då hade man kunnat höja det. Det behövs ingen utredning för det. Lars Leijonborg lovade även Sveriges förenade studentkårer att utredningen inte skulle stå i vägen för en höjning. Om nu utredningen inte stod i vägen för en höjning, kan man bara konstatera att regeringen medvetet har låtit bli att höja studiemedlet för att regeringen inte ville höja det. Det tycker jag är väldigt tråkigt. Jag hoppas att vi efter att kommittén har presenterat sitt betänkande kan se en omsvängning från regeringens sida. Anledningen till en höjning har diskuterats mycket. Bland annat kan man tycka att det är rimligt att även studenter ska kunna gå till tandläkaren. Och jag tycker att det är viktigt att studenter har råd att köpa sin kurslitteratur och inte behöver kopiera. Det hoppas jag att regeringen också tycker.

Vi i Miljöpartiet har i vår budget och på många andra ställen föreslagit en höjning av studiemedlet med 900 kronor och att höjningen ska vara på bidragsdelen för att inte öka studenters skuldsättning ytterligare. Det kvarstår vi vid. Vi hade hoppats att höjningen skulle kunna genomföras betydligt tidigare, men vi konstaterar att den kanske kommer att genomföras av regeringen precis före valet. Det kan man tycka är lite sent när det i princip har gått fyra år, hela mandatperioden, men bättre sent än aldrig i och för sig.

Jag ska också säga något kort om ett förslag i betänkandet och en reservation som jag vill yrka bifall till, nämligen reservation nr 2. Vi står givetvis bakom också de övriga, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation 2 i det här fallet. Det gäller den så kallade karenstiden för studenter. Om man studerar och blir sjuk har man rätt att behålla studiemedlet och få den skulddelen avskriven efter 30 dagar, till skillnad från människor som arbetar som inte har en 30-dagarsgräns utan två dagars karenstid.

Vi i Miljöpartiet menar att det är fullständigt orimligt att ha den här typen av långa tidsgränser. Det rimliga är att åtminstone gå tillbaka till den nivå som gällde tidigare, nämligen 14 dagar. Det är möjligt att det kan vara rimligt med ytterligare sänkning, men ett första steg vore att gå tillbaka till 14 dagar. Därför, som sagt, yrkar jag bifall till reservation 2 och kan nu säga att jag hoppas att vi får tillfälle att återkomma till den här typen av debatt när vi har sett, och alla har haft möjligheten att se, Studiesociala kommitténs förslag.

Anf. 142 PATRIK FORSLUND (m):

Fru talman! Jag tycker alltid att det är intressant att höra oppositionen debattera. Oavsett om det gäller forskningsanslag, krisstöd eller studiestödshöjningar verkar oppositionen i Sverige alltid ha mer pengar. Även om den gamle finansministern Pär Nuder har lämnat riksdagen är det som om han hade lämnat kvar sin plånbok här.

Vi i alliansen har vid ett flertal tillfällen uttalat att vi värnar om studenternas studiesociala situation. Vi tycker att det är viktigt att studiemedel och andra sociala trygghetssystem samverkar på ett optimalt sätt, så att studenterna har möjlighet att försörja sig och leva ett tryggt liv under sin studietid.

Alliansen tycker också att det såklart är bra att människor utbildar sig. Och vi kan i Sverige vara stolta över ett av världens mest generösa studiestödssystem. I Sverige är faktiskt utbildningarna gratis för studenterna, och man kan få studiebidrag för att helt kunna koncentrera sig på sina studier. Och det ska vi vara glada för.

Men, visst, man kan alltid önska sig att studenterna ska kunna unna sig någonting extra eller kunna ha större marginaler. Det är därför som politiken måste kunna skapa förutsättningar för studenter att förbättra sin ekonomiska situation på flera olika sätt. Det kan handla om höjda studiemedel men även om att avskaffa kårobligatoriet eller att öka lönsamheten för studenter när de arbetar lite extra.

Vi vill göra detta på ett ansvarsfullt sätt. Därför har alliansregeringen tillsatt en studiesocial utredning. Den ska, som många andra påtalat, kartlägga och utreda bland annat studenters ekonomiska situation, där bland annat framtida beloppsnivåer och friloppsnivåer kommer in. Ut-

gångspunkten är att systemet långsiktigt ska säkerställa en skälig lev­nadsstandard för de studerande i Sverige.

Nu har det fallit sig så, som alla vet, att den studiesociala kommittén lämnar sitt betänkande på måndag, medan vi i riksdagen debatterar motionerna här i dag. Man kan tycka att det är olyckligt, men nu är det så. Jag hoppas att vi ändå får en intressant debatt om var de olika partierna står.

I betänkandet som vi nu debatterar finns många motioner med intresanta förslag, till exempel de många borgerliga motionerna om att avskaffa fribeloppet. Jag tycker personligen att ett generöst studiemedelssystem måste skapa möjligheter för studerande att till exempel arbeta extra vid sidan av sina studier.

I Sverige har vi under en längre tid haft en politik som missgynnat de studenter som valt att jobba extra. Konsekvensen av det har varit att många studenter förlorat en sidoinkomst, inte lyckats få in en fot på arbetsmarknaden och i vissa fall varit tvungna att ta svartjobb för att klara ekonomin. Jag hoppas naturligtvis på att vi kan se en förändring av det här framöver.

En annan viktig fråga är såklart studenternas studiesociala tillvaro. Som jag nämnde tidigare har många studenter en knepig situation, inte minst de studenter som har barn att ta hand om. Den studiesociala utredningen ska, förutom att se över den ekonomiska situationen för studenter, även se över de studiesociala frågorna. Hur kan exempelvis studenthälsovården fungera bättre? Hur kan studiestödssystemet bättre samspela med de övriga trygghetssystemen som vi har i samhället?

På måndag kommer vi här i kammaren och ni tre personer uppe på läktaren att få höra vad den studiesociala kommittén har att föreslå i ämnet. På måndag lär vi säkert också få höra många kommentarer från vänsterkartellens talespersoner i fråga om studiemedlen. Då kommer vi bland annat att få höra från Socialdemokraterna att de vill höja studiebidraget med 375 kronor, att Miljöpartiet vill höja det med 900 kronor och att Vänsterpartiet vill höja det med 1 200 kronor – tre förslag från tre partier som fortfarande inte kan enas i studiestödsfrågan.

Fru talman! För att illustrera oenigheten i oppositionen kan man bläddra lite i dagens betänkande. Socialdemokraterna har där reserverat sig på punkt 1, men inte Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Miljöpartiet har reserverat sig på punkt 4, men inte Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har däremot reserverat sig tillsammans på punkterna 5 och 6 men inte tagit med Vänsterpartiet. Vänsterpartiet och Miljöpartiet har dessutom lämnat särskilda yttranden på punkt 1, men inte tillsammans utan enskilt och inte ihop med Socialdemokraterna. Som ni hör råder det fullständig förvirring inom vänsterkartellen på studiestödsområdet.

Inte nog med att vänsterkartellen är oense. De kan heller inte finansiera sina egna förslag till studiestödshöjningar. Socialdemokraterna säger sig vilja höja studiemedlen med 375 kronor i månaden, som jag tidigare nämnde. En sådan höjning kostar 1 ½ miljard kronor, men Socialdemokraterna har bara avsatt 520 miljoner i sin budgetmotion till att höja studiemedlet, alltså en tredjedel. Det leder ju snabbt till att deras höjning med 375 kronor blir en höjning med knappt 125 kronor. Miljöpartiet har

deklarerat att de vill höja studiemedlet med 900 kronor i månaden. Det är mycket pengar, och det skulle säkert alla vara glada för.

Men Miljöpartiets satsning riktar sig inte riktigt till alla landets studenter. I höstas, i oktober, presenterade Socialdemokraterna och Miljöpartiet en särskild KY-, högskole- och komvuxplatsatsning på 11 000 fler platser de kommande tre åren. Där glömde Miljöpartiet helt enkelt att skicka med pengar till studiemedel. Man skickade med pengar till platser. Socialdemokraterna skickade med pengar till platser. Socialdemokraterna skickade med pengar till höjda studiemedel. Men Miljöpartiet glömde att skicka med pengar till studiemedel. Därför får inte alla studenter en höjning med Miljöpartiets politik.

Fru talman! Det vore även intressant att i dag få höra från Vänsterpartiet vad man tycker om Miljöpartiets och Socialdemokraternas satsning på fler högskole-, KY- och komvuxplatser som presenterades i oktober förra året.

Som vi alla vet var vänsterkartellen inte riktigt komplett i oktober 2008. Vänsterpartiet var inte med i startuppställningen när det gällde studiestödsfrågor och studiepolitik. Men det är man nu. Då undrar man såklart: Är satsningen aktuell fortfarande eller var det bara en tom presskonferens utan pengar men med tomma löften? Är Vänsterpartiet med i s- och mp-satsningen på fler platser i KY, högskola och komvux?

Vänsterkartellen kan som vi hör inte komma överens om en gemensam summa, inte finansiera sina egna förslag och inte enas i sin kritik mot regeringen. Mot detta, mina vänner, står en samlad allians bestående av fyra partier som alla bejakar frihet och ser till människors möjlighet att utveckla sina studier. Vi värnar om studenternas studiesociala situation och tycker att studenterna ska ha möjlighet att försörja sig och leva ett tryggt liv under sin studietid.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.
(Applåder)

Anf. 143 PER LODENIUS (c):

Fru talman! Jag inleder med en fråga: Är det rimligt att man hindras från att arbeta eller att starta företag vid sidan av sina studier även om man klarar sina studier ändå?

Det handlar om dagens fribeloppsnivåer som utgör ett hinder för studenter att arbeta vid sidan av sina studier och också motverkar tidiga kontakter med arbetslivet.

De jobbskatteavdrag som har införts gynnar de studenter som vill arbeta vid sidan om. Arbetsgivaravgifterna har också sänkts för unga och mer flexibla anställningsregler för visstids- och säsonganställda har införts. Det här gynnar studenter som vill arbeta extra under studietiden eller som nyligen tagit examen.

Självklart ska studierna vara det viktiga för studenten, men hur man i övrigt väljer att disponera sin tid, för exempelvis arbete, bör inte i så stor utsträckning som i dag påverka studiestödet. Det är inte rimligt att en student som vill och har möjlighet att arbeta vid sidan av studierna ska straffas för detta.

Systemet för finansiering av sina egna studier behöver vara enkelt att förstå och inte skapa extra krångel och oro för den som studerar. Att un-

der perioder av studierna då man kanske har möjlighet att jobba extra behöva tacka nej till jobb på grund av risken att passera gränsen för fri­belopp skapar bara onödig oro och stress.

Nu är inte bara en höjning av fri­beloppet lösningen på studenters ekonomi. Frågan är självklart mycket mer komplex än så. Det finns ett behov av höjt studiemedel. Studiestöden har inte följt den allmänna kost­nadsutvecklingen. Problemet ligger bland annat i att kostnaderna för boende har ökat utan att det har märkts på studiestödsnivåerna.

Viktigt är dock att ha med sig när det gäller finansiering av studier, särskilt i dessa tider av finansoro i världen, att höjningar och andra för­ändringar av studiestödet måste vara ekonomiskt hållbart och försvarbart för den svenska ekonomin.

Det är också viktigt att studiestödet samverkar med andra bidrags­former och ekonomiska system och är hållbart över tid. Studiesociala kommittén, som alla de tidigare talarna i detta ämne har hänvisat till, presenterar på måndag sitt slutbetänkande. Den har bland annat haft till uppgift att se över hur studiemedelssystemet och de sociala trygghets­systemen ska kunna samverka optimalt.

Fru talman! För att utbildningssystemet ska fungera behövs ett flexi­belt, fungerande och rättvist studiemedelssystem. Studenternas sociala och ekonomiska villkor påverkas och är beroende av olika faktorer. Jag förutsätter att Studiesociala kommittén har gjort en ordentlig översyn av detta. Jag ser fram mot de slutsatser den kommer att presentera.

Det finns ett behov av en bättre ekonomi för den som studerar. Det behovet har funnits under många år – inte bara under denna regerings tid – men det handlar inte enbart om beloppet på studiebidraget eller studi­elånet eller fri­beloppets storlek.

Centerpartiet vill se en höjning av studiestödet och en ändring av fri­beloppet. Systemet är dock så mycket mer komplext än så. Det handlar också om Centrala studiestödsnämndens roll och om hur samverkan med andra sociala trygghets­system kan ske med mera.

På måndag presenterar alltså Studiesociala kommittén sitt slutbetän­kande. Kommittén har haft ett stort antal frågor att belysa och ge förslag till. Då jag själv, till skillnad från några av de tidigare talarna, inte har haft förmånen att sitta med i denna kommitté ser jag med intresse fram mot kommitténs förslag till åtgärder vad gäller de studerandes ekono­miska och sociala situation.

Studenters sociala och ekonomiska villkor påverkas och är beroende av ett flertal faktorer. Centerpartiet genomför tillsammans med övriga allianspartier en rad nödvändiga reformer för att underlätta för studenter att påbörja studier men även att genomföra sina studier. Genom Studie­sociala kommittén har en ordentlig översyn av dessa frågor gjorts – och det har behövts.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till utbildningsutskottets förslag i betänkandet.

Anf. 144 EVA JOHNSON (kd):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i be­tänkandet.

Högre utbildning tror jag vi alla kan vara överens om är en investe­ring såväl för individen som för samhället. För att tillvarata goda för-

mågor har vi en statligt finansierad studiefinansiering i Sverige. Den ska göra det möjligt för alla oavsett bakgrund att skaffa sig en högre utbildning.

Men det räcker inte med det. Studiestödssystemet måste vara så enkelt och överskådligt som möjligt. Vi får inte skrämja bort blivande studenter genom ett komplext system. Ett studiemedelssystem får inte vara så krångligt att studenterna inte kan använda det på allra bästa sätt.

För att uppmuntra till personligt ansvarstagande måste systemet vara förutsägbart. Det är systemet inte i dag. Orsakerna till det är flera. En orsak är att den genomsnittliga studenten ser väldigt annorlunda ut i dag jämfört med för bara tio år sedan. Andelen äldre studenter har ökat och var femte student har barn. Samtidigt är de sociala trygghetssystemen utformade för en annan typ av studenter, nämligen de som i stort sett nästan uteslutande kommer direkt från gymnasieskolan.

Kristdemokraterna krävde därför i opposition under förra mandatperioden, med stöd av Miljöpartiet och allianskollegerna, en förnyad studiesocial utredning. En parlamentarisk utredning tillsattes också av alliansregeringen. Den kommer, som vi redan hört, att presentera sina resultat nästa vecka.

Jag håller med tidigare talare om att det är en styrka när vi kan få till en parlamentarisk utredning och en samsyn i dessa viktiga frågor så att vi slipper en nyckfull förändring beroende på eventuell majoritet i riksdagen.

Fru talman! Vad är det som ska locka till studier? Är det studiemedlets konstruktion? Under den förra regeringen fanns en uppsjö av kortare och längre riktade former. Här var det uppenbart att det var studiemedelsformen som var det som skulle rekrytera, inte löneläget efter studierna.

Vi kristdemokrater har länge gjort den principiella bedömningen att det är effekterna av studierna som ska vara rekryterande. Studiemedlet ska vara så renodlat som möjligt eftersom det ökar överskådligheten och därmed också rättssäkerheten.

Samtidigt oroas Kristdemokraterna över signalerna att den ekonomiska situationen för studenterna är sådan att det riskerar att få återverkningar på studieresultatet.

Vi är mycket intresserade av att ytterligare försöka stärka studenternas ekonomiska situation. Vi vill göra något åt fribeloppstaket. Man kan tänka sig olika varianter. Jag är övertygad om att det har diskuterats i den studiesociala utredningen. Man kan fundera över fribeloppsgränsen och över studiemedlet som helhet.

En annan lösning som vi har diskuterat är att beräkningen av fribeloppet görs på helår. Mycket av de problem med återbetalningarna som vi i dag ser är ett resultat av att fribeloppet beräknas terminsvis.

I betänkandet för en kristdemokratisk motionär även fram tanken på bonus vid en förtida återbetalning. Med tanke på det ekonomiska läge som inte bara Sverige utan även resten av världen befinner sig i kan det vara ett intressant förslag för att stärka statens kassa och minska låntagandet för den enskilde.

Mot bakgrund av den studiesociala utredningen som nu pågår har vi emellertid valt att i nuläget inte bifalla motionen. Vi hoppas att den liksom många andra tankar finns inkluderade i utredarnas tankar.

Fru talman! När det gäller oppositionens förslag är det lite intressant att en alternativ politik från Vänsterpartiet lyser med sin frånvaro. Vänsterpartiet har annars haft en stor tilltro till statens möjligheter att stödja medborgare. Det finns mycket riktigt ett särskilt yttrande om nivåerna i studiemedlet. Men det finns inga reservationer från Vänsterpartiet mot alliansregeringens studiestödspolitik i övrigt. Så bra. Det ska vi komma ihåg.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet har däremot ett antal reservationer. Utskottet föreslår att motionerna avslås huvudsakligen med hänvisning till att den studiesociala utredningen tittar på de frågor som berörs i motionerna. Det är fullt rimligt.

Däremot är det lite tråkigt att förslag har börjat läcka ut från utredningen. Det har lett till spekulationer i medier om vad utredningen kommer att föreslå i slutändan och hur en kommande proposition möjligen kan se ut. Det är olyckligt eftersom det är svårt att bilda sig en uppfattning om utredningens helhet utifrån de delar som har blivit omskrivna. Vi kommer att få veta vad utredningen säger, men vad slutprodukten blir i regeringens proposition vet vi inte på ett tag.

Som sista talare tycker jag att det är bra att vi i debatten här i dag har kunnat hålla oss ifrån spekulationer om den studiesociala utredningen. Det har varit en styrka, även om det kanske har skapat viss frustration hos en och annan talare.

I vanlig ordning kan vi konstatera att en spretig opposition står mot en samlad majoritet. Det bör kännas tryggt för Sveriges studenter att veta att den nuvarande regeringen är samlad i sina förslag. Vi är kraftfulla och har för avsikt att komma med förslag som förbättrar studenternas situation. Vi är enade, och studenterna kan med tilltro se fram emot alliansregeringens kommande förslag när det gäller deras situation.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 april.)

12 § Vuxenutbildning

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2008/09:UbU10
Vuxenutbildning.

Anf. 145 AGNETA LUNDBERG (s):

Fru talman! Vi debatterar i dag utbildningsutskottets betänkande nr 10 om vuxenutbildning.

Jag står självklart bakom alla våra reservationer, men för tids vinande yrkar jag bifall bara till reservation nr 3.

Det livslånga lärandet börjar när vi föds. Det är viktigt att alla får en reell chans att växa i kunskap utifrån sina förutsättningar. För att detta ska vara möjligt gäller det att vi har ett utbildningssystem som har den inriktning och de resurser som krävs.

Vi gör olika val i livet, och det är viktigt att de val man gör inte är någon återvändsgränd utan att man ges möjlighet att hela tiden göra nya val och finna nya vägar.

Det kommer, i den föränderliga värld och det föränderliga arbetsliv vi har, att vara nödvändigt att hela tiden kunna förändra sin livssituation. Det blir inte minst uppenbart i dessa tider. Med de mängder av varsel som kommer varje dag där i stort sett alla varsel leder till arbetslöshet krävs möjlighet till kompetensutveckling och/eller helt byte av yrkesinriktning.

Det är dags för ett nytt kunskapslyft. De borgerliga partierna var starkt emot vår reform Kunskapslyftet som varade mellan 1997 och 2002. Man kritiserade reformen utifrån att vi enbart försökte dölja arbetslösheten, att inga studerande skulle vilja delta och att det skulle vara ytterst få kommuner som över huvud taget skulle ansöka om kunskapslyftsplatser.

Med facit i hand vet vi att det blev precis tvärtom. Vi hade hög arbetslöshet, och vi visste att många av de arbetslösa inte hade en fullgången gymnasieskola och att en del inte hade gått grundskolan klart. Dessutom var det många som inte hade någon yrkesutbildning. Det var lätt att konstatera att dessa inte hade någon chans att komma in på arbetsmarknaden.

Vi har samma situation i dag, men den är ännu svårare då dagens arbetsliv kräver ännu högre kompetens för att man ska vara anställningsbar. I dag saknar ca 800 000 vuxna fullgången gymnasieskola och har därför betydande svårigheter att få nya jobb. Många vuxna har dessutom utbildningar som behöver uppdateras och kompletteras för att de ska fortsätta att vara efterfrågade på arbetsmarknaden.

Självklart är vuxenutbildning ett viktigt instrument för arbetslösa, men det är inte enbart ett arbetsmarknadspolitiskt instrument. En välutbildad befolkning är en av tillväxtens drivkrafter, men det är också en viktig demokrati- och jämställdhetsfråga.

Kunskapslyftet var tänkt att vara i fem år och sedan återgå till att enbart finansieras av kommunerna. Den socialdemokratiska regeringen valde utifrån de behov man såg att staten måste fortsätta att finansiera vuxenutbildningen med 50 procent och kommunerna de resterande 50 procenten, alltså delat ansvar.

Vi socialdemokrater anser att det statliga anslaget till komvux bör höjas med de 600 miljoner som regeringen tog bort i samband med regeringsskiftet. Vår satsning på vuxenutbildning motsvarar 22 000 fler vuxenutbildningsplatser än regeringens. Viktigt är att man när man fördelar vuxenutbildningsplatserna återgår till vår fördelningsmodell där man vid fördelningen tog hänsyn till kommunens arbetslöshet, utbildningsnivå och antal invandrare.

Det är slöseri att fördela lika till alla kommuner oavsett om de har behov eller inte. Som det är i dag har man skurit ned mest där arbetslösheten är som högst och utbildningsnivån som lägst. Vinnare i regeringens fördelningsmodell är välsituerade Stockholmsförorter.

Regeringen har dragit ned resurser till vuxenutbildningsplatser med 600 miljoner kronor under åren 2007, 2008, 2009 och 2010. Det blir sammanlagt 2,4 miljarder. Sedan har man sagt att man har gjort stora satsningar genom att lägga tillbaka 334 miljoner 2009 och 563 miljoner 2010. Det är matematik i den högre skolan som den borgerliga regeringen ägnar sig åt när man kallar det en satsning som i realiteten är 1,5 mil-

jarder mindre i förhållande till Socialdemokraternas förslag som är 2,4 miljarder. Det har sin utgångspunkt i högkonjunkturen 2006.

Det är speciellt anmärkningsvärt när man befinner sig i en djup lågkonjunktur som vi inte ser slutet på.

Ett område som är eftersatt är utbudet inom yrkesutbildningarna. Vi socialdemokrater vill därför inrätta en kompetenskommission. Kommissionen ska, i kontakt med branschföreträdare, snabbt kartlägga utbildningsbehovet såväl nationellt som för varje län och region. Därefter ska kompetenskommissionen ha mandat att köpa yrkesutbildningar från kommuner, högskolor, privata utbildningsföretag och andra utbildningsanordnare. Utbildningarna ska vara yrkesinriktade och ha en nära koppling till arbetslivet. De ska omfatta såväl gymnasial och eftergymnasial nivå som högskolenivå. Vidare anser vi att det behövs en generell utbyggnad av vuxenutbildningen inom de yrkesförberedande programmen.

När det gäller sfi-undervisningen vill vi understryka vikten av att kvalitetssäkra och individualisera undervisningen. Detta vill vi göra bland annat genom att slå vakt om det minsta antal undervisningstimmar som de sfi-studerande har rätt till.

Vi vill att sfi-undervisningen tydligare kopplas till olika människors förkunskaper och att undervisningen inriktas på att underlätta en snabb övergång till arbetslivet. Vi vill därför avsätta medel för utvecklings- och försöksverksamhet.

Arbetslösheten är hög bland den svenska befolkningen, men den är enligt Svenskt Näringslivs prognos störst bland ungdomar och har ökat med 30 procent. Vi har den näst högsta ungdomsarbetslösheten i Europa. Endast Spanien ligger sämre till. Under 2010 kommer ungdomarna att svara för 43 procent av den totala arbetslösheten i Sverige. Det är ytterst upprörande, och regeringen gör ingenting.

Det är helt klart att regeringen inte tar den enorma arbetslösheten och den omstrukturering som pågår på allvar utan enbart hänvisar till att marknaden ska lösa krisen. Ingen mer än regeringen tror på detta.

För säkerhets skull yrkar jag än en gång bifall till reservation 3.

Anf. 146 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! När det gäller yrkesutbildning och utbildning över huvud taget är det en regerings uppgift att ligga före så att man kan planera i god tid för de förändringar och för de utmaningar som samhället och omvärlden skapar för oss och så att man kan trygga vår välfärd och vår utbildning.

Därför är det desto mer beklagligt när man ser hur regeringen agerar i efterhand hela tiden. Det första som regeringen gjorde när den kom till makten var att skära ned resurserna till komvux, mer än vad som hade planerats på något sätt. Alla som hade ett litet öra vid marken och som hade någon som helst kontakt med kommunerna ute i landet hörde det ramaskri som gick genom Kommunsverige över de nedskärningar på komvux som helt oväntat drabbade kommunerna när alliansregeringens första budget lades fram.

Sedan har regeringen alltid försvarat sig med att alla har skurit ned tidigare. Visst är det så. Det är ingen som diskuterar det. Men det oväntade dråpslag som drabbade komvux var inte alls planerat, och det var inte någon som hade förutsett det.

Det är det som jag menar med att ha beredskap för oväntade situationer. Dagens finanskris och ekonomiska kris har varit väldigt svår att förutse. Men därför gäller det att ha resurser i beredskap.

Sedan är det väldigt trevligt att en del satsningar på yrkesvux har ökat lite grann i alla fall. Men man kommer inte upp i de nivåer som fanns tidigare. Det är det som är beklagligt, och det är det som är farligt när vi nu går in i vad som kan bli den värsta lågkonjunkturen på väldigt länge. Jag hoppas att den inte går så långt att den slår 90-talets kris. Men det finns väldigt många prognosmakare som menar att den kommer att göra det. Då har vi en regering som för en politik som haltar efter och som försöker hinna med men som bara kommer i efterhand.

Vi har flera gånger tidigare i dag diskuterat frågan om resurser till kommuner och landsting som man inte är beredd att ge 2009. Man har inte förstått verkligheten. Man verkar inte ha tillräckligt många politiker och förtroendevalda i ledande ställning hos regeringen som har erfarenhet av kommunekonomi och av hur det ser ut ute i verkligheten utan som bara kännare till riksdagens kammare och Rosenbad. Det är det som gör mig orolig när vi debatterar vuxenutbildning.

Från Miljöpartiets sida ser vi nämligen i stället möjligheterna. Vi har ändå sedan alliansregeringen tillträdde försökt vinnlägga oss om att balansera våra budgetalternativ tydligt. Vissa av skattesänkningarna har vi tagit till oss. Vi har samtidigt gjort satsningar och gjort det med en ekonomi i balans. Det är nämligen viktigt långsiktigt att ha en ekonomi i balans. Det visar inte minst denna kris.

Samtidigt måste man se utmaningen som man kan använda konstruktivt framåt. Då handlar det om att bygga ett långsiktigt hållbart samhälle. Vi har väldigt stora behov när det gäller till exempel allmännyttans hyresfastigheter över hela landet. Det skulle vara fantastiskt att nu utnyttja detta genom att renovera dem och satsa på dem.

Därför har vi reservation 4 på denna punkt där vi framför att vi vill utnyttja komvux och yrkesvux resurser för att utbilda fler arbetare och samtidigt sätta i gång ett rejält upprustningsprogram.

Regeringen vill varken rusta upp hyreslägenheter eller satsa rejält på komvux och yrkesvux, utan det blir pluttar, små bitar här och var. Detta är bakåtsträvande. Man tar inte tag i problemet ordentligt för att man verkar vara så upptagen med andra saker.

Vi vet om klimatutmaningen, vi vet att vi måste minska energiförbrukningen, vi vet att vi måste bygga om våra bostadsområden, och vi vet att vi måste utbilda våra ungdomar, särskilt i en situation då de inte får arbete och då det inte finns jobb. Då ska vi satsa framåt och satsa mycket mer på utbildningen. Då menar vi att vuxenutbildningen måste få de resurser som behövs.

Även i moderatstyrda Stockholms stad var det många fler som sökte till komvux redan för ett år sedan än vad det fanns platser när man tagit konsekvenserna av de statliga nedskärningarna. Då är det viktigt att vi har en regering som satsar framåt och som kan se längre än näsan räcker. Jag måste tyvärr konstatera att vi inte har det i dag. Det är bedrövligt. Man duckar i klimatfrågan, man duckar när det gäller behovet av att upprusta våra bostadsområden, och man duckar framför allt när det gäller utbildningen och säger att det räcker med de få resurser som man anslår.

Som jag sade tidigare yrkar jag bifall till reservation 4 från Miljöpartiet.

Anf. 147 GÖRAN THINGWALL (m):

Fru talman! Vuxenutbildning eller utbildning i vuxen ålder är en del av livets skola, en skola som lär människan att vara just människa, som fyller tid och rum med väsentligheter, den så kallade livets skola. Vad man lär är inte alltid det viktigaste, men väl vilka slutsatser man drar.

Mahatma Gandhi sade följande: "Live as if you were to die tomorrow. Learn as if you were to live forever." Det är stora ord.

En annan benämning är det livslånga lärandet. Lena Borgström skriver i sin avhandling *Vuxnas kunskapssökande – en studie av självstyrt lärande* om ett omedvetet lärande eller ett oplanerat omedvetet lärande eller ett medvetet planerat lärande.

Enligt Unescos definition från 1972 ska det livslånga lärandet pågå under människans hela liv och leda till ett systematiskt förvärvande av, förnyelse av samt komplettering av kunskaper, färdigheter och attityder, något som nödvändiggörs av de kontinuerliga förändringarna i människans levnadsbetingelser. Vidare ska det livslånga lärandet ytterst främja varje människas självförverkligande och vara beroende av en ökande förmåga och en ökande motivation hos människorna att engagera sig i självstyrda inlärningsaktiviteter.

Unesco betonar att utbildningens betydelse är både för individen och för samhället. Man hade en förhoppning att om individen utvecklas och får utbildning leder det till ekonomisk utveckling både för individen och för samhället. Detta som motsats till human capitol-teorin att utbildning är en investering i människan för ekonomisk tillväxt.

Fru talman! I dagens betänkande om vuxenutbildning betonas betydelsen av vuxenutbildning och av det livslånga lärandet.

William Butler Yeats sade: "Education is not filling a bucket, but lighting a fire." Inom parentes kan jag säga att han fick Nobelpriset 1923.

Utgångspunkten för vuxenutbildningen och det livslånga lärandet ska, som utskottet i ett betänkande förra året uttryckt, vara de vuxnas individuella behov av utbildning och personlig utveckling samt arbetsmarknadens behov.

I Regeringskansliet pågår beredning av utredningar om en utökad betygsrätt för enskilda utbildningsanordnare, kommunal överlåtelse av myndighetsuppgifter, sfi i folkhögskolan med mera. Vidare har Frivuxutredningen överlämnat sitt betänkande *Frivux – valfrihet i vuxenutbildningen*. En arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet har i uppdrag att undersöka och att lämna förslag om hur en rättighet för vuxna att ta del av gymnasial vuxenutbildning och gymnasial vuxenutbildning för utvecklingsstörda kan utformas.

Gymnasieutredningen överlämnade i mars 2008 sitt betänkande *Framtidsvägen – en reformerad gymnasieskola*. I betänkandet finns det förslag om den närmare utformningen av en gymnasieexamen med yrkesförberedande inriktning – en yrkesexamen för ungdomar och vuxna. En proposition är planerad till i vår.

Vidare ingår vuxenutbildning i det pågående arbetet med en ny skollag, och häromveckan beslutade riksdagen om införandet av en yrkeshögskola.

Fru talman! Onekligen pågår en hel del inom vuxenutbildningen beträffande omfattning och inriktning. Som jag ser det överensstämmer Socialdemokraternas inriktning väldigt väl med alliansens, varför en reservation kanske är något överflödigt.

Dessutom har Socialdemokraterna reserverat sig angående punkten om eftergymnasial yrkesutbildning. Man yrkar på att en kompetenskommission inrättas.

Som jag nyss sade har riksdagen beslutat om inrättandet av en yrkeshögskola. Den kommer att administreras av Myndigheten för yrkeshögskolan. Denna kommer i princip att ha de arbetsuppgifter som här efterfrågas men kommer dock inte att kallas för kompetenskommission.

Sedan, fru talman, vill jag göra en reflexion kring reservationerna.

Om andemeningen i oppositionens ställningstagande är densamma som majoritetens skulle det vara en styrka i fråga om betänkandet att från båda hållen komma överens om formuleringar och ordval och att gemensamt välja sådant som står sig genom tiden. Annars kan det lätt bli lite begreppsförvirring och på så sätt onödiga missförstånd. Det här betänkandet genomsyras av ett långsiktigt lärande, så vi borde leva som vi lär.

Om resurserna till vuxenutbildningen råder det dock delade meningar. År 2006 då alliansen tog över tog man bort korttidsstudiestödet, rekryteringsbidraget, 25:4-regeln och statsbidragen fördelade efter vissa behovskriterier. Det sistnämnda ersattes med generella bidrag efter folkmängd.

Detta plus slopandet av rekryteringsbidraget kan sägas vara en politisk inriktning från alliansens sida för att markera likställdhet i stället för särbehandling av prioriterade grupper. I en och samma klass kunde det tidigare finnas ett flertal med rekryteringsbidrag som alltså ej var återbetalningsskyldiga och andra som hade studiemedel och som var återbetalningsskyldiga.

Det ska också nämnas att Riksrevisionen hade synpunkter på att den dåvarande regeringen inte gav Skolverket i uppgift att följa upp i vilken omfattning bidraget var rekryterande. Jag vill erinra om att bidraget kostade staten 1 ½ miljard kronor, en inte oansenlig summa pengar.

Jag är övertygad om att vi kommer att få se ekonomiskt generösa förslag om utbildning när den studiesociala utredningen nästa vecka kommer med sitt betänkande. Det blir redan på måndagen.

För att stimulera till studier har regeringen satsat på fler platser inom eftergymnasial yrkesutbildning och kommunal gymnasial vuxenutbildning med yrkesinriktning. För att stimulera fler arbetslösa över 25 år till att söka till en yrkesinriktad utbildning inom kommunal gymnasial vuxenutbildning ges arbetslösa dessutom möjlighet till studiemedel med en högre bidragsnivå – tillfälligt under åren 2009 och 2010. Utökningen bör omfatta all yrkesinriktad utbildning inom den kommunala gymnasiala vuxenutbildningen.

Miljöpartiet har intressanta synpunkter om att utbildningen inom energisnålbyggande och energieffektivisering ska utökas – detta för att möta målet om en minskad energianvändning inom bostadssektorn. Är du med Mats Pertoft? Med all sannolikhet blir det en utmaning för Myndigheten för yrkeshögskolan att göra något åt det, men jag tror att de kommer att lyckas med det.

Slutligen, fru talman, ska jag säga några ord om sfi, svenska för invandrare.

I februari 2008 presenterade regeringen ett stort reformprogram med ett antal åtgärder för att förbättra sfi-undervisningen, det så kallade Sfiluft. En stor del av åtgärderna har genomförts, eller också är man på väg att genomföra dem enligt följande.

Statskontoret har på regeringens uppdrag gjort en utvärdering av sfi. Uppdraget redovisades för regeringen i februari i år, och detta bereds nu inom Utbildningsdepartementet – bland annat inför budgetpropositionen 2010. Detta tycker säkert Miljöpartiet om eftersom de har motionerat om samma sak.

Vidare har Statens skolverk redovisat sitt uppdrag: att ta fram tydliga mål för sfi. Motivet för uppdraget var dels att kursmålen för sfi skulle bli mer distinkta, dels att få till stånd en nationell likvärdighet.

Vidare har Skolverket fått i uppdrag att utarbeta nationella slutprov för samtliga studievägar. Syftet är bland annat att öka likvärdigheten och jämförbarheten beträffande olika anordnare i landet. Detta uppdrag ska slutredovisas i mars 2010.

Ytterligare en åtgärd som regeringen föreslår är att en prestationsbaserad sfi-bonus införs och ges till elever som inom en viss tid klarar sina studier med godkänt resultat. Förslaget har nyligen varit föremål för remissbehandling, och beredning av en kommande proposition pågår.

På förekommen anledning, fru talman, vill jag bara tillägga att bonus är en belöning, en gratifikation för en god insats.

Även sfi-lärarnas kompetens omfattas av reformprogrammet. Inom ramen för det pågående Lärarlyftet görs en satsning med öronmärkta medel för att höja sfi-lärarnas kompetens. Denna satsning fortgår. Sammanlagt har 61 miljoner kronor för perioden fram till år 2010 öronmärkts för sfi-lärarnas kompetensutveckling. Därtill förstärks den nationella inspektionen av sfi i och med att den nya nationella skolinspektionen inrättas.

Utöver reformprogrammet omfattas sfi av Frivuxutredningens förslag.

Vad gäller frågan om sfi för personer med funktionsnedsättning konstateras det att denna kategori personer självfallet omfattas av lagstiftningen om sfi. Lagstiftningen gör inte skillnad mellan personer med funktionsnedsättning och personer utan funktionsnedsättning – en självklarhet, tycker jag.

Fru talman! Med detta omfattande reformprogram beträffande svenska för invandrare tycker jag att man lugnt kan säga att alliansen kommer att öka invandrades möjligheter att tillägna sig det svenska språket och på så sätt snabbare komma in i den samhälleliga gemenskapen.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet UbU10.
(Applåder)

Anf. 148 AGNETA LUNDBERG (s) replik:

Fru talman! Som jag sade i mitt anförande är det en oroande ökning av ungdomsarbetslösheten. Intresset för att starta yrkesvux är mycket större än tillgången till platser och pengar. Det stora intresset är oerhört glädjande, och för mig är det ingen överraskning eftersom detta område är eftersatt. Efter så många år finns det ett uppdämt behov.

Jag skulle därför vilja fråga om Göran Thingwall kan tänka sig att ta initiativ till att öka antalet utbildningsplatser på både yrkesvux – här har man ju prioriterat bara yrkesvux – och generella kurser på komvux. Kan Göran Thingwall alltså tänka sig att ordentligt öka antalet platser?

Anf. 149 GÖRAN THINGWALL (m) replik:

Fru talman! *Jag* kan säkert tänka mig att öka antalet platser, Agneta Lundberg, men frågan är om ekonomin tillåter det. Vi är ju nu inne i en allvarlig ekonomisk kris. Pengarna räcker inte till allt. Som jag i mitt anförande redogjorde för har vi en väldigt stor satsning på den här formen av utbildning. Men man kan alltid diskutera hur många platser det ska vara. I nuläget har vi kommit fram till nämnda nivå. Framöver kan vi förhoppningsvis, om ekonomin blir bättre, utöka här.

Det här är, som jag tidigare sagt, väldigt viktigt. Utbildning tar aldrig slut. Man behöver kompetensutbilda sig – visst är det så. Jag tycker att det ska finnas möjligheter att få en andra chans. Det är vi överens om. När detta kommer vet man inte riktigt. Samtidigt blir ju behovet större, som det ser ut nu med ekonomin och när många varslas och blir arbetslösa. Men jag hoppas att vi ska kunna lösa den problematiken.

Anf. 150 AGNETA LUNDBERG (s) replik:

Fru talman! Det är viktigt att understryka att utbildning är en investering, inte en kostnad. I tider som dem vi nu lever i är det oerhört viktigt att vi både gasar och bromsar. Att man måste hålla i pengarna är vi helt överens om, men det är också ett sätt att hålla i pengarna att sätta folk i utbildning i stället för att de går arbetslösa, för de måste bli rustade tills det vänder så de kan ta de jobb som då finns, men också för att kunna ta de jobb som finns i dag, för vilka man inte har rätt utbildning. Det vill jag understryka: Utbildning är en investering, och man kan göra både–och.

Min nästa fråga till Göran Thingwall blir denna. Från alliansen har man sagt att man ska komma med ett förslag om en 25-årsgaranti till vuxenstudier. Kommer det i vårpropositionen? Kommer det över huvud taget?

Anf. 151 GÖRAN THINGWALL (m) replik:

Herr talman! Ja, det är jätteviktigt att se utbildning som en investering. Det framgick säkert med all önskvärd tydlighet av mitt anförande. Jag tror att man aldrig ska sluta att studera, utan man ska vara ständigt nyfiken på livet, dels för självförverkligande, som jag sade, dels för att kunna klara av sina arbetsuppgifter. Det är jätteviktigt.

Vad som kommer här vågar inte jag riktigt lova, Agneta. Jag önskar att jag kunde ge dig ett svar på den frågan.

Som jag sade tidigare har vi i alliansen fört en politik som bygger på arbetslinjen, och den kommer vi inte att överge. Vi kommer att utveckla den, och säkert kommer vi fram till något svar på den frågan.

Anf. 152 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Jag kan inleda med att säga att jag verkligen uppskattade Göran Thingwalls inledande ord om Unescos definition av det livslånga lärandet, det som aldrig slutar och som också handlar om självför-

verkligande. Jag kan helt och fullt ställa upp på det. Det är bara synd att jag inte kan känna igen det i alliansens politik.

Det kanske inte är så mycket det som jag ska koncentrera mig på. Det var några punkter som jag tyckte var spännande. Jag håller med om att våra partier kanske egentligen inte står så långt ifrån varandra i de olika frågorna. Men då undrar jag en sak. Göran Thingwall representerar ju regeringspartierna. Varför har man en total oförmåga att komma överens eller komma in i diskussioner med oppositionen på ett rimligt sätt? Det har visat sig ganska tydligt ett flertal gånger nu. När Göran Thingwall säger som han gör vore det intressant att veta om han kan komma med förslag om hur man kan förbättra det här klimatet.

Om vi har en bredare överenskommelse om utbildningsfrågor skulle hela svenska folket faktiskt välkomna det. Det vet jag från hur många undersökningar som helst. Men vi ser ju inte detta bli verklighet.

Jag menar att alliansen måste ta ansvar för det. Det är ju ni som sitter i regeringen. Min fråga till Göran Thingwall blir alltså: Vad kan han göra för att uppfylla det som han själv pratade om nyss?

Anf. 153 GÖRAN THINGWALL (m) replik:

Herr talman! Blocköverskridande lösningar har vi pratat om tidigare. Jag är väl en person som gärna vill se det. Caroline pratade tidigare om parlamentariska utredningar, som väl i rätt stor utsträckning saknas här i huset, som skulle kunna lösa många problem. Vi har dock gemensamma problem och måste hitta gemensamma lösningar.

Man kan önska sig väldigt mycket, och jag förstår att i en alliansregering är det fyra partier som ska samverka. Det är ett givande och ett tagande, och det spretar åt lite olika håll ibland. Men självklart ska vi hitta – vi måste hitta, vi är nästan piskade att hitta – gemensamma, långsiktiga lösningar, och utbildning är en sådan fråga som jag själv tycker inte handlar så mycket om partipolitik, många gånger i alla fall, utan där vi mer konstruerar problem. Det är jättetråkigt att vi gör det i stället för att göra någonting gemensamt, konstruktivt.

Jag är verkligen en förespråkare för detta. Om jag kan påverka under den tid jag har kvar här i riksdagen ska jag göra vad jag kan när jag pratar med herrarna Björklund och Leijonborg.

Men som du vet, Mats Pertoft, är det inte så lätt att komma fram med sina synpunkter ibland. Men vi är ju överens om att utbildning är något oerhört viktigt. Som Agneta och jag sade tidigare är det en investering. Det är inte en kostnad, utan det är en investering för framtiden, för individen och för samhället. Det är inget snack om saken.

Anf. 154 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Jag tar till mig det svaret och önskar Göran Thingwall lycka till i sin alliansgrupp med den diskussionen. Jag kan gärna bistå. Han får bara säga till hur jag ska bistå, så kan jag säkert hjälpa till där.

Jag vill ta upp en annan fråga. Alliansregeringen har ju tagit bort olika bitar, förmåner och regleringar, för studerande, till exempel rekryteringsbidraget. Jag undrar: Nu har ni ju tagit bort även bonusarna från de statliga cheferna. Göran Thingwall pratade nyss om det här med bonus och gratifikationer. Det har blivit en stor samhällsdebatt. Nu har ni sparat en del pengar på bonusar. Kan ni inte använda dem till att återinföra

rekryteringsbidraget? Det vore väl en bra och god gärning, så att fler fick tillfälle att förkovra sig och kunde utveckla sig och använda den här krisen till att få bättre kunskaper?

Prot. 2008/09:92
26 mars

Vuxenutbildning

Anf. 155 GÖRAN THINGWALL (m) replik:

Herr talman! Det är ett bra förslag, Mats Pertoft. Men som jag sade i mitt anförande slog ju rekryteringsbidraget lite olika. Jag tror att du och jag är överens om att man ska vara så rättvis som möjligt när man fördelar resurserna. Det var ju det som var anledningen till att vi tog bort det.

Samtidigt skrev vi 2006 då. Det var liksom ett annat ekonomiskt läge, och behovet var inte lika stort som det är nu.

Men jag har stått här i talarstolen jättemånga gånger nu och sagt att man ska utvärdera det man gör. Jag skulle vilja se en utvärdering av det vi gjorde då, alltså när vi tog bort detta. Möjligen är det läge för att göra någonting radikalt igen och införa det.

Det som skedde för tre år sedan skedde under annorlunda förutsättningar. Nu är de radikalt annorlunda jämfört med då, och jag kan hålla med dig om att alla dessa bonusar, som består av fantasiummor ibland, som har diskuterats här i dag i kammaren – det är så att man vänder sig in och ut, faktiskt – de pengarna skulle säkert kunna göra bra mycket mer nytta i utbildning. Jag är övertygad om det.

Anf. 156 PER LODENIUS (c):

Herr talman! För Centerpartiet har vuxenutbildningen en viktig funktion i det livslånga lärandet. Den utgör en viktig grund för att alla under olika perioder i livet ska ha en möjlighet att läsa in en högskolebehörighet, komplettera sina studier eller satsa på en mer yrkesinriktad karriär. Det är också viktigt att vuxenutbildningen prioriterar de målgrupper som har störst behov.

Hur många platser det finns på komvux har över tid varierat med konjunkturen. I finanskrisens spår, med varsel och uppsägningar, ser vi nu också ett ökat behov av utbildning. Men komvuxutbildningen ska i första hand vara för den som har ett reellt behov av en komplettering av sin utbildning.

För att utbildningen ska vara så effektiv som möjligt är det viktigt att poängtera att det är kommunernas eget ansvar att prioritera och anpassa utbudet av utbildning efter den efterfrågan som finns. Det lokala behovet och den lokala kunskapen om vilka möjligheter man kan se i utbildningen och på arbetsmarknaden är det viktigt att ta vara på.

Inte minst viktigt är det för individen. Inte minst viktigt är det också för individen att kunna utveckla sitt yrkeskunnande eller komplettera det man missat under sin grundskole- eller gymnasietid för att få möjligheten att gå vidare till ett arbete eller vidareutbildning. Satsningen på yrkesutbildning inom komvux, yrkesvux, är här en mycket viktig byggsten.

I budgetpropositionen gjordes stora satsningar på yrkesutbildningen, både den gymnasiala yrkesvuxenutbildningen och den eftergymnasiala yrkesutbildningen. Detta har sedan stärkts ytterligare.

En kvalitativ vuxenutbildning och en rätt att läsa in gymnasiekompetens är en modell för en god fortsättning på grundskolan och gymnasiet. När detta nu också har kompletterats med en yrkeshögskola ges mycket goda möjligheter till ett livslångt lärande.

Det är glädjande att yrkeshögskolan nu har landat med ett samlat grepp på de eftergymnasiala yrkesutbildningarna. Yrkeshögskolan är ett kvalitetssäkringssystem som ger bättre enhetlighet, bättre rättstrygghet och en möjlighet till en samverkan mellan branscherna. Denna möjlighet till ett nära samarbete mellan näringsliv, arbetsliv och utbildning som yrkeshögskolan ger är otroligt viktig.

Herr talman! Den nya gymnasieskola som håller på att arbetas fram med de möjligheter till olika inriktningar som den kommer att ge innebär också att vuxenutbildningen behöver reformeras. En rättighet att läsa in gymnasiebehörighet på komvux blir en viktig del i det livslånga lärandet.

Den kompetens och det behov som efterfrågas på dagens arbetsmarknad förändras snabbt. Det är inte alltid lätt att följa med i utvecklingen. Det är då viktigt att ha möjlighet att fortbilda sig. Men man måste också komma ihåg att den kunskap och arbetslivserfarenhet man redan har också är en viktig resurs.

En validering av de kunskaper man har blir därför ett viktigt instrument för att kunna hitta rätt nivå och behov i den fortsatta utbildningen och den fortsatta yrkeskarriären. Det här är inte minst viktigt om man har erfarenheter och utbildning från andra länder. Många invandrare och flyktingar har med sig kompetenser som vi inte alltid värdesätter på ett adekvat sätt på dagens arbetsmarknad.

Svenska för invandrare, sfi, som har varit uppe tidigare i debatten, har en viktig funktion i arbetet för en lyckad integration för dem som av olika anledningar har kommit till Sverige. Sfi-utbildningen har dock inte alltid nått den nivå som kan önskas. Det så kallade sfi-lyftet har varit nödvändigt med bland annat en ny kursplan sedan årsskiftet, den förstärkta inspektionen från Skolinspektionen och Lärarlyftet för sfi-lärare.

Regeringen har tagit ett helhetsgrepp om vuxenutbildningen. Man har presenterat konkreta åtgärder, satsningar på yrkesutbildningar och ökade möjligheter för dem som studerar – åtgärder som lyfter kvaliteten och höjer statusen för yrkesutbildningen och vuxenutbildningen.

Det är nu också viktigt att vi ser över hur vi, genom att låta fler aktörer erbjuda utbildning, kan öka mångfalden inom vuxenutbildningen, inte minst för att höja kvaliteten och stärka valfriheten för de studerande.

Livslångt lärande, kompetensutveckling och en hög kvalitet i vuxenutbildningen är viktigt. Det är viktiga verktyg för att vi ska ha en fungerande arbetsmarknad, företag som kan utvecklas och expandera och inte minst människor som får växa och utvecklas i sitt lärande.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till utbildningsutskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 157 AGNETA LUNDBERG (s) replik:

Herr talman! Tiden för kommunerna att söka statliga bidrag till yrkesutbildningen för vuxna har gått ut. Man hade 259 miljoner vilket räcker till 5 000 platser under ett år. Det var utbudet. Det är ungefär vad Malmö stad ensam lade på vuxenutbildningen förra året. Behovet utifrån ansökningarna är 523 miljoner. Detta visar ju att behoven är mycket större än de medel som finns.

Man ska se det positivt att man är beredd att ge sina kommuninvånare utbildning. När vi genomförde Kunskapslyftet gjorde vi det tillsammans

med Centern. Det var en bra satsning. Är Per Lodenius beredd att vidta samma åtgärd nu och öka antalet vuxenutbildningsplatser rejält så att vi får i gång en ordentlig vuxenutbildningssatsning?

Prot. 2008/09:92
26 mars

Vuxenutbildning

Anf. 158 PER LODENIUS (c) replik:

Herr talman! Agneta Lundberg ställer frågan om de här platserna som man har ansökt om till Skolverket och att ansökningarna är närapå dubbelt så stora som resurserna vi skjuter till.

Det är så att även kommunerna skjuter till resurser i detta. Pengarna ska alltså inte täcka fullt ut, utan även kommunerna är med och finansierar de här platserna.

Det är positivt att man har sett möjligheten att ha yrkesvux och att vi nu satsar på yrkesvuxutbildningar. Jag tycker också att det är viktigt att vi får det att landa och få i gång utbildningarna. Vi får väl se vad man kan lägga till i nästa budgetproposition.

Men vi ska också komma ihåg att de här 5 000 platserna som vi skjuter till pengar till gäller 2009. År 2010 är vi uppe på 8 000 platser ytterligare. Jag tycker att det här i sig är en form av vuxenlyft eller utbildningslyft. Men det viktiga är som sagt den satsning på yrkesvux som vi gör i det här läget.

Anf. 159 AGNETA LUNDBERG (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att alla utbildningssatsningar är positiva, men det är bekymmersamt att man så ensidigt satsar på yrkesutbildningarna. Vi vet ju att det finns många bland de arbetslösa som inte har grunderna för att gå till en yrkesutbildning över huvud taget. Man borde också ha satsat på generella kurser på komvux samtidigt. I annat fall stänger man vägen för många.

Jag skulle vilja ställa en annan fråga. Per Lodenius sade i sitt anförande att det var viktigt att man fick resurser efter behov. Den åsikten delar jag verkligen. Kan Per Lodenius därför tänka sig att ta initiativ till att ändra fördelningskriterierna så att de kommuner som har högst arbetslöshet, lägst utbildningsnivå och högsta antalet invandrare prioriteras?

Anf. 160 PER LODENIUS (c) replik:

Herr talman! När det gäller fördelningen vill jag inte vara så generell som Agneta Lundberg är, utan jag tycker att det är viktigt att man ser på vad behoven är i ett mycket bredare perspektiv.

Det är just det Skolverket nu ska göra när man ska fördela pengarna. Man sätter inga generella siffror om så och så många invandrare, så och så många arbetslösa, utan det är även andra parametrar som måste tas med. Den fördelningen sker nu.

Jag håller med Agneta Lundberg om att det är viktigt även med annan utbildning än yrkesvuxenutbildningen, men den utbildningen finns redan och kommer att finnas kvar.

Jag vill återigen säga att den viktiga satsning som nu sker på yrkesvuxenutbildningen görs för att det är en dyr utbildning men samtidigt en mycket viktig utbildning för att kunna komma vidare på arbetsmarknaden.

Anf. 161 EVA JOHNSON (kd):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande UbU10, vilket jag gör med glädje. Det handlar nämligen om en utveckling av regeringens politik inom vuxenutbildningsområdet.

Herr talman! I en tid av ekonomisk avmattning krävs en politik som förmår möta nedgångar och bygga för framtiden. Alliansregeringen har tidigare genomfört en rad reformer som fått fler i arbete och minskat utanförskapet och därmed också fått nationen att stå ganska stadig för att möta den nuvarande internationella krisen.

Att fler har kommit i arbete har stärkt de offentliga finanserna. Vi har haft en stärkt ekonomisk position inför den nuvarande konjunktursvackan. När den sedan kom kunde alliansregeringen redan i höstas presentera en utbildningspolitisk reform i statsbudgeten för att minska effekterna av konjunktursvackan: ett paket i tre delar som syftade till att utöka och uppvärdera yrkesutbildningen.

Inriktningen har varit att fokusera på yrkeskurserna. Det ska vara möjligt att utbilda sig till bilmekaniker, undersköterska eller byggnadsarbetare även efter att man har fyllt 20 år. Regeringen har också underlättat för dem som vill växla från teoretiska utbildningar till yrkesutbildningar. Det är en unik satsning med en förstärkning på 1,2 miljarder kronor under en treårsperiod.

Dessutom tillför regeringen ytterligare 2 000 platser på den gymnasiala lärlingsutbildningen och skapar en egen högskola för den eftergymnasiala yrkesutbildningen. Sammantaget satsar vi 1,8 miljarder kronor under de kommande tre åren.

Om vi går tillbaka till att enbart tala om den svenska kommunala vuxenutbildningen kan man konstatera att den alltsedan den infördes haft en teoretisk profil. Att läsa vanliga gymnasiekurser i matematik och engelska eller samhällskunskap är möjligt inom hela vuxenutbildningen, men kommunerna har ofta ett för litet utbud av yrkeskurser. Orsaken är att yrkeskurser ofta är väsentligt dyrare att anordna, bland annat på grund av behovet av särskilda utbildningslokaler. I kristider är det inte tillräckligt bra.

Statsbidraget till komvux har dragits ned i ett par omgångar sedan 2002, först av den socialdemokratiska regeringen, och sedan minskade alliansregeringen det ytterligare något. I rätt tid och för att möta en efterfrågan satsar nu alliansregeringen på fler platser i vuxenutbildningen. Vi måste utnyttja tillfället att satsa mer på yrkeskurserna. Det ska vara möjligt att utbilda sig till bilmekaniker, undersköterska eller byggnadsarbetare också efter det att man har fyllt 20 och inte längre går i gymnasiet.

Det ska också vara möjligt för dem som har läst en studieförberedande utbildning att växla om och kunna få en gymnasial yrkesexamen. Utbildningen ska präglas av stor flexibilitet och bygga på vad den enskilda eleven redan kan.

Herr talman! Som sista talare i denna debatt om detta betänkande tillåter jag mig en liten, liten filosofisk utveckling, men med stark koppling till dagens betänkande.

Vi får ofta höra att alliansregeringen inte gör någonting alls. Man kan ägna sig åt att gå till Svenska Akademiens ordlista och slå upp ordet ”ingenting” om man vill eller ”inte någonting”. Jag lämnar åt kammarens

ledamöter att göra det efter den här debatten. Möjligen vet redan en och annan vad ordet betyder.

Tillbaka till betänkandet. På tre år fördelas 1,2 miljarder kronor av alliansregeringen. Frågan är om det är ingenting. År 2009 är resursförstärkningen på 200 miljoner med en start inför höstterminen. Är det ingenting? År 2010 satsar alliansregeringen 400 miljoner och slutligen 2011 tillförs 600 miljoner kronor för att skapa nya platser inom yrkesinriktad vuxenutbildning.

I antal platser innebär det en förstärkning med 2 133 platser under 2009, 4 265 platser under 2010 och 6 587 platser under 2011. Frågan är om det är ingenting.

Dessutom satsar naturligtvis regeringen ytterligare. Till åtgärder för jobb och omställning tillskjuter man pengar som motsvarar 3 200 platser ytterligare under 2009, 3 900 platser under 2010 och 1 600 årsplatser under 2011. Går det att beskriva som ingenting? Tveksamt.

Regeringen har varit lyhörd för situationen på arbetsmarknaden. Med en ökad efterfrågan tillskjuter vi därmed pengar för att tillmötesgå behov och efterfrågan. Kopplingen är kristallklar.

Vuxenutbildningen har en viktig roll i kristdemokratisk utbildningspolitik, för den som talar om frihet att välja måste också tryggheten att kunna välja om och välja nytt finnas med. Grundläggande vuxenutbildning ska kunna ge vuxna sådana kunskaper och färdigheter som de behöver för att delta i samhälls- och arbetslivet. Det ska också syfta till att möjliggöra fortsatta studier.

Den gymnasiala vuxenutbildningen å sin sida syftar till att ge vuxna kunskaper och färdigheter motsvarande en nivå som ungdomar kan få i gymnasiet. Gymnasieskolan slår i dag ut var tredje elev, varannan elev med utländsk bakgrund. Givetvis ska dessa ha rätt till komvux. Kristdemokraterna vill att komvux ska kunna vara andra chansen, inte den enda chansen, för det är precis så det har blivit.

Herr talman! Förutom detta har vi haft synpunkter på sfi. De tre oppositionspartierna är lite bekymrade över sfi, och det är en oro som vi delar. Skolverkets statistik över sfi-undervisningen ger en ganska nedslående bild. 60 procent av eleverna når inte målet.

Även här har alliansregeringen naturligtvis visat på en kreativ handlingskraft. Förra året satsade regeringen på ett sfi-lyft med sju åtgärder för att förbättra svenskundervisningen för invandrare, en mycket viktig satsning. Vi avvaktar utvärderingen av de här satsningarna innan vi eventuellt kan komma med kompletterande åtgärder.

Avslutningsvis, herr talman, kan jag konstatera att Sverige har intagit en tätposition i västvärlden i fråga om satsningen på vuxenutbildningen. Just nu är det mycket på gång i vuxenutbildningssektorn, vilket också framgår av betänkandet. Alliansregeringen satsar för att förbättra vuxenutbildningen. En väl fungerande och lätt tillgänglig vuxenutbildning är ett sätt för oss att förverkliga vår vision om ett samhälle där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 april.)

13 § Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU22
Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring.

Anf. 162 LAILA BJURLING (s):

Herr talman! Under den allmänna motionstiden skriver vi ledamöter tusentals motioner i vitt skilda ämnen. En del av motionerna behandlar vi tillsammans med ett regeringsförslag i samma fråga. Resten av dem behandlar vi i särskilda motionsbetänkanden som det här.

Det här betänkandet innehåller 101 yrkanden, ungefär hälften från regeringspartierna och hälften från oppositionen. Det handlar om stort och smått: skriftliga besked, skatteflyktslagen, kostnader i skattemål, personnummer och registreringsnummer, synlig skatt och folkbokföring, skattenämnder och skattetillägg.

Vad ska man då välja att ta upp i debatten? Jag kommer att ägna mig åt två frågor. Den ena är skattefusket, och den andra är skyddet för personuppgifter.

Varför har vi skatter? I Sverige har vi valt ett system med generell välfärd som huvudsakligen finansieras genom skatter. Då måste vi också få in skatterna. Skolan, vården, de gamla, polisen, ja, allt som vi gemensamt tycker är viktigt ska betalas, och skatterna gör att vi kan betala lönen till alla tusentals anställda i vår gemensamma sektor.

Det ställer stora krav på att alla är med och betalar efter sin förmåga och dessutom att alla kan lita på att de får ta del av välfärden efter sina behov. Det betyder också att skattesystemet måste vara enkelt att förstå och att det ska vara lätt att göra rätt. För att det ska fungera borde skatterna också vara likformiga med få undantag och få särregler, men så är det inte i dag.

Den borgerliga regeringen har karvat och ändrat i systemen så att de närmast liknar ett såll. Skatter och avgifter varierar starkt.

Är du sjuk betalar du en skatt. Är du pensionär betalar du efter ett annat system – rättare sagt efter flera andra system beroende på varifrån du får dina pengar. Jobbar du är det ytterligare andra skattetabletter.

Arbetsgivarna ska betala olika arbetsgivaravgifter utifrån den anställdes ålder. Kontrollen av den som får F-skattsedel minskar – till och med drastiskt. Momsen varierar utifrån om du äter hamburgaren på plats eller tar den med dig hem.

Herr talman! Nu ska jag slarva lite med siffror. Jag kan inte komma ihåg exakt hur de ska vara, men storleksordningarna är ungefär. Skatteforskning har visat att ungefär 5 procent av skattebetalarna är notoriska skattefuskar. Ungefär 20 procent betalar alltid sin skatt precis som de ska göra. Men de övriga 75 procenten är villiga att betala skatt utifrån att alla andra också gör det. Om de 75 procenten upplever att andra fuskar med skatten har de inte heller lust att göra rätt för sig.

Därför är det så oerhört viktigt att skattekontrollen fungerar. Skatteverket uppskattar att skattefelet är ungefär 133 miljarder kronor om året. En del är missförstånd och misstag, men en mycket stor del är rent skattefusk. Kopplingen mellan skattefusket och den organiserade brottslig-

heten växer. Flera kriminella sammanslutningar ägnar sig åt att hyra ut svart arbetskraft, bland annat inom bygg-, städ-, transport- och tvätteribranscherna. Skattebrottsmyndigheten jobbar intensivt med att utreda brott, men de får inte ens tipsa Skatteverket om konstigheter de upptäcker i sina brottsutredningar.

Vad gör regeringen åt skattefusket? Vi socialdemokrater menar att ni är passiva i frågorna. Visserligen har den borgerliga regeringen tagit upp våra förslag om personalliggare och oanmälda besök i vissa branscher, till exempel restauranger och frisörer. Ni har också tagit upp förslaget om certifierade kassaregister. Men sedan tog det stopp. Inga egna idéer alls.

Jo, den borgerliga majoriteten har infört skattereduktion för hushållstjänster. De säger att de gör det för att göra svarta arbeten vita. Men då skapas också samtidigt stora utrymmen för mer skattefusk. Det finns ingen möjlighet i världen för Skatteverket att kolla om det som sägs vara utfört också är utfört. Hur ska Skatteverket kontrollera om det var buskarna eller träden som beskars? Hur ska Skatteverket kontrollera om arbetet över huvud taget har blivit utfört? Vad är det som hindrar att en kund och en företagare kommer överens om att skicka bluffakturor till Skatteverket?

Skattereduktionen för hushållstjänster har dessbättre inte blivit någon större succé, men nu har den borgerliga majoriteten beslutat att utöka den till att omfatta också reparationer och tillbyggnader i privatägda bostäder. Det innebär att det blir ännu fler risker för skattefusk.

Vi socialdemokrater menar att det behövs mycket bättre kontrollmöjligheter för att värna vårt skattesystem och därmed vår gemensamma välfärd. Vi har lämnat förslag om att kortläsare ska integreras i kassaregistret, om utökade möjligheter till oanmälda kontroller och krav på personalliggare i fler branscher, att arbetsgivare ska lämna uppgifter om lön och skatteavdrag på arbetstagarnivå till Skatteverket varje månad och bättre kontroll av F-skattsedlar. Vi tycker att ekobrott och skattefusk ska vara en viktig punkt på agendan under Sveriges ordförandeskap i EU.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna nr 1, 2 och 3. Men innan jag avslutar mitt anförande vill jag säga några ord om skyddade personuppgifter.

Jag tror inte att någon av oss kan föreställa sig hur det är att vara så rädd och så utlämnad att man måste leva med skyddad identitet. Tusentals människor lever så i dag. Det handlar om vittnen som behöver skyddas. Det handlar om unga män och kvinnor som förföljs för att de har valt att leva på ett annat sätt än deras föräldrar och släktingar. Men i de allra flesta fallen handlar det om en kvinna som måste fly från en man hon tidigare har levt tillsammans med. Det kan vara en kvinna som i årtal varit utsatt för våld, förnedring och förtryck och som har lyckats bryta sig loss från sin plågoande men som ändå inte får vara i fred. Det kan vara en kvinna som får fortsätta att vara rädd för att hennes förre man ska hitta henne och fortsätta sitt våldsutövande.

Dessa kvinnor kan skyddas genom att deras personuppgifter blir sekretessbelagda, och de kan i värsta fall också behöva få en helt ny identitet. Trots att nog alla inser hur viktigt det är att de skyddade uppgifterna inte röjs händer det alltför ofta, och kvinnan får återigen bryta upp och gömma sig någon annanstans. Ofta finns det också barn som tvingas leva

på samma skyddade sätt. Det är barn som inte får tala om för sina kompisar var de bor och ibland inte ens får tala om vad deras riktiga namn är.

Vid utskottets seminarium om folkbokföringslagens regler om skyddad identitet och de våldsutsattas situation fick vi problemen beskrivna av olika myndigheter och av företrädare för kvinnojourer och brottsofferjourer. Det är uppenbart att dagens regler, trots goda intentioner, inte räcker till för att vara det skydd som behövs. Den så kallade Stalkningsutredningen har kommit fram med ett antal goda förslag som skulle kunna ge bättre skydd. Såvitt jag vet har den remissbehandlats, och sammanställning av svaren pågår i Regeringskansliet. Jag utgår från att regeringen så fort som möjligt kommer med förslag i utredningens anda, och därför avstår jag från att framställa några yrkanden i dag.

Anf. 163 HELENA LEANDER (mp):

Herr talman! Det kan knappast ha undgått någon att det är många företag i dag som har det svårt. Det är svårt att få krediter, och det är svårt att betala fakturor och skatt – helt enkelt för att vi har en finanskris och en djup lågkonjunktur.

Vi har sett förslag från regeringen om ökade möjligheter till anstånd. Men något som saknas är möjligheter för goda och seriösa företagare som tillfälligt, kanske inte bara i en kris som denna, hamnat i svårigheter att få en avbetalningsplan innan det har gått så långt att det är svårt att gå vidare. Som det är nu finns små möjligheter för en företagare att få anstånd med skattebetalningen, trots att skatterna är, som vi vet, en stor del av en företagares utgifter. Om de däremot kommer vidare till Kronofogdemyndigheten kan de få en avbetalningsplan, men då har de redan registrerats för en betalningsanmärkning – och det ger fortsatta svårigheter. Det skulle därför vara bra om det gick att ta fram en lösning för företagarna, om till exempel Skatteverket kunde ge möjlighet till avbetalningsplaner så att företagarna inte behöver råka så illa ut utan kan fortsätta att driva sina företag, som förhoppningsvis kommer på fötter och sedan kan blomstra och bidra till ett positivt näringsliv i Sverige.

Laila Bjurling talade mycket om skattefusk. Det är en viktig fråga som jag egentligen inte tror är så partiskiljande. Det är ingen här som vill ha skattefusk. Oavsett vad vi tycker om nivån på skatterna vill vi att de skatter vi har bestämt ska tas in verkligen betalas in och inte försvinner någonstans på vägen. Det enda jag är lite bekymrad över är hur högt frågan om skattefusk prioriteras hos regeringen när den ställs mot andra saker. Det kan vara en sak som vad man lägger tid på, om man lägger tid på att utreda förslag om att minska skattefusket eller på att sänka skatterna för höginkomsttagare. Här kan man se att det inte har gått jättesnabbt framåt, men nu på sista tiden har det ändå börjat röra på sig lite grann. Vi ser att det pågår arbete vad gäller både utvidgningar av systemet med personalliggare, oanmälda kontrollbesök och att skapa en redovisning av inbetalning av löner på individnivå. Det är positivt, och jag ser fram emot att det ska hända saker.

Sedan har vi också frågan när åtgärderna mot skattefusk ställs mot andra intressen som kan finnas från regeringens sida. Vi kan till exempel se på frågan vad utvidgningen av möjligheten att få F-skattsedel har inneburit för skattefusket. Vi menar att skatteflyktslagen skulle behöva en översyn så att den verkligen kan användas i skarpt läge där ni snarare

antyder att den ska tas bort. Det kan vara fråga om gränsdragningsproblem för skattelättnader för hushållstjänster. Det kan finnas olika tillfällen när man känner att frågan om skattefusk inte prioriteras högst. Men jag vill ändå tro på den goda viljan, och jag ska därför inte bråka så mycket mer om det.

Frågan om skattefusk är onekligen viktig, men det är onekligen också en fråga som vi har vridit och vänt på ganska mycket i den här kammaren. Jag skulle därför vilja ta chansen att prata om en fråga som vi kanske inte vrider och vänder så mycket på i skatteutskottet, av förklarliga skäl visserligen, men som håller sig inom det här betänkandet. Det handlar om kvinnor och män och alla däremellan.

Vårt personnummersystem – det är nu kopplingen till betänkandet kommer, om någon skulle bli orolig – med personnummer bygger på att vi alla är antingen män eller kvinnor. Ofta är det också just så enkelt att en människa har biologiska företräden – det kan vara könsorgan, kromosomuppsättning eller liknande – som helt entydigt är antingen manliga eller kvinnliga och att den här personen också identifierar sig som antingen man eller kvinna. I det fallet utgör våra personnummer inte något som helst problem.

Nu är det inte riktigt så enkelt i alla fall. Transpersoner är ett paraplybegrepp för människor som inte är så entydigt rakt igenom män eller kvinnor vad gäller både biologiskt kön och könsidentiteten. Det kan vara antingen att man känner att ens biologiska kön inte överensstämmer med ens könsidentitet eller att det inte är helt entydigt vad det biologiska könet eller för den delen könsidentiteten är.

Jag tänkte framför allt prata om intersexuella barn. Intersexualism är ett tillstånd som förekommer hos 0,5 till 1 procent av de barn som föds i Sverige varje år. Det är barn som när föräldrarna ställer den obligatoriska frågan pojke eller flicka inte kan visa upp något säkert svar, i alla fall inte om man bara hastigt tittar mellan benen. Då blir många föräldrar väldigt förbryllade. För att inte tala om vilka problem det ställer till med personnumren och hela folkbokföringen, för där ska ju barnet så fort som möjligt få ett personnummer, få ett kön.

Nu är det väldigt svårt att fråga det här barnet hur det identifierar sig, utan det är ofta någonting som barnet kan avgöra först mycket senare. Om man då redan med en gång ska bestämma vilket kön barnet ska ha kan det ställa till problem. Barnet kanske sedan identifierar sig med ett annat kön, och då måste barnet gå igenom en traumatisk uppväxt många gånger, och först när man fyllt 18 år, eftersom vi har så restriktiva gränser, kan den få genomgå en könskorrigering och då få ett biologiskt kön som överensstämmer med det som den identifierar sig som. Det här hade man kunnat undvika om barnet inte hade opererats, inte hade pressats in i ett kön redan från början.

Nu ska väl i sanningens namn sägas att det inte bara är personnummersystemet som ställer till det här utan också föräldrarnas önskemål om att veta om man ska säga han eller hon. Men personnummersystemet och det faktum att man måste vara antingen man eller kvinna är i alla fall en försvårande omständighet som stärker uppfattningen att barn så fort som möjligt måste bli just pojke eller flicka.

Vi menar att det vore positivt om man kunde se över om man skulle kunna ha någon form av könlöst personnummer för de här barnen. Det

skulle för övrigt också vara till nytta för andra människor som inte upplever att de entydigt kan definiera sig som män eller kvinnor.

Jag är medveten om att det inte är helt okomplicerat, som vanligt, eftersom vi har könade personnummer, inte minst av statistiska skäl, och det skulle vara osmidigt att riva upp hela det systemet. Men att man inte ens kan fundera på om man skulle kunna hitta någon lösning för de här personerna tycker jag är lite snålt. De är en liten grupp i sammanhanget, om än inte jätteliten, men för de personer som det berör är det hela deras liv och hela deras identitet det handlar om. Nog tycker jag att man kunde göra någonting i alla fall.

En annan grupp, som tyvärr inte är så liten, är de personer som lever med skyddade personuppgifter. Det är åtminstone 10 000 personer, troligtvis fler. Jag tyckte att Laila Bjurling gjorde en bra beskrivning av vad som händer när man har skyddade personuppgifter.

Jag tror att det kan vara väldigt svårt att föreställa sig, när man själv inte utsatts för det, vad det innebär – alla dessa kontakter då personuppgifter riskerar att röjas och det är ett sådant hinder, att inte ha det så lätt som vi har som bara kan ståta med ett personnummer och namn, och allting är frid och fröjd.

För ett år sedan stod vi här och diskuterade den här frågan. Vi diskuterade vad vi kunde göra för att stärka skyddet för de här människorna, för kvinnor och barn och en del män som hotas och förföljs och som behöver samhällets skydd. Vi diskuterade rutinerna för kvarskrivning, sekretessmarkering och hur man kunde förbättra där.

Sedan dess har det lyckligtvis hänt en del. Vi har sett hur Stalkningsutredningen har kommit med en del förslag som ändå går i rätt riktning. Vi väntar fortfarande på Folkbokföringsutredningen. Jag hoppas verkligen att man kan ta tag i de här förslagen så fort som möjligt och se till att de här människorna kan få det skydd som de verkligen behöver.

Anf. 164 ULF BERG (m):

Herr talman! Låt mig börja med att yrka bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU22, *Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring*. Samtliga motioner avstyrks, vilket är brukligt.

När det gäller punkt 1 i betänkandet gällande skatte- och avgiftskontroll är det liksom tidigare år på temat ”Ropen skalla, mer kontroll av alla” när man tittar på oppositionens motioner. Jag måste medge att jag blev lite intresserad när moderatkollegan Sten Bergheden hade en motion i just den här gruppen. Men, nej då – han håller sig till alliansens syn och föreslår färre bilagor och mindre krångel när man deklarerar. Det är således en mycket hedervärd motion.

Socialdemokraterna brukar ofta hänvisa till skattefelet, och så även i dag, i inledningsanförandet av Laila Bjurling. Det är en siffra på 133 miljarder, som presenterades i början av den här mandatperioden. Vad är då det här? Jo, jag tycker att det är en utvärdering av den socialdemokratiska politik som har förts i praktiken från hösten 1994 fram till alliansregeringens övertagande. Det är naturligtvis ett stort underkännande av den skattepolitik som har förts när man får ett så stort skattebortfall.

Vad gör vi då? Jo, vi försöker se till att gräset är grönare på rätt sida. Vi ser till att sprida lite gödning i form av olika förslag. Förr plockade man bort sten när man brukade ny mark. Vi plockar bort skatteklor.

Vad är då oppositionens motförslag? Jo, högre staket och mer kontroll – något som bevisligen inte har fungerat.

Man skulle kunna vitsa till det och säga att våra förslag lätt slår rot hos Rut i hennes hus. Denna ordlek kanske tar en liten förklaring. RUT, eller hushållsnära tjänster, har visat att allt fler väljer vit städhjälp, och städföretag anställer människor som får avtalsriktiga löner och inbetalningar till framtida pensioner – dock betydligt lägre än vad LO-toppen beviljar närstående chefer.

Herr talman! Jag kanske ska passa på att erbjuda en liten gratiskurs i ämnet. Den är väldigt kort. Den tar högst fem minuter, och då ingår presentation av undertecknad, utbildning samt eventuell avtackning. Ämnet är kortfattat: Gör inget i dag som du inte vill se i tidningen i morgon. Sedan är det slut på den kursen.

Åter till skatternas underbara värld! ROT infördes i december 2008, och nu finns ett förslag som har gått till Lagrådet. Snart kommer propositionen hit till riksdagen. Den lösning som regeringen valde var att föredra. Jag menar att det annars funnits en risk att inget hade hänt innan lagstiftningen var klar. Om jag minns rätt hade vi en liknande problematik när man skulle få bidrag för att kasta ut oljepannan. Då hände ingenting förrän datumet inträffade. Här hade vi kunnat få precis samma effekt. Alternativet är, som sagt, alltså att många har avvaktat tills avdraget börjar gälla i det fall att riksdagen skulle fatta beslutet.

Tyvärr är det nog en utopi att tro att alla gör rätt för sig enligt alla regler som riksdagen genom åren har beslutat om. Vän av ordning kan med rätta ställa sig frågan om det är mer av krångliga regler och mer av det som inte fungerar som är svaret. Som sagt är alliansen inte någon motståndare till vettiga regler. Laila Bjurling har också nämnt att vi har varit med om att införa ett antal regler för att det ska kunna bli en bättre kontroll.

Det vi också ser fram emot är skatta.se, som vi tror kommer att underlätta för skötsamma företagare och göra det betydligt svårare för ljuskygga individer.

Herr talman! Det finns en intressant motion av Anna König Jerlmyr, nr 380. Motionären tar upp vad som händer om man betalar in på fel skattekonto. Det finns ett mycket bra exempel på detta som en företagare från Västerås bittert fått erfara.

Företaget betalade i maj och juni 2004 in över 200 000 kronor i skatt. En viss förvåning uppstod när Skatteverket i en påminnelse ville att skatten skulle betalas in, och då upptäcktes misstaget, som bestod i att man hade kastat om siffrorna i OCR-numret. Följden hade blivit att pengarna hade hamnat på fel skattekonto men dock hos Skatteverket. Därför antog företaget att felet enkelt skulle rättas till, men ack vad man bedrog sig.

Nyligen fick man ett andra beslut som inte medger återbetalning av pengarna. Det som var Västerås företags stora olycka var att de felaktigt inbetalda pengarna hamnade på ett skattekonto som tillhörde ett företag på obestånd. Det saknades således pengar på kontot, och lite senare gick företaget som var på obestånd i konkurs.

Ni kanske läste för några veckor sedan om en kvinna som fick flera miljarder på sitt konto. Om hon hade använt en enda krona av dem hade det varit brottsligt. Jag måste tillstå att jag tycker att det är underligt att inte samma regler gäller för Skatteverket som för privatpersoner. Nu finns det skäl att avvakta den civilrättsliga process som pågår i ett liknande fall. Om utgången innebär att staten får rätt bör det enligt min mening ske en regelförändring, vilket också utskottet anser i betänkandet.

Det finns en annan intressant aspekt på detta. Om nu Skatteverket inte bryr sig om vilka som har betalat in, vad händer då om svartföretagare A betalar in 100 000 till skötsamme företagare B på dennes skattekonto och företagare B utan krus får utbetalt överskottet från Skatteverket? Man kan fundera på vad det skulle kunna kallas. Vi vet att när andra sysslar med det kallar vi det för penningtvätt.

Här borde man nog se över de regler som gäller. Det kan hända att det är vi i den här församlingen som har ett otydligt regelverk. Men vi får som sagt se vad som händer i den civilrättsliga prövningen. Låt oss avvakta det. Det finns också noterat i vårt betänkande.

Det finns glädjande saker att se när vi är ute i den så kallade verkligheten. Bland annat har den moderata skattekommittén besökt Homemaid i Falun, där vi med glädje kunde se hur människor hade gått från svart hjälp hemma till vit.

Även här tycker jag att Laila Bjurling hade helt rätt: Hur ska man kunna kontrollera om det handlar om träd eller gräs och så vidare? Nej, just det. Det går inte att kontrollera. Därför är det bättre med en morot som gör att man ser till att den här verksamheten blir vit. Alternativet är ju att alltihop blir svart. Då är det att föredra att en stor del kommer in i den vita sektorn. Vi får människor som får avtalsenliga löner och pensionsinbetalningar.

Herr talman! Utskottet avstyrker även den moderata motionen om skatteflyktslagens avskaffande. Den lagen är inte enkel och förutsägbar och borde därför avskaffas, men innan detta kan ske måste noggranna analyser göras. Ingen vill att det ska bli fritt fram för avancerad skatteplanering, som har som enda uppgift att undvika skatt och där förfarandet helt saknar affärsmässighet. Det är en förutsättning för avskaffandet att befintlig lagtext kan träffa dylika upplägg till skatteplanering.

Sammanfattningsvis vet vi att alliansregeringen arbetar vidare med många av de frågor som alliansens riksdagsledamöter har motionerat om. Vi kommer därför i de flesta fall att debattera frågorna vidare vid senare tillfälle i denna kammare. Därför kan jag trots alla avstyrkta motioner känna tillförsikt i det fortsatta arbetet med att göra gräsmattorna grönare för hederligt folk och att göra det betydligt svårare att tillhöra den fuskanke skaran – en skara som vuxit sig stor under socialdemokratiskt regeringsinnehav.

Herr talman! Det finns fler motioner som kunde nämnas, men jag har valt att lyfta fram några exempel från detta betänkande, som innehåller drygt 70 motioner. Vi får hoppas att motionärerna har bättre framgång nästa gång.

Än en gång bifall till skatteutskottets betänkande nr 22.

Anf. 165 LAILA BJURLING (s) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja tala om för Ulf Berg att det faktiskt lönar sig att bekämpa skattefusk och skattebrott. Vi har haft de riksprojekt som Skatteverket har bedrivit när det gäller taxi. De har gett 100 miljoner extra i skatteinkomster. Riksprojektet Uthyrning av arbetskraft har gett 2 ½ miljard extra.

Det är inte bara vi socialdemokrater som tycker att det är bra att vi får in de skatter som vi har beslutat att vi ska få in. Vi är i gott sällskap med Svensk Handel, byggindustrin, hotell- och restaurangbranschen och säkert många fler verksamheter. Jag vidhåller fortfarande att den borgerliga regeringen är alldeles för passiv i de här frågorna. Ni sänker kraven för att få F-skattsedel. Tycker ni sedan att det är för mycket svart arbetskraft i någon bransch tar ni bort skatten för den branschen i stället för att se till att få in de pengar som vi har beslutat om.

Om man vill anställa en poolskötare till sitt fritidshus i Spanien säger ni att det är okej att man då inte är med och bidrar till den svenska välfärden med skattepengar: Gör avdrag på skatten! Vi tycker inte att det är rimligt att man gör så.

Ni har däremot inte varit passiva när det gäller att jaga sjuka och arbetslösa. Ni var snabba med att öka kontrollen av föräldrar som är hemma och vårdar sina sjuka barn. Varje gång en förälder är hemma med sjuka barn måste förskolans eller skolans personal använda sin tid åt att skriva intyg till Försäkringskassan. Intyget ska sedan Försäkringskassan behandla manuellt.

Skattefelet är 133 miljarder om året, och den borgerliga majoriteten har inga idéer om hur det ska stoppas, men de kräver två miljoner intyg om året för att kontrollera föräldrar som sköter om sina sjuka barn. Tycker Ulf Berg att det är rimliga proportioner?

Anf. 166 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! Laila Bjurling kom inte ens upp i 3 miljarder i sin uppräknings. Då är det 130 miljarder kvar.

Det där med ökad kontroll tar lite tid. Bland annat nämndes detta med skyddade identiteter här. Jag råkar ha en profession som polisman, så jag är ganska väl bevandrad i den problematiken. En annan problematik är att det för polisen tar ett helt år att hitta så många rattfyllerister som det åker på en dag. Vad jag vill ha sagt med det är alltså att det är otroligt svårt att via kontrollsystem hitta alla fuskare.

Det är mycket intressant att Laila Bjurling tycker att det är helt rätt att felaktigt utnyttja statens pengar. De flesta som vabbar eller är sjukskrivna sköter sig, men det finns en del som inte sköter sig. På precis samma sätt betalar de flesta in sin skatt, men det finns några procent som inte gör det. Det är klart att ju fler regler vi hittar på, desto krångligare blir det för dem som sköter sig. Det är ju tyvärr så. I vissa fall måste det bli en avvägning.

Som jag har sagt tidigare tror vi mer på morötter här. Det ser vi på de hushållsnära tjänsterna. Varför tror oppositionen och Socialdemokraterna på ROT-avdrag men inte på RUT-avdrag? Varför tror man på männen och inte på kvinnorna? Tyvärr är det ju en sådan fördelning. Jag förstår inte riktigt logiken. Vi prövar något helt annat, nämligen fler morötter,

och det ger också vita jobb i betydligt större utsträckning än den förda politik som Laila Bjurling står för.

Anf. 167 LAILA BJURLING (s) replik:

Herr talman! Ulf Berg påstår att det är bra med systemet för kontroll av föräldrar som är hemma och vårdar sjuka barn. När jag säger att jag tycker att det är att ta i lite väl häftigt påstår Ulf Berg att jag tycker att det är bra att man fuskar och utnyttjar systemet.

Det har alldeles nyss kommit en utvärdering om de här intygen. Det har visat sig att antalet dagar för vård av sjuka barn inte har minskat alls trots kontrollsystemet. Om man däremot inför och förstärker kontroll av skattesystemet får man faktiskt resultat, Ulf Berg.

I förra veckan var vi hos Skattebrottsmyndigheten och pratade om deras verksamhet. Det var den socialdemokratiska gruppen i skatteutskottet. Där berättade man om de grova skattebrott som de jobbar med att utreda.

Men de berättade också att de upptäcker en hel del annat lite mystiskt, lite otydligt, lite oklart som borde behöva kontrolleras. Men det får de inte berätta för Skatteverket. De får inte tipsa Skatteverket om att man borde gå in och göra en kontroll, för det sätter sekretessbestämmelserna stopp för.

Ulf Berg med sin polisbakgrund borde väl inse problemet med att man inte kan föra en diskussion om var kontrollen ska sättas in.

Jag förstår att det kan vara svårt att ta ställning till den här sekretessfrågan så här plötsligt och lustigt. Men jag utgår från att den borgerliga majoriteten ser till att göra någonting åt det här eftersom ni inte har någonting annat att komma med.

Anf. 168 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! Jag delar inte din uppfattning, Laila Bjurling, när det gäller synen på kontroller och liknande.

Det är helt uppenbart att vi här har olika ideologier. Men det är också så att en hel del av de här problemen utreds för tillfället. Vi får se var man hamnar. Även om vi har lite olika syn på saker och ting tror jag att vi är överens om en sak, nämligen att de skatter som den här församlingen stiftar lag om också ska betalas.

Sedan får vi hitta olika vägar för att gå i mål med det. Men det är väl helt klart att skattekilrar är ett stort bekymmer. Och när det är otroligt lönsamt att undvika att gå den vita vägen ökar naturligtvis människors frestelser, som kanske gör att man går fel väg. Därför tror jag att vi ska fortsätta jobbet med att få ned skattekilrar, så att det lönar sig att begära det här kvittot.

Jag tror att vi kommer att få se betydligt mer av det nu när även ROT-avdragen kommer på plats. Vi döper nu om det till HUS-avdrag – det är RUT-avdrag och ROT-avdrag.

När det gäller sekretessen delar jag Laila Bjurlings uppfattning. Vi måste naturligtvis samordna och se till att myndigheter som hittar kons-tigheter ska kunna tipsa om det. Det är ju inte krångligare än att den som jobbar i kommunen är skyldig att anmäla missförhållanden om man i sin tjänst får veta att till exempel barn mår dåligt.

Om det är som Laila Bjurling säger kan jag mycket väl ställa mig bakom en förändring där.

Prot. 2008/09:92
26 mars

Anf. 169 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! I slutet av 80-talet hemma i min kommun fanns det en socialdemokratisk kommunpolitiker som i debatt efter debatt hävdade: Om solen skiner är det den socialdemokratiska regeringens förtjänst, och om det regnar är det borgarnas fel.

Ungefär samma anda kan man tolka i oppositionens inställning i de skrivningar som finns i reservationer och särskilda yttranden i det här sammanhanget.

Herr talman! Debatten om svartjobben har varit en följetong här i kammaren. Vi är alla överens om problemen. Vi är alla överens om att åtgärder måste vidtas mot svartjobben. Och vi är alla överens om mängder av de åtgärder som också har vidtagits.

Det vore också intressant att göra en analys av varför vi har så mycket svartjobb som vi har i det här landet. Beror det på ett för högt skatte-läge? Beror det på eftergivenhet av regeringen? Eller vad beror det egentligen på? Det vore intressant att få en vetenskaplig genomlysning av den här företeelsen, för vi kan konstatera att det inte är någon ny företeelse.

I Skatteverkets bedömningar var skattefelet 1998, under den socialdemokratiska regeringen, 80–90 miljarder, vilket motsvarade 5 procent av bnp. År 2002, under s-regeringen, var det 100–120 miljarder, vilket motsvarade 5 procent av bnp. Och 2007 var det, som sagt, 133 miljarder, vilket också motsvarade 5 procent av bnp.

Vi kan se det här i ett nordiskt perspektiv. Man beräknar att skattefelet då utgör någonstans mellan 2 ½ och 6 procent av bruttonationalprodukten. Sverige ligger alltså högt i jämförelsen, med sina 5 procent.

Jag vill med det här återigen klart betona att svartjobb inte är en ny företeelse. Grunden, enligt min mening, är en långvarig söndring i synen på skatter i det här landet. Ett stort ansvar vilar därför på den regering som till stor del innehaft makten de senaste decennierna.

Socialdemokraterna, om vi ska prata klartext, har i det här sammanhanget ett osedvanligt stort ansvar för de förhållanden som vi har i dag. Det förvånar mig därför att man för fram debatten som man gör och att man använder de ordvändningar som man gör i sina reservationer och särskilda yttranden.

Herr talman! Välfärden är gemensam. Den betalas gemensamt, och ansvaret för att den fungerar är också ett gemensamt ansvar. Det är inte någon annan som betalar notan. Det är vi själva.

Om man nu snyltar på systemet snyltar man på sina närmaste, alltså på dem som sköter sig. Det synsättet har knappast genomsyrat den allmänna inställningen till skatter och viljan att betala skatt de senaste åren.

För att få den här inställningen måste skattesystemet göras enkelt och lättförståeligt. Man måste alltså förstå varför man ska betala skatt. Uttaget av skatt måste också stå i relation till vad man får ut från den gemensamma sektorn. För att nå det här målet fordras ett enkelt och lättfattligt skattesystem som därmed också kan uppfylla den legalitet som fordras.

Att det är ett stort problem i dag visar också Skatteverkets bedömning: Det är ca 800 000 svenskar som har utfört något svartarbete. Den

*Allmänna motioner
om taxering,
skattebetalning
och folkbokföring*

arbetsinsats som de har gjort motsvarar, enligt Skatteverket, 66 000 helårsarbeten.

Herr talman! Skatteverkets beräkningar visar att ungefär 133 miljarder kronor i dagsläget försvinnas från skatten. Åtgärdsprogrammet för att komma åt skattebedrägerier har varit omfattande, men fler åtgärder fordras.

Genomförda kontroller visar att kravet på personalliggare för frisörer och restauranger och därmed sammanhängande oaviserade besök har medfört att ca 4 000 svarta jobb har tvättats vita.

Inom byggsektorn har en omvänd momsskyldighet införts som åtgärd för att komma åt de svarta pengarna. Den här åtgärden hyllas av många men kritiseras av lika många. Därför är det bra att man nu också ser över det här systemet. Har det gett de effekter som man är ute efter?

Under förra året hanterade vi här i kammaren frågan om räntesnurrorna, som fanns i många företag, kommuner och landsting. Skatteverket beräknade att räntesnurrorna minskade skatteunderlaget för samhället med 7 miljarder per år. Därför avskaffas de.

Även möjligheten att sälja fastighetsbolag via handelsbolag och utländska kontakter för att på så vis undgå beskattning har undanröjts.

Den här skattesmitningen går populärt under benämningen Pandoras ask och har använts av såväl kommuner som fastighetsbolag.

De här transaktionerna beräknades under perioden 2005–2007 uppgå till 54 miljarder kronor, i förluster, och 6,7 miljarder för nedskrivning av lagerandelar.

Det intressanta med den här skatteplaneringsformen är att den har frodats under många år under den socialdemokratiska regeringen utan att man gjort någonting åt det.

Alliansregeringen däremot meddelade efter en snabbutredning i en skrivelse för ungefär ett år sedan att man kommer att stoppa den här typen av transaktioner.

Jag vill med det här understryka att förekomsten av skatteflykt, svartjobb och därmed negativ inställning till att bidra till vår gemensamma sektor frodades under de socialdemokratiska åren.

Herr talman! Det positiva i sammanhanget är att näringarna arbetar aktivt för att komma ifrån svartjobb. Mest framträdande i det här arbetet har byggsektorn varit, där såväl de fackliga representanterna som arbetsgivare har vidtagit åtgärder för att minimera svartjobben och fusket.

Här är det en fråga om såväl marknadskonkurrens på lika villkor som uppfyllande av kravet på att alla måste bidra till vår gemensamma välfärd.

Det arbetssätt som byggbranschen har antagit är ett bra exempel på hur man kan förändra attityder i samhället. Grundsynen att alla behövs i samhällsarbetet genomsyrar det här arbetet.

Herr talman! Förståelsen och därmed transparensen i skattesystemet är en del i att komma till rätta med svartjobben. Därför är det positivt om arbetsgivare på de anställdas lönebesked beskriver hela kostnaden för arbetet. Vad är en arbetsgivaravgift, vart går arbetsgivaravgiften och hur hög är den? Får de anställda förståelse för kostnaden för arbete och varför den är så hög inser alla dessutom vikten av att alla är med och delar på bördan. Vi har sett för lite av denna pedagogiska uppbyggnad på det

här området. Här finns mycket att göra. Här tycker jag att kommuner och landsting borde gå i täten i förändringsarbetet.

Herr talman! Avslutningsvis lever många kvinnor i flykt av olika orsaker. Många förföljs och hotas ständigt. Regeringen tillsatte därför Stalkningsutredningen som lade fram sitt förslag i oktober förra året. Förslaget har nu remissbehandlats och bereds i departementet.

I det sammanhanget framförs det i ett särskilt yttrande att nuvarande regler är otillräckliga och att regeringens handlingsplan inte fungerar. Men det var ju just därför som utredningen tillsattes. Då är det förvånande att två partier, som hade ett avgörande inflytande på regeringens arbete så sent som för två och ett halvt år sedan, uppenbart för fram kritik mot nuvarande regering som faktiskt har tagit tag i frågan på ett bra sätt. Jag tycker att det är lämpligt att vi väntar intill dess att regeringen och departementet kommer med en proposition i det här ärendet och tar debatten då.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag på samtliga punkter.

I detta anförande instämde Staffan Danielsson och Karin Nilsson (båda c) samt Annicka Engblom (m).

Anf. 170 AGNETA BERLINER (fp):

Herr talman! Jag vill fästa uppmärksamheten på en motion som i sin enkelhet är mycket bra, tycker jag. Den motion som jag tänker på heter Sk303 och kommer från en av riksdagens mest kunniga näringslivspolitiker, Karin Pilsäter. Den handlar om ett bättre sätt att betala in F-skatt för företagare.

Alliansen har redan gjort mycket, inte minst inom skatteområdet, för att underlätta och stimulera företagande i Sverige. Vi har gjort det billigare och enklare att anställa. Vi har infört skattesubvention för hushållsnära tjänster. Vi har avskaffat förmögenhetsskatten. Vi har reformerat 3:12-reglerna. Vi har förlängt redovisningsperioden för moms. Vi har avskaffat medfinansieringen i sjukförsäkringen. Vi har sänkt bolagsskatten.

Men visst finns det mer att göra. Här skulle jag kunna hålla ett litet anförande om vad Folkpartiet tycker när det till exempel gäller att slopa värnskatten, att det behövs rättvisare trygghetssystem och att vi behöver jobba mycket, mycket mer med att få in entreprenörskap i skolan, men det tänker jag inte göra den här gången. Det är ändå viktigt att poängtera att en politik som förbättrar villkoren för Sveriges företag och som underlättar för dem som vill starta företag är en god arbetsmarknads- och välfärdspolitik.

Herr talman! Karin Pilsäters förslag innebär att F-skatten ska dras från det faktiska resultatet i stället för, som i dag, utifrån en preliminär beräkning, ett månadsgenomsnitt på ett förväntat årligt belopp. Till skillnad från löneanställda har företagarna mycket varierande vinster från månad till månad men också från år till år. Av den anledningen är den preliminära F-skatten som vi har i dag vansklig. Det är ofta mycket svårt att förutse storleken på kommande årsinkomster, särskilt under ett uppbyggnadsskede eller i lågkonjunktur.

Det system som vi har i dag kan väl ses som en rest från en tid när det var svårt, eller i alla fall svårare, att taxera just den här typen av varierade inkomster annat än en gång per år. Men kanske är tekniken snart mogen för att införa en F-skatt som baseras på företagets faktiska resultat i stället för på ett uppskattat snittresultat. Riksdagen har fattat beslut som har gjort att villkoren för att få F-skattsedel har förbättrats, och det är bra. Men på sikt behöver vi också se till att villkoren för att betala F-skatten förbättras.

Herr talman! Riksdagen beslutade för någon vecka sedan att göra skattereduktionen för hushållsnära tjänster enklare och mer kundvänlig. Det beslutet fattade riksdagen nästan exakt på dagen elva år efter att Karin Pilsäter tillsammans med Mats Odell och Bo Lundgren presenterade just ett sådant upplägg.

Jag kan konstatera att ibland tar det sin stund innan bra förslag finner sin väg fram till den rätta voteringsknappen, så motionen om förbättrade villkor för betalning av F-skatt ligger möjligen lite före sin tid. Och även om skatteutskottet just nu inte är berett att tillstyrka den, tror jag att det på sikt behövs möjligheter till ett enklare sätt att betala F-skatt baserad på faktiska belopp.

Herr talman! Jag vill tacka Ulf Berg för att han på ett så förtjänstfullt sätt lyfte fram de mycket märkliga och olyckliga trassligheterna som har drabbat en företagare i min hemstad Västerås. Det är ett väldigt tråkigt exempel på en situation som gör att folk lite tappat tron på det svenska skattesystemet.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag helt kort ta upp en helt annan fråga. Jag vill gärna instämma med Laila Bjurling och Helena Leander om behovet av ett starkt skydd av personuppgifter för kvinnor och barn som har flytt undan hot och misshandel. Vi vet att sekretessmarkeringar och så kallad skyddad identitet tyvärr inte alltid fungerar. Det är inte bara hypotetiskt som det kan få fruktansvärda konsekvenser. Vi vet att det händer i verkligheten, och det är helt oacceptabelt.

Jag kan inte nog betona det som Jörgen Johansson så förtjänstfullt lyfte fram, nämligen hur viktigt det arbete som nu görs är för att ytterligare säkra hanteringen av skyddade personuppgifter och underlätta för alla dem som befinner sig i en mycket utsatt situation.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 april.)

14 § Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU23
Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet.

Anf. 171 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 1 om företagande och investeringar samt reservation 3 om skattevillkor för boenden.

Betänkandet som vi ska avhandla här i kväll gäller beskattning av företag, kapital och fastigheter, men när man läser betänkandet kan man göra en reflexion, att borgerliga riksdagsledamöter är väldigt ivriga förslagsställare när det gäller skattesänkningar och åter skattesänkningar. Det kanske inte är så konstigt eftersom det verkar vara drivkraften och själva essensen i en moderatstyrd politik.

En annan fundering som kan vara relevant i sammanhanget är att det inte verkar spela någon roll vilket ekonomiskt läge vårt land befinner sig i. Om man har bekymmer och problem vill man lösa dem med sänkta skatter. I dagens läge i Sverige med en arbetslöshet som rusar upp mot 10 procent och med en av de högsta ungdomsarbetslöshetssiffrorna, hela 25 procent, lånar regeringen till skattesänkningarna.

Herr talman! Kontrollfrågan som vi socialdemokrater gärna vill ställa till regeringstrupperna här i riksdagen är om ni inte inser och ser att det finns ett klart och tydligt samband mellan skattenivåer och ambitionsnivåer för välfärdens omfattning och åtaganden. Nog måste väl även ni inse att kraftigt sänkta skatter får konsekvenser för möjligheterna att bedriva en bättre skola för barnen eller varför inte för att stärka konkurrensen hos vårt näringsliv, utveckla sjukvården och så vidare.

Vi fick en ganska klar bild av det här – Annicka Engblom och jag med flera – när vi var i Chile. Där träffade vi arbetsgivarorganisationen som bland annat representerade koppargruvorna. Det är framför allt två saker som jag kommer ihåg därifrån. Det ena är att denne arbetsgivarrepresentant klagade över skatterna och skattenivån i Chile, att det var omöjligt att förändra dem. Det andra var att han klagade på att det var en urusel utbildningsnivå i Chile. Chile hade en skattekvot motsvarande 24 procent.

Lägre skatter betyder att vi naggar på möjligheterna till bättre välfärd. Skattedebatten blir också ofullständig eller otillräcklig när man bara ser till effekterna av enskilda skatteförändringar. Därför måste man se till de samlade effekterna av alla skatter och det som är skattefinansierade utgifter. Tyvärr gör ni inte det i majoriteten. Ni ger er på varje skatteslag med stor iver utan att se till helheten eller konsekvenserna.

Det är i regel lätt att se fördelar med sänkningar av en enskild skatt, men det är inte lika självklart att man hittar vinster om man lägger ihop vad som kan krävas av förändringar i de skattefinansierade åtagandena.

Vi i oppositionen har många gånger fått höra regeringen försöka briljera med att de stora genomförda skattesänkningarna kunnat göras utan konsekvenser för finansieringen av den gemensamma välfärden. De stora skattesänkningarna har dock riktats till den rikare hälften av Sveriges befolkning på den andra hälftens bekostnad.

När nu lågkonjunkturen ramlar ned över landet och jobbkrisen står för dörren räcker inte våra skatteintäkter för att upprätthålla nivån på välfärdstjänsterna. Det inser ni också. Staten lånar till skattesänkningar. Kommunernas ekonomi rasar. Det senaste jag hörde var att 350 miljoner ska tas bort i Gävle kommun.

Ni förstärker jobbkrisen genom att tvinga kommunerna till uppsägningar av vårdbiträden, lärare, sjuksystrar och civilanställda inom polisen, för att några exempel.

Självklart är det så att skattesänkningar på motsvarande 85 miljarder kronor får stora negativa konsekvenser. Vi vet alla att efter en högkon-

junktur kommer en lågkonjunktur. Tyvärr har den moderatledda regeringen slarvat bort stora delar av våra möjligheter att upprätthålla välfärden på en tillräcklig nivå. Det ser vi tydligt i dag.

Många kommuner och landsting har redan i dag svårt att finansiera de sociala åtagandena. Den demografiska utvecklingen ökar bara kraven. Det är fullständigt klart att det finns vissa kommuner som inte kommer att klara detta med egna resurser. Därför måste regeringen stå för en utjämning via statsbudgeten.

Nu får ni verkligen tillfälle att visa det ni påstod i valrörelsen, nämligen att det går att sänka skatterna kraftigt utan att behöva skära i välfärden.

Herr talman! Den socialdemokratiska skattepolitiken bygger på tanken att skatterna i första hand ska finansiera vår gemensamma välfärd, som sjukvård, utbildning, barn- och äldreomsorg och infrastruktur. Välfärden kan aldrig bli större än vad vi är beredda att betala för den gemensamt.

En skattefinansierad välfärd innebär också att man borgar för rättvisa och trygghet i livets olika skeden. Det kräver långsiktighet och pålitlig finansiering. De skatteförändringar vi gör måste vara hållbara, effektiva och sammanhållna. Samtidigt måste de leda in oss i ett hållbart miljötänkande. Skatterna ska främja entreprenörskap, tillväxt och jobb. De ska vara enkla och tydligt utformade.

När Sverige med sin öppna ekonomi drabbas hårt av snabba förändringar måste vi ha en pragmatisk inställning till detta och en öppen syn för enskilda skatter – men alltid utan att riskera välfärdens finansiering.

För oss socialdemokrater är ett likformigt skattesystem viktigt. Det ska inte spela någon roll var inkomsten kommer från, om det är från näringsverksamhet, lön, sjukpenning eller a-kassa. Det ni har gjort innebär bara att de som är arbetslösa, sjuka eller pensionärer får betala en proportionellt större andel till vår gemensamma välfärd än vad höginkomsttagare får göra.

Neutralitet i beskattningen måste upprätthållas mellan olika företagsformer och anställningsformer. Skatterna ska i så liten utsträckning som möjligt innebära att en viss produktion, företagsform eller anställningsform blir mer lönsam än någon annan. Det har vi skrivit i ett särskilt yttrande.

Vi föreslår att vi ska göra en skatteöversyn, bland annat utifrån de riktlinjer som jag har talat om här i talarstolen och som finns redovisade i vår reservation.

Herr talman! Analogt med resonemanget om neutralitet i beskattningen mellan olika företagsformer borde det också gälla de olika boendeformerna. Hyresrätterna är enligt vår uppfattning missgynnade i jämförelse med andra boendeformer. Förutom rättviseaspekterna är det viktigt med en väl fungerande hyresmarknad med bra bostäder över hela landet. Det underlättar rörligheten på arbetsmarknaden.

Ett stort antal hyresrätter behöver byggas i Sverige. Samtidigt blir hyrorna i nyproducerade lägenheter mycket höga. Just det läget kräver bostadspolitiska överväganden. Vi föreslår därför att man skyndsamt tillsätter en utredning om neutralitet vid beskattning av olika boendeformer.

I förra årets behandling av motsvarande motioner pekade Annicka Engblom på att det var den förra regeringen som hade dragit frågan om införande av tonnageskatt i långbank. Jag kan bara konstatera att riksdagen via ett tillkännagivande har sagt till den moderatledda regeringen att den bör lägga fram ett förslag om tonnageskatt. Utskottet har yttrat sig vid ett flertal tillfällen. Nu tar majoriteten återigen tag i saken genom att kraftfullt anse att regeringens beredning ska ske skyndsamt. Samtidigt kan vi läsa i betänkandet att finansministern å sin sida har flaggat för att det inte blir något förslag i år.

Med de orden yrkar jag återigen bifall till reservationerna 1 och 3.

Anf. 172 HELENA LEANDER (mp):

Herr talman! Vem här vill inte ha ett bra företagsklimat? Jag tror att vi alla drömmer om ett företagsklimat där människor som har en idé ska kunna omsätta den i ett företag och där nya företag ska kunna växa, gro och ta över när andra företag går vidare mot nya mål.

Vi har lite olika idéer om hur det ska se ut. Från regeringens sida vill man gärna lyfta fram några favoritbranscher som man vill ska få växa lite extra. Vi från oppositionen är kanske mer inne på att man ska ha sjysta villkor för alla företag. Det är inte upp till oss att peka ut några specifika branscher, i alla fall inte om vi inte kan se någon anledning utöver att vi just gillar dem. Man skulle kunna hävda att vi kan ta tillfället i akt att i klimatkrisens och jobbkrisens spår ha någon sorts kombination, men på det hela taget är breda och likformiga skattevillkor att föredra.

På företagsområdet tror jag att regeringen vill väl, även om jag ibland kan bli lite bekymrad över hur man krånglar till det med olika regler. Men vi ser också positiva förändringar. En ständig följetong är de så kallade 3:12-reglerna och reglerna för fåmansbolag som sakta men säkert filas på. En vacker dag kanske vi ska få ordning på dem också. I somliga frågor går det lite långsammare, typ tonnageskatten. I andra skulle jag rent av vilja säga att det går åt fel håll, typ rättvisan och likformigheten i fastighetsbeskattningen.

Nu har vi lämnat företagsbeskattningen och raskt klivit vidare till fastighetsbeskattningen. Här är det viktigt för mig som grön att vi har en rättvisa och likformighet och inte efter godtycke pekar ut någon boendeform som bättre än någon annan och därmed skattegynnar den. Tyvärr ser vi i dag att hyresrätten som boendeform är missgynnad jämfört med andra boendeformer. Regeringens reformering av fastighetsbeskattningen har inte direkt minskat den orättvisan, snarare tvärtom.

Vi från Miljöpartiet skulle vilja se en bredare översyn av fastighetsbeskattningen där man i stället för att lappa och laga i de orättvisor och olikheter som uppstått försöker hitta ett rättvist system som hänger ihop.

Redan nu skulle vi kunna fixa till några detaljer som jag tror att det gick lite väl snabbt när man beslutade om. Det gäller till exempel frågan om de så kallade enkla sommarhusen och husen som står på arrendetomter. De omfattas inte av takregeln för fastighetsavgiften, som det numera heter, utan ägarna betalar den klassiska fastighetsskatten som är beräknad på taxeringsvärdet. Det finns ingen rimlig anledning att göra så. Ska man ha ett tak är det väl rimligt att det gäller oavsett vem som äger marken. Därför vore det fint om man kunde få en lösning på det. Utskottet flaggar

för att det kommer att hända något där. Jag håller tummarna för att det också händer.

När vi har fått ordning på det kan vi gå vidare och börja se över hur vi kan få större rättvisa och större likformighet i fastighetsbeskattningen. Så det så!

Anf. 173 ANNICKA ENGBLOM (m):

Herr talman! Skatteutskottets betänkande nr 23 behandlar motioner från den allmänna motionstiden om beskattning av företag, kapital och fastighet. Det är i runda slängar 80 motioner. Till betänkandet har lämnats tre reservationer och fem särskilda yttranden.

Det är många förslag som presenteras i motionerna. Som tidigare noterats är det roligt att konstatera att 80 procent av motionerna kommer från allianspartierna. Det är uppenbart att företagens villkor och tillvaro är något som verkligen engagerar allianspartierna. De flesta av förslagen i motionerna är både framsynta och framåtsyftande.

Trots det avstyrks de i gängse termer i formell mening. Det görs i huvudsak av den anledningen att det pågår ett väldigt intensivt arbete i Finansdepartementet med just de här frågorna.

Regeringen har tillsatt ett flertal utredningar som ska belysa flera av de förslag som lyfts fram i motionerna.

Jag kommer att debattera företag och kapital. Fastighetsfrågorna kommer min käre kollega Fredrik Schulte att debattera. Det finns därför tillfälle för både Raimo Pärssinen och Helena Leander att ta en ytterligare runda om dessa väldigt intressanta frågor.

Herr talman! I sin motion och i sin reservation skriver Socialdemokraterna att det skattemässigt inte ska spela någon roll om inkomsten kommer från lön eller näringsverksamhet.

Här skiljer vi oss lite åt. Det är självklart skillnad på att vara arbetstagar och företagare. Företagaren är inte ett streck i statistiken. Man är inte en mjölkko vars första uppgift är att leverera in skatter till det offentliga systemet. Nej, en företagare är en människa av kött och blod, en människa som tar stora personliga risker för att driva sitt företag med en idé, produkt eller tjänst. Det är skillnad på att vara företagare och anställd. Här skiljer vi oss som sagt åt.

Herr talman! Människor som funderar på att starta ett företag är av olika slag. Vi har de oövervinnerliga entreprenörerna som frustande av entusiasm driver sina idéer även om alla runt omkring dem tycker att de är ganska tokiga.

Det finns privat- och offentliganställda som tror att det finns bättre sätt att driva den egna verksamheten, men tvekar att ge upp jobbet och tryggheten för en mer osäker tillvaro som företagare.

Det finns forskare på universitet eller högskola som har en briljant uppfinning men som tyvärr inte riktigt vet hur landvinningen ska kunna kommersialiseras.

Ett företagande genomgår olika stadier från nystart till utveckling. I nystartsskedet kan man identifiera ett antal olika faktorer som har avgörande betydelse för företagets start och utveckling. Några av dessa är startkapital, regelkrångel och trygghetssystem.

Många av de motioner som vi har att behandla i betänkandet handlar om just detta. De handlar om att skapa bättre villkor för entreprenörska-

pande, företagande, innovationer och investeringar som ska ge en grund för arbetslinjen – en varaktigt ökad sysselsättning och utvecklingskraft i hela landet.

Herr talman! För att ett företag ska kunna etableras krävs ett rörelsekapital. Ofta krävs även vissa medel till investeringar. Det är ibland svårt för potentiella företag att få tillgång till riskvilligt kapital. Det handlar många av motionerna i betänkandet om.

Åtgärder har redan vidtagits av alliansregeringen för att förbättra tillgången till riskkapital som till exempel avskaffandet av förmögenhets-skatten. Lån som Almi och andra offentliga aktörer kan ge har självklart också betydelse, särskilt när de ordinarie finansiella marknaderna inte fungerar.

Statens roll som långgivare till näringslivet bör ske med eftertänksamhet och i begränsad omfattning. Det är i grunden inte statens uppgift att ta risker i det privata näringslivet med skattebetalarnas pengar.

Utgångspunkten bör vara att kapital för start av nya företag ska komma från privata finansiärer – friends, fools and family – eller riskkapitalister och banker.

I december 2007 tillsatte regeringen en utredning om statliga finansieringsinsatser för nya stora och medelstora företag. Under 2008 beslutade regeringen om en utredning om just skatteincitament för investeringar till mindre företag. Till detta har regeringen lagt fram en mängd förslag som inte bara gynnar nystartsföretagandet och småföretagandet utan också företagandet i stort.

Förmögenhetsskatten har jag nämnt. Vi har jobbskatteavdraget som givetvis också gynnar företagarna. Vi har den sänkta bolagsskatten. Vi har förbättring av 3:12-regler. Vi har momsredovisningsperioden. Dessutom pågår ett intensivt arbete på EU-nivå när det gäller bolagsskattebasen och moms.

Herr talman! Vi ser i dag en historiskt stor nedgång på kort tid på världsmarknaden, men också i svensk exportindustri. Nedgången har följts av stora varsel och ökad arbetslöshet i Sverige när industrins huvudmarknader världen över tvärbromsar.

Den svenska riksbanken har sänkt styrräntan till en rekordlåg nivå på 1 procent för att försöka hindra och lindra lågkonjunkturen.

I USA godkände kongressen över 6 500 miljarder kronor i ett krispaket för att rädda banker, jobb och företag.

I Tyskland röstade parlamentet igenom 540 miljarder kronor i ett krispaket med stora skattesänkningar. Märk väl: I Tyskland har vi en koalitionsregering där socialdemokraterna ingår.

Även Sveriges riksdag har beslutat om viktiga åtgärder, men fler satsningar kan självklart bli nödvändiga under kristiden.

Alla reformer måste prövas mot de offentliga finanserna och samhällsekonomin. Finanskrisen har ökat osäkerheten om den framtida utvecklingen och därmed svårigheten att bedöma budgetutrymmet.

I vilken omfattning och vid vilken tidpunkt olika reformer kan genomföras är således för tidigt att avgöra.

Ljuset är på. Regeringen är hemma. Det sker väldigt mycket arbete på andra sidan vattnet.

Jag yrkar bifall till förslagen i skatteutskottets betänkande nr 23.

Anf. 174 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Annicka Engblom säger att det är skillnad på en företagare och en anställd. En företagare är faktiskt av kött och blod – men det är vi ju allihop.

Utifrån det försökte Annicka Engblom resonera kring att det kanske inte behövs någon likformighet i skattesystemet. Då måste jag fråga igen – jag har frågat tidigare, men jag kanske kan få ett tydligare svar den här gången:

Säger nu Annicka Engblom och den moderatledda majoriteten här i kammaren öppet och tydligt att man går ifrån ambitionen att ha ett likformigt skattesystem?

Det hedrar Annicka Engblom att hon tog upp frågan om jobbkrisen. Det är något som det egentligen borde resoneras om i varje debatt. Den ramlar över oss. Det handlar inte om varsel nu utan om rena uppsägningar. Fram emot sommaren är det ytterligare 100 000 som kommer att gå ut i arbetslöshet. Prognoserna späds på hela tiden. Vi kanske inte pratar om 10 procents arbetslöshet till 2010 utan 10 procents arbetslöshet under 2009. Det är oerhört viktiga och angelägna frågor.

Ni har ju gjort skatteförändringen med jobbskatteavdraget som slår ojämnt och sagt att det ger jobb. Ni har sänkt andra skatter som ger jobb. Kommer det nu ett nytt paket med skattesänkningar som ska ge fler jobb?

Vad händer med intäkterna till dem som har de offentliga jobben? Kommer ni att lämna dem därhän så att jobbkrisen späds på?

Jag vill ställa en knepig fråga.

På s. 26 i betänkandet skriver ni att en utredare ska ta fram ett förslag och oavsett om de negativa aspekterna överväger ska man ta fram en lagtext om det.

Anf. 175 ANNICKA ENGBLOM (m) replik:

Herr talman! Vi backar lite till det anförande som Raimo Pärssinen höll före mig här i talarstolen. Det är lite märkligt att han drog upp att alla motioner – som ju är väldigt positiva och framåtsyftande, som jag sade – om skattesänkningar lades fram när de lades fram trots att det var nedgång.

Raimo Pärssinen vet mycket väl att allmänna motionstiden var före den ekonomiska djupdykning som skedde därefter.

Jag tror inte i min vildaste fantasi att ens Raimo Pärssinen hade kunnat förutse den kraftiga nedgång som har skett därefter om han inte har tillgång till en alldeles särskild kristallkula.

Vi delar oron inför utvecklingen på arbetsmarknaden. Därför är det intressant hur framför allt Socialdemokraterna lägger fram sin skattepolitik. Det finns en sak som ändå bör spåda på arbetslösheten för en väldigt utsatt grupp, nämligen ungdomarna, som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Hur kan ni socialdemokrater stå här och prata om att ni är oroliga över arbetslösheten när ni själva, om ni hade varit i regeringsställning, hade spött på detta? Ni har föreslagit att man ska ta bort vår nedsättning av arbetsgivaravgifterna för ungdomarna.

Det är en fullkomlig bombmatta av skatter som ni måste genomföra för att uppfylla ert löftesmaskineri. Det skulle vara väldigt intressant att

höra vad det gör både för arbetsmarknaden och för företagen. Det är inte företagvänligt.

Prot. 2008/09:92
26 mars

*Allmänna motioner om
beskattning av företag,
kapital och fastighet*

Anf. 176 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Skillnaden är ganska enkel, Annicka Engblom. Det som ni gör generellt när det gäller ungdomar som redan är anställda är att ni ger en liten gratifikation till arbetsgivarna, medan vi vill vidta selektiva åtgärder. Vi vill rikta pengarna till och investera i de ungdomar som behöver det bäst. Det är en mycket bättre åtgärd som fungerar.

Trots den högkonjunktur som vi hade var det närmare 100 000 ungdomar som inte kom ut på arbetsmarknaden. Där måste man sätta kraft. Detta måste verkligen bli ett prioriterat område. Men ni sprätter bara ut pengarna och säger: Titta vad många jobb det här gav.

Nu när lågkonjunkturen kommer står vi där. Men då har vi mycket mindre riktade resurser. Vi vill investera i en starkare utbildningslinje. Vi vill investera i gröna jobb. Vi vill investera i välfärdsjobben.

Nog är det väl bättre, Annicka Engblom, att man låter kommunerna få lite hjälp så att de slipper säga upp sjuksyrrorna, vårdbiträdena och så vidare? Är det inte det som vi måste värna om – välfärdslinjen som är fundamentet i den socialdemokratiska modellen och i den nordiska modellen och som är utjämnande? Men ni sprätter ut pengarna.

När vi vill återföra detta till en linje som innebär att man satsar på välfärdsjobben, investerar i människor och investerar i kunskap, då säger ni att vi drar i gång sedelpressarna. Men vem var det som hade sedelpressar tidigare när ni vräkte ut dessa skattesänkningar som liksom nu gjorde att vi får mycket sämre förutsättningar?

Sedan kan man säga att det var Socialdemokraternas fel. Men det är ni som har genomfört dessa skattesänkningar.

Era kompisar sitter nu med Centerpartiet i Gävleborg och funderar på hur de ska klara detta. De säger precis samma sak som jag: Nu måste staten ställa upp.

Anf. 177 ANNICKA ENGBLOM (m) replik:

Herr talman! En klok man sade till mig en gång: Med hög och tydlig röst kan man övervinna oceaner av okunskap, både sin egen och andras.

Det äger kanske sin tydlighet här.

Jag ska också avslöja en annan hemlighet för kammaren, nämligen att Raimo Pärssinen har lovat att han ska försöka reta upp mig i kväll. Det tyckte han skulle vara roligt att göra i en debatt när vi äntligen träffas så här finskugrier emellan med finskt påbrå och ungerskt påbrå. Jag är ledsen, Raimo Pärssinen, men det lyckas inte riktigt i kväll.

I sin första replik ställer Raimo Pärssinen frågan om likformigheten och efterlyser den i regeringens förslag. I nästa replik lyfter han fram just hur Socialdemokraterna tänker lösa arbetslösheten. Det ska man göra med selektiva åtgärder. Är det att likställa med likformighet?

I alla lägen strävar givetvis både ni och vi efter den överenskommelse som vi faktiskt träffade under den förra krisen på 90-talet, nämligen att det ska vara så stor likformighet i skattesystemen som möjligt. Men varken ni eller vi är främmande för att när det behövs särskilda åtgärder, stimulansåtgärder, kan det vara nödvändigt när det gäller den politiska

inriktningen. Ni kallar det för bidrag. Vi kallar det för stimulansåtgärder och avdrag. Där finns den stora skillnaden mellan oss. Men ljuset i tunneln finns.

Dagens Industri vittnade för en vecka sedan om att fler småföretag än någonsin har startat inom två olika businessområden, och det under lågkonjunkturen. Det är inom hemnära tjänster och inom nöjes- och reklambranschen. Orsaken till detta är skatterabatter och regeringens skattesänkningar.

I detta anförande instämde Fredrik Schulte (m).

Anf. 178 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Alliansregeringen gick till val på att minska utanförskapet i Sverige genom en stark och målmedveten satsning på åtgärder för att få fler människor i arbete och på att fler företag skulle startas och växa.

Bättre villkor för entreprenörskap, företagande, investeringar och innovationer ska ge en varaktig grund för ökad sysselsättning och utvecklingskraft i hela landet.

Skatterna har sänkts i väsentlig grad för både löntagare och företag, vilket tillsammans med justeringar i socialförsäkringsystemet och andra åtgärder givit goda resultat så att runt 200 000 fler människor har kommit i arbete.

Den förra socialdemokratiska regeringen tog bort beskattningen på arv och gåvor, vilken fortfarande används i en hel del andra länder. Men detta gjordes med stöd av de borgerliga partierna.

Alliansregeringen har tagit bort förmögenhetsskatten, vilket de allra flesta länder i världen också gjort på grund av dess negativa effekter i olika avseenden i en värld där kapital så lätt flyttar över gränserna. Tyvärr skedde det utan stöd av Socialdemokraterna trots att de närt tanken rätt länge.

Trots att oppositionen rasat mot att låg- och medelinkomsttagarna nu har en eller två tusenlappar mer i plånboken varje månad har man i efterhand valt att acceptera merparten av skattesänkningarna, och det tycker jag ändå är bra.

Jag vet inte om Raimo Pärssinens anförande innebär att Socialdemokraterna nu i denna lågkonjunktur vill höja skatterna kraftigt igen för låg- och medelinkomsttagarna. Jag skulle i så fall se fram mot en valkampanj hösten 2010 där vi möts och ni vill återställa dem och vi står fast vid dem.

Jag tyckte att Helena Leanders inlägg i denna fråga var intressant och balanserat.

Nu har USA och världen utan alliansregeringens förskyllan drabbats av en djup finanskris och lågkonjunktur. Arbetslösheten ökar, och krisinsatser genomförs över världen, så även i Sverige. Jag tycker att alliansregeringen agerar starkt och omdömesgillt. Jag uppfattar att även svenska folket reagerar så.

Minskar nu behovet av alliansregeringens politik för fler jobb och fler företag? Självfallet gör det inte det. Tvärtom blir den politiken ännu viktigare även om målet nu när arbetslösheten på grund av krisen växer måste ändras till att bryta ökningen genom att näringslivet i Sverige ökar sin relativa konkurrenskraft genom fortsatt enklare regelverk och väl avpassade skatter och stimulanser.

Centerpartiet lägger, som alla vet, mycket stor vikt vid att skattesänkningar riktas till låg- och medelinkomsttagare och till de mindre företagen, och vi är glada över att se att detta har förverkligats i alliansregeringens politik.

Dagens debatt handlar mot denna bakgrund om ett antal motioner om beskattning, och jag ska kommentera några av de områden som behandlas, där utskottet avstyrker samtliga motioner, vilket är brukligt. Motionerna är dock i många fall intressanta och tänkvärda, och utskottet hänvisar rätt ofta till att regeringen arbetar med och utreder en hel del av dessa frågor.

Låt mig som ett exempel på detta nämna att beskattningen av sparande ska ses över, liksom finansieringsinsatser för nya små och medelstora företag samt åtgärder för att stimulera investeringar i dessa företag.

Herr talman! Både den tidigare socialdemokratiska regeringen och sedan i betydande grad alliansregeringen har lindrat beskattningen för fåmansföretag så att en större del av inkomsten kan beskattas under kapital i stället för under tjänst. Utskottet redovisar i stor enighet att det finns ytterligare åtgärder att vidta, vilket jag tycker är positivt.

Fastighetsbeskattningen behandlas självfallet i det här betänkandet. Som väl alla minns var fastighetsskatten väsentligt högre innan Allians för Sverige reformerade den beskattningen och ersatte skatten med en kommunal fastighetsavgift på 0,75 procent av taxeringsvärdet, i dag med ett takbelopp på 6 363 kronor. Socialdemokraterna har i allt väsentligt – efter sedvanlig massiv kritik i inledningsskedet – valt att acceptera alliansreformen. Det hälsar jag självfallet med tillfredsställelse.

Det finns motionsförslag om att helt slopa fastighetstaxeringen. Utskottet bejakar inte det bland annat eftersom det leder till en lägre fastighetsskatt för fastigheter som inte uppnår maxbeloppet.

En annan aktuell diskussion som föranlett motioner är den om att icke bebyggda tomter eller tomter med småhus under byggnad har en fastighetsskatt på 1 procent och inget takbelopp. Detta kan även gälla för arrenderade tomter. Effekterna kan bli höga skattekostnader. Här hänvisar utskottet till att regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag just för att lösa dessa problem, vilket jag välkomnar.

Herr talman! En sista fråga som jag vill kommentera är den om hur statliga ersättningar till skogsägare för intrång genom till exempel naturvårdsavtal ska behandlas. I dag måste markägaren tåla ett så kallat tolransavdrag på nivån 5 procent när ersättning för ett statligt intrång ska erhållas. Detta är mycket tveksamt eftersom staten vill skydda marken. Det är bra att en utredning i sitt förslag sagt att detta avdrag från ersättningen inte längre ska göras. Vad gäller de motioner som föreligger här och där samma sak föreslås hänvisar utskottet till att regeringen bereder frågan.

Mot denna bakgrund är det rätt märkligt att den statliga myndigheten Skogsstyrelsen beslutat att i stället öka toleransavdraget till 10 procent. Jag utgår från att regeringen granskar även detta.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

I detta anförande instämde Jörgen Johansson och Karin Nilsson (båda c).

Anf. 179 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Jag tänker fråga Staffan Danielsson om valrörelsen 2010. Låt säga att vi då möts, även om vi kommer från olika valkretsar. Om jobbkrisen fördjupas och arbetslösheten stiger kraftigt och så vidare och kommunerna är tvungna att skära ned skulle Staffan Danielsson och Centerpartiet då kunna säga att det behövs förstärkningar av de offentliga inkomsterna – det vill säga en justering av skatterna uppåt – för att kunna klara välfärden? Det är min första fråga.

Om man inbillar sig, tror, att det går att fortsätta på linjen att sänka skatter och att samtidigt klara de åtaganden som behövs och de behov som vi vet finns bland gamla och unga måste jag säga att det inte går ihop. Jag tycker därför att min fråga till Staffan Danielsson är en klar, tydlig och enkel fråga.

Jag måste också fråga om den text som jag i replikskiftet med Annicka Engblom slarvade bort. På s. 26 i betänkandet skriver majoriteten att i september 2008 tillsattes utredningen om skatteincitament för gåvor till forskning och ideell verksamhet. Längre ned på samma sida skriver man: ”Utredaren ska bedöma om fördelarna med en ordning med skatteincitament överväger nackdelarna. Även om utredaren bedömer att nackdelarna överväger fördelarna ska emellertid ett förslag med författnings-text om sådana incitament utarbetas.”

Det är ganska ovanligt att skriva så. Även om det visar sig vara ett dåligt förslag ska man alltså ta fram en lagstiftning om detta. Vad beror det på?

Anf. 180 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Herr talman! Ja, Raimo Pärssinen, det är alliansregeringen som har genomfört skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagarna i Sverige, och Socialdemokraterna i Sveriges riksdag har i allt väsentligt accepterat de skattesänkningarna. Det tycker jag är väldigt bra. En gemensam grund är alltså att vi tycker att det är bra med de 1 000 eller 1 500 kronor mer i fickan som medborgarna nu har varje månad.

Jag tror inte att bästa sättet att lotsa Sverige ur krisen är att höja skatterna för vanligt folk och för företag, utan jag tror att det är bättre att kunna konkurrera med omvärlden och att öka sysselsättningen och jobben så fort det är möjligt sedan när det efter den här krisen tar fart igen. I extrema lägen kan man alltså även diskutera skattehöjningar. Men vi går till val på den politik som vi har genomfört. Sedan får vi se hur läget är 2010.

Jag hoppas verkligen att Barack Obamas insatser i USA och alliansregeringens insatser i Sverige leder till att den här lågkonjunkturen bryts och att vi återigen kan få i gång jobben och företagen. Som jag tidigare sagt: Om alliansregeringens politik var viktig i valet 2006 så är det ännu viktigare att nu när det är lågkonjunktur få i gång företag och jobb; det är en riktig politik.

Raimo Pärssinen hävdade i ett tidigare inlägg likformighet i fråga om skatterna och även för företagen. Det är vi överens om. Jag kan väl ge Socialdemokraterna erkänsla som ju gick ifrån likformigheten och hade ett 5-procentigt skatteavdrag för småföretag beträffande arbetsgivaravgiften. Sådan icke-likformighet tycker jag ibland kan vara intressant att diskutera. När det gäller utformningen har vi en variant, men principen – att i sådana här lägen kunna vara praktisk, utifrån en given grundmodell – är bra, tycker jag.

Anf. 181 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik:

Herr talman! Kanske skulle Staffan Danielsson kunna tänka sig att vi hamnar i samma svåra läge som förra gången det begav sig, 1994, då vi tillsammans med Centerpartiet genomförde förändringar för att få landet på fötter igen. Däri ingår naturligtvis att säkra välfärdens kärna. Självfallet ingår då också att se över vilka intäkter som finns.

Precis som sagts tidigare i debatten här gäller det att gasa och bromsa på rätt sätt. Om vi skulle ha den stora lyckan med oss i valet kommer vi att jobba för en minskning av effekterna av jobbskatteavdraget därför att vi vill ha ett likformigt skattesystem. Men vägen dit är lång eftersom ni har gjort så kraftiga skattesänkningar.

Frågan blir därför om Staffan Danielsson tror att man i en så här djup kris kan klara välfärden utan att behöva justera någon skatt uppåt och om han tror att ni kan gå till val på nya skattesänkningar nu när man ser att kommunerna också måste säga upp folk. Krisen har övergått till en riktig jobbkris, först på den privata sidan och nu också på den offentliga sidan.

Som jag tidigare sagt: Staffan Danielssons partivänner i Gävleborg ser landstingets behov. Någoting måste till; det krävs mer resurser. För att klara av det gemensamt krävs det naturligtvis att vi är beredda att diskutera justeringar på skattesidan. Något annat är orimligt. Jag tror visst att andra centerpartister skulle ställa upp på det. Men att förena hög välfärd med mycket lägre skatter håller inte; det går inte. Det vet vi, och det vet också Staffan Danielsson. Det vore tacknämligt om han också kunde säga: Ja, vi kan komma i det läget att vi måste höja skatterna om krisen över oss är alldeles för djup.

Anf. 182 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Herr talman! Jag utesluter inte att det i extrema lägen kan behövas riktade skattehöjningar.

Jag ska svara på Raimo Pärssinens fråga om gåvor till forskningen och så vidare, något som ska utredas. Som Raimo Pärssinen säger är direktivet att utredningen ska visa på för- och nackdelar och återkomma med förslag till författningstext. Sedan ska det beredas av regeringen och remissbehandlas. Det är alltså rätt citerat.

Statens budget handlar om inkomster, Raimo Pärssinen, och om utgifter. Det är viktigt att ha inkomster då, genom att vi har många i jobb och få i utanförskap, genom att arbetslinjen gäller, genom att klara lågkonjunkturen och genom rimliga och väl avvägda skatter.

Men det handlar också om att ha utgifter under kontroll. Och det är klart, om man i ett krisläge öser på med utgifter – vi får ju förslag från Socialdemokraterna varje dag och vecka här med väldigt stora belopp för än det ena, än det andra – då kan behovet bli, om man tar i för mycket, att man måste höja skatterna. Sedan är jag rädd för att Sverige i den här konjunkturen kan komma in i en dålig cirkel. Jag tror inte att det är lösningen, utan lösningen är att ge utrymme för folk att konsumera, för företagen att kunna konkurrera, att satsa på krisåtgärder men att ha lite is i magen. Jag ser fram emot de balanserade förslag som regeringen kommer att lägga fram här i riksdagen den 15 april.

Jag noterar att Raimo Pärssinen har varit väldigt tydlig här med att det som Sverige behöver mest av allt just nu är rejäla skattehöjningar, på vanligt folk, på låg- och medelinkomsttagare, på småföretag och kanske på storföretag. Den medicinen tror jag inte är den bästa för Sverige i en allvarlig kris då vi måste få hjulen att snurra. Jag rekommenderar medborgarna att gärna rösta på alliansen, och kanske på Centerpartiet.

Anf. 183 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Så här dags i den intressanta debatten om allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastigheter finner jag att det är dags för en liten dikt, tagen ur minnet. Den är skriven av den kände författaren Alf Henrikson, signaturen H i Dagens Nyheter. Den heter – tror jag – *Journalisten*, och var, som jag minns det, införd i tidningen Pressens Tidning, som jag en gång var chefredaktör för. Den lyder så här, apropå detta om perfektionism som vi diskuterar här, skatteteknisk perfektionism:

Vad du i afton skriver ner
i morgon mångtusenden ser
De imponeras av den kunskap du dem ger
men glöm ej att många vet ändå mer.

Fru talman! Det här är en klokskap som Alf Henrikson visar och som gäller väldigt många områden. Jag tror att det är väldigt viktigt att man funderar på: Är den här regeringens skattepolitik den optimala? Det kan man kanske tycka. Är oppositionens den optimala? Ja, det kan man säkert också tycka. Men jag tror ändå att man måste vara beredd att inse att samhället är under utveckling och att vi därför alltid måste vara beredda att vidta förändringar i skattesystemet, också när det gäller företag, kapital och fastigheter.

Jag skulle kunna tala väldigt länge om bostadsbeskattningen, som jag vet att Fredrik Schulte kommer att gå närmare in på sedan. Jag ska avstå från det. Jag ska bara notera att det inte finns något område, vill jag påstå, där det har skett sådana radikala förändringar i förhållande till hur det hade varit om vi hade haft kvar den tidigare majoriteten. För då hade, fru talman – det kan man läsa i Pär Nuders sista budget – skattetrycket i bostadsbeskattningen varit ungefär 6, 7 eller 8 miljarder högre än det är nu. Det är väldigt mycket. Man ska komma ihåg att en del av de här

pengarna och skatterna inte bara gällde villaägare, utan man hade då också genomfört 2007 års väldigt stora reform när det gäller fastställandet av taxeringsvärden för flerbostadshus. Det är fråga om flera hundratal kronor per månad för väldigt många människor.

Jag lämnar bostadsbeskattningen. Jag tror aldrig att vi kommer att få uppleva någonting liknande som den skenande beskattning av vanliga människors boende som vi upplevde de sista åren där.

Det andra jag skulle vilja tala om är skattefusket, också på de här områdena. Det diskuteras ju nu mycket om de 133 miljarderna och vad det är för någonting. Ja, ibland kan man få intrycket att alla dessa 133 miljarder uppstod den 6 oktober 2006, då det var regeringsskifte. Men så är det ju inte. Jag tycker att vi alla ska vara besjälade av att begränsa de här skattefelen och det här skattefusket, men jag ogillar det höga tonläge som ibland förekommer från oppositionen, som om inte deras skattepolitik, före den 6 oktober 2006, åtminstone delvis skulle ha bidragit till det här.

I dessa dagar ser vi olika exempel på hur hög etik och moral kan vara. Jag tror för min del att det allvarligaste när det gäller skattefel eller skattefiffel är det moraliska haveriet som det här representerar, därför att det hotar dem som är ärliga människor. Det är det som är det verkligt bekymmersamma med skattefelen, inte i första hand att staten går miste om ett antal miljarder. Det är det moraliska haveriet som de här 133 miljarderna representerar, och vi har alla, från alla partier, skyldighet att se till att minska det haveriet.

Fru talman! Jag ska säga lite om de allmänna skatteprinciperna. De finns egentligen väl formulerade på s. 10 och 11 i det här betänkandet, som åhörarna rekommenderas att läsa i den mån de inte har gjort det redan. Jag ska läsa innantill: ”En av skattesystemets grundpelare är principen om likformig beskattning. Detta innebär i princip att beskattningen inom varje skatteslag ska vara enhetlig och utan undantag. En likformighetsprincip ligger till grund för den jämförelsenorm som används för att avgöra bl.a. i vad mån skatteregler innebär ett samhälleligt stöd till företag och hushåll som redovisas på statsbudgetens inkomstsida.” Sedan diskuteras mera om denna likformighetsprincip.

Jag tror för min del att om det är någonting som vi kan fundera på är det om likformighetsprincipen fungerade väl tidigare också. Jag säger inte att den är perfekt nu heller, men enligt mitt förmenande var det så många undantag från den här principen att det blev en del i det haveriet som jag har talat om tidigare, nämligen att man sökte sig alla möjligheter att komma förbi den likformighetsprincip som vi alla ställer upp bakom.

De fem skatteprinciper som vägleder den här regeringens skattepolitik finns väl redovisade på s. 5. Skattereglerna ska utformas så att de kan finansiera de offentliga utgifterna på ett hållbart sätt, det som Raimo Pärssinen väl talade om i sitt första inlägg. De ska vara generella. Existerande särregler ska alltid prövas.

De ska vara förenliga med ett rättsligt EG-perspektiv. Det var uppe i en annan debatt här, och Laila Bjurling ondgjorde sig över att vissa skatteregler när det gäller hushållsnära tjänster kanske inte överensstämmer exakt. Bland annat gäller det att få göra avdrag i andra länder. Det har jag sagt ofta: Detta är inte i överensstämmelse med syftet med den här reformen, men det är en följd av att vi är anslutna till EU. Jag tycker inte att man ska vifta bort det och säga att det är någonting som vi absolut

ville ha, för det var inte själva syftet med reformen. Det är en effekt av att vi ska ha ett enhetligt skattesystem där vi inte kan bortse ifrån att vi också är en del av Europeiska unionen. Om vi hade fått göra detta hade den här regeringen inte lagt in att man ska kunna göra avdrag för städning på Riva del Sole eller några andra orter.

Vidare ska beskattningen ske i nära anslutning till inkomstfallet. Jag tror att det är väldigt viktigt att uppskjuten beskattning ska undvikas, för det är också en grund för fiffel och båg.

Vidare ska arbetet med att förenkla skattereglerna drivas vidare. Jag tycker att det är viktigt att vi håller oss till dessa principer.

När jag går igenom utskottsbetänkandet finns det väldigt många motioner med goda ambitioner, men de strider nästan allihop mot just den här principen om att vi ska undvika särregler. Det finns dock en motion av en socialdemokrat som jag tycker är väldigt intressant. Det är motion 361 av Johan Löfstrand, där han rekommenderar att man ska kunna ha preliminärskatteavdrag också vid aktieförsäljningar.

Det tycker jag är ett förslag som man kan överväga i positiv anda. Vi har det redan på ränteinkomster. Om det skulle kunna göras frivilligt tror jag att det skulle befria väldigt många människor från bekymmer med taxeringen och värderingen av aktier. Jag tycker att det ligger mycket i det, och om det kommer upp igen ska jag försöka arbeta för att den delen utreds. Jag tror att det är en plåga för väldigt många människor att man ska försöka värdera aktier fram och tillbaka när det finns andra möjligheter till detta. Man kunde lika gärna göra preliminärskatteavdraget direkt så skulle man slippa ifrån det där.

Allra sist vill jag säga två saker. En av de viktigaste sakerna som jag var inne på tidigare är att vi får klart med att Skatteverket kan göra oannonserade besök hos företag för att klara ut om det förekommer skattefiffel. Det är Cecilia Wigström i Göteborg som har drivit detta väldigt häftigt, och jag tycker att det är mycket bra.

Jag har en allra sista fråga, fru talman. Den riktar sig till Raimo Pärssinen, eftersom han är företrädare för Socialdemokraterna. Men den riktar sig också till skatteutskottets värderade vice ordförande Lars Johansson. Jag har ställt frågan så många gånger, men jag har aldrig fått något svar på den. Den har varit uppe till diskussion i dag också.

Det gäller skattesystemet och jobbavdraget. Jag har alltså en fråga till Raimo Pärssinen som Lars Johansson inte har besvarat trots att jag har ställt den väldigt många gånger. Jag ställer den en gång till: Hur många Volvobilar extra säljs det om vi höjer skatterna med ungefär 80 miljarder kronor? Hur många nya jobb blir det av detta? Ni måste fundera på hur många nya Volvobilar sjuksköterskor och andra kan köpa och hur många nya jobb det blir i Göteborg och på Volvo om man höjer skatterna för vanligt folk med 80 miljarder kronor.

I detta anförande instämde Agneta Berliner (fp), Ulf Berg, Annicka Engblom och Fredrik Schulte (alla m) samt Staffan Danielsson, Jörgen Johansson och Karin Nilsson (alla c).

Anf. 184 FREDRIK SCHULTE (m):

Fru talman! Jag får väl börja med att säga att jag förstår varför Raimo Pärssinen inte tog replik på Gunnar Andrén. Det var svåra frågor att svara på. Vi får se om jag lyckas locka upp Raimo. Jag har nämligen en hel del frågor till honom och hans parti.

Jag ska alltså, som Annicka Engblom sade, redogöra lite för Moderaternas syn på skattefrågor kopplat till det här med beskattning av fastigheter som detta motionsbetänkande delvis behandlar. Vi yrkar avslag på samtliga motioner, men detta, fru talman, behöver inte innebära att vissa av de kloka idéer som faktiskt finns i ett flertal av de här motionerna inte blir verklighet.

På två punkter har nämligen regeringen tydligt signalerat att man kommer att komma tillbaka till riksdagen med förslag på förändringar. Det gäller detta med arrendetomter, där den som arrenderar marken betalar den kommunala fastighetsavgiften medan den som arrenderar ut marken betalar den gamla statliga fastighetsskatten – en ordning som kanske inte är fullt rimlig.

Vi har också golvet i fastighetsavgiftssystemet, där de fastigheter som är taxerade under 50 000 kronor i dag beskattas enligt den statliga fastighetsskatten, och då kan vi få en aningen märklig situation där ett litet ruckel till fritidshus beskattas med tiotusentals kronor, medan villan bredvid beskattas med den kommunala fastighetsavgiften på högst 6 300 kronor.

Detta är två skönhetsfel som regeringen har sagt att man ska återkomma med förändringar kring.

Fru talman! Precis som några av mina kolleger från alliansen har påpekat har det under alliansens två år vid makten skett en hel del väldigt bra och omfattande reformer av beskattningen av fastigheter. Vi avvecklade fastighetsskatten för ett år sedan, och i den här deklarationen behöver svenska hushåll inte vara rädda för att fastighetsskatten kommer att stjäla en väsentligt stor del av inkomsten. Man behöver inte vara rädd för att ytterligare tiotusentals kronor går till att betala denna orimliga skatt. Den är nu avvecklad, och man betalar som mest 6 300 kronor.

Vi har inte längre en orimlig skatt som tar en orimligt stor del av svenska folkets hushållsinkomster. Vi har inte längre en orimlig skatt som är omöjlig att förutse, som kan slå till på helt bisarra sätt och tvinga människor från hus och hem. Vi har i stället ett balanserat och rättvist sätt att beskatta bostäder, och vi är väldigt stolta över att ha genomfört detta.

När vi genomförde den här reformen, fru talman, införde vi också en ränta på uppskoven. Det var en ny skatt som kanske inte var så väldigt populär att införa. Ibland är det så att det som är impopulärt ändå måste göras, eftersom det är rätt och ansvarstagande att göra det.

Det var rätt att införa denna ränta på uppskoven av ett antal olika skäl. Precis som Gunnar Andrén har varit inne på är det inte rimligt i en alltmer globaliserad värld att vi tillåter människor att skjuta upp betalningen av skatten. I en tid när det blir lättare och lättare att flytta härifrån och bosätta sig någon annanstans blir det också lättare och lättare att undvika att betala den uppskjutna skatten.

När vi dessutom har en situation med ungefär 200 miljarder i fordringar till staten på grund av dessa uppskov kommer vi i en situation där vi måste börja jobba ned det och se till att få skatter som människor faktiskt betalar. Annars är de ganska meningslösa.

Därför var detta det ansvarsfulla att göra.

Även om det politiska minnet är kort kan det vara värt att påminna sig den debatt som fördes i anslutning till reformeringen av fastighets-skatten. Det var många debattörer, inte minst från de partier som sitter här till vänster om talarstolen, som påpekade att när vi reformerar fastighetsskatten finns det risk för att priserna skjuter i höjden och att vi får en fastighetsbubbla.

Så skedde inte, och jag tror att det berodde mycket just på den här räntan på uppskoven som såg till att priserna inte stack iväg för de absolut mest exklusiva och dyra bostadsrätterna och villorna.

Framför allt tycker jag att räntan på uppskoven var en rättvis finansiering av reformen. Det var en rättvis finansiering därför att det innebar att man flyttade över en del av det stora beskattningsok som villa- och radhusägare drabbades av till att också omfatta bostadsrättsinnehavare.

Jag tycker att det är lite märkligt hur Raimo Pärssinen kan stå här i riksdagens talarstol och indignerat prata om att vi måste ha en mer likformig beskattning av vårt boende när vi tidigare hade en situation där villa- och radhusägare kunde betala tiotusentals kronor, medan ägarna av bostadsrätterna på Strandvägen kom undan med hundralappar. Är det en rättvis och likformig beskattning, Raimo Pärssinen?

Uppskovsräntan var rättvis också för att det var en rättvis finansiering av reformen sett till inkomstgrupperna. När vi gjorde analyserna såg vi nämligen att den här räntan väldigt träffsäkert, nästan lika träffsäkert som värnskatten, träffar den tiondel av befolkningen som har det absolut bäst ställt ekonomiskt.

Varför lägger jag då så mycket vikt vid att motivera uppskovsräntan och påtala detta? Jo, därför att för inte alltför många dagar sedan presenterade Socialdemokraternas ekonomisk-politiska talesman Thomas Östros en debattartikel på DN Debatt där han gav, för att citera honom, ”ett tydligt besked” till väljarna att de kommer att avveckla den här räntan på uppskoven i fall de kommer till makten.

Är det här rättvist, Raimo Pärssinen? Är det en politik som är rättvis att vi i kristider ska ge en skattesänkning till dem som har det absolut bäst ställt i Sverige? Jag måste säga att just detta väl är höjden av hyckleri i svensk politik. Vi har nu sett hur en av representanterna i Socialdemokraternas verkställande utskott, Wanja Lundby-Wedin, har suttit med och beviljat rekordlöner på 60 miljoner kronor, och nu föreslår Socialdemokraterna att vi ska ta bort räntan på uppskoven. De pengarna går direkt i fickorna på de absolut mest välbeställda. Och ni har haft mage att stå här i talarstolen under två och ett halvt års tid och klandra oss för att föra en orättvis politik, när ni nu gör exakt det.

Jag skulle vilja rikta en fråga till Helena Leander och Vänsterpartiet, som inte tycks vara representerat här i kväll: Hur ställer ni er i den här frågan? Helena Leander har vid upprepade tillfällen stått i talarstolen och påtalat att våra skattesänkningar riktar sig för mycket till dem som har god ekonomi, vilket inte är fallet eftersom vi har sänkt skatten för låg- och medelinkomsttagare. Hur motiverar du nu och hur ställer du dig till

att din samarbetspartner Socialdemokraterna föreslår en skattesänkning som direkt går till de mest välbeställda?

Det kan också vara värt att påtala och tänka på när Raimo Pärssinen står här i talarstolen och pratar om att vi föreslår skattesänkningar till de rika som raserar välfärden och statens finanser. Det finns bara ett parti här inne i dag som föreslår skattesänkningar inom boendesektorn, nämligen Socialdemokraterna. Jag tycker att Raimo Pärssinen är väljarna svaret skyldig i den här frågan.

Sedan kan det också vara intressant att reflektera över att det i en tid när vi har en finanskris beroende på att det har varit alldeles för lätt och billigt att låna kommer ett förslag från Socialdemokraterna om att det ska bli ännu billigare och lättare att låna pengar på sitt boende.

Fru talman! Vi har också infört ägarlägenheter, vilket vi tror är väldigt positivt. Det skapar en mångfald på bostadsmarknaden och gör det mer attraktivt att investera i bostadsmarknaden, vilket också skapar fler hyresrätter. Det tyder all forskning på.

Det var ganska intressant när vi förde den debatten för några veckor sedan. Då föreslog oppositionen att vi inte skulle ha några skatteregler för ägarlägenheter. En nästan nyliberal position, får man väl lov att säga, men icke desto mindre ett förslag som Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern förde fram. Helena Leander och Birgitta Eriksson var väl mer eller mindre tydliga med att det där tror vi inte är någon bra idé.

Jag tycker att det kanske är dags för Raimo Pärssinen att äntra talarstolen och berätta vad Socialdemokraterna tycker att vi ska ha för typ av beskattning på ägarlägenheter. Det räcker liksom inte bara med att vara emot.

Återigen, det skulle vara intressant att höra Raimo Pärssinens svar på frågorna. Annars blir det lätt som att man bara är emot den sittande regeringens politik, och det är inte en regeringsduglig politik. Jag tycker att svaren snart måste börja komma. Mona Sahlin har sagt att beskedet ska komma i god tid före valet. Om bara nio månader är det valår. Man kan fråga sig vilket val hon egentligen åsyftade. Var det valet 2014?

Man måste ha en politik som inte bara bygger på att vara emot den styrande majoriteten. Annars, fru talman, blir det ungefär som att åka till McDonalds och gå fram till kassan och säga: Jag vill inte ha en Chicken McNuggets och jag vill inte ha en cheeseburgare. Vad vill du ha då? Det ska jag avslöja i god tid innan du lagar maten.

Den typen av besked håller inte. Svenska folket förtjänar bättre. Svenska folket förtjänar en alliansregering.

I detta anförande instämde Ulf Berg och Annicka Engblom (båda m).

Anf. 185 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Där fick Fredrik Schulte faktiskt till det lite fyndigt på slutet. Den kredden ska jag i alla fall ge honom.

Däremot vet jag inte om jag ger så mycket kredd att jag håller med om att ni bara skulle sänka skatten för låg- och medelinkomsttagare. Jag vet att ni brukar säga det ganska många gånger, men det blir inte mer sant för det. De utredningar som har gjorts av riksdagens utredningstjänst visar ganska tydligt att era skatteförändringar totalt har en ganska kraftig slagsida åt välbeställda.

Näväl, Fredrik Schulte frågar hur vi ställer oss till Socialdemokraternas förslag om att ta bort räntan på uppskov. Det är förstås en fråga som förtjänar ett svar. Jag måste dock göra Fredrik Schulte lite besviken och säga att vi håller på med ett arbete i vårt parti om hur vi vill se på fastighetsbeskattningen framöver. Jag tror inte att det är läge att jag går ut här och lovar exakt hur vi kan göra.

Däremot vill jag vara lite ödmjuk och ändå ta upp de svåra avvägningar som man har att göra i fastighetsbeskattningen. Det är ju många goda mål som står emot varandra.

Den tidigare fastighetsbeskattningen byggde ju på det mer skattetekniska synsättet att vi ska ha likformighet i kapitalbeskattningen. Fastigheter är en tillgång, och man beskattar dem hyfsat likformigt. Det hade väl sina förtjänster, men också problemet att det kunde vara väldigt oförutsägbart när taxeringsvärdena steg utan att man riktigt kunde planera inför det.

Den förändring som ni har gjort går ju lite grann ifrån den här likformigheten i kapitalbeskattningen som princip och är kanske mer av en bostadspolitiskt inriktad skatt. Självklart måste vi ta bostadspolitiska hänsyn också. Jag tror att det är i det ljuset man ska se Socialdemokraternas förslag. Någonstans vill vi ändå kunna ha en rörlighet på bostadsmarknaden där människor inte ska känna att de är fastlåsta i en bostad som kanske är alldeles för stor för deras behov när barnen har flugit ut eller vad det kan vara, men att man av skatteskal väljer att behålla den ändå därför att man skulle få betala så mycket i skatt om man säljer den och köper ned sig.

Jag tror att det är många avvägningar som vi måste göra för att kunna hitta en princip som både är rättvis och likformig och innebär en sjyst bostadspolitik.

Anf. 186 FREDRIK SCHULTE (m) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att bara kommentera vilka som berörs av våra skattesänkningar. Anledningen till att ni i den analys som ni har tagit fram kommer fram till slutsatsen att våra skattesänkningar går till de mest välbeställda är ju att ni tittar på befolkningen i dess helhet. Det är mycket riktigt så att våra skattesänkningar har varit inriktade på att göra det mer lönsamt att arbeta, och de som arbetar får mer än de som inte arbetar. Men det är fortfarande så att de skattesänkningar som vi gör som andel av inkomsten är absolut störst till låg- och medelinkomsttagare.

I övrigt vet jag inte om det finns så mycket att kommentera. Helena Leander resonerade lite kring problemen vad gäller beskattningen av fastigheter, och jag kan hålla med på en del punkter. På andra håller jag inte med. Men cloun här, det som jag egentligen var ute efter, var att det förslag som Socialdemokraterna nu lägger fram om att ta bort räntan på uppskoven är en skattesänkning som väldigt tydligt går till de absolut mest välbeställda.

Du har kritiserat våra jobbskatteavdrag. Du har kritiserat när vi har lyft taket för den statliga inkomstkatten och för värnskatten och sagt att vi inte kan sänka skatter för de absolut rikaste. Den här räntan träffar just den gruppen, den tiondel av befolkningen som tjänar mest, nästan lika bra som värnskatten.

Tycker du inte att det är lite jobbigt att stå här och prata om vikten av att föra en rättvis skattepolitik och inte bara gynna dem som har högst inkomster och sedan kanske i framtiden tvingas stå här i talarstolen och försvara att ni måste signera en gemensam budget med Socialdemokraterna med förslag på att ta bort den här uppskovsräntan som så tydligt gynnar de absolut mest välbeställda? Finns det inte, Helena Leander, ett litet inslag av hyckleri här?

Anf. 187 HELENA LEANDER (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker att man kanske ska vänta med att anklaga mig för hyckleri tills vi ser vad exakt det är jag signerar.

Om vi försöker återvända till det Fredrik Schulte började med, att det är konstigt av oss att klaga på att fördelningen är skev bara för att vi tittar på hela befolkningen, leder det väl snarare till en motfråga: Är det inte lite konstigt att bara titta på dem som jobbar och säga att vi struntar i alla andra? Tittar man på bara dem som jobbar ser det lite småsjyst ut.

Även om man bara tittar på dem som jobbar får man väl ändå fråga sig: Den här sänkningen av fastighetsskatten för alla som har dyra hus, hur många fler jobb skapar det? Blir det mer lönsamt att jobba när de som har dyra hus får lägre fastighetsskatt? Jag är lite tveksam till det.

Nåväl, förändringen av fastighetsskatten och räntan på uppskov är någonting som jag inte tror att man kan se isolerat. Man måste väga dels fördelningspolitiken, dels bostadspolitiken och dels de skattetekniska principerna och försöka hitta en bra helhet. När vi i de rödgröna samarbetsgrupperna ska diskutera skattepolitiken tror jag att vi kommer att kunna göra avvägningar. Man kanske gör en förändring åt ett håll för att få en bra bostadspolitik och en förändring åt andra håll för att få en bra fördelningspolitik och försöka upprätthålla att det ändå blir ett vettigt och sammanhängande skattesystem av det hela.

Jag tror inte att det är så meningsfullt att lyfta ut en detalj och säga att om man bara genomför den isolerat så blir det en dålig effekt på just det här området. Målsättningen måste vara att kunna presentera en sammanhängande fastighetsbeskattning som faktiskt ger vettiga utslag i stort sett.

Anf. 188 FREDRIK SCHULTE (m) replik:

Fru talman! Varför vill vi gynna just dem som jobbar? Jo, Helena Leander, det beror på att det fanns inget land där det lönade sig så dåligt att arbeta, där den som gick upp på morgonen, jobbade åtta timmar eller mer och gjorde en insats för att bidra till välståndet och välfärden fick så lite för det i jämförelse med att leva på bidrag. Det gjorde att många människor fastnade i utanförskap. Det är bakgrunden till varför vi ville göra det mer lönsamt att jobba, varför vi ville sänka skatten för dem som är arbetstagare.

Jag är väl medveten om att fastighetsskatten inte skapar några jobb, men det finns också andra aspekter av att sänka skatterna. I det här fallet handlar det om att det var en helt orimlig beskattning av fastigheter som tvingade människor från hus och hem, som inte var moralisk och därför viktig att ta bort.

Jag ska gå tillbaka till det som var min fråga och som var anledningen till att Helena Leander gick upp i replik, nämligen räntan på uppskoven.

Prot. 2008/09:92
26 mars

*Allmänna motioner om
beskattning av företag,
kapital och fastighet*

Jag kan konstatera att Helena Leander var undvikande i sina svar. Det är antagligen ett tecken på att Miljöpartiet öppnar för att gå med på att genomföra den skattesänkning som Thomas Östros och Socialdemokraterna föreslår och som Raimo Pärssinen uppenbarligen inte vill gå upp och försvara, nämligen att ta bort räntan på uppskoven. Det skulle så tydligt innebära en skattesänkning för de absolut rikaste.

Vi får väl tolka det som att det är en pinsam situation som den röd-gröna röran befinner sig i därför att man har byggt hela sin oppositionspolitik på att vi bedriver en orättvis politik. Sedan föreslår man en skattesänkning som så träffsäkert går till de absolut mest välbeställda. Det finns bara ett ord för det, och det är precis vad LO:s ordförande i Skåne-distriktet sade: Hyckleri.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 1 april.)

15 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2008/09:177 Ökade möjligheter till fastighetsbestämning, m.m.

Motioner

med anledning av prop. 2008/09:128 Ändringar i lagen (2005:258) om läkemedelsförteckning

2008/09:So17 av Ylva Johansson m.fl. (s, mp, v)

med anledning av prop. 2008/09:136 Beskattning av ersättningar till ledamöter av Europaparlamentet och viss personal vid Europaskolorna

2008/09:Sk16 av Lars Johansson m.fl. (s)

2008/09:Sk17 av Ulf Holm m.fl. (mp)

med anledning av prop. 2008/09:144 Enklare och bättre täktbestämmelser

2008/09:MJ7 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (v)

med anledning av redog. 2008/09:ER1 Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling

2008/09:U13 av Björn von Sydow m.fl. (s)

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 26 mars

2008/09:432 Regionalisering

av *Peter Hultqvist* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:433 Sveriges ställning som IT-nation

av *Monica Green* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:434 Riktlinjer för vård vid livets slut

av *Ylva Johansson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:435 Försäkringskassans information om utebliven utbetalning

av *Matilda Ernkrans* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 31 mars.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 26 mars

2008/09:786 Ansvar för fotografering för ID-kort

av *Hans Backman* (fp)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:787 Sänkt ålder hos arbetsförmedlingen för stöd till att starta eget

av *Ulf Holm* (mp)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:788 Meddelarfrihet

av *Ann-Kristine Johansson* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:789 Biståndsmedel och skatteparadis

av *Monica Green* (s)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2008/09:790 Villkoren för ekonomiskt bistånd till tandvård
av *Birgitta Eriksson* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:791 Regeringens kollektiva ansvar
av *Birgitta Eriksson* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2008/09:792 PPM-systemet, bankerna och spararna
av *Birgitta Eriksson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 31 mars.

18 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmälades att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 26 mars

2008/09:775 Industrins betydelse för tjänstesektorn
av *Lars Johansson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 31 mars.

19 § Kammaren åtskildes kl. 20.32.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.56,
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.54,
av tredje vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 150 (delvis),
av talmannen därefter till och med 14 § anf. 182 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Aktuell debatt: Bonusar i de statliga företagen.....	1
Anf. 1 TOMAS ENEROTH (s)	1
Anf. 2 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	2
Anf. 3 TOMAS ENEROTH (s)	3
Anf. 4 BJÖRN HAMILTON (m)	5
Anf. 5 KARIN PILSÄTER (fp).....	7
Anf. 6 STEFAN ATTEFALL (kd)	9
Anf. 7 LARS OHLY (v).....	11
Anf. 8 ULF HOLM (mp).....	12
Anf. 9 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	13
Anf. 10 TOMAS ENEROTH (s)	15
Anf. 11 BJÖRN HAMILTON (m)	16
Anf. 12 KARIN PILSÄTER (fp).....	17
Anf. 13 STEFAN ATTEFALL (kd)	18
Anf. 14 LARS OHLY (v).....	19
Anf. 15 ULF HOLM (mp).....	20
Anf. 16 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	21
Anf. 17 TOMAS ENEROTH (s)	22
Anf. 18 BJÖRN HAMILTON (m)	23
Anf. 19 KARIN PILSÄTER (fp).....	23
Anf. 20 STEFAN ATTEFALL (kd)	24
Anf. 21 LARS OHLY (v).....	25
Anf. 22 ULF HOLM (mp).....	25
Anf. 23 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	26
3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	26
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	27
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	28
6 § Förskolan.....	28
Utbildningsutskottets betänkande 2008/09:UbU7	28
Anf. 24 PETER HULTQVIST (s)	28
Anf. 25 ROSSANA DINAMARCA (v)	30
Anf. 26 MATS PERTOFT (mp).....	31
Anf. 27 ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	33
Anf. 28 MATS PERTOFT (mp) replik.....	33
(forts. 8 §).....	33
Ajournering.....	33
Återupptagna förhandlingar	33
7 § Frågestund.....	33
Anf. 29 TALMANNEN.....	33
<i>Arbetsgivaravgiften för småföretagare.....</i>	<i>33</i>
Anf. 30 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	33
Anf. 31 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	34
Anf. 32 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	34
Anf. 33 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	34

<i>Skolpolitiken</i>	35
Anf. 34 MARGARETA PÅLSSON (m).....	35
Anf. 35 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	35
Anf. 36 MARGARETA PÅLSSON (m).....	36
Anf. 37 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	36
<i>Konkurrens i tågtrafiken</i>	36
Anf. 38 KARIN SVENSSON SMITH (mp).....	36
Anf. 39 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	36
Anf. 40 KARIN SVENSSON SMITH (mp).....	37
Anf. 41 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	37
<i>Forskning om hälsa i arbetslivet</i>	37
Anf. 42 LENNART LEVI (c).....	37
Anf. 43 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	38
Anf. 44 LENNART LEVI (c).....	38
Anf. 45 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	38
<i>Jämställdhetsbonusen</i>	39
Anf. 46 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s).....	39
Anf. 47 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	39
Anf. 48 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s).....	39
Anf. 49 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	40
<i>Tillgången till skolsköterskor</i>	40
Anf. 50 EVA JOHNSON (kd).....	40
Anf. 51 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	40
Anf. 52 EVA JOHNSON (kd).....	41
Anf. 53 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	41
<i>Bostadsbyggandet</i>	41
Anf. 54 CHRISTINA OSKARSSON (s).....	41
Anf. 55 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	42
Anf. 56 CHRISTINA OSKARSSON (s).....	42
Anf. 57 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	42
<i>Skatteunderlaget i kommunerna</i>	43
Anf. 58 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	43
Anf. 59 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	43
Anf. 60 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	43
Anf. 61 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	43
<i>Finansieringen av infrastrukturen</i>	44
Anf. 62 PIA NILSSON (s).....	44
Anf. 63 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	44
Anf. 64 PIA NILSSON (s).....	44
Anf. 65 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	45
<i>Arbetslösheten</i>	45
Anf. 66 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	45
Anf. 67 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	45
Anf. 68 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	46
Anf. 69 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	46
<i>Det småskaliga fisket</i>	46

Anf. 70 RUNE WIKSTRÖM (m).....	46
Anf. 71 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	47
Anf. 72 RUNE WIKSTRÖM (m).....	47
Anf. 73 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	47
<i>Jobben inom kommuner och landsting</i>	48
Anf. 74 MONICA GREEN (s).....	48
Anf. 75 Statsrådet MATS ODELL (kd)	48
Anf. 76 MONICA GREEN (s).....	48
Anf. 77 Statsrådet MATS ODELL (kd)	49
<i>Förebyggande insatser mot våldsbejakande extremism</i>	49
Anf. 78 MEHMET KAPLAN (mp).....	49
Anf. 79 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	49
Anf. 80 MEHMET KAPLAN (mp).....	50
Anf. 81 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	50
<i>Löneskillnader mellan män och kvinnor</i>	50
Anf. 82 MARIANNE WATZ (m).....	50
Anf. 83 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	51
Anf. 84 MARIANNE WATZ (m).....	51
Anf. 85 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	51
<i>Öppen källkod i den offentliga sektorn</i>	52
Anf. 86 KARL SIGFRID (m).....	52
Anf. 87 Statsrådet MATS ODELL (kd)	52
Anf. 88 KARL SIGFRID (m).....	52
Anf. 89 Statsrådet MATS ODELL (kd)	53
Anf. 90 TALMANNEN.....	53
8 § (forts. från 6 §) Förskolan (forts. UbU7).....	53
Anf. 91 PATRIK FORSLUND (m).....	53
Anf. 92 PETER HULTQVIST (s) replik	55
Anf. 93 PATRIK FORSLUND (m) replik	55
Anf. 94 PETER HULTQVIST (s) replik	56
Anf. 95 PATRIK FORSLUND (m) replik	56
Anf. 96 ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	57
Anf. 97 PATRIK FORSLUND (m) replik	57
Anf. 98 ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	58
Anf. 99 PATRIK FORSLUND (m) replik	58
Anf. 100 MATS PERTOFT (mp) replik.....	59
Anf. 101 PATRIK FORSLUND (m) replik	59
Anf. 102 MATS PERTOFT (mp) replik.....	60
Anf. 103 PATRIK FORSLUND (m) replik	60
Anf. 104 Andre vice talman BIRGITTA SELLÉN (c).....	61
Anf. 105 ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	63
Anf. 106 Andre vice talman BIRGITTA SELLÉN (c) replik.....	63
Anf. 107 ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	63

Anf. 108 Andre vice talman BIRGITTA SELLÉN (c) replik	64
Anf. 109 ROSSANA DINAMARCA (v) replik	64
Anf. 110 PETER HULTQVIST (s) replik	64
Anf. 111 Andre vice talman BIRGITTA SELLÉN (c) replik	65
Anf. 112 PETER HULTQVIST (s) replik	65
Anf. 113 Andre vice talman BIRGITTA SELLÉN (c) replik	66
Anf. 114 MATS PERTOFT (mp) replik	66
Anf. 115 BIRGITTA SELLÉN (c) replik	66
Anf. 116 MATS PERTOFT (mp) replik	67
Anf. 117 BIRGITTA SELLÉN (c) replik	67
(forts. 10 §)	67
Ajournering	67
Återupptagna förhandlingar	67
9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 25 mars	68
SoU17 Folkhälsopolitik	68
TU11 IT-politiska frågor	68
KU13 Statlig förvaltning	69
KU17 Fri- och rättighetsfrågor	69
KU18 Tryck- och yttrandefrihetsfrågor	69
10 § (forts. från 8 §) Förskolan (forts. UbU7)	70
Anf. 118 CHRISTER NYLANDER (fp)	70
Anf. 119 PETER HULTQVIST (s) replik	72
Anf. 120 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	72
Anf. 121 PETER HULTQVIST (s) replik	73
Anf. 122 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	73
Anf. 123 MATS PERTOFT (mp) replik	74
Anf. 124 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	74
Anf. 125 MATS PERTOFT (mp) replik	75
Anf. 126 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	75
Anf. 127 ROSSANA DINAMARCA (v) replik	76
Anf. 128 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	76
Anf. 129 ROSSANA DINAMARCA (v) replik	76
Anf. 130 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	77
Anf. 131 GUNILLA TJERNBERG (kd)	77
Anf. 132 PETER HULTQVIST (s) replik	79
Anf. 133 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	80
Anf. 134 PETER HULTQVIST (s) replik	80
Anf. 135 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	81
Anf. 136 ROSSANA DINAMARCA (v) replik	81
Anf. 137 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	82
Anf. 138 ROSSANA DINAMARCA (v) replik	83
Anf. 139 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	83
(Beslut skulle fattas den 1 april.)	83
11 § Studiestöd	84
Utbildningsutskottets betänkande 2008/09:UbU8	84

Anf. 140 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s)	84
Anf. 141 LAGE RAHM (mp).....	86
Anf. 142 PATRIK FORSLUND (m).....	87
Anf. 143 PER LODENIUS (c)	89
Anf. 144 EVA JOHANSSON (kd).....	90
(Beslut skulle fattas den 1 april.)	92
12 § Vuxenutbildning	92
Utbildningsutskottets betänkande 2008/09:UbU10	92
Anf. 145 AGNETA LUNDBERG (s).....	92
Anf. 146 MATS PERTOFT (mp).....	94
Anf. 147 GÖRAN THINGWALL (m).....	96
Anf. 148 AGNETA LUNDBERG (s) replik	98
Anf. 149 GÖRAN THINGWALL (m) replik	99
Anf. 150 AGNETA LUNDBERG (s) replik	99
Anf. 151 GÖRAN THINGWALL (m) replik	99
Anf. 152 MATS PERTOFT (mp) replik.....	99
Anf. 153 GÖRAN THINGWALL (m) replik	100
Anf. 154 MATS PERTOFT (mp) replik.....	100
Anf. 155 GÖRAN THINGWALL (m) replik	101
Anf. 156 PER LODENIUS (c)	101
Anf. 157 AGNETA LUNDBERG (s) replik	102
Anf. 158 PER LODENIUS (c) replik	103
Anf. 159 AGNETA LUNDBERG (s) replik	103
Anf. 160 PER LODENIUS (c) replik	103
Anf. 161 EVA JOHANSSON (kd).....	104
(Beslut skulle fattas den 1 april.)	105
13 § Allmänna motioner om taxering, skattebetalning och folkbokföring.....	106
Skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU22	106
Anf. 162 LAILA BJURLING (s)	106
Anf. 163 HELENA LEANDER (mp).....	108
Anf. 164 ULF BERG (m).....	110
Anf. 165 LAILA BJURLING (s) replik	113
Anf. 166 ULF BERG (m) replik.....	113
Anf. 167 LAILA BJURLING (s) replik	114
Anf. 168 ULF BERG (m) replik.....	114
Anf. 169 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	115
Anf. 170 AGNETA BERLINER (fp).....	117
(Beslut skulle fattas den 1 april.)	118
14 § Allmänna motioner om beskattning av företag, kapital och fastighet.....	118
Skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU23	118
Anf. 171 RAIMO PÄRSSINEN (s).....	118
Anf. 172 HELENA LEANDER (mp).....	121
Anf. 173 ANNICKA ENGBLOM (m).....	122
Anf. 174 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	124
Anf. 175 ANNICKA ENGBLOM (m) replik	124
Anf. 176 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	125

Anf. 177 ANNICKA ENGBLOM (m) replik.....	125
Anf. 178 STAFFAN DANIELSSON (c).....	126
Anf. 179 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	128
Anf. 180 STAFFAN DANIELSSON (c) replik	128
Anf. 181 RAIMO PÄRSSINEN (s) replik	129
Anf. 182 STAFFAN DANIELSSON (c) replik	129
Anf. 183 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	130
Anf. 184 FREDRIK SCHULTE (m).....	133
Anf. 185 HELENA LEANDER (mp) replik	135
Anf. 186 FREDRIK SCHULTE (m) replik.....	136
Anf. 187 HELENA LEANDER (mp) replik	137
Anf. 188 FREDRIK SCHULTE (m) replik.....	137
(Beslut skulle fattas den 1 april.).....	138
15 § Bordläggning.....	138
16 § Anmälan om interpellationer	139
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	139
18 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	140
19 § Kammaren åtskildes kl. 20.32.	140

Tryck: Elanders, Vällingby 2009